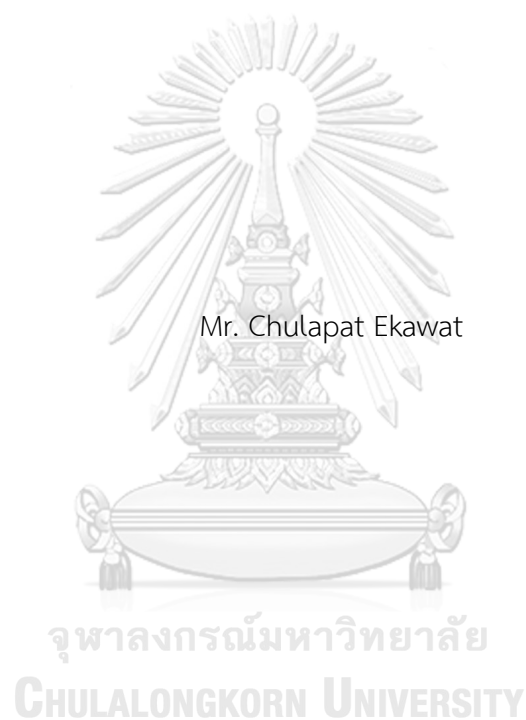

นโยบายการส่งเสริมความมั่นคงภายในป่ากีสถานระหว่างค.ศ. 2015–2017: กรณีศึกษาความร่วมมือ
ทางเศรษฐกิจระหว่างป่ากีสถานกับจีนภายใต้โครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับป่ากีสถาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Pakistan's Internal Security Enhancement Policy during 2015–
2017: A Case Study of Pakistan-China Economic Cooperation under China-
Pakistan Economic Corridor

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นโยบายการส่งเสริมความมั่นคงภายในปาकिสถานระหว่าง
ค.ศ. 2015–2017: กรณีศึกษาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
ระหว่างปาकिสถานกับจีนภายใต้โครงการแถบเศรษฐกิจจีน
กับปาकिสถาน

โดย

นายจุลพัชร เอกวัฒน์

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พนัสพรประสิทธิ์

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุขุทธิกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พนัสพรประสิทธิ์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

จุลพัชร เอกวัฒน์ : นโยบายการส่งเสริมความมั่นคงภายในปากีสถานระหว่าง
 ค.ศ. 2015–2017: กรณีศึกษาความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างปากีสถานกับจีนภายใต้
 โครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน. (Pakistan’s Internal Security Enhancement Policy during 2015–
 2017: A Case Study of Pakistan-China Economic Cooperation under China-
 Pakistan Economic Corridor) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ต้องการศึกษาว่าเพราะเหตุใดความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคง
 ภายในปากีสถานระหว่าง ค.ศ. 2015-2017 โดยการสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานกลับ
 นำไปสู่ความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน โดยใช้แนวคิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงและแนวคิด
 รัฐอ่อนแอเป็นกรอบการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าความไม่มั่นคงภายในปากีสถานที่เกิดหลังการสร้างแถบเศรษฐกิจจีน
 กับปากีสถานเกิดจากกลุ่มบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบาลูซที่รู้สึกไม่มั่นคงจากการส่งเสริมความ
 มั่นคงจึงต่อต้านเพื่อเพิ่มความมั่นคงให้กับกลุ่มตน และการที่ปากีสถานมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอทำ
 ให้ไม่มีขีดความสามารถจัดการกับภัยคุกคามและความไม่มั่นคง ในที่สุดจึงนำไปสู่ความไม่มั่นคง
 ภายในปากีสถาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2562 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5980604424 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: Pakistan, China-Pakistan Economic Corridor, Insecurity Dilemma,
Baluch

Chulapat Ekawat :
Pakistan's Internal Security Enhancement Policy during 2015–
2017: A Case Study of Pakistan-China Economic Cooperation under China-
Pakistan Economic Corridor. Advisor: Assoc. Prof. Chookiat Panaspornprasit,
Ph.D.

This dissertation attempts to study why Pakistan's efforts aimed at enhancing internal security during 2015-2017 through the implementation of China-Pakistan Economic Corridor (CPEC) has turned out to bring about the increasing threat and insecurity in the country. The study consults with the concepts of the insecurity dilemma and the weak state.

The findings of this study indicate that internal security outlook in Pakistan, upon the implementation of CPEC, actually results from the Baluch community's perceived threats of such security enhancement scheme. In order to safeguard their own security, the Baluch has resisted such scheme. Furthermore, Pakistan is a weak state which lacks capabilities to effectively address the security challenges, contributing, as a result, to the worsening of internal security outlook within the country.

Field of Study: International Relations

Student's Signature

Academic Year: 2019

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พนัสพรประสิทธิ์ ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ข้าพเจ้า รวมถึงสละเวลาให้คำแนะนำและตรวจสอบแก้ไขเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ ข้าพเจ้าจึงขอขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีวินท์ สุพุทธิกุล ที่ให้เกียรติเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู ที่ให้เกียรติเป็นกรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย อาจารย์ทั้งสองเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและกรุณาให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ยิ่งในการแก้ไขขัดเกลาวินิพนธ์ฉบับนี้

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ที่มีคุณประโยชน์อย่างยิ่งให้แก่ข้าพเจ้า ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ทิพย์รัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภมิตร ปิติพัฒน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง วั ฒ โสภาสนี่

ข้าพเจ้าขอขอบคุณตัวข้าพเจ้าเองที่ตั้งใจเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด และขอขอบคุณข้าพเจ้าที่เชื่อมั่นในตนเองและเป็นตัวข้าพเจ้าเสมอ

ท้ายที่สุดนี้ คุณประโยชน์ใดๆที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอมอบให้เป็นเกียรติแก่ผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและมิได้เอ่ยนาม หากมีข้อบกพร่องประการใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุลพัชร เอกวัฒน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 สภาพและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	7
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	7
1.4 ทฤษฎีและแนวคิดทางการวิเคราะห์.....	7
1.4.1 ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง.....	8
1.4.2 รัฐอ่อนแอ.....	11
1.4.2.1 แนวคิดการสร้างรัฐ: คำนิยามและสาระสำคัญ.....	11
1.4.2.2 แนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรม: คำนิยามและสาระสำคัญ.....	15
1.5 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	20
1.6 ขอบเขตการศึกษา.....	23
1.7 วัตถุประสงค์การศึกษา.....	23
1.8 วิธีการศึกษา.....	23
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	23
1.10 การนำเสนอ.....	24

บทที่ 2	สภาพรัฐของปากีสถานและความไม่มั่นคงภายในประเทศ.....	25
2.1	สภาพรัฐและความไม่มั่นคงภายในประเทศ	25
2.1.1	การเริ่มต้นของกระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติ (ค.ศ. 1947–1958).....	26
2.1.2	การวางรากฐานโครงสร้างการปกครอง (ค.ศ. 1958–1971).....	34
2.1.3	การปฏิรูปตามแนวทางสังคมนิยมและการส่งเสริมศาสนาอิสลาม (ค.ศ. 1971–1988).....	41
2.1.4	การฟื้นฟูระบอบประชาธิปไตย (ค.ศ. 1988–1999).....	50
2.1.5	การต่อต้านการก่อการร้าย (ค.ศ. 1999–2008)	58
2.1.6	ความหวังท่ามกลางผลสะท้อนกลับ (ค.ศ. 2008–2015).....	66
2.2	ภาพสะท้อนลักษณะรัฐ	74
บทที่ 3	โครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานกับการส่งเสริมความมั่นคงและการต่อต้านภายในปากีสถานระหว่าง ค.ศ. 2015–2017	79
3.1	แถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน.....	79
3.1.1	ความเป็นมาและรายละเอียด.....	80
3.1.2	โครงการช่วงระยะเร่งด่วน	86
3.1.3	ท่าเรือกวาดาร์	92
3.2	ผลประโยชน์ที่ปากีสถานคาดว่าจะได้รับ	96
3.3	เหตุการณ์การต่อต้าน.....	109
3.3.1	กลุ่มที่มีความเป็นไปได้ว่าจะต่อต้าน	109
3.3.2	เหตุการณ์ต่อต้าน (2015-2017).....	117
บทที่ 4	การวิเคราะห์ภาวะอ่อนแอทางความไม่มั่นคงหลังประกาศสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน และการเสนอหนทางบรรเทาภาวะอ่อนแอทางความไม่มั่นคง	126
4.1	ภาวะอ่อนแอทางความไม่มั่นคงหลังโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน	127
4.2	ความไม่มั่นคงหลังการสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน	129
4.2.1	ความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูช.....	129

4.2.1.1 ความรู้สึกไม่มั่นคงก่อนสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน	130
4.2.1.2 ความรู้สึกไม่มั่นคงหลังสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน.....	140
4.2.2 การขาดขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคง	153
4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับบรรเทาภาวะอ่อนแอทางความไม่มั่นคง	163
บทที่ 5 บทสรุป.....	170
บรรณานุกรม.....	177
ประวัติผู้เขียน.....	187

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 โครงการระยะเร่งด่วน	89
ตารางที่ 2 กลุ่มต่อต้านแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน	115

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน (CPEC)	2
ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของสาเหตุที่ปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอ.....	75
ภาพที่ 3 เส้นทางสายไหมทางทะเลและแถบเศรษฐกิจ 6 แถบ	81
ภาพที่ 4 แถบเส้นทางฝั่งตะวันออก ตอนกลาง ตะวันตกและตอนเหนือ	85
ภาพที่ 5 โครงการช่วงระยะเร่งด่วน.....	88
ภาพที่ 6 ท่าเรือกวาดาร์และจังหวัดบาลูชิสถาน	93
ภาพที่ 7 ความสัมพันธ์ของลำดับการส่งเสริมความมั่นคง.....	96
ภาพที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะอ่อนแอทางความไม่มั่นคงกับรัฐอ่อนแอ.....	127
ภาพที่ 9 วงจรภาวะอ่อนแอทางความไม่มั่นคง.....	164

บทที่ 1

บทนำ

1.1 สภาพและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน ปัญหาความมั่นคงของปากีสถานสามารถแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับโลกซึ่งเป็นปัญหาการก่อการร้ายที่มีความทับซ้อนกับปัญหาระดับรัฐเพราะปากีสถานถูกมองว่าเป็นประเทศที่สนับสนุนกลุ่มก่อการร้าย และยังประสบกับการก่อร้ายภายในประเทศเป็นจำนวนมาก ระดับภูมิภาคคือปัญหาความขัดแย้งกับอินเดียเป็นหลัก ซึ่งเป็นปัญหาของปากีสถานตั้งแต่เป็นเอกราชจากอังกฤษ และระดับรัฐซึ่งเป็นปัญหาภายในรัฐที่ไม่สามารถจัดการได้จึงส่งผลกระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติด้วย

ปากีสถานเป็นตัวอย่างของประเทศโลกที่สามที่ยังคงประสบกับปัญหาความไม่มั่นคงภายในรัฐ เช่น ปัญหาความแตกแยกของชนชาติ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลประจำจังหวัด¹ ปัญหากลุ่มผู้ก่อการร้ายที่หลบหนีเข้ามาตามแนวชายแดนรัฐข้างเคียง² ปัญหาความยากจน ความเป็นอยู่และสุขภาพที่ต่ำกว่าเส้นมาตรฐาน³ ปัญหาการก่อความไม่สงบและการก่อการร้าย ปัญหาวิกฤตด้านพลังงาน โดยเฉพาะการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้า⁴ ปัญหาความชอบธรรมของรัฐบาล⁵ ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ⁶ เป็นต้น

ปัญหาข้างต้นทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถานโดยตรงและส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของปากีสถาน ความชอบธรรมของรัฐบาล และกลุ่มชนชาติหรือชนกลุ่มน้อยสามารถใช้เป็น

¹ Gowher Rizvi, "Pakistan: The Domestic Dimension of Security," *South Asian Insecurity and the Great Powers*, eds. Barry Buzan and Gowher Rizvi (London: Macmillan Press, 1986), pp. 75-76.

² Lawrence Ziring, "Weak State, Failed State, Garrison State: The Pakistan Saga," *South Asia's Weak States: Understanding the Regional Insecurity Predicament*, ed. T.V. Paul (California: Stanford University Press, 2010), pp. 189-190.

³ Anas Malik, "Pakistan," *An Introduction to South Asian Politics*, ed. Neil Devotta (New York: Routledge, 2016), pp. 52-53.

⁴ Ibid., p. 45.

⁵ Ibid., p. 46.

⁶ Ibid., p. 32.

เหตุผลในการแบ่งแยกดินแดนเพื่อเป็นรัฐอธิปไตย เช่น การเรียกร้องการแบ่งแยกดินแดนในจังหวัดบาลูจิสถาน (Balochistan) และจังหวัดซินด์ (Sindh) เป็นต้น

ดังนั้น ปากีสถานจึงต้องการเสริมสร้างความมั่นคงภายในรัฐโดยเลือกที่จะลงนามในสนธิสัญญาทวิภาคีกับจีนเพื่อสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน (China – Pakistan Economic Corridor, CPEC) เมื่อวันที่ 20 เมษายน ค.ศ. 2015 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative, BRI) โดย CPEC จะเน้นการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ท่าเรือทางหลวง ทางด่วน เขื่อน และท่อส่งพลังงานธรรมชาติ ฯลฯ โดยมีแถบเส้นทางฝั่งตะวันตก ตะวันออกและแถบเส้นทางตอนกลางเพื่อเชื่อมระหว่างเมืองคัชการ์ (Kashgar) ในเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์ (Xingjiang Uygur Autonomous Region) ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีนกับท่าเรือกวาดาร์ (Gwadar) ของปากีสถาน ซึ่งจีนเป็นผู้ลงทุนหลัก โดยมีมูลค่าการลงทุนสูงถึง 46 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการลงทุนในต่างประเทศที่สูงที่สุดของจีน⁷ เพราะถือว่าเป็นโครงการที่สำคัญที่สุดของข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง⁸

ภาพที่ 1 แถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน (CPEC)

(แหล่งที่มา: The Media Line)

⁷ Khalid Manzoor Butt and Anam Abid Butt, "Impact of Cpec on Regional and Extra-Regional Actors," *Journal of Political Science*, Vol. 3, No. 33 (2015), pp. 23-44.

⁸ Fuad Shahbazov, "Will the China-Pakistan Economic Corridor Be a Gateway to Central Asia," May 25, 2017, [Online]. Available: <https://thediomat.com/2017/05/will-the-china-pakistan-economic-corridor-be-a-gateway-to-central-asia/> (accessed 24 May 2018).

รัฐบาลปากีสถานต้องการเสริมสร้างความมั่นคงภายในรัฐผ่านโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับจีน ซึ่งโครงการต่างๆภายใต้ CPEC เป็นการลงทุนในระยะยาวตั้งแต่ ค.ศ. 2015–2030 โดยรายละเอียดการลงทุนถูกแบ่งเป็น 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงระยะเร่งด่วน (2015–2018) เป็นการลงทุนด้านพลังงานและโครงสร้างพื้นฐานในแถบเส้นทางฝั่งตะวันออกของประเทศ เช่น การปรับปรุงท่าเรือและสร้างสนามบินนานาชาติกवादาร์ สร้างเขตปลอดภาษีภายในท่าเรือกवादาร์ สร้างโรงพยาบาล โรงเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกในจังหวัดบาลูจิสถาน⁹ การติดตั้งสายไฟเบอร์ออฟติกพัฒนาทางหลวงคาราโครัม (Karakoram Highway) การสร้างแหล่งผลิตพลังงานไฟฟ้าจากพลังงานน้ำ ลม แสงอาทิตย์ ถ่านหินและนิวเคลียร์¹⁰ ช่วงระยะกลาง (2018–2025) เป็นการติดตั้งท่อส่งก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน และช่วงระยะยาว (2025–2030) เป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในแถบเส้นทางฝั่งตะวันตกของประเทศ ซึ่งงบประมาณของ CPEC ในภาพรวมจะเป็นการลงทุนใน 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง การลงทุนด้านพลังงานซึ่งมีมูลค่าการลงทุนประมาณสูงถึง 33.8 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ส่วนที่สอง การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานซึ่งมีมูลค่าการลงทุนประมาณ 11.8 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา¹¹ ส่วนที่สาม การลงทุนท่าเรือกवादาร์ประมาณ 1.6 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา¹² ดังนั้น การลงทุนด้านพลังงานถือเป็นส่วนที่มีความสำคัญที่สุดของโครงการ¹³ ซึ่งท่าเรือกवादาร์เป็นโครงการที่สำคัญที่สุดของ CPEC เนื่องจากผลประโยชน์ที่ปากีสถานและจีนคาดว่า จะได้รับขึ้นอยู่กับท่าเรือกवादาร์ในจังหวัดบาลูจิสถาน

เป็นที่คาดกันว่า CPEC จะสามารถสร้างผลประโยชน์ต่างตอบแทนให้กับจีนและปากีสถานอย่างยิ่ง โดยจีนจะได้ประโยชน์ทางยุทธศาสตร์เป็นหลัก ดังจะเห็นได้จาก CPEC ช่วยตอบสนอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁹ Cpecinfo, "[Gwadar](http://www.cpecinfo.com/gwadar-port-city)," [Online]. Available: <http://www.cpecinfo.com/gwadar-port-city> (accessed 25 June 2018).

¹⁰ Cpecinfo, "[Energy](http://www.cpecinfo.com/energy-generation)," [Online]. Available: <http://www.cpecinfo.com/energy-generation> (accessed 25 June 2018).

¹¹ Sudha Ramachandran, "China-Pakistan Economic Corridor: Road to Riches?," *China Brief*, Vol. 15, No. 15 (2015), pp. 1-3.

¹² Xinmin Sui, "China's Strategy Towards South Asia in the Context of the Maritime Silk Road Initiative," *China's Maritime Silk Road Initiative and South Asia: A Political Economic Analysis of Its Purposes, Perils, and Promise*, ed. Jean-Marc F. Blanchard (Singapore: Palgrave Macmillan, 2018), p. 92.

¹³ Toker Boyce, *The China-Pakistan Economic Corridor: Trade Security and Regional Implications* (California: Sandia National Laboratories, 2017), p. 11.

ยุทธศาสตร์ความฝันของจีนและยุทธศาสตร์สร้อยไข่มุก¹⁴ (String of Pearls) รวมทั้งสามารถเพิ่มช่องทางการออกสู่มหาสมุทรอินเดีย สร้างความมั่นคงด้านพลังงานธรรมชาติ¹⁵ ลดระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการขนส่งสินค้าขาเข้าและขาออก¹⁶ นอกจากนี้ CPEC ยังช่วยส่งเสริมการพัฒนาณฑลซินเจียงและภาคตะวันตกของจีนให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันตกของจีน และสามารถนำวัตถุดิบที่ล้นตลาดในภาคอุตสาหกรรมหนักมาลงทุนโดยให้รัฐวิสาหกิจของจีนเข้าไปลงทุนโดยตรง¹⁷ และในท้ายที่สุดก็ส่งเสริมอิทธิพลของจีนในภูมิภาคเอเชียกลางและเอเชียใต้

ส่วนผลประโยชน์ที่ปากีสถานคาดว่าจะได้รับส่วนใหญ่เกี่ยวกับประเด็นทางความมั่นคง ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับโลก กล่าวคือ CPEC สามารถบรรเทาปัญหาการก่อการร้ายที่เข้ามาสู่ปากีสถาน ระดับภูมิภาค กล่าวคือ CPEC สามารถลดอิทธิพลของอินเดียในมหาสมุทรอินเดีย และสามารถใช้น้ำมันช่วยคานอำนาจกับอินเดีย และระดับรัฐ กล่าวคือ CPEC เป็นการพัฒนาและสร้างโครงสร้างพื้นฐานภายในปากีสถานซึ่งน่าจะส่งผลต่อความกินดีอยู่ดีของประชาชนจนสามารถลดโอกาสของการก่อความไม่สงบและการก่อการร้ายภายในประเทศ นอกจากนี้ CPEC ยังสามารถกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวม ดังจะเห็นได้จากการคาดการณ์ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจะเติบโตสูงถึงร้อยละ 15¹⁸ นอกจากนี้ CPEC ยังสามารถสร้างรายได้ให้กับปากีสถานจากการเก็บค่าบริการท่าเรือกวาดาร์ สร้างการจ้างงานให้แก่ประชาชนและจัดการกับปัญหาวิกฤตด้านพลังงานที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

ดังนั้น CPEC จึงถูกมองว่าสามารถสร้างความมั่นคงและสันติภาพให้กับปากีสถานและภูมิภาคเอเชียใต้โดยรวม ดังคำกล่าวของนายนาวาซ ชารีฟ (Nawaz Sharif) นายกรัฐมนตรีของ

¹⁴ จีนสร้างและพัฒนาท่าเรือตามประเทศต่างๆ อาทิ เมียนมาร์ บังกลาเทศ ศรีลังกา ทำให้จีนถูกมองว่ากำลังปิดล้อมอินเดีย

¹⁵ Guy C. K. Leung, "China's Energy Security : Perception and Reality," *Energy Policy*, Vol. 39, No. 3 (2011), pp. 1330-1337.

¹⁶ Jazib Nelson, "The Tft Guide to Cpec for Incredibly Smart People," 2016, [Online]. Available: <http://www.thefridaytimes.com/tft/the-tft-guide-to-cpec-for-incredibly-smart-people/> (accessed 12 April 2017).

¹⁷ Matthew Fulco, "Solving Prickly Issue of Overcapacity in China," 2016, [Online]. Available: <http://knowledge.ckgsb.edu.cn/2016/06/14/chinese-economy/solving-the-prickly-issue-of-overcapacity-in-china/> (accessed 10 April 2017).

¹⁸ Ramachandran, "China-Pakistan Economic Corridor: Road to Riches?," pp. 1-3.

ปากีสถานที่กล่าวว่า “แถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานไม่ใช่เพียงแค่เป็นตัวเปลี่ยนเกมสำหรับปากีสถาน แต่ยังเป็นตัวนำโชคชะตาสำหรับภูมิภาคโดยการขจัดความขาดแคลนทางเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดสันติภาพและความเจริญรุ่งเรือง”¹⁹ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า CPEC มีความสำคัญต่อปากีสถานอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการสร้าง CPEC จะสามารถส่งเสริมความมั่นคงให้กับปากีสถานได้หลายประการตามที่ได้กล่าวไปแล้ว แต่ปรากฏว่าเกิดการต่อต้านตามพื้นที่ต่างๆภายในปากีสถาน เช่นในเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 2015 เหตุการณ์ลอบโจมตีถังน้ำมันของรัฐวิสาหกิจของจีนภายใต้ CPEC ในจังหวัดบาลูจิสถาน ซึ่งกลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยบาลูจิสถาน (Balochistan Liberation Front, BLF) ออกมาแสดงความรับผิดชอบว่าเป็นผู้ก่อเหตุ รวมทั้งนายอัลเลาะห์ นาซาร์ บาลูช หัวหน้ากลุ่ม BLF กล่าวว่า “จะโจมตี CPEC ทุกวัน เนื่องจาก CPEC จะทำให้ชาวบาลูช (Baloch) กลายเป็นคนส่วนน้อยในที่สุดเพราะเกิดการหลั่งไหลเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากพวกเขา”²⁰ นอกจากนี้ ในวันที่ 30 พฤษภาคม ค.ศ. 2016 เกิดเหตุการณ์วางระเบิดเพื่อลอบทำร้ายวิศวกรชาวจีน 2 คนที่ทำงานภายใต้ CPEC ที่การาจี้ ซึ่งกลุ่มกองกำลังปฏิวัติซินด์เดส (Sindhudesh Revolutionary Army, SRA) ออกมาแสดงความรับผิดชอบว่าเป็นผู้ก่อเหตุ และประกาศต่อต้าน CPEC ดังคำประกาศว่า “เราจะต่อต้านทุกโครงการที่ไม่เป็นผลดีกับจังหวัดซินด์ รวมถึงแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน”²¹ นอกจากนี้ ในวันที่ 27 กรกฎาคม ค.ศ. 2016 เกิดเหตุการณ์ลอบวางระเบิดในจังหวัดบาลูจิสถานจนทำให้วิศวกรชาวจีนเสียชีวิต 2 รายและบาดเจ็บอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งกลุ่มกองกำลังปลดปล่อยบาลูช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

¹⁹ The Nation, "Cpec 'Game-Changer' for Pakistan, 'Fate-Changer' for Region: Pm," 2016, [Online]. Available: <http://nation.com.pk/national/29-Aug-2016/cpec-game-changer-for-pakistan-fate-changer-for-region-pm> (accessed 10 April 2017).

²⁰ Reuters, "Pakistani Rebel Chief Allah Nazar Baloch Says Would Welcome Help from Arch-Rival India," 2016, [Online]. Available: <http://www.financialexpress.com/india-news/pakistani-rebel-chief-allah-nazar-baloch-says-would-welcome-help-from-arch-rival-india/396649/> (accessed 13 April 2017).

²¹ Jon Bonne, "Chinese Engineer and Driver Injured in Karachi Separatist Bombing," 2016, [Online]. Available: <https://www.theguardian.com/world/2016/may/30/chinese-worker-driver-injured-karachi-bombing-claimed-separatists> (accessed 12 April 2018).

(Baloch Liberation Army, BLA) ออกมาแสดงความรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ดังกล่าวเพราะต้องการให้จีนล้มเลิกการสร้าง CPEC และต้องการต่อต้านรัฐบาลปากีสถาน²²

เมื่อนำกลุ่มต่อต้าน CPEC มาจำแนกโดยใช้จุดเริ่มต้น สาเหตุและเป้าหมายของการต่อต้าน เป็นเกณฑ์จึงสามารถแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้ กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มบุคคลที่ต่อต้านปากีสถานและจีน ก่อนการประกาศสร้าง CPEC กลุ่มที่สอง กลุ่มบุคคลที่ต่อต้านปากีสถานและจีนหลังการประกาศสร้าง CPEC กลุ่มที่สาม กลุ่มก่อความไม่สงบและก่อการร้ายในปากีสถาน กลุ่มที่สี่ พรรคการเมืองและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลุ่มที่ห้า รัฐที่เสียผลประโยชน์ โดยมีสาเหตุคือการเสียผลประโยชน์จากการที่ปากีสถานและจีนจะมีความมั่นคงเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม วิชยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ความสำคัญกับกลุ่มที่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นกลุ่มที่รู้สึกไม่มั่นคงจากความพยายามของรัฐบาลในการส่งเสริมความมั่นคงภายในปากีสถานผ่าน CPEC โดยตรง

การต่อต้านจากกลุ่มบุคคลที่ไม่เห็นด้วยและเสียผลประโยชน์สามารถกลายเป็นอุปสรรคต่อการสร้าง CPEC จนนำไปสู่ความไม่มั่นคงภายในปากีสถานโดยรวม ซึ่งอุปสรรคส่วนใหญ่เป็นปัญหาความมั่นคงภายในประเทศคือ การก่อความไม่สงบและการก่อการร้าย ความขัดแย้งของกลุ่มชนชาติ ความขัดแย้งระหว่างจังหวัดเพราะผลประโยชน์²³ และกรณีข้อพิพาทระหว่างอินเดียกับปากีสถานในปัญหาแค้วนแคชเมียร์²⁴

อาจกล่าวได้ว่าการต่อต้านและอุปสรรคข้างต้นทำให้รัฐต้องใช้นโยบายและมาตรการต่างๆในการรักษาความมั่นคงภายในปากีสถาน โดยเฉพาะมาตรการที่รุนแรงแต่ไม่ได้ผลเป็นไปตาม

²² Mayank Pratap Singh, "Baloch Rebels Attack Dudher Project Site, 2 Chinese Engineers Killed, Many Hurt," 2016, [Online]. Available: <http://indiatoday.intoday.in/story/baloch-rebels-attack-kills-two-engineers/1/775273.html> (accessed 13 April 2017).

²³ Asad Rafi, et al., Cpec: Pakistan's Way to Success (Islamabad: The Islamabad Institute of Conflict Resolution, 2016), p. 15.

²⁴ Daniel Markey, "Why the China-Pakistan Economic Corridor Will Worsen Tensions in Southern Asia," 2017, [Online]. Available: <https://warontherocks.com/2017/09/why-the-china-pakistan-economic-corridor-will-worsen-tensions-in-south-asia/> (accessed 24 May 2018).

เป้าประสงค์ เนื่องจากมาตรการของรัฐยิ่งก่อให้เกิดการต่อต้านจนนำไปสู่ความไม่มั่นคงมากขึ้น หรือที่เรียกว่า ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง (Insecurity Dilemma)

ดังนั้น ความสำคัญของปัญหาคือ การที่ปากีสถานส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศแต่กลับก่อให้เกิดความไม่มั่นคงยิ่งขึ้น จึงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาสาเหตุของภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงที่เกิดจากการพยายามส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศ

1.2 คำถามการวิจัย

ทำไมความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของปากีสถานกลับนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน

1.3 สมมติฐานการวิจัย

โครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานเป็นความพยายามของรัฐบาลปากีสถานที่จะส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศ แต่กลับทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในเพราะมีกลุ่มบุคคลรู้สึกไม่มั่นคงจากโครงการนี้จึงต่อต้านเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง ประกอบกับปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีความสามารถจัดการกับการต่อต้านดังกล่าว

1.4 ทฤษฎีและแนวคิดทางการวิเคราะห์

โครงสร้างของระบบระหว่างประเทศและขีดความสามารถของรัฐเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดพฤติกรรมของรัฐ ดังนั้น หน่วยของการวิเคราะห์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คือ รัฐหรือพฤติกรรมของรัฐ ซึ่งทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงของปากีสถาน ได้แก่ แนวคิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงและแนวคิดรัฐอ่อนแอ (Weak State)

1.4.1 ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง

แนวคิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงของไบรอัน จ็อบ (Brian L. Job) เป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยสร้างความเข้าใจปัญหาความมั่นคงแห่งชาติของรัฐในโลกที่สามที่มีลักษณะของรัฐดังนี้²⁵

1. มีความหลากหลายทางชนชาติภายในรัฐ มีความแตกแยกและแข่งขันทางเชื้อชาติเพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงและความเหนือกว่าทางชนชาติ
2. รัฐบาลที่ขาดการสนับสนุนจากประชาชนบางส่วนเพราะรัฐบาลให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของชนชาติหรือกลุ่มชนชั้นนำภายในรัฐบาลมากกว่า จึงทำให้ขาดความชอบธรรมในการคงอยู่ของรัฐบาล
3. รัฐขาดสถาบันที่มีประสิทธิภาพในการรักษาสันติภาพและระเบียบสำหรับประชาชน
4. ความรู้สึกถึงภัยคุกคามเกิดจากภายในรัฐมากกว่าภายนอก และภัยคุกคามเกิดจากรัฐบาลเป็นหลัก

รัฐที่มีลักษณะ 4 ประการข้างต้นทำให้ไม่มีความรู้สึกร่วมกันเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ นอกจากนี้ยังเกิดการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มอำนาจภายในสังคมในปัญหาเรื่องความมั่นคง เนื่องจากกลุ่มชนชาติต่างๆภายในรัฐจะแข่งขันกันในการรักษาและปกป้องความเป็นอยู่ที่ดีของตนเอง จึงทำให้ความมั่นคงแห่งชาติมีความแตกต่างจากความมั่นคงของรัฐและความมั่นคงของรัฐบาล ดังนั้น ในสภาพแวดล้อมดังกล่าวจึงเป็นภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง

ผลลัพธ์ของการแข่งขันของกลุ่มอำนาจต่างๆภายในสังคมส่งผลต่อสภาพสังคมดังนี้²⁶

1. สภาไร้ความมั่นคงสำหรับประชาชนทุกคนภายในรัฐ
2. สถาบันกลางหรือรัฐบาลขาดขีดความสามารถในการให้บริการและรักษาระเบียบภายในรัฐ

²⁵ Brian L. Job, ed., *The Insecurity Dilemma: National Security of Third World States* (Boulder: Lynne Rienner Publishers, 1992), pp. 17-18.

²⁶ Ibid., p. 18.

3. การเพิ่มความเปราะบางให้แก่รัฐและประชาชนจนเกิดความเสี่ยงที่จะถูกคุกคามและแทรกแซงจากตัวแสดงที่มาจากภายนอก รัฐ เช่น รัฐอื่น กลุ่มชนชาติอื่นหรือบริษัทข้ามชาติ

ลักษณะของรัฐข้างต้นเป็นเงื่อนไขที่สามารถทำให้เกิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง กล่าวคือ เป็นภาวะที่ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งต่อต้านสิ่งที่ทำให้รู้สึกถึงความไม่มั่นคงเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ตนและกลุ่ม แต่การกระทำดังกล่าวยิ่งเพิ่มโอกาสของการเกิดภัยคุกคามและยิ่งสร้างความไม่มั่นคงภายในรัฐยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าภาวะดังกล่าวจะลดขีดความสามารถของรัฐในการเผชิญกับภัยคุกคามจากภายนอก รัฐ แต่ก็ไม่ได้ทำให้รัฐเปราะบางต่อภัยคุกคามที่เกิดจากความเปราะบางภายในของระบบระหว่างประเทศ เช่น การผนวกดินแดน การล่มสลายของรัฐ เป็นต้น

เงื่อนไขดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ารัฐเผชิญกับภัยคุกคามภายในมากกว่าภายนอก รัฐ รวมทั้งการที่รัฐมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอ นั้นจึงทำให้เห็นว่าความมั่นคงของรัฐเป็นสิ่งเดียวกับความมั่นคงของรัฐบาล เนื่องจากรัฐอ่อนแอมีสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของไบรอัน จ็อบว่า “ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงคือภาวะที่เกิดจากอาการของรัฐอ่อนแอ”²⁷ ดังนั้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับความอยู่รอดของรัฐบาลเป็นหลัก เนื่องจากกระบวนการสร้างรัฐเป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาทำให้ไม่มีรัฐบาลใดสามารถทำให้สำเร็จภายใต้รัฐบาลเดียว จึงทำให้รัฐบาลให้ความสำคัญกับความอยู่รอดในระยะสั้น ซึ่งความอยู่รอดของรัฐบาลขึ้นอยู่กับนโยบายที่ใช้ในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงเหล่านั้น

การดำเนินนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้นมีความเป็นไปได้ว่าจะไม่สมเหตุสมผล トラบิตที่นโยบายดังกล่าวสามารถช่วยรักษาความอยู่รอดของรัฐบาลได้ ซึ่งนโยบายหลัก 3 นโยบายที่รัฐบาลของรัฐในโลกที่สามนิยมนำมาปฏิบัติ²⁸ ได้แก่

1. การเพิ่มความแข็งแกร่งทางการทหาร (militarization) คือการสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพและตำรวจ เช่น การพัฒนาและนำเข้าอาวุธ เป็นต้น

²⁷ Ibid., p. 19.

²⁸ Ibid., p. 28.

2. การกดขี่และการสร้างความกลัวจากรัฐ (repression and state terror) คือการใช้ความรุนแรงกำจัดประชาชนที่รัฐมองว่าเป็นศัตรู
3. ยุทธวิธีการเบี่ยงเบน (diversionary tactics) คือการสร้างความรู้สึกให้กับประชาชนว่าตัวแสดงภายนอกรัฐกำลังเป็นภัยคุกคามแห่งชาติเพื่อเบี่ยงเบนปัญหาความมั่นคงภายในประเทศ และรัฐบาลหวังจะได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินนโยบายเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับกองทัพ

โดยทั่วไปรัฐอ่อนแอจะใช้นโยบายที่รุนแรงต่อประชาชน เนื่องจากเงื่อนไขตามสภาพแวดล้อมทำให้รัฐไม่มีศักยภาพเพียงพอในการเลือกใช้นโยบายที่รุนแรงน้อยกว่านี้²⁹ เช่น การใช้ทหารและตำรวจปราบปรามฝ่ายที่รัฐมองว่าเป็นศัตรู เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม รัฐบาลไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายประสงค์ เนื่องจากยิ่งรัฐใช้ความรุนแรงยิ่งก่อให้เกิดการต่อต้าน จนในท้ายที่สุดก็ทำให้เกิดความไม่มั่นคงโดยรวม

การที่สภาพแวดล้อมหรือลักษณะของรัฐทำให้รัฐบาลไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศ จึงเป็นไปได้ยากที่จะหลุดพ้นจากภาวะย่อนแอทางความไม่มั่นคงเพราะตราบดีที่กลุ่มต่างๆภายในสังคมยังคงมีความขัดแย้งเพื่อแข่งขันกันเพิ่มความมั่นคงให้กับตนและกลุ่ม³⁰ ก็ยังคงเกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ รัฐบาลต้องมีศักยภาพหรือขีดความสามารถมากขึ้นเพื่อจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศอย่างสันติวิธี และรัฐบาลต้องตอบสนองความต้องการของกลุ่มที่รู้สึกไม่มั่นคงให้มีความรู้สึกมั่นคงมากขึ้น

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเลือกใช้แนวคิดภาวะย่อนแอทางความไม่มั่นคงที่อธิบายและสร้างความเข้าใจปัญหาความมั่นคงแห่งชาติของรัฐในโลกที่สามที่เกิดจากภัยคุกคามภายในรัฐมากกว่าภายนอกเพราะรัฐในโลกที่สามมีสภาพแวดล้อมทางความมั่นคงและปัจจัยอื่นๆแตกต่างจากรัฐในโลกที่หนึ่งและสอง และบริบทของปากีสถานมีความสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากโครงการ CPEC ที่เป็นการสร้างรัฐรูปแบบหนึ่งเพื่อส่งเสริมความมั่นคงโดยเฉพาะความมั่นคงภายในประเทศ แต่การดำเนินการของ CPEC เป็นการสร้างโครงการจำนวนมากในจังหวัดต่างๆที่ทำให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยหรือผู้ที่รู้สึกไม่มั่นคงจากการกระทำดังกล่าวต่อต้านโดยวิธีการต่างๆเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ตนและกลุ่ม

²⁹ Ibid., p. 29.

³⁰ Ibid., p. 22.

ในขณะเดียวกัน การต่อต้านได้ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงจึงทำให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการหรือนโยบาย เพื่อจัดการกับความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นคงภายในรัฐ

1.4.2 รัฐอ่อนแอ

แนวคิดรัฐอ่อนแอเป็นการจัดประเภทและลักษณะของรัฐในระบบระหว่างประเทศ แต่ในทางทฤษฎียังไม่มี ความเข้าใจที่ชัดเจนร่วมกันของนักวิชาการ³¹ จึงต้องใช้แนวคิดการสร้างรัฐของโมฮัมเหม็ด อโยบ (Mohammed Ayooob) และแนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรม (Software) ของ เอ็ดเวิร์ด อซาร์ และซุง อิน มุน ร่วมเป็นกรอบการวิเคราะห์ แนวคิดรัฐอ่อนแอประกอบด้วย อรรถาธิบาย 2 ส่วน คือ

1.4.2.1 แนวคิดการสร้างรัฐ: คำนิยามและสาระสำคัญ

แนวคิดการสร้างรัฐเป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยสร้างความเข้าใจสถานการณ์ความมั่นคงที่ซับซ้อนของ รัฐในโลกที่สาม โดยเฉพาะการทำความเข้าใจปัญหาความมั่นคงภายในรัฐซึ่งเป็นปัญหาหลักของ รัฐเหล่านั้น ซึ่งปัญหาความมั่นคงภายในสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างรัฐโดยตรง³² ซึ่งกระบวนการสร้างรัฐคือกิจกรรมที่รัฐดำเนินการเพื่อให้รัฐเข้มแข็ง โดยการดำเนินการดังนี้³³

1. การขยายและการรวบรวมดินแดนและประชากรให้อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐ รวมทั้งมีการวางข้อกำหนดเพื่อจัดการกับดินแดนที่เป็นข้อพิพาทและประชากรที่ขัดแย้งต่ออำนาจของรัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การทำสงคราม (war)
2. การรักษาระเบียบภายในรัฐตามข้อกำหนดที่ถูกลงมาแล้ว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การรักษาระเบียบ (policing)

³¹ Ibid., p. 19.

³² Mohammed Ayooob, The Third World Security Predicament: State Making, Regional Conflict, and the International System, Emerging Global Issues, ed. Thomas G. Weiss (Boulder: Lynne Rienner Publishers, 1995), p. 21.

³³ Ibid., p. 22.

3. การใช้ทรัพยากรที่เป็นดินแดนและประชากรที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐเพื่อนำมาสนับสนุนการสงครามและการรักษาระเบียบ รวมทั้งสนับสนุนกลไกต่างๆที่จำเป็นต่อการบริหารงานของรัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การเก็บภาษี (taxation)

ความสำเร็จของกิจกรรมทั้ง 3 ข้อข้างต้นนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของรัฐในการรวบรวมอำนาจการใช้กำลังให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐแต่เพียงผู้เดียว เนื่องจากถ้ารัฐไม่สามารถสร้างรัฐให้เข้มแข็งจะทำให้รัฐ สถาบันและรัฐบาลไม่มีความมั่นคง รวมทั้งทำให้รัฐบาลขาดความชอบธรรมในสายตาของประชาชนจึงทำให้ผู้นำรัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับความมั่นคงภายในรัฐเป็นสำคัญ จึงเป็นสาเหตุว่าทำไมการรวบรวมอำนาจถึงสำคัญต่อผู้สร้างรัฐ³⁴ ซึ่งสาเหตุพื้นฐานของปัญหาความไม่มั่นคงของรัฐในโลกที่สามสัมพันธ์กับกระบวนการสร้างรัฐโดยตรง จึงต้องศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างรัฐของโลกที่สามโดยการเปรียบเทียบกับการสร้างรัฐของชาติตะวันตกในอดีต ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสามารถสรุปเป็น 2 ปัจจัยหลัก³⁵ ได้แก่

1. ระยะเวลาของกระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติ กล่าวคือเป็นการสร้างรัฐและสร้างชาติในระยะเวลาที่รวดเร็วเกินกว่าที่จะสามารถสร้างรัฐให้เป็นรัฐที่เข้มแข็ง
2. ความล่าช้าของการเข้าสู่ระบบระหว่างประเทศ กล่าวคือเป็นการเข้าสู่ระบบระหว่างประเทศในฐานะรัฐอธิปไตยที่ล่าช้ากว่ารัฐในโลกที่หนึ่งและสองจึงต้องเผชิญกับข้อจำกัดต่างๆที่เกิดจากบรรทัดฐานของระบบระหว่างประเทศ

ปัจจัยหลักทั้ง 2 ประการข้างต้นสามารถแบ่งเป็นปัจจัยย่อย โดยเริ่มจากการนำเสนอปัจจัยด้านระยะเวลาของกระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติ และปัจจัยด้านความล่าช้าของการเข้าสู่ระบบระหว่างประเทศ ตามลำดับ

ปัจจัยด้านระยะเวลาของกระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติ

รัฐในโลกที่สามขาดแคลนระยะเวลาในการสร้างรัฐและสร้างชาติเมื่อเปรียบเทียบกับการสร้างรัฐและสร้างชาติของชาติตะวันตกที่ใช้ระยะเวลามากถึงสี่ร้อยถึงเจ็ดร้อยปีโดยประมาณ แต่รัฐในโลกที่

³⁴ Ibid., p. 23.

³⁵ Ibid., pp. 4, 15.

สามกลับมีระยะเวลาไม่ถึงศตวรรษเพราะรัฐส่วนใหญ่มีอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์หลังสงครามโลกครั้งที่สอง จึงทำให้รัฐในโลกที่สามเผชิญกับปัญหาความชอบธรรมเรื่องพรมแดน สถาบันและความชอบธรรมของรัฐบาล สังคมมีความแตกแยกไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียว ไม่มีฉันทามติร่วมกันในประเด็นทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม³⁶ เป็นต้น โดยปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นในช่วงต้นของกระบวนการสร้างรัฐของรัฐในโลกที่สาม ซึ่งปัจจัยด้านระยะเวลาที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างรัฐมีดังนี้

1. การขาดระยะเวลา กล่าวคือการขาดแคลนระยะเวลาในการสร้างรัฐทำให้ไม่สามารถรวบรวมการใช้กำลังให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐแต่เพียงผู้เดียว และไม่สามารถสร้างความรู้สึกความเป็นชาติเดียวกันระหว่างชนชาติต่างๆภายในรัฐ ซึ่งการขาดแคลนระยะเวลาในการสร้างรัฐส่งผลต่อกระบวนการสร้างรัฐโดยรวม
2. การขาดความต่อเนื่องของมรดกทางอาณานิคม กล่าวคือการใช้มรดกจากมรดกทางการเมืองจากจักรวรรดินิยมตะวันตก เช่น การแบ่งเขตแดนตามความสะดวกของเจ้าอาณานิคมทำให้ชนชาติใดชนชาติหนึ่งถูกแยกออกจากกัน ซึ่งกลายเป็นปัญหาการเรียกร้องการแบ่งแยกดินแดนในอนาคต เป็นต้น
3. กระบวนการทำให้เป็นสมัยใหม่ กล่าวคือการใช้มรดกจากการทำให้เป็นสมัยใหม่ เช่น รัฐบาลพยายามหล่อหลอมความแตกต่างทางชนชาติหรือเกิดความไม่เท่าเทียมของการกระจายรายได้ จนนำไปสู่การเกิดความขัดแย้งระหว่างชนชาติเพราะรัฐบาลจะให้ความสำคัญกับชนชาติใดชนชาติหนึ่งเป็นหลัก และในท้ายที่สุดก็นำไปสู่การเรียกร้องการแบ่งแยกดินแดน เป็นต้น
4. การเรียกร้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการกระจายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างเท่าเทียม กล่าวคือการใช้มรดกกับแรงกดดันจากมวลชน ซึ่งสามารถกลายเป็นวิกฤตที่ร้ายแรงจนสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน
5. ความชอบธรรม กล่าวคือรัฐบาลเผชิญกับปัญหาความชอบธรรม โดยเฉพาะรัฐบาลที่เป็นเผด็จการและไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนโดยรวมเพราะภายในรัฐประกอบด้วยหลายชนชาติ ซึ่งรัฐบาลส่วนใหญ่จะใช้มาตรการที่รุนแรงในการจัดการกับผู้ที่ขัดขืน จนทำให้เหตุการณ์รุนแรงขึ้น

³⁶ Ibid., pp. 28, 30.

ปัจจัยด้านความล่าช้าของการเข้าสู่ระบบระหว่างประเทศ

ระบบระหว่างประเทศประกอบด้วยบรรทัดฐานและกฎที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของรัฐ เมื่อรัฐในโลกที่สามเข้าสู่ระบบระหว่างประเทศทำให้ต้องดำเนินนโยบายทั้งภายในรัฐและนโยบายต่างประเทศให้สอดคล้องกับบรรทัดฐานเหล่านั้นเพื่อให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบระหว่างประเทศ³⁷ แต่บรรทัดฐานดังกล่าวกลับขัดขวางกระบวนการสร้างรัฐสู่การเป็นรัฐที่เข้มแข็ง แต่ในช่วงการสร้างรัฐของชาติตะวันตกกลับไม่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดจากบรรทัดฐานเหล่านี้³⁸ ปัจจัยด้านความล่าช้าของการเข้าสู่ระบบระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อกระบวนการสร้างรัฐดังนี้

1. บรรทัดฐานว่าด้วยอำนาจอธิปไตยหรือความเป็นรัฐ กล่าวคือรัฐมีสถานะความเป็นรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศ แต่ไม่มีความเป็นรัฐในทางปฏิบัติทำให้ไม่สามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น บรรทัดฐานดังกล่าวช่วยปกป้องความอยู่รอดของรัฐ แต่จำกัดพฤติกรรมของรัฐในการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนปัญหาเรื่องความขัดแย้งระหว่างพรมแดนเพราะผิดกฎหมายระหว่างประเทศ เป็นต้น
2. บรรทัดฐานว่าด้วยหลักสิทธิมนุษยชน กล่าวคือการค้าเนินกิจกรรมสร้างรัฐขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนโดยตรง เช่น การรวบอำนาจการใช้กำลังให้อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ แต่เพียงผู้เดียวเพราะต้องใช้กำลังกับกลุ่มหรือชนชาติที่ขัดขึ้น ซึ่งขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนจึงลดความชอบธรรมของรัฐบาล เป็นต้น

นอกจากนี้ หลังการสิ้นสุดของสงครามเย็นยังมีปัจจัยที่กระตุ้นให้ปัญหาความมั่นคงภายในของรัฐในโลกที่สามรุนแรงขึ้นดังนี้³⁹

1. กระแสของการเพิ่มความชอบธรรมให้กับหลักการกำหนดใจตนเอง กล่าวคือหลังสงครามเย็นมีรัฐอธิปไตยเกิดขึ้นจำนวนมากจนทำให้กระแสดังกล่าวกระตุ้นกลุ่มที่เรียกร้องการแบ่งแยกดินแดนภายในรัฐโดยเฉพาะรัฐในโลกที่สามที่มีหลายชนชาติ กระแสดังกล่าว

³⁷ Ibid., p. 78.

³⁸ Ibid., p. 82.

³⁹ Ibid., pp. 165-184.

เป็นการเพิ่มความชอบธรรมให้กับหลักการกำหนดใจตนเองทำให้กลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนสามารถสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของตน

2. กระแสของเหตุการณ์รัฐล้มเหลว กล่าวคือหลังสงครามเย็นมีรัฐในโลกที่สามกลายเป็นรัฐล้มเหลวเพราะรัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนได้จนทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในรัฐ ซึ่งสามารถกลายเป็นปัญหาข้ามพรมแดน เช่น ปัญหาผู้ลี้ภัย เป็นต้น
3. กระแสของแนวคิดและเทคโนโลยีในปลายศตวรรษที่ 21 กล่าวคือการพัฒนาเทคโนโลยีทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงแนวคิดเรื่องประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชนและข้อมูลข่าวสารได้ง่ายขึ้น ซึ่งอาจเกิดการเรียกร้องสิทธิต่างๆจากประชาชนจนอาจเกิดความไม่สงบและกระทบต่อความชอบธรรมของรัฐบาลในที่สุด

ดังนั้น ปัญหาความมั่นคงของรัฐในโลกที่สามต้องเริ่มศึกษาจากกระบวนการสร้างรัฐ แต่แนวคิดการสร้างรัฐก็ยังไม่เพียงพอที่จะเข้าใจว่าทำไมรัฐถึงไม่สามารถจัดการกับภัยคุกคามที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องศึกษาขีดความสามารถของรัฐ เนื่องจากขีดความสามารถของรัฐหรือรัฐบาลส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงของรัฐ

1.4.2.2 แนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรม: ค่านิยมและสาระสำคัญ

แนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรมเป็นกรอบแนวคิดที่ช่วยสร้างความเข้าใจสถานการณ์ความมั่นคงของรัฐในโลกที่สามให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากการประเมินสถานการณ์ความมั่นคงของรัฐแต่เดิมให้ความสำคัญเพียงแค่บริบททางความมั่นคง (security environment) และขีดความสามารถทางรูปธรรม (hardware) ของรัฐเป็นหลัก จึงทำให้ไม่สามารถเข้าใจปัญหาความมั่นคงของรัฐในโลกที่สามได้อย่างตามความเป็นจริง⁴⁰ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับแนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรมมากขึ้นเพราะปัญหาความมั่นคงของรัฐในโลกที่สามส่วนใหญ่เป็นปัญหาความมั่นคงภายในซึ่งบั่นทอนขีดความสามารถทางนามธรรม และการขาดขีดความสามารถทางนามธรรมยิ่งทำให้

⁴⁰ Edward E. Azar and Chung-in Moon, "Rethinking Third World National Security," National Security in the Third World: The Management of Internal and External Threats, eds. Edward E. Azar and Chung-in Moon (College Park: Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland, 1988), p. 8.

ปัญหาภายในมีความรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ขีดความสามารถทางนามธรรมยังเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงภายในรัฐ⁴¹

การจะเข้าใจปัญหาความมั่นคงภายในหรือการจะเข้าใจประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงของรัฐในโลกที่สามจำเป็นต้องประเมินขีดความสามารถทางนามธรรมของรัฐ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับบริบททางการเมืองและประสิทธิภาพของนโยบาย การกำหนดค่านิยม การรับรู้และการประเมินภัยคุกคาม การจัดสรรทรัพยากร การพิจารณาและนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งแนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรมประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ⁴² ได้แก่

1. ความชอบธรรมคือการที่ประชาชนมีความเต็มใจและยอมรับให้รัฐบาลบริหารประเทศ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลต่อบริบททางการเมืองตั้งแต่การมองภัยคุกคามจนถึงการนำนโยบายมาปฏิบัติ
2. การบูรณาการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันคือเงื่อนไขที่ต้องมีในรัฐที่มีความเป็นชาติที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่หล่อหลอมโครงสร้างพื้นฐานของสังคมที่ส่งผลต่อการกำหนดผลประโยชน์แห่งชาติและนโยบายต่างๆ
3. องค์กรรวมของการกำหนดนโยบายคือกระบวนการที่ทำให้นโยบายด้านความมั่นคงมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ขับเคลื่อนให้การจัดการกับปัญหาความมั่นคงมีประสิทธิภาพ

แต่เมื่อรัฐในโลกที่สามเผชิญกับวิกฤตด้านความชอบธรรมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ย่อมส่งผลทางลบต่อประสิทธิภาพของนโยบายที่กำหนดมาเพื่อจัดการกับปัญหาความมั่นคง และท้ายที่สุดก็ส่งผลให้รัฐไม่สามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิกฤตด้านความชอบธรรมและวิกฤตด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันส่งผลกระทบต่อองค์กรรวมของการกำหนดนโยบาย ดังนี้

⁴¹ Edward E. Azar and Chung-in Moon, "Legitimacy, Integration and Policy Capacity: The 'Software' Side of Third World National Security," *National Security in the Third World: The Management of Internal and External Threats*, eds. Edward E. Azar and Chung-in Moon (College Park: Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland, 1988), p. 78.

⁴² Ibid., pp. 77-79.

วิกฤตด้านความชอบธรรมและผลกระทบ

เมื่อรัฐบาลมีความชอบธรรมมากเท่าใดก็จะยิ่งช่วยให้บริหารประเทศได้อย่างราบรื่นและสามารถจัดสรรทรัพยากรและปฏิบัติตามนโยบายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพมากเท่านั้นเพราะประชาชนมีฉันทามติร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายและวิธีการในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงของรัฐ แต่เมื่อรัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนย่อมก่อให้เกิดวิกฤตด้านความชอบธรรม ซึ่งส่วนใหญ่รัฐบาลในโลกที่สามนิยมใช้มาตรการที่รุนแรงและกดขี่เพื่อรักษาความมั่นคงแต่กลับก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในรัฐโดยรวม⁴³

การขาดความชอบธรรมของรัฐบาลส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองและสังคม ซึ่งสามารถเพิ่มโอกาสให้เกิดภัยคุกคามที่มาจากภายนอกรัฐเพราะศัตรูเห็นว่ารัฐกำลังอ่อนแอ นอกจากนั้น อาจเกิดภัยคุกคามต่อรัฐบาลโดยการประท้วง การบ่อนทำลาย การก่อกบฏและก่อความไม่สงบเพื่อต่อต้านรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลจะระบุว่าผู้ก่อความไม่สงบเป็นภัยคุกคามแห่งชาติเพื่อจะได้ใช้กำลังจัดการอย่างชอบธรรม แต่ผลที่ตามมาคือความไม่มั่นคงภายในรัฐ รวมทั้งภัยคุกคามที่เกิดขึ้นส่งผลให้รัฐบาลต้องพึ่งพารัฐมหาอำนาจเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกรัฐและรักษาความอยู่รอดของรัฐบาล แต่ก็ยิ่งทำให้รัฐอ่อนแอเพราะขาดอิสระในการกำหนดนโยบายทางทหารและทางเศรษฐกิจ⁴⁴

ผลกระทบต่อองค์รวมของนโยบายคือความไม่ยืดหยุ่นและความไม่มีประสิทธิผลของนโยบาย เนื่องจากวิกฤตดังกล่าวลดความภักดี การยอมรับ การปฏิบัติตามของประชาชนต่อการตัดสินใจต่างๆ ของรัฐบาล และลดขีดความสามารถของรัฐบาลในการจัดสรรทรัพยากรทางมนุษย์และวัตถุเพื่อจัดการกับปัญหาความมั่นคง และลดประสิทธิภาพในการประสานงานเพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติ⁴⁵ จนในท้ายที่สุดก็ลดขีดความสามารถของรัฐโดยรวม

⁴³ Ibid., pp. 81-83.

⁴⁴ Ibid., pp. 82-85.

⁴⁵ Ibid., p. 84.

วิกฤตด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและผลกระทบ

เมื่อสังคมภายในรัฐมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะทำให้รัฐมีความเข้มแข็ง และสามารถจัดสรรทรัพยากรและปฏิบัติตามนโยบายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าสังคมมีความแตกแยกอย่างรัฐในโลกที่สามที่ได้รับผลกระทบจากมรดกทางการเมืองจากจักรวรรดินิยมตะวันตกจนทำให้กลุ่มชนชาติ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรมต่างๆถูกรวมให้อยู่ภายใต้รัฐเดี่ยวย่อมก่อให้เกิดวิกฤตด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งรัฐบาลมักจัดการกับปัญหาโดยพยายามหลอมรวมให้เป็นหนึ่งเดียวกัน แต่ผลที่ตามมาคือการเกิดขึ้นของกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนเรียกร้องการปกครองตนเองภายในรัฐ⁴⁶

ความแตกแยกภายในสังคมทำให้ประชาชนภายในรัฐไม่มีความรู้สึกว่าเป็นคนชาติเดียวกันทำให้การกำหนดคุณค่าและผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกันจึงกลายเป็นภัยคุกคามต่อค่านิยมที่ประชาชนส่วนใหญ่ภายในรัฐยึดถือ ซึ่งสามารถก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในรัฐอย่างยิ่ง และยังสามารถกลายเป็นภัยคุกคามข้ามพรมแดนเพราะกลุ่มขบวนการแบ่งแยกดินแดนอาจได้รับการสนับสนุนจากตัวแสดงภายนอกรัฐทำให้ปัญหามีความซับซ้อนมากขึ้น นอกจากนี้ วิกฤตดังกล่าวยังสร้างความสูญเสียต่อทรัพยากรทางมนุษย์และวัตถุอย่างมหาศาล รวมถึงลดขีดความสามารถทางเศรษฐกิจและทหารของรัฐด้วยเพราะความแตกแยกหรือความขัดแย้งในสังคมโดยส่วนมากเป็นความขัดแย้งที่ยืดเยื้อไม่มีจุดจบที่แน่นอนและยังสามารถเป็นทั้งความขัดแย้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผยจึงทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตกอยู่ในวงจรของความเป็นศัตรูและความรุนแรง⁴⁷

ผลกระทบต่อองค์รวมของนโยบายคือความไม่ยืดหยุ่นและความไม่มีประสิทธิภาพของนโยบายเนื่องจากมีความแตกแยกกันภายในสังคมทำให้การคัดเลือกบุคลากรเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในกองทัพและส่วนราชการเป็นไปได้ยาก จึงทำให้ส่วนราชการแตกแยกและแบ่งกันเป็นพรรคพวกจนเกิดความล่าช้าในการปฏิบัติหน้าที่ และความแตกแยกทำให้การประเมินภัยคุกคาม การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เป็นไปอย่างไร้ประสิทธิภาพ⁴⁸ จนในท้ายที่สุดก็ลดขีดความสามารถของรัฐโดยรวม

⁴⁶ Ibid., pp. 79, 87.

⁴⁷ Ibid., pp. 86-88.

⁴⁸ Ibid., pp. 88-90.

อย่างไรก็ตาม รัฐในโลกที่สามส่วนใหญ่เป็นฝ่ายที่ต้องปรับเปลี่ยนนโยบายตามสถานการณ์ ความมั่นคงระหว่างประเทศมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายกำหนดทิศทาง อีกทั้งรัฐเหล่านั้นก็ยังคงไม่มีขีดความสามารถทางรูปธรรมที่เพียงพอในการจัดการกับปัญหาความมั่นคง ดังนั้น ความสามารถในการปรับเปลี่ยนองค์รวมของนโยบายจึงเป็นหนทางหลักสำหรับรัฐในโลกที่สามในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล⁴⁹ ซึ่งมี 3 เงื่อนไขที่ส่งผลต่อองค์รวมของนโยบายและทั้ง 3 เงื่อนไขก็ส่งผลซึ่งกันและกัน⁵⁰ ได้แก่

1. ทักษะคิดร่วมกันต่อนโยบายคือระดับของฉันทามติร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมายและวิธีการของนโยบายความมั่นคง
2. กระบวนการตัดสินใจที่ครอบคลุมและเป็นเหตุเป็นผลคือสภาพแวดล้อมของกระบวนการตัดสินใจที่เหมาะสมแก่การตัดสินใจเลือกนโยบายความมั่นคง
3. ความรวดเร็วและความยืดหยุ่นของการปฏิบัติการคือความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายความมั่นคง

เงื่อนไขขององค์รวมของนโยบายขึ้นอยู่กับความชอบธรรมของรัฐบาลและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์รวมของนโยบายที่สามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะ⁵¹ ได้แก่

1. องค์รวมของนโยบายที่สามารถปรับเปลี่ยนได้คือประชาชน รัฐบาลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องมีฉันทามติร่วมกันในประเด็นว่าอะไรคือภัยคุกคาม วิธีการและเป้าหมายในการดำเนินนโยบายความมั่นคง โดยมีกลไกเพื่อปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในสังคม และต้องการอำนาจในการตัดสินใจที่เด็ดขาดจากฝ่ายบริหารที่มีนักวิชาการที่มีทั้งความรู้และคุณธรรมให้คำปรึกษา และต้องหาแนวทางป้องกันการคอร์รัปชัน และอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อการประสานงาน และยังต้องมีการประเมินข้อผิดพลาดและเสนอข้อเสนอแนะ

⁴⁹ Ibid., p. 79.

⁵⁰ Ibid., pp. 91-93.

⁵¹ Ibid., pp. 93-95.

2. องค์รวมของนโยบายไม่มีความยืดหยุ่นคือประชาชน รัฐบาลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีมุมมองที่แตกต่างกันในประเด็นว่าอะไรคือภัยคุกคาม วิธีการและเป้าหมายในการดำเนินนโยบายความมั่นคง และขาดกลไกในการปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในสังคม และส่วนใหญ่จะเป็นการตัดสินใจตามลำพังของฝ่ายบริหารหรือผู้นำที่ขาดความรู้และความชำนาญในประเด็นนั้นๆ จึงเผชิญกับการต่อต้านจากประชาชนเพราะขัดกับความต้องการของประชาชน ส่วนราชการมีการแบ่งพรรคพวกและมีการคอร์รัปชันภายในสถาบัน

โดยสรุป องค์ประกอบของขีดความสามารถทางนามทั้ง 3 อย่างธรรมส่งผลซึ่งกันและกันและกันและกันและกัน ในท้ายที่สุดก็ส่งผลต่อการจัดการกับปัญหาความมั่นคงของรัฐโดยเฉพาะรัฐในโลกที่สาม ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นความอ่อนแอที่เกิดจากการขาดขีดความสามารถทางนามธรรมของรัฐ

ดังนั้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเลือกใช้แนวคิดการสร้างรัฐและแนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรมเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของรัฐอ่อนแอเพราะทั้ง 2 แนวคิดมีความสอดคล้องกันตรงที่ขีดความสามารถทางนามธรรมของรัฐหรือรัฐบาลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสำเร็จของการสร้างรัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือยิ่งรัฐบาลใดมีขีดความสามารถทางนามธรรมมากยิ่งสร้างรัฐให้เข้มแข็งได้ง่ายกว่ารัฐที่ขาดขีดความสามารถทางนามธรรม

สาเหตุที่เลือกใช้แนวคิดรัฐอ่อนแอ เนื่องจากภาวะอ่อนแอทางความไม่มั่นคงของปากีสถานสามารถอธิบายได้โดยใช้แนวคิดดังกล่าวเพราะปัญหาความมั่นคงของรัฐไม่สามารถแยกออกจากลักษณะของรัฐได้จึงต้องศึกษาความอ่อนแอของรัฐเพราะเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงตามมาจำนวนมาก ปากีสถานมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอ ดังจะเห็นได้จากการที่ปากีสถานเคยเป็นอาณานิคมมาก่อนและมีปัญหาความมั่นคงภายในรัฐมาโดยตลอดตั้งแต่ถือกำเนิดรัฐ จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดรัฐอ่อนแอเหมาะสมที่จะเป็นกรอบการวิเคราะห์สาเหตุของภาวะอ่อนแอทางความไม่มั่นคงของปากีสถานหลังการประกาศสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน

1.5 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทความและงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความไม่มั่นคงและความไร้เสถียรภาพในปากีสถานมีจำนวนหนึ่ง จนกระทั่ง ใน ค.ศ. 2015 มีการประกาศโครงการ CPEC อย่างเป็นทางการจึงมีการ

เผยแพร่บทความ วารสารวิชาการ และข่าวสารที่เกี่ยวข้องประเด็น CPEC มากขึ้น ซึ่งงานดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

งานของอาร์บาร์ อาลี (Akber Ali) ศึกษาอุปสรรคที่เกิดจากปัญหาความมั่นคงภายในอัฟกานิสถาน ในประเด็นผู้ก่อการร้ายที่แพร่กระจายข้ามพรมแดนมาสู่ปากีสถาน โดยเฉพาะหลังจากที่สหรัฐอเมริกาได้สังหารผู้นำกลุ่มทอลิบัน คือนายมุลเลาะห์ แมนสุร์ ยิ่งทวีความขัดแย้งมากขึ้นจนทำให้กลุ่มทอลิบันปฏิเสธการเจรจาที่จีนพยายามเปิดการเจรจากับกลุ่มทอลิบัน จึงส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยตามแนวพรมแดนปากีสถานและจีน ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อ CPEC⁵²

นอกจากงานของอาลีแล้ว ทักเกอร์ บอยส์ (Tuker Boyce) ได้ศึกษาอุปสรรคที่เกิดจากท่าเรือชาร์บาฮาร์ (Chabahar) ของอิหร่าน ซึ่งอินเดียให้เงินสนับสนุนแก่อิหร่านเพื่อปรับปรุงท่าเรือแห่งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแข่งขันกับท่าเรือกวาดาร์เพราะมีตำแหน่งยุทธศาสตร์ที่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังศึกษาอุปสรรคที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างอินเดียกับปากีสถานในประเด็นแคว้นแคชเมียร์ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อ CPEC⁵³

งานของอซาต ราฟี (Asad Rafi) และฟาริด ข่าน (Farid Khan) และซาร์บารี อัสลาม (Sabah Aslam) ศึกษาความขัดแย้งระหว่างจังหวัดของปากีสถาน โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างแถบเส้นทางฝั่งตะวันออกก่อน ซึ่งแต่เดิมได้ตกลงว่าจะสร้างแถบเส้นทางฝั่งตะวันตกแต่ในที่สุดรัฐบาลกลางตัดสินใจสร้างแถบเส้นทางฝั่งตะวันออกก่อนจึงทำให้ยิ่งกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งระหว่างจังหวัดและชนชั้นนำ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อ CPEC⁵⁴

งานของอินซาร์ อิดรีส์ (Insha Idrees) ศึกษาความไม่มั่นคงทางการเมืองของปากีสถานที่มีมาตั้งแต่อดีต ซึ่งมีการรัฐประหารและปกครองโดยรัฐบาลทหารมาโดยตลอดจึงส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่อง

⁵² Akber Ali, "Cpec:Prospects and Challenges for Regional Integration," International Journal of Social Sciences and Humanity Studies, vol. 7, No. 1 (2015), p. 9.

⁵³ Boyce, The China-Pakistan Economic Corridor: Trade Security and Regional Implications, p. 23.

⁵⁴ Rafi, Khan and Aslam, Cpec: Pakistan's Way to Success, p. 15.

ของนโยบาย แม้ว่าในปัจจุบัน การเมืองปากีสถานจะมีเสถียรภาพมากขึ้นแต่ก็ยังเป็นที่กังวลต่อความต่อเนื่องของการดำเนินการของ CPEC⁵⁵

งานของมูฮาเม็ด อุเมอร์ อาร์สชาด (Muhammad Umer Arshad) และเซา ไฮ ดอง (Zhao Hai Dong) ศึกษาอุปสรรคภายในปากีสถานไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชนชาติหรือปัญหาความมั่นคงแบบดั้งเดิม ซึ่งทำให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่รุนแรงในการจัดการกับปัญหาดังกล่าว นอกจากนี้ นักวิชาการทั้งสองคนได้ระบุว่าส่วนใหญ่ปัญหาเกิดทางแถบเส้นทางฝั่งตะวันตกเป็นหลัก สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความขัดแย้งทางศาสนา นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่าควรหันมาให้ความสนใจกับประเด็นอาชญากรรม การลักขโมย การปล้นจี้ การข่มขืน เพราะตามรายงานนัมบีโอ (Numbeo Report) ระบุว่าคดีเหล่านี้มีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อ CPEC⁵⁶

งานของดรูบาชะโยติ บัตตาชาจี (Dhrubajyoti Bhattacharjee) ศึกษากลุ่มขบวนการอิสลามเตอร์กิสถานตะวันออก (ETIM) โดยระบุว่ากลุ่มดังกล่าวต้องการแบ่งแยกดินแดนซินเจียงออกเป็นประเทศที่ปกครองแบบรัฐอิสลาม แต่รัฐบาลจีนปราบปรามมาตลอดทำให้กลุ่ม ETIM นี้มายังปากีสถานและฝึกซ้อมที่ค่ายภายในปากีสถานเพื่อกลับไปก่อการร้ายในจีนและอีกส่วนหนึ่งร่วมก่อการร้ายในปากีสถานเพราะต้องการต่อต้านการสร้าง CPEC⁵⁷

การทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่านักวิชาการส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์และอุปสรรคของโครงการ CPEC โดยที่ไม่มีงานใดที่ศึกษาสาเหตุของภาวะย่อนแอทางความไม่มั่นคงของปากีสถานแม้แต่น้อย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

⁵⁵ Insha Idrees, "China-Pakistan Economic Corridor: Changing Scenario of Socio-Economic and Human Development," in Khalid Manzoor Butt and M. Usman A. Siddiqi eds., *CPEC* (Lahore: Government College University).

⁵⁶ Muhammad Umer Arshad and Zhao Hai Dong, "China Pakistan Economic Corridor: A Spatial Analysis on the Security Risk of Cpec," *International Journal For Innovative Research in Multidisciplinary Field*, Vol. 2, No. 9 (2016), pp. 100-103.

⁵⁷ Dhrubajyoti Bhattacharjee, "China Pakistan Economic Corridor (Cpec)," *Indian Council of World Affairs*, (2015), p. 5.

1.6 ขอบเขตการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงของปากีสถานหลังการประกาศโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานระหว่าง ค.ศ. 2015–2017 โดยจีนและปากีสถานได้ลงนามสนธิสัญญาทวิภาคีเพื่อสร้างโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานอย่างเป็นทางการ ส่วนใน ค.ศ. 2017 นายนาวาซ ซาริฟที่ เป็นผู้ลงนามในสนธิสัญญาทวิภาคีกับจีนถูกศาลสูงสุดตัดสินให้พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และเป็นช่วงระยะเริ่มต้นของการสร้างโครงการ รวมถึงมุ่งศึกษาการต่อต้านของชาวบาลูชเป็นสำคัญ

1.7 วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงของปากีสถาน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของรัฐอ่อนแอในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงภายในรัฐ
3. เพื่อศึกษาวิธีบรรเทาภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงภายในรัฐ

1.8 วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยเอกสารปฐมภูมิและทุติยภูมิที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงภายในปากีสถาน ซึ่งใช้หนังสือและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก และเอกสารจากหน่วยงานราชการและเว็บไซต์ร่วมด้วย

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ในทางทฤษฎี ได้แก่ การเข้าใจพฤติกรรมในการส่งเสริมความมั่นคงแห่งชาติของรัฐในโลกที่สามที่มีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอ
2. ในทางปฏิบัติ ได้แก่ การเข้าใจภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงของปากีสถานหลังการประกาศโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน รวมทั้งการเข้าใจวิธีการบรรเทาภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงภายในรัฐ

1.10 การนำเสนอ

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 สภาพรัฐของปากีสถานและความไม่มั่นคงภายในประเทศ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปากีสถานมีสภาพรัฐที่เต็มไปด้วยความอ่อนแอและปัญหาความมั่นคงจนมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอ

บทที่ 3 โครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานกับการส่งเสริมความมั่นคงและการต่อต้านภายในปากีสถานระหว่าง ค.ศ. 2015–2017 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเกิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงหลังสร้างโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน

บทที่ 4 การวิเคราะห์ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงหลังประกาศโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน และการเสนอแนวทางการบรรเทาภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง ซึ่งอธิบายสาเหตุของความไม่มั่นคงที่เกิดหลังจากรัฐบาลพยายามส่งเสริมความมั่นคง

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ 2

สภาพรัฐของปากีสถานและความไม่มั่นคงภายในประเทศ

การอธิบายภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงของปากีสถานหลังประกาศโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจภาพรวมของสภาพแวดล้อมของปากีสถานอย่างละเอียด ดังนั้น ในส่วนแรกจะพิจารณาสภาพรัฐของปากีสถานตั้งแต่ ค.ศ. 1947–2015 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปากีสถานมีสภาพรัฐที่เต็มไปด้วยความอ่อนแอและปัญหาความมั่นคงภายในประเทศ ในส่วนที่สองจะสรุปภาพสะท้อนลักษณะรัฐของปากีสถาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปากีสถานมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอ

2.1 สภาพรัฐและความไม่มั่นคงภายในประเทศ

ปากีสถานเป็นรัฐอธิปไตยที่มีสภาพรัฐเต็มไปด้วยความอ่อนแอและปัญหาในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ความอ่อนแอและปัญหาของปากีสถานเกิดก่อนที่จะเป็นรัฐอธิปไตยและแม้จะมีสถานะเป็นรัฐอธิปไตยตามกฎหมายระหว่างประเทศแต่ก็ยังไม่มีความเป็นรัฐในทางปฏิบัติจึงทำให้เกิดปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมตามมาเป็นจำนวนมาก เช่น ปัญหาความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ ปัญหาความอ่อนแอทางโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งเรื่องพรมแดนและศาสนากับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาความแตกแยกทางชนชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม ปัญหาความชอบธรรมของรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งปัญหาความมั่นคงดังกล่าวไม่สามารถจัดการได้ในระยะสั้น ประกอบกับรัฐหรือรัฐบาลยังขาดขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงทำให้ปัญหาถูกส่งต่อไปยังรัฐบาลต่อมาและฝังรากลึกอยู่กับสังคมมาตลอด

การนำเสนอภาพรวมของสภาพรัฐกับความไม่มั่นคงของปากีสถานตั้งแต่ ค.ศ. 1947–2015 จะแบ่งออกเป็น 6 ช่วงโดยใช้บริบททางความมั่นคงภายในประเทศเป็นเกณฑ์สำคัญ ในแต่ละช่วงจะให้ความสำคัญกับปัญหาความมั่นคงภายในประเทศเป็นหลักแต่ก็ไม่ละเลยบริบทระหว่างประเทศและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความมั่นคงเพื่อเข้าใจความไม่มั่นคงของปากีสถานอย่างละเอียด ซึ่ง 6 ช่วงดังกล่าว ได้แก่

2.1.1 การเริ่มต้นของกระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติ (ค.ศ. 1947–1958)

ตั้งแต่ปากีสถานเป็นรัฐอธิปไตยในวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ. 1947 จนเกิดการรัฐประหารครั้งแรกใน ค.ศ. 1958 ปากีสถานต้องเผชิญกับความยากลำบากในการสร้างรัฐและสร้างชาติให้มีความเข้มแข็งทั้งในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ความยากลำบากในการสร้างรัฐและสร้างชาติมีสาเหตุมาจากมรดกทางอาณานิคมเป็นสำคัญ

การสร้างรัฐและสร้างชาติที่ไม่สมบูรณ์ก่อให้เกิดปัญหาตามมามาก ปัญหาดังกล่าวได้กลายเป็นปัญหาความมั่นคงหลักที่สร้างความอ่อนแอและความไม่มั่นคงภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง เพราะรัฐบาลไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาความมั่นคงที่สร้างความอ่อนแอให้กับปากีสถานสามารถเห็นได้ตั้งแต่ช่วงการแยกประเทศจากอินเดียใน ค.ศ. 1947 ที่เกิดความขัดแย้งทางศาสนาเห็นได้จากประชาชนจำเป็นต้องอพยพไปยังประเทศที่มีศาสนาที่ตนนับถือแต่ก็เกิดความขัดแย้งและการต่อสู้อย่างรุนแรงในจังหวัดปัญจาบและจังหวัดเบงกอลทำให้มีผู้เสียชีวิตโดยประมาณสูงถึง 1 ล้านคน และมีชาวมุสลิมจากอินเดียลี้ภัยมาปากีสถานมากถึง 8 ล้านคน เหตุการณ์ดังกล่าวเปรียบได้กับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ โดยความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างชาวมุสลิมและชาวฮินดูมีมาก่อนที่ทั้งสองประเทศจะได้รับเอกราชเพราะชาวมุสลิมได้รับสิทธิและการปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมจึงเกิดการเรียกร้องให้ชาวอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลามมีรัฐสำหรับชาวมุสลิมควบคู่ไปกับการเรียกร้องให้อินเดียเป็นเอกราชจากอังกฤษ โดยสาเหตุของความขัดแย้งประการหนึ่งเกิดจากนโยบายการแบ่งแยกแล้วปกครอง (divide and rule) ของอังกฤษที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายเกลียดชังซึ่งกันและกัน⁵⁸ และหลังจากได้รับเอกราชทั้งสองประเทศก็ยังไม่มีความพร้อมเพราะรัฐบาลยังไม่สามารถรวบรวมอำนาจทางการเมืองได้⁵⁹

นอกจากนั้น ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างสองประเทศกลายเป็นความขัดแย้งเรื่องพรมแดนจนเกิดสงครามครั้งแรกระหว่างปากีสถานกับอินเดียในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 1948 เนื่องจากก่อนที่อินเดียจะได้รับเอกราช อินเดียประกอบด้วยรัฐเจ้าผู้ครอง (Princely States) มากถึง 560 รัฐ แต่หลังจากที่ได้รับเอกราชทำให้รัฐเจ้าผู้ครองต้องเลือกว่าจะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งกับประเทศใด

⁵⁸ Ayoob, The Third World Security Predicament: State Making, Regional Conflict, and the International System, p. 37.

⁵⁹ Malik, "Pakistan," pp. 32-33.

ปัญหาได้เกิดขึ้นเมื่อมีรัฐเจ้าผู้ครอง 4 รัฐไม่ยอมเลือก ได้แก่ รัฐจุนาคาร์ท (Junagadh) รัฐจิดปูร์ (Jidhpur) รัฐไฮเดอราบด์ (Hyderabad) และรัฐแคชเมียร์ ซึ่งรัฐแคชเมียร์สร้างปัญหาให้กับทั้งสองประเทศตั้งแต่นั้นมา เนื่องจากรัฐแคชเมียร์มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิมแต่มีผู้ปกครองเป็นชาวฮินดูซึ่งทั้งปากีสถานและอินเดียต่างให้การสนับสนุนฝ่ายที่นับถือศาสนาเดียวกับตนจึงเกิดการปะทะกันจนกลายเป็นสงครามครั้งแรกระหว่างปากีสถานกับอินเดียจนกระทั่งเกิดเส้นหยุดยิง (cease-fire line) ใน ค.ศ. 1949 ภายใต้การกำกับดูแลของสหประชาชาติ มีการแบ่งรัฐแคชเมียร์ออกเป็นแคว้นจัมมูและแคชเมียร์ (Jammu and Kashmir) อยู่ภายใต้การควบคุมของอินเดีย แคว้นกิลกิต-บัลติสถาน (Gilgit- Baltistan, GB) และอาซัด จัมมูและแคชเมียร์ (Azad Jammu and Kashmir, AJK) อยู่ภายใต้การควบคุมของปากีสถาน⁶⁰ อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งเรื่องแคว้นแคชเมียร์เป็นปัญหาหลักที่กระทบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและกระตุ้นให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศ

นอกจากมีความขัดแย้งกับอินเดียแล้ว ปากีสถานยังมีความขัดแย้งกับอัฟกานิสถานเรื่องพรมแดนเช่นกันเพราะอัฟกานิสถานอ้างสิทธิ์เหนือดินแดนที่เป็นที่ตั้งของจังหวัดนอร์ท-เวสต์ฟรอนเทียร์⁶¹ (North-West Frontier Province, NWFP) ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างกองทัพปากีสถานกับกองทัพอัฟกานิสถานที่ร่วมมือกับกลุ่มชนชาติปชตุนที่ต้องการก่อตั้งรัฐอธิปไตยชื่อ “ปชตุนนิสถาน” (Pushtunistan)⁶² นอกจากนี้ ปัญหาชนชาติยังมีความเชื่อมโยงกับปัญหาความขัดแย้งระหว่างจังหวัด เนื่องจากปากีสถานเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชนชาติทำให้เกิดการเรียกร้องการแบ่งแยกดินแดนขึ้น กล่าวคือหลังจากการแยกประเทศ จังหวัดบาลูจิสถานและจังหวัดนอร์ท-เวสต์ฟรอนเทียร์ต้องการแยกตัวออกเป็นรัฐอธิปไตย ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวเป็นผลมาจากเส้นเขตแดนที่เกิดจากข้อตกลงเส้นคูร์น็ด (Durand Line) ที่อังกฤษทำไว้กับอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 1893⁶³ โดยมีสาระสำคัญว่าไม่ให้อัฟกานิสถานแทรกแซงอินเดียของอังกฤษ (British India)⁶⁴ เส้นเขตแดนดังกล่าวแบ่งแยกกลุ่มชนชาติปชตุน แอฟริดิส (Afridis) มัสสุต (Mahsuds) วาเซีย (Wazirs) และ

⁶⁰ James Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan* (New York: Facts On File, 2009), pp. 165-168.

⁶¹ จังหวัดนอร์ท-เวสต์ฟรอนเทียร์ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นไคเบอร์ปัคตูนควา (Khyber Pakhtunkwa, KP) ใน ค.ศ. 2010

⁶² Malik, "Pakistan," p. 50.

⁶³ Ziring, "Weak State, Failed State, Garrison State: The Pakistan Saga," pp. 175-176.

⁶⁴ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 144.

สวาท (Swat) ออกจากกัน และใน ค.ศ. 1896 ดินแดนบาลูจิสถานก็ถูกแบ่งออกจากอัฟกานิสถานเช่นกัน⁶⁵

ในขณะนั้น ปัญหาที่สร้างความไม่มั่นคงภายในประเทศมากที่สุดคือปัญหาความขัดแย้งทางชนชาติเพราะมีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยหลังจากการแยกประเทศ ปากีสถานแบ่งออกเป็นปากีสถานตะวันตกและปากีสถานตะวันออกมีอินเดียคั่นกลางทำให้อยู่ห่างจากกันประมาณหนึ่งพันไมล์⁶⁶ ในเวลาต่อมา ปากีสถานตะวันออกได้แยกออกเป็นบังคลาเทศใน ค.ศ. 1971 โดยความขัดแย้งระหว่างสองดินแดนเริ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงที่อังกฤษให้อกราชแก่อินเดียซึ่งปากีสถานตะวันออก (รัฐเบงกอลตะวันออก) ต้องการเป็นรัฐอธิปไตยแต่กลับถูกรวมเข้ากับปากีสถานเพราะประกอบด้วยประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมากเพราะใน ค.ศ. 1905 อังกฤษแบ่งดินแดนเบงกอลออกเป็นเบงกอลตะวันตกและตะวันออกโดยใช้การนับถือศาสนาของประชากรเป็นเกณฑ์ในการแบ่งเพื่อความสะดวกในการบริหารงานของอังกฤษเอง⁶⁷

นับตั้งแต่นั้น ปากีสถานตะวันออกมีความขัดแย้งกับรัฐบาลกลางในปากีสถานตะวันตกโดยตลอด เนื่องจากไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมทำให้ประชาชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเบงกอล (Bengal) รู้สึกเป็นพลเมืองชั้นสอง⁶⁸ ยิ่งกระตุ้นความไม่พอใจต่อการบริหารงานของรัฐบาลกลาง ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1947 เกิดความขัดแย้งในประเด็นภาษาขึ้นเพราะรัฐบาลกลางต้องการใช้ภาษาอูรดู (Urdu) เป็นภาษาราชการเพียงภาษาเดียวแต่ชาวเบงกอลต้องการให้ภาษาเบงกาลี (Bengali) เป็นภาษาราชการของปากีสถานตะวันออกจึงสร้างความไม่พอใจจนเกิดการต่อต้านและนำมาสู่การชุมนุมประท้วงขึ้นและปัญหาปะทุขึ้นอีกครั้งใน ค.ศ. 1952 ทำให้เกิดการประท้วงและมีผู้เสียชีวิตเหตุการณ์ครั้งนี้ยิ่งกระตุ้นให้ชาวเบงกอลมีความรู้สึกเป็นชนชาติเบงกอลมากขึ้นทำให้ประชาชนยังสนับสนุนกลุ่มเรียกร้องเพื่อเป็นรัฐอธิปไตย⁶⁹ ปัญหาความขัดแย้งทางชนชาติทำให้สังคมมีความแตกแยกไม่มีความเป็นชาติเดียวกันจนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดต่างๆโดยมีเป้าหมายเพื่อ

⁶⁵ Ibid., p. 133.

⁶⁶ Andrew Boyd, *An Atlas of World Affairs*, Ninth ed. (London: Routledge, 1991), p. 151.

⁶⁷ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 134.

⁶⁸ Aparna Pande, "Pakistan: Issues of Self-Identity and Parity with India," *Pakistan's Political Labyrinths: Military, Society and Terror*, ed. Ravi Kalia (New York: Routledge, 2016), p. 8.

⁶⁹ Ziring, "Weak State, Failed State, Garrison State: The Pakistan Saga," p. 179.

แบ่งแยกดินแดน เรียกร้องอิสระในการปกครองตนเองมากขึ้นหรือต้องการให้กระจายทรัพยากรของรัฐอย่างเท่าเทียมซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อความไม่มั่นคงภายในประเทศอย่างยิ่ง

ปัญหาความอ่อนแอทางโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจเป็นปัญหาที่ต้องเผชิญอย่างแน่นอน เนื่องจากปากีสถานได้รับมรดกที่เกี่ยวกับสถาบันในการบริหารประเทศไม่เพียงพอจึงสร้างความยากลำบากในการบริหารงานในช่วงแรกเพราะโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจที่อังกฤษสร้างไว้อยู่ในอินเดียเป็นหลัก⁷⁰ ดังจะเห็นได้จากโครงสร้างของสถาบันระบอบราชการพลเรือนอยู่ในอินเดียและข้าราชการส่วนใหญ่เป็นชาวฮินดู รวมถึงทรัพยากรที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจส่วนใหญ่ก็อยู่ในอินเดีย เช่น โรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับเส้นใยและการเพาะปลูก สถาบันทางการเงินอย่างธนาคารและบริษัทประกันส่วนใหญ่ก็เป็นของชาวฮินดูเช่นกัน นอกจากนี้ ทรัพยากรทางกองทัพอินเดียของอังกฤษ (British Indian army) ถูกแบ่งให้ปากีสถานเพียงแค่นึ่งในสามส่วนเท่านั้น⁷¹ อีกทั้งรายได้ของประเทศอย่างการเก็บภาษีก็เป็นไปอย่างยากลำบากเพราะปากีสถานไม่มีระบบการเก็บภาษีทางตรงที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากอังกฤษต้องการหลีกเลี่ยงการต่อต้านจากคนท้องถิ่นจึงไม่เลือกที่จะเก็บภาษีทางตรงแต่เลือกที่จะหารายได้จากการค้าเป็นหลัก⁷²

ความหลากหลายทางชนชาติภายในประเทศยังสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนแอในการบังคับใช้กฎหมายอย่างครอบคลุมของรัฐบาลกลาง เนื่องจากชนชาติต่างๆ โดยเฉพาะในจังหวัด NWFP และเขตบริหารสหพันธ์ชนเผ่า (Federally Administered tribal Areas, FATA) เคารพกฎที่มาจากขนบธรรมเนียม ประเพณีและเชื่อฟังหัวหน้าเผ่าหรือผู้ใหญ่บ้านมากกว่ารัฐบาลกลางหรือผู้นำประเทศยังสร้างความรู้สึกไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชาติทำให้เกิดความรู้สึกคับข้องใจขึ้น เนื่องจากผู้นำประเทศจะให้การสนับสนุนและพัฒนาจังหวัดที่ชนชาติของตนเองอาศัยอยู่มากกว่าจังหวัดอื่นๆ⁷³ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในช่วงแรกจะมีปัญหาความอ่อนแอทางโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจแต่ในภายหลังสถาบันกองทัพและระบอบราชการกลับมีบทบาททางการเมืองและอิทธิพลต่อ

⁷⁰ Shahid Javed Burki and Adnan Naseemullah, "Pakistan's Economy: Domestic and Foreign Reliance," *Pakistan at the Crossroads: Domestic Dynamics and External Pressures*, ed. Christophe Jaffrelot (New York: Columbia University Press, 2016), p. 173.

⁷¹ Pande, "Pakistan: Issues of Self-Identity and Parity with India," p. 10.

⁷² Malik, "Pakistan," p. 33.

⁷³ *Ibid.*, pp. 44-45.

การกำหนดนโยบายมากขึ้นจนนำมาซึ่งความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและปัญหาการคอร์รัปชันมากขึ้นอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและพลังงานธรรมชาติเป็นปัญหาที่สำคัญตั้งแต่ต้น เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจต้องอาศัยทรัพยากรและพลังงานในการขับเคลื่อน ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1948 เกิดความขัดแย้งกับอินเดียในประเด็นทรัพยากรน้ำในแม่น้ำสินธุทำให้กระทบการพัฒนาเศรษฐกิจเพราะปากีสถานเป็นประเทศเกษตรกรรมซึ่งผลิตผลทางการเกษตรกว่าร้อยละ 80 ต้องพึ่งพาน้ำจากกลุ่มแม่น้ำสินธุที่ไหลผ่านรัฐปัญจาบ แต่หลังจากการแยกประเทศ รัฐปัญจาบถูกแบ่งออกเป็นสองฝั่งและทรัพยากรน้ำส่วนใหญ่อยู่ฝั่งอินเดีย เมื่อทั้งสองประเทศไม่สามารถตกลงการแบ่งทรัพยากรน้ำกันได้ทำให้อินเดียระงับการจ่ายน้ำมายังปากีสถาน⁷⁴ ปากีสถานเป็นประเทศเกษตรกรรมส่วนหนึ่งเพราะอังกฤษวางโครงสร้างพื้นฐานไว้สำหรับการเพาะปลูกเพื่อนำสินค้าส่งกลับประเทศตน⁷⁵ โดยไม่ได้คำนึงถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของดินแดนเหล่านี้หลังจากได้รับเอกราช ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและพลังงานซึ่งกระตุ้นให้เกิดปัญหาความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมโดยรวม

จริงๆแล้วภัยคุกคามแห่งชาติที่สำคัญที่สุดของปากีสถานคือภัยคุกคามจากอินเดียจึงทำให้อินเดียเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดนโยบายทั้งภายในและต่างประเทศ โดยปากีสถานพยายามแสวงหาความเท่าเทียมกับอินเดีย⁷⁶ แต่กลับยิ่งทำให้ไม่มั่นคง ดังจะเห็นได้จากในช่วงการสร้างรัฐ ปากีสถานใช้งบประมาณในการพัฒนากองทัพอย่างมหาศาลเพื่อป้องกันประเทศโดยเฉพาะภารกิจที่เกี่ยวข้องกับแคว้นแคชเมียร์⁷⁷ แต่การใช้งบประมาณทางทหารที่มากเกินไปกลับทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลไม่มีงบประมาณสำหรับยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการต่อต้านรัฐบาลกลาง อย่างไรก็ตาม ความอ่อนแอทำให้รัฐบาลต้องแสวงหาพันธมิตรเพื่อรักษาความอยู่รอดของรัฐและรัฐบาล แต่ในขณะเดียวกันการเป็นพันธมิตรกับประเทศมหาอำนาจก่อให้เกิดการพึ่งพาซึ่งยิ่งเพิ่มความอ่อนแอให้กับประเทศ

⁷⁴ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, pp. 164-165.

⁷⁵ Ibid., p. 94.

⁷⁶ Pande, "Pakistan: Issues of Self-Identity and Parity with India," p. 1.

⁷⁷ Eamon Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, Routledge Critical Terrorism Studies, ed. Richard Jackson (New York: Routledge, 2013), p. 64.

การเป็นพันธมิตรกับประเทศมหาอำนาจสร้างความอ่อนแอให้กับประเทศ เนื่องจากเกิดการพึ่งพาประเทศมหาอำนาจจนขาดอิสระในการกำหนดนโยบายต่างประเทศและเกิดปัญหาความมั่นคงตามมาจำนวนมาก ซึ่งการแสวงหาพันธมิตรของปากีสถานเริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1950 นายกรัฐมนตรีลีอา คัด อาลี ข่าน (Liaquat Ali Khan) พยายามจัดการกับปัญหาแคว้นแคชเมียร์โดยการขอความช่วยเหลือจากประธานาธิบดีแฮร์รี เอส ทรูแมน (Harry S. Truman) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการยกเลิกการดำเนินนโยบายไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในช่วงต้นสงครามเย็นเพราะนโยบายที่ไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดไม่ได้ออกให้เกิดประโยชน์ใดๆสำหรับปากีสถานในขณะนั้น⁷⁸ และใน ค.ศ. 1953 ได้รับความช่วยเหลือทางทหารและทางเศรษฐกิจจากสหรัฐอเมริกาจนปากีสถานตัดสินใจเข้าร่วมองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asia Treaty Organization, SEATO) ใน ค.ศ.1954 และองค์การสนธิสัญญากลาง (Central Treaty Organization, CENTO) ใน ค.ศ. 1955 เพื่อป้องกันภัยคุกคามจากอินเดียเป็นสำคัญ แต่ในภายหลังความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกากลายเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะอุปถัมภ์ (clientelism)⁷⁹ ทำให้เกิดการพึ่งพาและเกิดปัญหาความมั่นคงที่ยืดเยื้ออีกจำนวนมาก

แม้ปากีสถานจะมีสถานะเป็นรัฐอธิปไตยแต่ก็ยังไม่มียุทธธรรมนุญ ซึ่งเป็นประเด็นที่ถกเถียงและสะท้อนออกมาในรูปของความขัดแย้งทางการเมือง โดยในระยะแรกมีความพยายามในการร่างรัฐธรรมนูญบนพื้นฐานของหลักการประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนและตามหลักการของอิสลามแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะสภาร่างรัฐธรรมนูญไม่สามารถมีฉันทามติร่วมกัน อีกทั้งตัวแทนจากปากีสถานตะวันออกแสดงท่าทีต่อต้านอย่างชัดเจนในประเด็นเรื่องสัดส่วนของสมาชิกวุฒิสภาเพราะปากีสถานตะวันออกมีประชากรมากกว่าแต่กลับได้ที่นั่งในวุฒิสภาแค่ครึ่งเดียวเท่านั้น⁸⁰ แม้ใน ค.ศ. 1955 จะมีการใช้ระบบ “One Unite” ในการบริหารประเทศเพื่อบรรเทาปัญหาความไม่เท่าเทียมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมระหว่างฝั่งตะวันตกกับตะวันออก⁸¹ แต่ก็ยังไม่สามารถบรรเทาความไม่พอใจของประชาชนลงได้จึงยิ่งทวีความขัดแย้งและกระตุ้นให้เกิดกลุ่มชาตินิยมเบงกาลี (Bengali

⁷⁸ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 171.

⁷⁹ Christophe Jaffrelot, "U.S.-Pakistan Relations under Obama: Resilience of Clientelism?," *Pakistan at the Crossroads: Domestic Dynamics and External Pressures*, ed. Christophe Jaffrelot (New York: Columbia University Press, 2016), p. 219.

⁸⁰ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, pp. 171-172.

⁸¹ Christophe Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, trans. Cynthia Schoch, The Ceri Series in Coparative Politics and International Studies, ed. Christophe Jaffrelot (New York: Oxford University Press, 2015), p. 118.

nationalism) ขึ้นซึ่งมีแนวคิดสอดคล้องกับพรรคการเมืองอย่างสันนิบาตอวามิ (Awami League, AL) ที่ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1949 ที่มีความต้องการให้ปากีสถานตะวันออกมีอิสระในการปกครองตนเองมากขึ้นและในภายหลังพรรค AL สามารถขับเคลื่อนไปสู่การก่อตั้งบังคลาเทศในที่สุด

ปัญหาความมั่นคงและสถานการณ์ความวุ่นวายในขณะนั้นสร้างความไม่พอใจให้กับกองทัพอย่างมากไม่ว่าจะเป็นปัญหาแคว้นแคชเมียร์ที่ไม่สามารถจัดการได้ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ความไร้ความสามารถของรัฐบาลพลเรือนในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และที่สำคัญคือผลประโยชน์ของกองทัพถูกระทบเพราะกองทัพรู้สึกว่าการนี้กองทัพไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอจึงเกิดการวางแผนเพื่อทำรัฐประหารใน ค.ศ. 1951 แต่แผนดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จ แต่จุดเปลี่ยนสำคัญที่ส่งผลต่อความไม่มั่นคงของปากีสถานคือการแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพ กล่าวคือใน ค.ศ. 1954 นายกรัฐมนตรีมุฮาเมต อาลี โบกรา (Muhammad Ali Bogra) แต่งตั้งนายพลอายูบ ข่าน (Ayub Khan) ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้นให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหมถือเป็นครั้งแรกที่กองทัพเข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยตรง⁸² หลังจากนั้นกองทัพจะเป็นตัวแสดงหลักที่ส่งผลต่อสถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศจากการรัฐประหารขึ้นมาบริหารประเทศโดยตรงหรือจากการใช้อำนาจและอิทธิพลแทรกแซงการบริหารงานของรัฐบาลพลเรือนทางอ้อม

นอกจากนี้ ปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและการทับซ้อนทางอำนาจที่เกิดจากการสับเปลี่ยนผู้นำบ่อยครั้งส่งผลทางลบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินนโยบาย ดังจะเห็นได้จาก นายกรัฐมนตรีลีอาคัต อาลี ข่านถูกลอบสังหารจนเสียชีวิตใน ค.ศ. 1951 ทำให้การเมืองหยุดชะงักแม้จะไม่มากเท่ากับการเสียชีวิตของบิดาของประเทศอย่างนายมุฮาเมต อาลี จินนาร์ (Muhammed Ali Jinnah) ก็ตาม หรือเหตุการณ์ใน ค.ศ. 1955 ที่ประธานาธิบดีมาลิก กุลเลม มุฮาเมต (Malik Gulam Muhammad) ลาออกจากตำแหน่งทำให้นายอิสกันเดอร์ อาลี เมียซา (Iskander Ali Mirza) ขึ้นดำรงตำแหน่งแทน ซึ่งประธานาธิบดีอิสกันเดอร์เป็นข้าราชการมาก่อนทำให้มีความคิดว่าปากีสถานไม่พร้อมสำหรับระบอบประชาธิปไตยเพราะประชาชนไม่มีการศึกษาที่เพียงพอจึงตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎรและถอดถอนนายกรัฐมนตรีฮาเมต อาลี โบกรา และแต่งตั้งนายชาตรี มุฮาเมต อาลี (Chaudhry Muhammad Ali) เป็นนายกรัฐมนตรีแทน ถ้านับตั้งแต่ ค.ศ. 1951 จนถึง ค.ศ. 1958 มีการเปลี่ยนประธานาธิบดีและนายกรัฐมนตรีรวมกันมากถึง 9 คน และหลังจากนี้เกิดการสับเปลี่ยนและลอบสังหารผู้นำโดยตลอดจนถูกมองว่าเป็นประเทศที่ส่งออกไปหาพระเจ้า (Allah) หรือตาย

⁸² Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, pp. 172, 175.

และส่งออกผู้นำออกนอกประเทศเป็นจำนวนมาก⁸³ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองทำให้การร่างรัฐธรรมนูญเป็นไปด้วยความล่าช้าแต่ผู้นำทุกคนก็พยายามผลักดันให้สามารถประกาศใช้รัฐธรรมนูญได้

ในที่สุดก็มีรัฐธรรมนูญฉบับแรกใน ค.ศ. 1956 ทำให้ปากีสถานกลายเป็นสาธารณรัฐอิสลามอย่างสมบูรณ์ ซึ่งรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้ความเท่าเทียมกับปากีสถานตะวันออกทั้งในเรื่องสัดส่วนของอำนาจและภาษาแต่ก็ยังคงไม่สามารถบรรเทาความขัดแย้งระหว่างปากีสถานตะวันตกและตะวันออกได้ นอกจากนี้ ในช่วงแรกของการสร้างรัฐ การมีรัฐธรรมนูญไม่ได้บรรเทาปัญหาความอ่อนแอโครงสร้างทางการเมืองแต่กลับทำให้วุ่นวายมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากปากีสถานไม่มีระบบพรรคการเมืองมาก่อนมีแต่พรรคสันนิบาตมุสลิม (Muslim League) เท่านั้น และเมื่อมีพรรคเพิ่มขึ้นแต่ละพรรคก็มีเป้าหมายต่างกันซึ่งส่วนใหญ่ก็เพื่อผลประโยชน์ของพวกพ้องจึงเกิดการแข่งขันในการแสวงหาและรักษาอำนาจทางการเมืองและก็ยังกระตุ้นความขัดแย้งระหว่างพรรคในปากีสถานตะวันตกและปากีสถานตะวันออกมากขึ้น อีกทั้งยังมีความขัดแย้งเรื่องการตีความค่านิยมแบบอิสลามเพราะนักการเมืองของพรรคสันนิบาตมุสลิมทางฝั่งปากีสถานตะวันออกต้องการให้เป็นรัฐฆราวาสมากกว่าฝั่งตะวันตกที่ต้องการให้เป็นรัฐอิสลาม⁸⁴ นอกจากนี้ ในช่วงนี้เริ่มมีตัวแสดงทางการเมืองอย่างเด่นชัดมากขึ้นเช่น กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่ว่าจะเป็นกลุ่มนายทุนหรือเจ้าของที่ดินซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ดังนั้น สถานการณ์ในช่วงนี้ไม่มีรัฐบาลใดสามารถบริหารประเทศได้อย่างราบรื่น อย่างไรก็ตาม การแก้ไขรัฐธรรมนูญและแก้กฎหมายได้เป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจและจัดการกับคู่แข่งทางการเมืองจนก่อให้เกิดความไร้เสถียรภาพทางการเมือง

การสลับเปลี่ยนกันขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นเกิดขึ้นจนมาถึงนายกรัฐมนตรีฟีโรส ข่าน Noon (Feroz Khan Noon) ที่ได้รับการสนับสนุนจากพรรคต่างๆทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพจึงสร้างความกังวลให้กับประธานาธิบดีอิสกันดอร์ อาลี เมียซาเพราะอำนาจของตนกำลังลดลง ในขณะเดียวกัน ปัญหาความขัดแย้งทางชนชาติและศาสนาปะทุขึ้น เนื่องจากชาวปชตุนในจังหวัด NWFP และชาวบาลูชในจังหวัดบาลูจิสถานประกาศว่าต้องการเป็นรัฐอธิปไตยจึงทำให้ประธานาธิบดีเห็นโอกาสในการรักษาอำนาจโดยการร่วมมือกับนายพลอายุบประกาศกฏอัยการศึกในวันที่ 7 ตุลาคม ค.ศ. 1958 ทำให้รัฐธรรมนูญถูกฉีกและการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกก็ไม่เกิดขึ้น ในช่วงนี้มีผู้นำประเทศ 2 คน แต่อำนาจที่แท้จริงอยู่กับนายพลอายุบ จนกระทั่งวันที่ 27 ตุลาคม นายพลอายุบรัฐประหารและจับประธานาธิบดี

⁸³ Malik, "Pakistan," p. 51.

⁸⁴ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, pp. 178-179.

อิสกานเดอร์ อาลี เมียซาและแต่งตั้งตนเป็นประธานาธิบดีแทน⁸⁵ ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรอุบาทว์ทางการเมืองที่ส่งผลต่อการเติบโตของระบอบประชาธิปไตยและทำให้ประเทศถูกปกครองโดยเผด็จการทหารอย่างยาวนาน

2.1.2 การวางรากฐานโครงสร้างการปกครอง (ค.ศ. 1958–1971)

การรัฐประหารครั้งแรกของปากีสถานใน ค.ศ. 1958 จนถึงการสูญเสียดินแดนปากีสถานตะวันออกใน ค.ศ. 1971 นั้น ปากีสถานยังคงเผชิญกับปัญหาความมั่นคงในอดีตที่ยังไม่สามารถจัดการได้ภายใต้สถานการณ์ที่ยากลำบากกว่าเดิมที่มีสาเหตุมาจากการรักษาความอยู่รอดของรัฐบาลเป็นสิ่งสำคัญ

ปากีสถานภายใต้การปกครองของผู้นำทหารที่มาจากการรัฐประหารโดยอ้างว่าเพื่อรักษาความสงบและจะนำประเทศกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยโดยเร็วจึงทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งให้การสนับสนุนและยินยอมเพราะต้องการให้มีตัวกลางเข้ามาจัดการกับปัญหาความมั่นคงที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนั้นโดยเฉพาะปัญหาเศรษฐกิจ แต่ในความเป็นจริงประเทศตกอยู่ภายใต้รัฐบาลเผด็จการนานนับทศวรรษ เนื่องจากนายพลอายุบเชื่อว่าประเทศต้องปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจเพราะนักการเมืองมีแต่พวกคอร์ด์ร็ปชั่น สถาบันการเมืองไม่มีประสิทธิภาพไม่สามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้ จึงสร้างโครงสร้างการปกครองที่ประกอบด้วยผู้นำทหาร ชนชั้นนำข้าราชการและกลุ่มเจ้าของที่ดินและนายทุน โครงสร้างดังกล่าวยังคงเป็นเช่นนี้มาโดยตลอดไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหารหรือรัฐบาลพลเรือน การปกครองเช่นนั้นกลับสร้างปัญหาความมั่นคงเพิ่มขึ้นในภายหลังนอกจากนั้น สถาบันตุลาการสร้างความชอบธรรมให้กับการรัฐประหารโดยอ้างว่ารัฐประหารในครั้งนี้ถูกต้องตามกฎหมายเพราะอยู่บนพื้นฐานของความจำเป็น (Doctrine of Necessity) เพื่อรักษาความสงบภายในประเทศ การรัฐประหารใน ค.ศ. 1977 และ 1999 ศาลสูงสุดก็ถูกใช้สร้างความชอบธรรมในลักษณะเดียวกัน⁸⁶ สถาบันตุลาการจึงได้กลายเป็นตัวแสดงที่สำคัญทางการเมืองและเป็นเครื่องมือของกองทัพในการจัดการกับรัฐบาลพลเรือน

⁸⁵ Ibid., pp. 181-182.

⁸⁶ Steven Barracca, "Military Rule: Facilitating Factors and Future Prospects," *Pakistan's Political Labyrinths: Military, Society and Terror*, ed. Ravi Kalia (New York: Routledge, 2016), pp. 133-134.

ในช่วงแรกนายพลอายุบพยายามจัดการกับปัญหาความมั่นคงในอดีต โดยเริ่มกำจัดการเมืองและข้าราชการที่คอร์รัปชันอย่างเด็ดขาด ปฏิรูปที่ดินในปากีสถานตะวันตกเพื่อลดอิทธิพลของกลุ่มเจ้าที่ดินที่ครอบครองที่ดินจำนวนมาก รวมทั้งจัดการกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยเสนอแผน “Basic Democracies Order” ใน ค.ศ. 1959 เพื่อใช้สำหรับบริหารประเทศแทนระบบรัฐสภาภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1956 ซึ่งแผนดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานความคิดของนายพลอายุบว่าประชาชนขาดการศึกษาทำให้เหมาะกับประชาธิปไตยแบบจำกัดจึงลดอำนาจการตัดสินใจของประชาชนและไปเพิ่มอำนาจให้กับรัฐบาลประจำจังหวัดแทน แต่แผนดังกล่าวก็ถูกเรียกว่าเป็นเผด็จการผู้แทนเพราะผู้ที่เข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนอยู่ภายใต้การสั่งการของนายพลอายุบทั้งสิ้น⁸⁷

นอกจากนี้ นายพลอายุบพยายามวางกลไกทางการเมืองเพื่อส่งเสริมความชอบธรรมและการคงอยู่ในอำนาจต่อไปผ่านกลไกตามแผน Basic Democracies Order ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1960 นายพลอายุบได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีต่ออีก 5 ปี จากสมาชิกที่ตนเป็นผู้แต่งตั้งเองทั้งสิ้นและมีหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ รวมถึงพยายามสร้างความพอใจให้กับกลุ่มศาสนาที่ไม่พอใจตนเองที่เป็นผู้นำที่มีแนวคิดทางโลก (secularist) จึงตัดสินใจสั่งย้ายเมืองหลวงจากเมืองการาจีเป็นเมืองอิสลามาบาดใน ค.ศ. 1959⁸⁸ เนื่องจากมีความเหมาะสมทางยุทธศาสตร์มากกว่าและเพื่อให้เข้ามาอยู่ใกล้กับศูนย์บัญชาการทหารเพื่อความสะดวกในการควบคุม แม้ที่ตั้งของฝ่ายบริหารจะอยู่ที่นั่นแต่ที่ตั้งของฝ่ายนิติบัญญัติอยู่ใกล้เมืองธากา (Dhaka) ทางฝั่งปากีสถานตะวันออกเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญเพราะต้องการลดความรู้สึกที่ไม่เท่าเทียมระหว่างสองดินแดนแต่ก็ไม่สามารถบรรเทาความขัดแย้งได้⁸⁹ อย่างไรก็ตาม ปัญหาความขัดแย้งในอดีตที่สามารถจัดการได้สำเร็จคือปัญหาความขัดแย้งกับอินเดียในประเด็นทรัพยากรน้ำในแม่น้ำสินธุสามารถจัดการได้สำเร็จใน ค.ศ. 1960 โดยยอมทำตามข้อตกลงที่ฝ่ายอินเดียเป็นผู้เสนอ⁹⁰

จุดเปลี่ยนสำคัญทางการเมืองคือนายพลอายุบเป็นผู้นำคนแรกที่พยายามลดอิทธิพลของศาสนาอิสลามเพื่อให้รัฐและรัฐบาลเป็นทางโลกมากขึ้นเพราะศาสนาอิสลามที่เคยถูกใช้เป็นแกนหลักในการก่อตั้งประเทศได้กลายเป็นเครื่องมือของนักการเมืองและอุลามะฮ์ (Ulama) หรือผู้นำทางศาสนาในการแสวงหาอำนาจทางการเมือง ในที่สุดจึงออกกฎหมายให้กฎหมายตามหลักศาสนาต้อง

⁸⁷ Malik, "Pakistan," p. 37.

⁸⁸ อิสลามาบาดมีความหมายว่า เมืองของอิสลาม

⁸⁹ Burki and Naseemullah, "Pakistan's Economy: Domestic and Foreign Reliance," p. 169.

⁹⁰ Pande, "Pakistan: Issues of Self-Identity and Parity with India," p. 8.

อยู่ภายใต้กฎหมายทางโลก เช่น การมีภรรยาหลายคนต้องได้รับการยินยอมจากภรรยาคนแรกก่อน
ลดการสวมบรู๊กา (burqa)⁹¹ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ศาสนาอิสลามคือปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความไม่
มั่นคงภายในประเทศอีกในอนาคต

ปากีสถานภายใต้รัฐบาลเผด็จการสามารถประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1962 ด้วยความ
รวดเร็วซึ่งต่างจากรัฐบาลพลเรือนในช่วงแรก อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถือเป็นรัฐธรรมนูญที่มี
ความเป็นเผด็จการที่สุดเพราะอำนาจแทบทั้งหมดอยู่ภายใต้ประธานาธิบดี โดยเนื้อหาของ
รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีดังนี้

*ประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ หัวหน้ารัฐบาลและเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีอำนาจ
แต่งตั้งรัฐมนตรีและปลัดกระทรวง ผู้ว่าการจังหวัด ข้าราชการระดับสูงต่างๆ ผู้ว่าราชการ
จังหวัด หัวหน้าผู้พิพากษาและผู้พิพากษาในศาลสูงสุด อีกทั้งมีอำนาจในการยับยั้งการ
ตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติและมีอำนาจถอดถอนสมาชิกรัฐสภา มีอำนาจประกาศภาวะ
ฉุกเฉิน รวมทั้งถ้าจะมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญต้องได้รับความเห็นชอบจากประธานาธิบดีด้วย⁹²*

คำมั่นสัญญาที่นายพลอายุบเคยให้ไว้ว่าจะนำประเทศกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยก็ไม่เคย
เกิดขึ้นจริงเป็นเพียงประชาธิปไตยทางนิตินัยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม อำนาจในการบริหารที่แท้จริงถูก
เปลี่ยนไปมาระหว่างประธานาธิบดีกับนายกรัฐมนตรีขึ้นอยู่กับว่าในช่วงนั้นผู้นำประเทศมาจาก
การเลือกตั้งหรือการรัฐประหารจึงเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองมาโดยตลอด

ในช่วงที่นายพลอายุบเป็นผู้นำ แม้ปากีสถานจะถูกมองว่าเป็นต้นแบบของการพัฒนา
เศรษฐกิจของประเทศในโลกที่สามแต่นายพลอายุบก็ไม่สามารถจัดการปัญหาเศรษฐกิจได้ตามที่
สัญญาไว้ทำให้ประชาชนสะสมความไม่พอใจต่อรัฐบาล เนื่องจากประชาชนรู้สึกไม่ได้รับผลประโยชน์
จากการเติบโตทางเศรษฐกิจเลยแม้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติจะมีการจัดสรรงบประมาณสูงถึง
6.1 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา แต่งบประมาณไม่ถึงครึ่งหนึ่งเท่านั้นที่ถูกนำไปพัฒนาในภาคส่วนที่
เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยงบประมาณส่วนที่เหลือถูกนำไปใช้ในภาคเอกชนและจ่ายให้
คณะผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานให้กับนายพลอายุบ ดังนั้น ความไม่เท่าเทียมของการกระจายรายได้เห็นได้

⁹¹ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 188.

⁹² *Ibid.*, pp. 188-189.

จากรายได้ต่อหัวในระหว่าง ค.ศ. 1960 ถึง 1965 ที่เติบโตเพียงร้อยละ 2.7 ต่อปีเท่านั้น⁹³ นอกจากนี้ ในช่วงนี้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มสูงขึ้นโดยประมาณร้อยละ 6.7 ต่อปี เพราะรัฐบาลส่งเสริมการลงทุนจากภาคเอกชนเป็นหลักและได้รับเงินช่วยเหลือจากประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาเพราะเข้าร่วมเป็นพันธมิตรในสงครามเย็น⁹⁴ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะอุปถัมภ์อย่างชัดเจนทำให้ปากีสถานต้องดำเนินนโยบายสอดคล้องกับผลประโยชน์ของประเทศมหาอำนาจและเป็นเช่นนี้ต่อไป อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจคือในช่วงทศวรรษ 1960 ปากีสถานตะวันออกมีรายได้สูงและเศรษฐกิจก็เติบโตขึ้นเร็วกว่าปากีสถานตะวันตกแต่งบประมาณถูกนำไปพัฒนาทางฝั่งตะวันตกเป็นส่วนใหญ่ เช่น สร้างโครงสร้างพื้นฐาน⁹⁵ ทำให้ประชาชนชาวเบงกาลียิ่งคับข้องใจในความไม่เท่าเทียมทำให้สะสมความไม่พอใจต่อรัฐบาลกลางมากขึ้น

นายพลอายุบสามารถเพิ่มความชอบธรรมและรักษาอำนาจไว้ได้จากการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ในระดับหนึ่ง แต่การรักษาอำนาจอ้างกล่าวกลับยิ่งสร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนโดยรวม ดังจะเห็นได้จากการเลือกตั้งประธานาธิบดีใน ค.ศ. 1965 เป็นการแข่งขันระหว่างนายพลอายุบกับนางฟาติมา จินนาห์ (Fatima Jinnah) น้องสาวของนายมุฮัมมัด อาลี จินนาห์ ซึ่งนางฟาติมา จินนาห์เดินทางหาเสียงทั้งทางฝั่งปากีสถานตะวันตกและตะวันออก โดยชูนโยบายว่านายพลอายุบเป็นผู้นำเผด็จการจากการควบคุมระบบราชการทั้งหมดเพื่อรักษาอำนาจของตน⁹⁶ ทำให้ประชาชนต้อนรับและให้การสนับสนุนอย่างมากแต่นายพลอายุบก็ยังชนะการเลือกตั้งได้เป็นประธานาธิบดีอีกสมัยใน ค.ศ. 1965 เพราะเป็นผลมาจากกลไกทางการเมืองที่นายพลอายุบวางไว้ ซึ่งผลการเลือกตั้งครั้งนี้ขัดกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่และยังบั่นทอนความชอบธรรมและสันถวไมตรีของรัฐบาลมากขึ้น

ปัญหาความขัดแย้งกับอินเดียไม่สามารถบรรเทาได้แม้จะเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาจึงทำให้ปากีสถานเริ่มเปิดความสัมพันธ์กับสหภาพโซเวียตและจีนในต้นทศวรรษ 1960 หลังจากนี้ความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาดลดลงแต่ความสัมพันธ์กับจีนพัฒนาขึ้นตามลำดับหลังจากนายซุลฟิการ์ บุตโต (Zufikar Bhutto) เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศใน ค.ศ. 1963 ดังจะเห็นได้จากสงครามระหว่างปากีสถานกับอินเดียใน ค.ศ. 1965 จีนแสดงท่าทีชัดเจนว่าสนับสนุนปากีสถานโดยประณาม

⁹³ Ibid., p. 190.

⁹⁴ Burki and Naseemullah, "Pakistan's Economy: Domestic and Foreign Reliance," pp. 174-175.

⁹⁵ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 119.

⁹⁶ Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, p. 68.

ว่าอินเดียเป็นผู้บุกรุกและก่อสงครามและจีนยังเชื่อว่าจะนำกองทัพบุกเข้าตรงพรมแดนที่ติดกับอินเดีย เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจให้อินเดียนำกำลังทหารส่วนหนึ่งมาป้องกันแทนที่จะนำไปต่อสู้กับปากีสถาน อย่างเต็มที่⁹⁷ ดังนั้น จีนเป็นตัวแสดงหลักที่ส่งผลต่อการกำหนดนโยบายภายในและต่างประเทศของปากีสถาน

ปัญหาแคว้นแคชเมียร์ปะทุขึ้นอีกจนกลายเป็นสงครามครั้งที่สองกับอินเดียใน ค.ศ. 1965 เป็นเหตุการณ์ที่กระทบความชอบธรรมและความอยู่รอดของรัฐบาลโดยตรง สาเหตุคือสถานิติบัญญัติของแคว้นแคชเมียร์ให้อำนาจในการเลือกผู้แทนจังหวัดแก่อินเดียทำให้รัฐบาลปากีสถานสนับสนุนชาวมุสลิมให้ต่อต้านภายใต้ปฏิบัติการยิบรอลตาร์ (Operation Gibraltar) เพื่อให้อินเดียกลับสู่การเจรจาตามข้อเสนอของปากีสถาน แต่ปฏิบัติการดังกล่าวล้มเหลวจนเกิดการปะทะกันแม้ปากีสถานจะได้รับชัยชนะแต่รัฐบาลยังตัดสินใจใช้วิธีการทางทหารอย่างต่อเนื่องทำให้สถานการณ์เลวร้ายขึ้น จนกระทั่งเมื่อวันที่ 6 กันยายน อินเดียตัดสินใจนำกำลังทหารบุกข้ามเส้นหยุดยิงเพื่อต่อสู้อย่างเต็มรูปแบบ⁹⁸ สงครามสงบลงได้เพราะสหประชาชาติเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ยจัดการให้เกิดเส้นหยุดยิงเมื่อวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 1965 แต่ผลที่ตามมากระทบต่อความอยู่รอดของรัฐบาลอย่างมาก เนื่องจากประชาชนไม่พอใจเพราะรู้สึกว่าเป็นประเทศของตนกำลังจะชนะสงครามครั้งนี้ จึงทำให้เกิดการชุมนุมประท้วงและก่อจลาจลขึ้นทั่วประเทศ⁹⁹ ผลจากสงครามและความพยายามในการรักษาอำนาจของนายพลอายุบ แสดงให้เห็นว่าเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดเพราะหลังจากนี้ความชอบธรรมของรัฐบาลก็ตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจทวีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากการทำสงครามกับอินเดียส่งผลทางลบต่อเศรษฐกิจโดยรวมทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากขึ้นเพราะงบประมาณถูกนำไปใช้ทางการทหารเป็นหลัก สาเหตุส่วนหนึ่งเพราะปากีสถานมีค่าใช้จ่ายในการทำสงครามสูงกว่าอินเดียเพราะได้รับมรดกด้านทรัพยากรทางทหารที่อสังกฤษทิ้งไว้เพียงแค่นี้ในสามส่วนเท่านั้น¹⁰⁰ รวมทั้งความล้มเหลวในการจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างปากีสถานตะวันตกกับตะวันออกและการจัดการปัญหาการคอร์รัปชันก็ไม่ดีขึ้นและยังกระตุ้นให้ประชาชนในปากีสถานตะวันออกรู้สึก

⁹⁷ Pande, "Pakistan: Issues of Self-Identity and Parity with India," p. 15.

⁹⁸ Boyd, *An Atlas of World Affairs*, p. 154.

⁹⁹ Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, p. 69.

¹⁰⁰ Malik, "Pakistan," p. 33.

รัฐบาลกลางไม่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้จึงเกิดกระแสเรียกร้องแบ่งแยกประเทศ เป็นรัฐอธิปไตยสำหรับชาวเบงกอล¹⁰¹

ความสิ้นหวังของประชาชนต่อรัฐบาลทำให้สังคมต้องการผู้นำคนใหม่ที่สามารถจัดการกับปัญหาในขณะนั้นได้ และนายซุลฟิการ์ บุตโตมีความโดดเด่นขึ้นมา และได้จัดตั้งพรรคประชาชนปากีสถาน (Pakistan People's Party, PPP) ขึ้นใน ค.ศ. 1967 ซึ่งได้มีบทบาทสำคัญต่อการเมืองปากีสถานในเวลาต่อมา

ปัญหาความชอบธรรมของนายพลอายุบุรุษรุนแรงมากขึ้นจนต้องประกาศลาออก เนื่องจากเหล่านักการเมืองแสดงท่าทีต่อต้านรัฐบาลเผด็จการขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะนายบุตโตที่ดำเนินนโยบายหาเสียงแบบประชานิยมจากการชูนโยบายชาตินิยม สังคมนิยมและฟื้นฟูศาสนาอิสลามเพื่อต้องการล้มอำนาจของนายพลอายุบุรุษให้นายบุตโตกับพรรคพวกถูกจับกุม แต่การกระทำดังกล่าวของรัฐบาลยิ่งกระตุ้นให้เกิดการต่อต้านมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากพรรคสันนิบาตอวามิในปากีสถานตะวันออกและพรรคอื่นๆรวมถึงพรรคศาสนาที่เข้าร่วมต่อต้านรัฐบาลเช่นกันจนเกิดการชุมนุมต่อต้านขึ้นทั่วประเทศ ใน ค.ศ. 1968 อย่างไรก็ตาม นายพลอายุบุรุษยังคงพยายามรักษาความอยู่รอดของรัฐบาลโดยเลือกดำเนินนโยบายที่รุนแรงโดยการจับกุมแกนนำและประชาชนที่ร่วมต่อต้านจำนวนมากแต่สถานการณ์ไม่ดีขึ้นจึงตัดสินใจลาออกในวันที่ 25 มีนาคม ค.ศ. 1969 แต่ส่งต่ออำนาจให้กับนายพลยาร์ยา ข่าน (Yahya Khan) ที่เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดในขณะนั้น และนายพลยาร์ยาประกาศกฎอัยการศึกและเร่งแก้ไขสถานการณ์ความวุ่นวายโดยการประกาศวันเลือกตั้งทั่วไปว่าจะถูกจัดขึ้นในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1970 อีกทั้งพยายามบรรเทาความไม่พอใจของปากีสถานตะวันออกโดยการประกาศใช้กฎหมาย Legal Framework Order เพื่อยกเลิกระบบ One Unit และแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อร่างแผนสำหรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เพื่อให้สัดส่วนผู้แทนของปากีสถานตะวันตกและตะวันออกมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น¹⁰²

การเลือกตั้งที่มีขึ้นเป็นจุดจบของปัญหาความขัดแย้งระหว่างปากีสถานตะวันตกกับตะวันออกที่ทุกรัฐบาลพยายามแก้ไขมาตลอด เนื่องจากช่วงการหาเสียงทำให้กระแสการเรียกร้องแบ่งแยกประเทศรุนแรงขึ้น ดังจะเห็นได้จากพรรคอวามิภายใต้การนำของชีค มูจิบ รัสมัน (Sheikh Mujibur Rahman) เสนอนโยบายลดบทบาทของรัฐบาลกลางในการกำหนดนโยบายความมั่นคงและ

¹⁰¹ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 195.

¹⁰² Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 121.

นโยบายต่างประเทศ อีกทั้งยังต้องการให้ปากีสถานตะวันออกมีกองทัพเป็นของตนเอง ส่วนพรรคประชาชนปากีสถานของนายบุตโตเสนอนโยบายตามแนวทางสังคมนิยมและเสนอที่จะทำสงครามกับอินเดีย ซึ่งพรรคอวามิชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลาย โดยได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรสูงถึง 160 จาก 300 ที่นั่งตามด้วยพรรคประชาชนปากีสถานได้ที่นั่ง 81 ที่นั่ง¹⁰³ อย่างไรก็ตาม ผลการเลือกตั้งแสดงให้เห็นว่านายพลยาห์ยาตัดสินใจผิดพลาดในการจัดการเลือกตั้งทั่วไปเพราะคาดไม่ถึงว่าจะมีพรรคใดสามารถชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลายเช่นนี้¹⁰⁴ ดังนั้น ผลการเลือกตั้งทั่วไปได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าปากีสถานตะวันออกต้องการเป็นอิสระมาก และตอกย้ำว่าการนับถือศาสนาอิสลามร่วมกันไม่สามารถหลอมรวมประเทศที่มีความหลากหลายทางชนชาติให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

สาเหตุที่ทำให้ปากีสถานทั้งสองฝั่งไม่สามารถประนีประนอมจนสูญเสียดินแดนมาจากการไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง เนื่องจากกองทัพและพรรคทางฝั่งปากีสถานตะวันตกโดยเฉพาะนายบุตโตไม่ยอมรับให้ปากีสถานตะวันออกบริหารประเทศจึงต้องหาทางออกร่วมกัน แต่ในที่สุดก็ไม่สามารถตกลงกันได้ ดังนั้น ชีค มุจิบเรียกร้องให้หยุดงานเพื่อประท้วงและยื่นคำขาดว่าจะไม่ประนีประนอมอีกต่อไป และพรรคอวามิตั้งรัฐบาลในนามของบังคลาเทศขึ้นที่อินเดีย รวมทั้งเกิดการประท้วงและจลาจลอย่างรุนแรงทำให้สังคมระหว่างประเทศให้ความสนใจมากขึ้น นายพลยาห์ยาพยายามจัดการกับวิกฤตความวุ่นวายแต่ก็ไม่ประสบผลสำเร็จจึงตัดสินใจยกระดับความเข้มงวดของกฎอัยการศึกและใช้มาตรการที่รุนแรงเพื่อทำให้กลุ่มกองกำลังเบงกาลีอย่างกลุ่ม Mukti Bahini และประชาชนหวาดกลัวจะได้ควบคุมสถานการณ์ได้¹⁰⁵ จนกระทั่งเมื่อวันที่ 25 มีนาคม นายพลยาห์ยาสั่งให้กองทัพโจมตีปากีสถานตะวันออกเพื่อจัดการกับกลุ่มผู้ประท้วงทำให้มีผู้เสียชีวิตประมาณ 10,000 ราย ดังนั้น วันที่ 26 มีนาคม พรรคอวามิประกาศว่าปากีสถานตะวันออกเป็นเอกราชภายใต้ชื่อว่า บังคลาเทศ¹⁰⁶ นับตั้งแต่นั้น

แต่วิกฤตความวุ่นวายไม่ได้จบเพียงเท่านั้นเพราะการใช้มาตรการที่รุนแรงของรัฐบาลทำให้กลายเป็นสงครามกลางเมืองจนความวุ่นวายแพร่กระจายออกไปจนกลายเป็นปัญหาข้ามพรมแดน ดังจะเห็นได้จากในวันที่ 27 นายพลยาห์ยาส่งกองทัพเข้าปราบปรามกบฏทำให้มีผู้เสียชีวิตสูงถึง

¹⁰³ Ibid., p. 121.

¹⁰⁴ Malik, "Pakistan," p. 43.

¹⁰⁵ Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, p. 72.

¹⁰⁶ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 200.

100,000 ราย¹⁰⁷ และมีผู้ลี้ภัยหนีเข้าสู่อินเดียสูงถึง 10 ล้านคน ดังนั้น อินเดียจึงใช้เป็นเหตุผลแทรกแซงวิกฤตดังกล่าวโดยบุกเข้าปากีสถานตะวันออกเพื่อสู้กับกองทัพปากีสถานร่วมกับกลุ่ม Mukti Bahini ซึ่งเป็นกองกำลังแบ่งแยกดินแดน และเกิดการปะทะกันระหว่าง 2 ประเทศตามพรมแดนที่จังหวัดปัญจาบ จังหวัดซินด์และแคว้นแคชเมียร์¹⁰⁸ อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายของรัฐบาลปากีสถานตะวันตกแสดงให้เห็นว่ายิ่งใช้มาตรการที่รุนแรงยิ่งก่อให้เกิดความไม่มั่นคงมากขึ้น

เมื่อสถานการณ์ถึงขั้นวิกฤตและไม่มีทางออกเช่นนี้ นายพลยาห์ยาตัดสินใจลาออกและแต่งตั้งนายนูรูน อามิน (Nurul Amin) เป็นนายกรัฐมนตรี และในที่สุดรัฐบาลพลเรือนตัดสินใจประกาศยอมแพ้ในวันที่ 17 ธันวาคม ค.ศ. 1971 ซึ่งการสูญเสียดินแดนและแพ้สงครามต่ออินเดียทำให้ประชาชนโกรธแค้นและไม่พอใจการบริหารประเทศของผู้นำทหารที่ผ่านมา

2.1.3 การปฏิรูปตามแนวทางสังคมนิยมและการส่งเสริมศาสนาอิสลาม (ค.ศ. 1971–1988)

การสูญเสียดินแดนปากีสถานตะวันออกใน ค.ศ. 1971 จนถึงการกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยใน ค.ศ. 1988 นั้น ปากีสถานยังต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงในอดีตที่ยังไม่สามารถจัดการได้ภายใต้สถานการณ์ที่ยากลำบากกว่าเดิม สถานการณ์ที่ยากลำบากขึ้นมีสาเหตุมาจากบริบททางความมั่นคงระหว่างประเทศและการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาลเป็นสำคัญ

ปัญหาความมั่นคงในอดีตมีความรุนแรงขึ้นเพราะผลจากการแพ้สงครามกับอินเดียและการสูญเสียดินแดนทำให้ปากีสถานสูญเสียศักดิ์ศรี และเศรษฐกิจที่ซบเซาอยู่เดิมยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น จึงทำให้นายบูตโตประกาศว่าจะสร้างชาติและกู้ศักดิ์ศรีของรัฐบาลกลับมาอีกครั้ง¹⁰⁹ หลังจากได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานาธิบดี ผู้บัญชาการทหารสูงสุดและหัวหน้าผู้บริหารกฏอัยการศึก ซึ่งถือเป็นผู้นำพลเรือนที่มีอำนาจมากที่สุดในประวัติศาสตร์ และจะมีบทบาทในการปฏิรูปและพัฒนาประเทศโดยดำเนินนโยบายตามแนวทางสังคมนิยมและนโยบายแบบประชานิยมเพื่อแก้ไขปัญหาในอดีตและเพื่อรักษาอำนาจทางการเมือง

¹⁰⁷ Ziring, "Weak State, Failed State, Garrison State: The Pakistan Saga," p. 179.

¹⁰⁸ JaffreLOT, The Pakistan Paradox: Instability and Resilience, p. 122.

¹⁰⁹ Wynbrandt, A Brief History of Pakistan, p. 203.

ปัญหาความล่าช้าในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญไม่เกิดขึ้นภายใต้รัฐบาลนายบูตโตเพราะสามารถสร้างฉันทามติร่วมกันระหว่างพรรคการเมือง รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1973 สามารถแก้ไขปัญหาการหยุดชะงักของระบอบประชาธิปไตยที่เกิดจากการรัฐประหาร เนื่องจากรัฐธรรมนูญมีการเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญเพื่อฟื้นฟูระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่กำหนดให้รัฐสภาประกอบด้วย 2 สภา ให้สิทธิขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ส่งเสริมศาสนาอิสลาม อีกทั้งยังลดอำนาจของประธานาธิบดีและเพิ่มอำนาจให้แก่นายกรัฐมนตรีมากขึ้น และประเด็นที่สำคัญคือการทำให้องค์กรที่อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาลพลเรือนเพื่อป้องกันการรัฐประหาร หลังจากนั้น สภาผู้แทนราษฎรเลือกให้นายบูตโตเป็นนายกรัฐมนตรี และนายฟาซัน โอลาฮี ชาตรี (Fazal Ilahi Chaudry) เป็นประธานาธิบดี¹¹⁰ อย่างไรก็ตาม ช่วงรัฐบาลนายบูตโตเป็นช่วงเดียวเท่านั้นที่กองทัพอ่อนแอและอยู่ภายใต้รัฐบาลพลเรือนอย่างเด็ดขาดเพราะผลจากการแพ้สงครามและสูญเสียดินแดนทำให้องค์กรสูญเสียศักดิ์ศรีและหมดความชอบธรรมในสายตาประชาชนอย่างมาก แต่หลังจากนี้กองทัพได้กลับมาเข้มแข็งและแทรกแซงรัฐบาลพลเรือน

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองมีความซับซ้อนมากขึ้นและปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจตกต่ำกว่าสมัยรัฐบาลนายพลอายูบ เนื่องจากนายบูตโตต้องการกำจัดโครงสร้างการปกครองที่นายพลอายูบวางไว้โดยจัดการกับกลุ่มอำนาจเก่าทั้งหมดทำให้องค์กร พรรคการเมือง ระบบราชการ กลุ่มนายทุนและกลุ่มเจ้าของที่ดินต้องสูญเสียผลประโยชน์ ดังจะเห็นได้จากความพยายามปฏิรูปกองทัพโดยไม่ยกเลิกลูกอัยการศึกเพราะต้องการมีอำนาจในการควบคุมกองทัพโดยแต่งตั้งนายทหารที่จงรักภักดีต่อตนเอง ลดบทบาทของระบบราชการลงโดยการลดขนาดขององค์กร อีกทั้งเริ่มจัดการกับคู่แข่งทางการเมือง เช่น การยุบพรรคอวามิซึ่งเป็นพรรคฝ่ายตรงข้าม นอกจากนี้ การพัฒนาประเทศตามแนวทางสังคมนิยมโดยการยึดธุรกิจของภาคเอกชนมาเป็นของภาครัฐ (nationalization) เพื่อลดอิทธิพลของกลุ่มนายทุนและแก้ไขปัญหาการกระจุกตัวของรายได้ เสนอแผนปฏิรูปที่ดินเพื่อจัดการกับปัญหาการถือครองที่ดินที่มากเกินไปของกลุ่มเจ้าของที่ดินและส่งเสริมผลประโยชน์ให้กับชาวนาแทน¹¹¹ ดังนั้น การดำเนินนโยบายข้างต้นจึงสร้างศัตรูทางการเมืองเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม ภายใต้รัฐบาลนายบูตโต กองทัพอ่อนแอมาก พรรคศาสนายังมีบทบาทอยู่

¹¹⁰ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 229.

¹¹¹ Farhan Hanif Siddiqi, *The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements* (New York: Routledge, 2012), p. 33.

การดำเนินนโยบายต่างประเทศของนายบูโตเป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับทุกประเทศ โดยเฉพาะกับทั้ง 3 มหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียตและจีน แต่มีความเอนเอียงไปทางฝ่ายสังคมนิยมมากกว่าเพราะสอดคล้องกับการดำเนินนโยบายภายในประเทศซึ่งรัฐบาลนายบูโตเป็นรัฐบาลแรกที่เข้าหาฝ่ายสังคมนิยมอย่างชัดเจน นอกจากนั้น ใน ค.ศ. 1972 ยังริเริ่มโครงการการผลิตอาวุธนิวเคลียร์เพื่อแสวงหาความเท่าเทียมกับอินเดียและต้องการลดการพึ่งพาสหรัฐอเมริกาเพราะรู้สึกถูกทรยศที่ไม่สนับสนุนการทำสงครามกับอินเดียก่อนหน้านี้จึงทำให้ในช่วงนี้ความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศตกต่ำอย่างที่สุด ส่วนความวุ่นวายที่มาจากอัฟกานิสถานมีจุดเริ่มต้นจากรัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยข่าวกรอง (Inter-Service Intelligence, ISI) สนับสนุนกลุ่มกองกำลังอิสลามในอัฟกานิสถานเพื่อต่อต้านอิทธิพลที่มากขึ้นของสหภาพโซเวียตและอินเดีย¹¹² เพราะถ้าอินเดียบุกเข้ามาปากีสถานจะถูกปิดล้อมทั้งสองฝั่งของประเทศ

สถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศที่เกิดจากความแตกแยกทางชนชาติยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องประกอบกับการใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงจากรัฐบาลยิ่งทำให้เกิดความไม่มั่นคงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1973 เกิดการก่อความไม่สงบในจังหวัดบาลูจิสถานภายใต้การนำของกลุ่มองค์กรปลดปล่อยประชาชนบาลูช (Baluch People's Liberation Organization, BPLO) ที่มีเป้าหมายคือการแบ่งแยกดินแดนที่ได้รับแรงกระตุ้นจากความสำเร็จของปากีสถานตะวันออกที่สามารถแยกตัวเป็นรัฐอิปไต แม้จะเป็นเพียงแค่การก่อความไม่สงบแต่ได้สร้างความกังวลให้กับรัฐบาลอย่างมาก เนื่องจากความรู้สึกที่พึงสูญเสียดินแดนและเกรงว่ากลุ่มกองกำลังจะได้รับการสนับสนุนจากอัฟกานิสถาน สหภาพโซเวียตและอินเดีย จึงทำให้รัฐบาลตัดสินใจใช้มาตรการทางทหารอย่างเต็มรูปแบบในการจัดการกับกลุ่มก่อความไม่สงบแต่ก็ยิ่งก่อให้เกิดความไม่สงบและยืดเยื้อจนเหตุการณ์สงบลงใน ค.ศ. 1977 เพราะรัฐบาลนายพลเซีย ฮุค ฮัค (Zia Ul-Haq) ใช้การจู่โจมทางเศรษฐกิจกับชาวบาลูชแทนการใช้ความรุนแรง¹¹³ อย่างไรก็ตาม ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดบาลูจิสถานยังคงเกิดขึ้นเป็นระยะและส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงภายในประเทศ ในขณะเดียวกันก็เป็นจังหวัดที่อยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่สร้างผลประโยชน์ให้กับประเทศอย่างมหาศาล

ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและความพยายามรักษาอำนาจเป็นสิ่งที่ทุกรัฐบาลต้องเผชิญไม่ว่าจะมาจากพรรคการเมืองหรือการเลือกตั้ง แม้ในขณะนี้จะมีรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุดเท่าที่เคยมีมาก็ตาม แต่นายบูโตก็ใช้อำนาจในการสร้างฐานอำนาจและจัดการกับศัตรูทางการเมือง

¹¹² Barracca, "Military Rule: Facilitating Factors and Future Prospects," p. 136.

¹¹³ Wynbrandt, A Brief History of Pakistan, pp. 205-206.

เมืองจนกลายเป็นรัฐบาลอำนาจนิยม ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1974 มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อสร้างความพอใจให้กับพรรคทางศาสนาและประชาชนส่วนมากที่เป็นชาวมุสลิมนิกายซุนนี โดยการประกาศให้ศาสนาอิสลามนิกายย่อยของชีอะห์อย่าง Ahmadiyya ไม่นับเป็นศาสนาอิสลาม และใน ค.ศ. 1976 มีการจำกัดสิทธิทางการเมืองของนักการเมืองฝ่ายตรงข้าม¹¹⁴ นอกจากนี้ ใน ค.ศ. 1972 มีการจัดตั้งกองกำลังความมั่นคงแห่งชาติ (Federal Security force, FSF) เพื่อรักษาความสงบภายในประเทศ แต่แท้ที่จริงเพื่อป้องกันไม่ให้กองทัพเข้ามาแทรกแซง¹¹⁵ ซึ่งเปรียบเสมือนตำรวจลับของรัฐบาลในการหาข่าวกรองและจัดการกับศัตรูทางการเมือง

วิธีการจัดการกับปัญหาเศรษฐกิจในระยะสั้นตามแนวทางสังคมนิยมอิสลามของนายบุดโต ส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมและยังสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินนโยบายแบบประชานิยมอย่างชัดเจน ดังจะเห็นได้จากในระยะแรกรัฐบาลเริ่มแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจโดยการลดค่าเงินรูปี ปากีสถานลงมามากถึงร้อยละ 58 เมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกาทำให้ประเทศมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการส่งออกสินค้าได้มากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ทำให้การชำระหนี้ต่างประเทศเป็นไปได้ยากขึ้นและก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อรุนแรงขึ้น นอกจากนั้น ใน ค.ศ. 1972 รัฐบาลยึดบริษัทขนาดใหญ่มาเป็นของรัฐมากถึง 31 บริษัทเพื่อลดการกระจุกตัวของรายได้ เช่น อุตสาหกรรมเหล็กและปูน เป็นต้น ยึดธนาคารเอกชนเพื่อลดอัตราดอกเบี้ยให้แก่ชาวนาและธุรกิจขนาดย่อม จำกัดเขตแดนการถือครองที่ดินลงมามากกว่าครึ่งหนึ่ง (ช่องโหว่ทางกฎหมายทำให้เจ้าของที่ดินรายใหญ่สามารถถือครองที่ดินต่อได้รวมถึงที่ดินของครอบครัวนายซุลฟิการ์ บุดโตในจังหวัดซินด์) คุ้มครองสิทธิของผู้ใช้แรงงานมากขึ้นและส่งเสริมสิทธิทางการศึกษาเพื่อให้เด็กในชนบทมีโอกาสการเข้าถึงการศึกษา¹¹⁶

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจในอดีตไม่ว่าจะเป็นค่าแรงขั้นต่ำที่น้อย ความยากจนของประชาชน การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ความเหลื่อมล้ำในการถือครองที่ดิน การขาดดุลการชำระเงินและขาดดุลการค้าได้รับการแก้ไขในระดับหนึ่งซึ่งถือเป็นเรื่องที่ดีสำหรับประชาชน แต่ในระยะยาวส่งผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมทำให้สภาพเศรษฐกิจซบเซาเพราะขาดเสถียรภาพและไม่เอื้อต่อการลงทุนจากนักลงทุนภายในและต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1974 ปากีสถานไม่สามารถชำระหนี้ต่างประเทศ ประชาชนจำนวนมากต้องออกไปหางานทำในต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลาง และ

¹¹⁴ Murphy, The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism, p. 81.

¹¹⁵ Jaffrelot, The Pakistan Paradox: Instability and Resilience, p. 228.

¹¹⁶ Wynbrandt, A Brief History of Pakistan, pp. 209-210.

เผชิญกับการขาดดุลงบประมาณทำให้ต้องออกธนบัตรเพิ่มแต่ก็ยังกระตุ้นให้ภาวะเงินเฟ้อรุนแรงขึ้น¹¹⁷ ดังนั้น ความตกต่ำทางเศรษฐกิจทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากกว่าเดิมจนในท้ายที่สุดก็กระทบต่อความชอบธรรมของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม ความตกต่ำทางเศรษฐกิจส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการถูกคว่ำบาตรทำให้ไม่ได้รับเงินช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาเช่นเดิมเพราะปากีสถานพยายามครอบครองอาวุธนิวเคลียร์

ปัญหาความชอบธรรมของรัฐบาลนายบูตโตะเป็นผลมาจากการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่ผิดพลาดและใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงจัดการกับนักการเมืองและกลุ่มก่อความไม่สงบจนนำไปสู่จุดจบทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 1977 โดยรัฐบาลใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อรักษาอำนาจ เริ่มจากการประกาศวันเลือกตั้งทั่วไปช่วงกลางปีแต่ในภายหลังประกาศเลื่อนวันเลือกตั้งให้เร็วขึ้นเพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามไม่มีเวลาเตรียมการในการหาผู้แทนลงสมัคร นอกจากนี้ นายบูตโตะยังประกาศแผนปฏิรูปที่ดินฉบับใหม่เพื่อหาเสียงสนับสนุนจากกลุ่มเจ้าของที่ดิน ซึ่งกลวิธีข้างต้นทำให้พรรคฝ่ายตรงข้ามเสียเปรียบมากจึงต้องรวมตัวกัน 9 พรรคทั้งพรรคทางโลกและทางศาสนาเพื่อก่อตั้งพรรคพันธมิตรแห่งชาติปากีสถาน (Pakistan National Alliance, PNA) ร่วมกันชูนโยบายต่อต้านนายบูตโตะ (anti-Bhutto) กล่าวโจมตีว่าบริหารประเทศผิดพลาดและเต็มไปด้วยการคอร์รัปชัน ซึ่งประชาชนให้การสนับสนุนอย่างมาก อย่างไรก็ตาม พรรคประชาชนปากีสถานก็ยังคงชนะการเลือกตั้งยิ่งกระตุ้นความรู้สึกว่ารัฐบาลคอร์รัปชันรุนแรงขึ้นจึงทำให้พรรค PNA ชุมนุมประท้วงและกล่าวโจมตีว่ารัฐโกงการเลือกตั้งเพราะในบางพื้นที่พรรคประชาชนปากีสถานได้คะแนนเสียงมากกว่าจำนวนคนเลือกตั้งจึงเรียกร้องให้จัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ แต่รัฐบาลไม่ยอมทำตามจนเกิดการจลาจลทั่วประเทศและมีผู้เสียชีวิตไม่ต่ำกว่า 200 ราย สถานการณ์ความไม่มั่นคงยิ่งรุนแรงขึ้นเมื่อรัฐบาลจับกุมแกนนำและประกาศกัญญาการศึกษาและเคอร์ฟิวในบางพื้นที่¹¹⁸

สถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศเปรียบเสมือนสภาพอนาธิปไตยจึงเปิดโอกาสให้นายพลเซียฮ์ อุล ฮัคทำรัฐประหารในวันที่ 5 กรกฎาคม ค.ศ. 1977 โดยอ้างความชอบธรรมว่ากองทัพจำเป็นต้องเข้ามารักษาความสงบและระเบียบภายในประเทศ ประกาศกัญญาการศึกษา แต่งตั้งตนเป็นหัวหน้าผู้บริหารกัญญาการศึกษา ยกเลิกรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราว ยุบสภาและจับกุมนายบูตโตะกับคณะรัฐมนตรี ซึ่งการรัฐประหารครั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการตัดสินใจที่ผิดพลาดของนายบูตโตะที่แต่งตั้งนายพลเซียฮ์เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดเพื่อป้องกันการรัฐประหารในอนาคตเพราะประเมินจากภูมิ

¹¹⁷ Ibid., p. 211.

¹¹⁸ Murphy, The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism, p. 79.

หลังของนายพลเซียว่าไม่มีความเชื่อมโยงกับผลประโยชน์ทางการเมือง¹¹⁹ นอกจากนี้ ศาลสูงสุดช่วยสร้างความชอบธรรมให้กับการรัฐประหารโดยการพิจารณาว่ากองทัพมีความจำเป็นต้องเข้ามารักษาความสงบภายใต้สถานการณ์ที่เลวร้าย¹²⁰ ดังนั้น การรัฐประหารครั้งนี้แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญที่จำกัดอำนาจของกองทัพยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาการหยุดชะงักของระบอบประชาธิปไตยได้จึงทำให้ประเทศกลับสู่วงจรอุบาทว์ อย่างไรก็ตาม ช่วงการปกครองของนายพลเซียนับว่ามีความยาวนานและมีความเป็นเผด็จการมากที่สุดตั้งแต่ปากีสถานเคยมีมา ซึ่งนโยบายการส่งเสริมศาสนาอิสลามและสงครามในอัฟกานิสถานเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศจนเป็นมรดกทางการเมืองที่ยากจะแก้ไขสำหรับรัฐบาลต่อมา

ในช่วงแรกเผด็จการทหารยังคงใช้วิธีเดิมเพื่อสร้างความชอบธรรม กล่าวคือผู้นำทหารจากการรัฐประหารให้คำมั่นสัญญากับประชาชนว่าจะนำประเทศกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยโดยเร็วแต่การเลือกตั้งทั่วไปเกิดขึ้นหลังจากเวลาผ่านไปเป็นทศวรรษ ดังจะเห็นได้จากนายพลเซียประกาศว่าจะจัดการเลือกตั้งทั่วไปอย่างเป็นธรรมภายใน 90 วัน แต่สิ่งแรกที่นายพลเซียดำเนินการคือจัดการกับนายบุดโตโดยการตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อหาสาเหตุของความไม่โปร่งใสในการเลือกตั้งที่ผ่านมา นายบุดโตถูกตั้งข้อกล่าวหาในคดีฆาตกรรมซึ่งหลักฐานและคำสารภาพต่างๆ แสดงให้เห็นว่านายบุดโตมีความผิดฐานโกงการเลือกตั้งและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการสังหารนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามถึงแม้ว่าหลักฐานบางอย่างจะไม่มีที่น่าเชื่อถือก็ตาม ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1979 ศาลสูงสุดของเมืองลาฮอร์ตัดสินว่านายบุดโตต้องถูกประหารชีวิต และเมื่อวันที่ 4 เมษายน ก็ถูกแขวนคอในเรือนจำกลาง¹²¹ ในขณะเดียวกันนายพลเซียแต่งตั้งตนเป็นประธานาธิบดีและใช้อำนาจตามอำเภอใจ ในการกดขี่ประชาชนและสร้างความชอบธรรม เช่น ยุบพรรคและตัดสิทธิทางการเมืองบางรายไม่ให้ลงเลือกตั้ง โดยเฉพาะนักการเมืองจากพรรคประชาชนปากีสถาน แต่งตั้งนายทหารระดับสูงภายในกองทัพและระบบราชการเพื่อควบคุมให้ทุกจังหวัดขึ้นตรงต่อตน แสวงหาความชอบธรรมจากการสนับสนุนของสมาชิกพรรคพันธมิตรแห่งชาติปากีสถาน (PNA) หนึ่งในนั้นคือพรรคสันนิบาตมุสลิมปากีสถาน (Pakistan Muslim League, PML) ส่วนผู้ที่ต่อต้านจะใช้หน่วยข่าวกรองสอดส่องและควบคุมรวมถึงใช้วิธีการก่อการร้ายจัดการกับกลุ่มเรียกร้องการฟื้นฟูระบอบประชาธิปไตย (The Movement for the Restoration of Democracy, MRD) เป็นต้น

¹¹⁹ Malik, "Pakistan," p. 43.

¹²⁰ JaffreLOT, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 382.

¹²¹ Ibid., pp. 325-328.

นายพลเซียสามารถบรรเทาปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำโดยทำให้สภาพเศรษฐกิจภายใต้รัฐบาลเผด็จการดีขึ้น เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางเสรีนิยมที่มีบริษัทเอกชนเป็นแรงขับเคลื่อนหลักซึ่งเป็นไปตามแผนเศรษฐกิจแห่งชาติที่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมสวัสดิการของรัฐจึงทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปด้วยดี ดังจะเห็นได้จากผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเติบโตประมาณร้อยละ 6.7 ต่อปี และอัตราการรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 4 ต่อปี สาเหตุหลักของการเติบโตทางเศรษฐกิจส่วนหนึ่งเป็นเพราะได้รับเงินช่วยเหลือทางทหารและเศรษฐกิจจากสหรัฐอเมริกาเพื่อแลกกับการร่วมต่อต้านสหภาพโซเวียตในอัฟกานิสถาน¹²² นอกจากนี้ รัฐบาลยังพยายามผลิตอาวุธนิวเคลียร์ให้สำเร็จโดยมีเงินให้การสนับสนุนเพื่อรักษาดุลอำนาจกับอินเดีย รวมถึงสานต่อนโยบายของรัฐบาลนายบูตโตที่ส่งเสริมกลุ่มกองกำลังอิสลามในอัฟกานิสถาน เช่น กลุ่มทอลิบันและกลุ่มเครือข่ายฮาคานี (Haqqani network) เป็นต้น เพราะต้องการให้อัฟกานิสถานมีรัฐบาลที่เป็นมิตรเพื่อจัดการกับปัญหาเส้นเขตแดนที่เกิดจากข้อตกลงเส้นดรุรีนและปัญหาการแบ่งแยกดินแดนของชาวปชตุน¹²³ ดังนั้นบริบทความมั่นคงระหว่างประเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รัฐบาลเผด็จการทหารได้รับเงินช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกามาโดยตลอดตั้งแต่ต้นสงครามเย็นภายใต้รัฐบาลนายพลอายุบและสงครามต่อต้านสหภาพโซเวียตภายใต้รัฐบาลนายพลเซียก็เช่นกัน แต่ก็เป็นปัจจัยที่ทำให้รัฐบาลเผด็จการคงอยู่ในอำนาจได้ยาวนานขึ้นเพราะไม่ถูกกดดันจากต่างชาติและสามารถนำเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศมาใช้แก้ไขปัญหาภายในประเทศเพื่อบรรเทาความไม่พอใจของประชาชนต่อรัฐบาล

สถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างชนชาติยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องประกอบกับการใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงจากรัฐบาลยิ่งก่อให้เกิดความไม่มั่นคงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ Thori Phattak ใน ค.ศ. 1984 รัฐบาลสั่งกองทัพปราบปรามกลุ่มชาตินิยมแบ่งแยกดินแดนชาวซินด์และเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างชาวซินด์กับกลุ่ม Muhajir แต่เป้าหมายที่แท้จริงของนายพลเซียคือต้องการจัดการกับกลุ่มผู้สนับสนุนพรรคประชาชนปากีสถานและกลุ่ม MRD ที่ประท้วงต่อต้านรัฐบาลจึงทำให้ผู้ได้รับบาดเจ็บและผู้เสียชีวิตจำนวนหนึ่ง¹²⁴ เหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่างชนชาติก็ไม่ได้สิ้นสุดลงแต่กลับปะทุรุนแรงขึ้นมาอีกครั้งในทศวรรษ 1990 อย่างไรก็ตาม ในช่วงรัฐบาลนายพลเซียเหตุการณ์ความรุนแรงภายในประเทศ

¹²² Burki and Naseemullah, "Pakistan's Economy: Domestic and Foreign Reliance," p. 176.

¹²³ Avinash Paliwal, "Pakistan-Afghanistan Relations since 2001: There Are No Endgames," pp. 195-196.

¹²⁴ Siddiqi, The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements, p. 90.

นับว่าน้อยมากถ้าเทียบกับช่วงรัฐบาลพลเรือนแต่เป็นช่วงบ่มเพาะเชื้อแห่งความรุนแรง กล่าวคือการส่งเสริมศาสนาอิสลามเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศในเวลาต่อมา

การส่งเสริมศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างความชอบธรรมและรักษาอำนาจให้กับตนเองโดยใช้หลักอิสลามมาเป็นแนวทางในการบริหารประเทศถือเป็นการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดที่สุดเมื่อเทียบกับผู้นำทุกคนที่เคยนำศาสนาอิสลามมาช่วยส่งเสริมความชอบธรรมให้กับตนเอง¹²⁵ เพราะการดำเนินนโยบายของนายพลเซียกอให้เกิดผลกระทบในระยะยาว เนื่องจากการพยายามสร้างรัฐให้เป็นรัฐอิสลามภายใต้กฎหมายชารีอะห์หรือกฎหมายอิสลามตามการตีความของนิกายซุนนีทำให้อิทธิพลของศาสนาแพร่กระจายไปทั่วประเทศจนเกิดความแตกแยกภายในสังคมและความขัดแย้งทางศาสนามากขึ้นจนท้ายที่สุดก็กระทบต่อวัฒนธรรมการอดทนอดกลั้นของผู้ต่างศาสนา¹²⁶ จึงทำให้ประชาชนถูกชักจูงให้เข้าร่วมกับกลุ่มกองกำลังอิสลามและกลุ่มก่อการร้ายได้อย่างง่ายดายจนนำมาซึ่งเหตุการณ์ความไม่สงบเป็นประจำ

รัฐบาลพยายามส่งเสริมอิทธิพลของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัดจนกระทบกับทุกมิติของการดำเนินชีวิตเกินกว่าที่ประชาชนจะรับได้จึงสร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนอย่างมาก มีการออกกฎหมายหลายฉบับแต่กฎหมายเหล่านั้นเป็นการละเมิดและจำกัดสิทธิของประชาชน ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 1979 ออกกฎหมายฮูดุด (The Haddood Ordinance) ที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีเพื่อลงโทษผู้ก่ออาชญากรรมด้วยการปาหินจนตาย หรือผู้หญิงที่ท้องจากการถูกข่มขืนจะถือว่าผิดฐานมีชู้ อีกทั้งใน ค.ศ. 1980 มีการตั้งศาลกฎหมายอิสลามเพื่อพิจารณากฎหมายทางโลกให้สอดคล้องกับหลักศาสนาที่ระบุในอัลกุรอาน นอกจากนี้ ใน ค.ศ. 1986 มีการเพิ่มโทษของคดีความผิดฐานเหยียดหยามศาสนา (blasphemy) จากจำคุกตลอดชีวิตเป็นประหารชีวิต ผลจากการส่งเสริมศาสนาทำให้ประชาชนไม่พอใจและชุมนุมประท้วงจนนายพลเซียต้องล้มเลิกความตั้งใจที่จะใช้กฎหมายชารีอะห์เป็นกฎหมายหลักของประเทศ¹²⁷ นอกจากนี้ รัฐบาลส่งเสริมให้มีโรงเรียนสอนศาสนา (madrassa) และระบุหลักสูตรเกี่ยวกับการทำญิฮาด (Jihad) เพื่อสนับสนุนการต่อสู้กับสหภาพโซเวียต ซึ่งภายในระยะเวลา 10 กว่าปีมีโรงเรียนสอนศาสนามากกว่าเดิมประมาณ 33,000 แห่งซึ่งมีอิทธิพลต่อความคิดและ

¹²⁵ Malik, "Pakistan," p. 46.

¹²⁶ Murphy, The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism, p. 87.

¹²⁷ Siddiqi, The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements, p. 35.

มุมมองของเยาวชนอย่างยิ่ง¹²⁸ อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมศาสนาอิสลามที่เข้มข้นเช่นนี้เพราะได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร (โดยเฉพาะซาอุดีอาระเบีย) ที่ต้องการต่อต้านสหภาพโซเวียตในอัฟกานิสถานโดยใช้ศาสนาเป็นแรงกระตุ้นสำคัญให้ประเทศมุสลิมเข้าร่วมต่อต้าน

การเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านสหภาพโซเวียตที่บุกอัฟกานิสถานใน ค.ศ. 1979 ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับ กล่าวคือแม้ปากีสถานจะได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางทหารสูงถึง 3.2 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาก็สามารถช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและนำมาพัฒนากองทัพ¹²⁹ แต่กลับต้องแลกด้วยเหตุแห่งความไม่มั่นคง กล่าวคือปากีสถานกลายเป็นรัฐหน้าด่านในการต่อสู้ทำให้ได้รับผลกระทบมากกว่าเพราะทำให้กลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มก่อความไม่สงบแพร่กระจายไปทั่วประเทศ เนื่องจากกลยุทธ์ในการต่อต้านสหภาพโซเวียตคือการสนับสนุนและฝึกซ้อมนักรบศักดิ์สิทธิ์ (mujahideen) ภายในดินแดนปากีสถานเพื่อให้เข้าไปต่อสู้กับสหภาพโซเวียตในอัฟกานิสถาน แม้จะได้รับชัยชนะหลังจากสหภาพโซเวียตถอนกำลังทหารออกใน ค.ศ. 1989 แต่ผลของสงครามกระตุ้นให้เกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถานนับตั้งแต่นั้นมา เช่น เกิดความไม่มั่นคงในจังหวัดบาลูจิสถานและจังหวัด NWFP เพราะผู้ลี้ภัยจากอัฟกานิสถานหลังไหลเข้ามามากถึง 2 ล้านคน จึงยิ่งกระตุ้นความรู้สึกไม่เท่าเทียมและความเป็นชนกลุ่มน้อยมากกว่าเดิม ดังจะเห็นได้จากก่อนสงครามจังหวัดบาลูจิสถานมีชาวบาลูจีย่อยละ 45 และชาวปชตุนร้อยละ 38 แต่เมื่อสิ้นสุดสงครามมีผู้ลี้ภัยชาวปชตุนเพิ่มขึ้น (หนึ่งในสี่เข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดบาลูจิสถาน) ส่วนจังหวัด NWFP และ FATA มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวปชตุนเมื่อมีเพิ่มขึ้นยิ่งทำให้การใช้หลักการกำหนดใจตนเองเป็นข้ออ้างในการแบ่งแยกดินแดนมีน้ำหนักมากขึ้น¹³⁰

ปัญหาความชอบธรรมของรัฐบาลเผด็จการมีมาโดยตลอดตั้งแต่การรัฐประหารเพราะเกิดกลุ่มเรียกร้องฟื้นฟูระบอบประชาธิปไตยที่เรียกร้องให้จัดการเลือกตั้งทั่วไปโดยเร็ว แต่นายพลเซียก็พยายามรักษาอำนาจของตนเองผ่านการลงประชามติเพื่อให้ตนเองได้เป็นประธานาธิบดีต่อใน ค.ศ. 1984 โดยมีคำถามเพียงว่าพึงพอใจกับการบริหารประเทศตามหลักศาสนาอิสลามเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ ซึ่งกลุ่ม MRD และประชาชนประกาศคว่ำบาตรการลงประชามติเป็นจำนวนมากทำให้นายพลเซียชนะจึงสามารถอ้างความชอบธรรมเป็นประธานาธิบดีต่อและก็ยังคงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ยังพยายามบรรเทาความไม่พอใจของ

¹²⁸ Murphy, The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism, p. 91.

¹²⁹ Wynbrandt, A Brief History of Pakistan, p. 219.

¹³⁰ Ibid., p. 220.

ประชาชนโดยประกาศจัดการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 1985 แต่ห้ามผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมืองใดๆ ทำให้กลุ่ม MRD ประกาศไม่เข้าร่วมการแข่งขัน ดังนั้น นายข่าน จูเนโจ (Khan Junejo) ซึ่งเป็นตัวแทนของนายพลเซียได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี แล้วประกาศยกเลิกกฎอัยการศึก ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1973 ที่มีการแก้ไขหรือเรียกว่า Eighth Amendment โดยสาระสำคัญคือการเพิ่มอำนาจให้กับประธานาธิบดี เช่น สามารถถอดถอนนายกรัฐมนตรี ยุบสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น ฝ่ายที่สนับสนุนการแก้ไขรัฐธรรมนูญอ้างว่าปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองในอดีตทำให้เกิดการรัฐประหารแต่การให้อำนาจแก่ประธานาธิบดีมากขึ้นจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ แต่ในไม่ช้า นายพลเซียก็ใช้อำนาจถอดถอนนายกรัฐมนตรีข่าน จูเนโจเพราะบริหารประเทศไม่สอดคล้องกับความต้องการของตนโดยเฉพาะประเด็นความมั่นคงที่เกี่ยวกับอัฟกานิสถาน และก็ประกาศจะจัดการเลือกตั้งทั่วไปภายใน 90 วัน¹³¹ อย่างไรก็ตาม Eighth Amendment เป็นมรดกทางการเมืองที่จะส่งผลต่อความไร้เสถียรภาพทางการเมืองสำหรับรัฐบาลในอนาคต

การเสียชีวิตอย่างกะทันหันของนายพลเซียจากเหตุการณ์เครื่องบินระเบิดในวันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ. 1988 ทำให้นายกุลัม อีสฮัค ข่าน (Ghulam Ishaq Khan) ขึ้นดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี และประเทศก็กลับมาสู่ระบอบประชาธิปไตยอีกครั้ง

2.1.4 การฟื้นฟูระบอบประชาธิปไตย (ค.ศ. 1988–1999)

การกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยใน ค.ศ. 1988 จนถึงการรัฐประหารครั้งที่สามของปากีสถานใน ค.ศ. 1999 นั้น ปากีสถานยังต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงในอดีตที่ไม่สามารถจัดการได้ภายใต้ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งความไร้เสถียรภาพทางการเมืองมีสาเหตุมาจากความอ่อนแอของรัฐบาลเป็นสำคัญ

ปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองในช่วงนี้มีสาเหตุหลักมาจากความอ่อนแอของรัฐบาลพลเรือนซึ่งสามารถเห็นได้ตั้งแต่ระหว่าง ค.ศ. 1988 ถึง 1997 มีการสลับกันขึ้นมาใช้อำนาจระหว่างนางเบนาศีร์ บุตโต (Benazir Bhutto) ลูกสาวคนโตของนายบูตโตกับนายนาวาซ ชารีฟ โดยมีการเลือกตั้งทั้งหมด 4 ครั้งแต่ไม่มีรัฐบาลใดสามารถบริหารประเทศได้อย่างราบรื่นจนครบวาระเพราะต้องเผชิญกับปัญหาในอดีตและเผชิญกับการแทรกแซงของกองทัพโดยการสนับสนุนอยู่เบื้องหลังจึงทำให้รัฐบาลอ่อนแอและส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน

¹³¹ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, pp. 334-335.

ความอ่อนแอของรัฐบาลสามารถเห็นได้ตั้งแต่รัฐบาลสมัยแรกของนางบุตโตที่เกิดจากความจำเป็นต้องร่วมรัฐบาลกับพรรคที่มีความขัดแย้งกันมาก่อน ดังจะเห็นได้จากแม้ว่าพรรคประชาชนปากีสถานจะชนะการเลือกตั้งได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรถึง 94 ที่นั่งแต่การจัดตั้งรัฐบาลจำเป็นต้องหาพรรคร่วมรัฐบาลอย่างเช่นพรรค Muhajir Qaumi Mahaz (MQM)¹³² เป็นกลุ่มที่มีความขัดแย้งกับนายบุตโตมาตลอดในเรื่องการเลือกปฏิบัติต่อชาวซินด์และกลุ่ม Muhajir ในจังหวัดซินด์

นอกจากนี้ ความอ่อนแอของรัฐบาลยังเกิดจากการที่ไม่สามารถทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ว่าจะส่งเสริมคุณค่าของหลักการประชาธิปไตยให้สอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม และจะให้อิสระกับรัฐบาลประจำจังหวัดมากขึ้น อีกทั้งยังเลือกดำเนินนโยบายตรงข้ามกับสิ่งที่เคยหาเสียงไว้ว่าจะต่อต้านสหรัฐอเมริกาแต่กลับพยายามส่งเสริมความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นขึ้นซึ่งไม่ต่างจากรัฐบาลในอดีตเนื่องจากปากีสถานต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกาจึงจำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศมหาอำนาจแม้ว่าช่วงใกล้สิ้นสุดสงครามเย็นนั้นปากีสถานจะมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์น้อยลงทำให้ไม่ได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางทหารจากประเทศมหาอำนาจอย่างเดิม แต่รัฐบาลยังพยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีกับสหรัฐอเมริกาต่อไปแม้ว่านางบุตโตจะเคยประณามการดำเนินนโยบายของนายพลเซียในการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ รัฐบาลยังไม่สามารถจัดการกับปัญหาแคว้นแคชเมียร์และแสดงท่าทีว่าต้องการให้ภูมิภาคปลอดนิวเคลียร์ รวมทั้งพยายามกำจัดมรดกจากการส่งเสริมศาสนาอิสลามสุดโต่งของรัฐบาลนายพลเซียเพื่อลดอิทธิพลของกลุ่มศาสนาที่มากขึ้นอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนและผลักดันสิทธิของสตรี แต่ในท้ายที่สุดนโยบายข้างต้นก็ไม่เคยเป็นรูปธรรมเพราะการออกกฎหมายส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อำนาจของกองทัพซึ่งนางบุตโตไม่ต้องการท้าทายอำนาจเหล่านั้น¹³³

นอกจากนี้ ความอ่อนแอของรัฐบาลเกิดจากศัตรูทางการเมืองของนายซุลฟิการ์ บุตโตกลายเป็นศัตรูของนางเบนาศีร์ บุตโตไปโดยปริยายเพราะลักษณะการเมืองของปากีสถานให้ความสำคัญกับตัวบุคคลและครอบครัว ซึ่งศัตรูหลักของพรรคประชาชนปากีสถานคือพรรคสันนิบาตมุสลิมปากีสถาน (PML)¹³⁴ ที่นำโดยนายนาวาซ ชารีฟ ซึ่งเป็นนักการเมืองที่นายพลเซียอุปถัมภ์จึงทำให้นาง

¹³² อีกชื่อหนึ่งคือ Muhajir National Movement เป็นกลุ่มตัวแทนของผู้ที่อพยพมาจากอินเดียตั้งแต่แยกประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดซินด์โดยเฉพาะตัวเมืองการาจี

¹³³ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, pp. 228-229.

¹³⁴ เป็นพรรคที่สืบทอดมาจากพรรคสันนิบาตมุสลิม (Muslim League) ซึ่งภายในพรรคมีการแบ่งฝ่ายกัน ส่วนฝ่ายที่สนับสนุนนายนาวาซ ชารีฟเรียกว่า PML-N

บุตโตพยายามกีดกันอิทธิพลของนายซารีฟ รวมถึงนางบุตโตยังมีความขัดแย้งกับประธานาธิบดีกุลัม อีสฮัค ข่านในประเด็นการแต่งตั้งข้าราชการในกองทัพและศาล ดังนั้น การบริหารประเทศต้องเผชิญกับอุปสรรคเพราะรัฐบาลแทบจะไม่สามารถผ่านร่างกฎหมายใดๆในรัฐสภาได้¹³⁵

ประเด็นที่สั่นคลอนเสถียรภาพของรัฐบาลมากที่สุดคือประเด็นความขัดแย้งทางชนชาติในจังหวัดซินด์ส่งผลให้พรรค MQM ถอนตัวจากการเป็นพรรคร่วมรัฐบาลใน ค.ศ. 1989 โดยปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม Muhajir กับชาวซินด์ดั้งเดิมมีมาตั้งแต่ก่อตั้งประเทศ ดังจะเห็นได้จากความขัดแย้งในเรื่องภาษาที่นำไปสู่การชุมนุมประท้วงใน ค.ศ. 1962 นอกจากนี้ เมื่อนายซุลฟิการ์ บุตโตมีอำนาจทางการเมืองทำให้ชาวซินด์มีความหวังว่าจะช่วยยกระดับชาวซินด์ให้มีสิทธิต่างๆมากขึ้นเพราะนายบุตโตก็เป็นชาวซินด์และเป็นเจ้าของที่ดินจำนวนมากในจังหวัด¹³⁶ ชาวซินด์ดั้งเดิมจึงกลายเป็นฐานเสียงของพรรคประชาชนปากีสถานมาโดยตลอด รัฐบาลนายบุตโตเลือกดำเนินนโยบายเพื่อลดอิทธิพลและอำนาจของกลุ่ม Mahajir ลงเพื่อเพิ่มผลประโยชน์ให้กับชนชาติของตนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการเลือกตั้ง ค.ศ. 1988 พรรค MQM เป็นพรรคที่ได้คะแนนเป็นอันดับสามในสภาผู้แทนราษฎรทำให้นางบุตโตต้องดึงมาร่วมรัฐบาลโดยให้สัญญาว่าจะปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของประชาชนในจังหวัดซินด์อย่างเท่าเทียมกันแต่ก็ไม่สามารถทำตามคำสัญญาได้ทำให้ความขัดแย้งระหว่างชาวซินด์และกลุ่ม Muhajir ปะทุขึ้นใน ค.ศ. 1990 หรือเรียกว่าเหตุการณ์ Pakka Qila รัฐบาลส่งกองตำรวจเข้าปราบปรามกองกำลัง Muhajir ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากถึง 100 ราย¹³⁷ ดังนั้น พรรค MQM จึงถอนตัวออกจากการเป็นพรรคร่วมรัฐบาลและความขัดแย้งระหว่าง 2 ชนชาติก็ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของรัฐบาลที่เกิดจากมรดกทางการเมืองจากการใช้ Eighth Amendment เพื่อถอดถอนนายกรัฐมนตรียิ่งทำให้เกิดความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ดังจะเห็นได้จากการที่ประธานาธิบดีกุลัม อีสฮัค ข่านถอดถอนนางบุตโตออกจากตำแหน่งและยุบสภาผู้แทนราษฎรในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1990 เป็นการใช้อำนาจของประธานาธิบดีตามรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. 1973 ที่ถูกแก้ไขในสมัยรัฐบาลนายพลเซีย ซึ่งนางบุตโตถูกกล่าวหาว่าคอร์รัปชันและบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะความล้มเหลวในการจัดการกับเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดซินด์ เขา

¹³⁵ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 230.

¹³⁶ Malik, "Pakistan," p. 47.

¹³⁷ Siddiqi, *The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements*, p. 110.

ได้ก็ประกาศให้มีเลือกตั้งทั่วไปในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1990 ในการเลือกตั้งครั้งนี้พรรค PML-N ที่นำโดยนายซาริฟได้รับชัยชนะจากการชูนโยบายแบบอนุรักษนิยมและต่อต้านคอร์รัปชัน สาเหตุที่ชนะส่วนหนึ่งเป็นเพราะได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มพันธมิตรประชาธิปไตยอิสลาม (Islamic Democratic Alliance, IJI) พรรค MQM และจากฝ่ายกองทัพอย่างหน่วยข่าวกรอง (ISI)¹³⁸ อย่างไรก็ตาม นางบุตโตยังคงเป็นฝ่ายค้านในช่วงรัฐบาลสมัยแรกของนายซาริฟและพยายามกระตุ้นให้เกิดการประท้วงต่อต้านรัฐบาล

รัฐบาลนายซาริฟเผชิญปัญหาเดียวกันกับรัฐบาลนางบุตโตคือการถูกซ้ำเติมจากหนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศที่กู้ยืมในช่วงรัฐบาลนายพลเซียจึงเป็นอุปสรรคที่ทำให้นโยบายการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลพลเรือนไม่ประสบความสำเร็จประกอบกับเป็นช่วงเวลาเดียวกับที่สหรัฐอเมริกายกเลิกการให้เงินสนับสนุนทางทหารและทางเศรษฐกิจ เนื่องจากบริบทความมั่นคงระหว่างประเทศเปลี่ยนไปทำให้สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับประเด็นการครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานมากขึ้นจึงตัดสินใจว่าบาตรปากีสถานตามกฎ Pressler Amendment อีกครั้งใน ค.ศ. 1990

ความอ่อนแอของรัฐบาลนายซาริฟเกิดจากการที่ไม่สามารถทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ว่าจะพัฒนาประเทศและให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเป็นอุตสาหกรรมและจะลดอัตราว่างงาน ดังจะเห็นได้จากการเปิดให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศ ลดอุปสรรคด้านกฎหมายในการแลกเปลี่ยนเงินตรา ปฏิรูปที่ดินในจังหวัดซินด์ และลงทุนในโครงการต่างๆที่จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ แต่ความพยายามพัฒนาเศรษฐกิจก็ไม่ประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับรัฐบาลนางบุตโต ซึ่งการดำเนินนโยบายของนายซาริฟแสดงให้เห็นชัดเจนว่ามีความสอดคล้องกับผลประโยชน์ของตนเองเพราะตระกูลซาริฟเป็นนายทุนรายใหญ่ในภาคอุตสาหกรรมทำให้มีอิทธิพลในจังหวัดปัญจาบที่เป็นที่ตั้งของภาคอุตสาหกรรมของประเทศจึงทำให้คะแนนเสียงส่วนใหญ่มาจากกลุ่มนายทุนและชนชั้นสูง นอกจากนี้ รัฐบาลยังส่งเสริมศาสนาอิสลามมากขึ้นเพื่อหาพรรคร่วมรัฐบาลเพื่อจะได้มีเสถียรภาพในการบริหารงานจนได้พรรคร่วมรัฐบาลอย่างพรรคศาสนาอย่างพรรค Jamiat Ulema-e-Islami (JUI) แต่ในภายหลังเกิดความขัดแย้งกันในประเด็นการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวกับการนำกฎหมายซาริอะห์มาใช้และประเด็นการสนับสนุนสหรัฐอเมริกาในสงครามอ่าวเปอร์เซีย¹³⁹

¹³⁸ Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, p. 119.

¹³⁹ Ibid.

ประเด็นที่สั่นคลอนความน่าเชื่อถือและเสถียรภาพของรัฐบาลมากที่สุดคือประเด็นโครงการนำเข้ารถยนต์ รถโดยสารประจำทางเพื่อให้ประชาชนนำไปประกอบอาชีพ โดยรัฐบาลกู้ยืมเงินเพื่อจัดการรถยนต์แต่เงินกู้ยืมดังกล่าวแทบไม่เคยถูกชดใช้เลยจนทำให้ระบบธนาคารของประเทศเกือบจะล้มในช่วง ค.ศ. 1990¹⁴⁰ ประกอบกับสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดซินด์ยังคงรุนแรงจนกองกำลังทหารบุกเข้าปฏิบัติการตามแผนกวาดล้างกลุ่ม MQM ใน ค.ศ. 1992 ไม่ว่าจะเป็วิธีกรฆ่า ไล่ความคั่นที่พักอาศัย เป็นต้น โดยกองทัพอ้างว่ากลุ่ม MQM พยายามสร้างรัฐ “Jinnahpur” หรือประเทศของผู้ที่พูดภาษาอูรดู แต่กลุ่ม MQM ปฏิเสธว่าไม่เป็นความจริงแต่สถานการณ์ความรุนแรงก็ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง¹⁴¹ เหตุการณ์ความไม่สงบถูกใช้เป็นข้ออ้างในการถอดถอนนายซารีฟออกตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเช่นเดียวกับรัฐบาลนางบุตโต

ผลของสงครามในอัฟกานิสถานและการดำเนินนโยบายของรัฐบาลนายซารีฟยิ่งสร้างความไร้เสถียรภาพทางการเมือง เนื่องจากหลังสงคราม อัฟกานิสถานกลายเป็นประเทศที่เต็มไปด้วยปัญหาความรุนแรงจนมีสภาพเหมือนอนาธิปไตยทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงแพร่กระจายเข้ามาสู่ปากีสถาน เช่น ปัญหาการค้าอาวุธและสารเสพติด ปัญหาผู้ลี้ภัย เป็นต้น ปัญหาที่เห็นชัดเจนคือปัญหาการครอบครองอาวุธของประชาชนทั่วไปเพราะการแสวงหาอาวุธเป็นไปอย่างสะดวกเพราะเกิดตลาดมืดขึ้นในช่วงการต่อต้านสหภาพโซเวียตทำให้มีแต่สถานการณ์ความรุนแรงตามมาประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจัดการกับความไม่สงบก็ไร้ประสิทธิภาพ ดังนั้น รัฐบาลนายซารีฟเสนอนโยบายแก้ไขปัญหาโดยการสนับสนุนให้ประชาชนมีอาวุธไว้ในครอบครองเพื่อป้องกันตนเองและช่วยรัฐบาลจัดการกับความไม่สงบ ซึ่งร่างกฎหมายไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา อีกทั้งยังสร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มพันธมิตรประชาธิปไตยอิสลาม นอกจากนี้ นายซารีฟยังมีความขัดแย้งกับประธานาธิบดีกูลัม อิสฮัค ข่านจึงทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายต่างพยายามกำจัดให้อีกฝ่ายพ้นจากตำแหน่ง จนในที่สุดประธานาธิบดีใช้อำนาจถอดถอนนายซารีฟและยุบสภาผู้แทนราษฎรในเดือนเมษายน ค.ศ. 1993 ซึ่งนายซารีฟถูกกล่าวหาว่าคอร์รัปชันแต่ศาลสูงสุดตัดสินให้คำสั่งของประธานาธิบดีเป็นโมฆะและให้กลับมาดำรงตำแหน่งตามเดิม แต่ในภายหลังทั้ง 2 ฝ่ายตัดสินใจลาออกจากตำแหน่ง¹⁴² และประกาศจัดการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1993 ซึ่งพรรค PPP ได้รับชัยชนะทำให้นางบุตโตร่วมกับพรรคเล็กอื่นๆ จัดตั้งรัฐบาลเป็นสมัยที่สอง

¹⁴⁰ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, pp. 236-237.

¹⁴¹ Siddiqi, *The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements*, p. 105.

¹⁴² Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, pp. 249-250.

ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของรัฐบาลดูเหมือนจะไม่ใช่ปัญหาอีกต่อไป เนื่องจากประธานาธิบดีคนต่อมาคือนายฟารูก ฮาเม็ด ข่าน ลีการี (Farooq Ahmed Khan Leghari) ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคเดียวกับนางบุตโตทำให้มีเป้าหมายร่วมกันคือต้องการจะยกเลิก Eighth Amendment เพราะถูกใช้เป็นเครื่องมือถอดถอนนายกรัฐมนตรีและยุบสภาผู้แทนราษฎรมาโดยตลอดแต่ก็ไม่สามารถแก้ไขรัฐธรรมนูญได้สำเร็จ เนื่องจากไม่ได้คะแนนเสียงสนับสนุนที่เพียงพอจากรัฐสภาเพราะศัตรูทางการเมืองของนางบุตโตก็ยังคงขัดแย้งและต่อต้านอยู่ตลอดจึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานเช่นเดิม อย่างไรก็ตาม นางบุตโตก็พยายามสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับรัฐบาลผ่านการแสดงให้เห็นว่าปากีสถานเป็นประเทศที่กำลังก้าวไปข้างหน้าโดยการส่งเสริมความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาอย่างใกล้ชิด

ความไม่มั่นคงภายในประเทศที่เกิดจากการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาลในอดีตที่พยายามมีอิทธิพลเหนืออัฟกานิสถานเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากอินเดียถูกสานต่อโดยรัฐบาลพลเรือนทั้งสองรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากรัฐบาลสมัยแรกของนางบุตโตสนับสนุนให้มีค่ายฝึกซ้อมกลุ่มนักรบศักดิ์สิทธิ์และออกหนังสือเดินทางให้นักรบเหล่านั้นเดินทางมายังปากีสถานได้¹⁴³ และรัฐบาลสมัยแรกของนายซาริฟยังมอบอำนาจให้กองทัพเป็นผู้รับผิดชอบนโยบายการสนับสนุนกองกำลังในอัฟกานิสถาน¹⁴⁴ รวมถึงรัฐบาลสมัยที่สองของนางบุตโตยังคงให้การสนับสนุนกลุ่มทอลิบันจนสามารถยึดครองกรุงคาบูลได้สำเร็จใน ค.ศ. 1996 ซึ่งนางบุตโตยอมรับว่าเป็นการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดจนนำพาศักดิ์ศรีมาสู่ประเทศจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนางบุตโตว่า “นโยบายเหล่านี้ได้สร้างภัยคุกคามแก่ปากีสถานและทำให้เกิดกองกำลังอิสลาม การระเบิดฆ่าตัวตาย การครอบครองอาวุธโดยประชาชน การค้ายาเสพติด และอัตราความยากจนและการว่างงานเพิ่มขึ้น” และยังคงกล่าว “ถ้าฉันต้องเลือกใหม่อีกครั้ง ฉันไม่มีทางเลือกเช่นนี้แน่นอน”¹⁴⁵ แต่ทุกอย่างสายไปเสียแล้วเพราะภัยคุกคามดังกล่าวอยู่คู่กับสังคมจนก่อให้เกิดความไม่มั่นคงอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดซินด์รุนแรงขึ้นหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปสิ้นสุดลง เมื่อทหารถอนกำลังออกใน ค.ศ. 1994 ทำให้สถานการณ์ความรุนแรงแพร่กระจายจึงทำให้รัฐบาลนางบุตโตตัดสินใจใช้วิธีการก่อการร้ายเพื่อการปราบปรามกลุ่มกองกำลัง Muhajir ทำให้ระหว่าง ค.ศ. 1994 ถึง 1995 มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 3,000 ราย จนเมืองการาจถูกขนานนามว่าเป็นเมืองแห่งความตาย

¹⁴³ Wynbrandt, A Brief History of Pakistan, p. 243.

¹⁴⁴ Jaffreot, The Pakistan Paradox: Instability and Resilience, p. 248.

¹⁴⁵ Wynbrandt, A Brief History of Pakistan, pp. 244-245.

(city of death) รัฐบาลและกองทัพยังคงปราบปรามกลุ่มก่อความไม่สงบอย่างต่อเนื่องจนสงบลงใน ค.ศ. 1997¹⁴⁶ อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งระหว่างชนชาติและศาสนาไม่เคยมีรัฐบาลใดสามารถยุติความขัดแย้งลงได้อย่างถาวร

ปัญหาความไม่ต่อเนื่องของรัฐบาลส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเมืองอีกครั้งเมื่อนางบุตโตถูกถอดถอนและยุบสภาโดยอำนาจของประธานาธิบดีที่เป็นสมาชิกพรรคเดียวกันซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ตรงข้ามกับคำสัญญาที่เคยให้ไว้ว่าจะยกเลิก Eighth Amendment ซึ่งนางบุตโตถูกกล่าวหาว่าคอร์รัปชันร่วมกับสามี บริหารประเทศไร้ประสิทธิภาพเพราะไม่สามารถจัดการกับปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดซินด์และถูกกล่าวหาว่าเป็นฆาตกรแต่นางบุตโตปฏิเสธข้อกล่าวหาและกล่าวว่าเป็นการใส่ร้ายเพราะเป็นเกมทางการเมืองจึงตัดสินใจลี้ภัยออกนอกประเทศ¹⁴⁷ การเลือกตั้งทั่วไปในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1997 พรรค PML-N ได้รับชัยชนะโดยได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรสูงถึง 137 ที่นั่ง ถือเป็น 2 ใน 3 ของสภาทำให้นายซาริฟสามารถจัดตั้งรัฐบาลเป็นสมัยที่สอง

นายซาริฟพยายามแก้ไขปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองเพื่อรักษาความอยู่รอดของตนเองโดยให้ความสำคัญกับการแก้ไข Eighth Amendment จนสามารถยกเลิกได้สำเร็จเพราะได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนจากสภาผู้แทนราษฎร กลายเป็น Thirteenth Amendment ซึ่งเป็นการให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีมากขึ้นและลดอำนาจของประธานาธิบดีให้เป็นเพียงแค่ประมุขของประเทศเท่านั้น รวมทั้งสามารถผ่านร่างกฎหมาย Anti-Defection จนกลายเป็น Fourteenth Amendment เพื่อพยายามแก้ไขปัญหาการย้ายพรรคไปเข้ากับฝ่ายที่ให้ผลประโยชน์ในขณะนั้น เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นที่มาของการคอร์รัปชันไม่ว่าจะเป็นการให้ตำแหน่งหรือสินบนต่างๆ แต่ในขณะเดียวกันการกระทำของนายซาริฟข้างต้นถูกมองว่าเป็นเผด็จการรัฐสภาและเป็นความพยายามกำจัดศัตรูทางการเมือง เช่น การควบคุมสถาบันตุลาการโดยการปลดประธานศาลอย่างนายอาลี ชาร์ (Ali Shah) ออกจากตำแหน่งเพราะประธานาธิบดีฟารูก ฮาเม็ด ข่าน ลีการีสับสนุนให้ประธานศาลปลดนายซาริฟออกจากตำแหน่ง¹⁴⁸ จนในที่สุดไม่มีสถาบันหรืออำนาจใดสามารถถอดถอนนายซาริฟได้อีก

¹⁴⁶ Siddiqi, *The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements*, p. 106.

¹⁴⁷ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 247.

¹⁴⁸ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 254.

แม้จะไม่มีผู้ใดสามารถถอดถอนนายซาริฟออกจากตำแหน่งได้อย่างเดิมแต่ปัญหาทางเศรษฐกิจที่รุนแรงขึ้นได้สร้างความไม่มั่นคงให้กับรัฐบาล เนื่องจากใน ค.ศ. 1998 อินเดียทดลองอาวุธนิวเคลียร์ทำให้ปากีสถานตอบโต้โดยการทดลองอาวุธนิวเคลียร์เช่นกัน¹⁴⁹ ซึ่งทั้ง 2 ประเทศถูกประณามจากสังคมระหว่างประเทศและเรียกร้องให้ยุติการพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ปากีสถานจึงถูกคว่ำบาตร ชาติต่างๆ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกางดการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ การถูกคว่ำบาตรส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจที่ซบเซาอยู่เดิมให้มีความรุนแรงขึ้น ดังจะเห็นได้จากรายได้ประชาชาติลดลงร้อยละ 4 จากร้อยละ 6 ในช่วงทศวรรษ 1980 จนรัฐบาลต้องกู้ยืมเงินจากธนาคารกลางเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ และไม่ได้มีเพียงแค่ปัญหาทางเศรษฐกิจที่สร้างความไม่มั่นคงให้กับรัฐบาลแต่ยังรวมถึงกองกำลังอิสลามที่มีอิทธิพลมากขึ้นด้วย¹⁵⁰ นอกจากนี้ นายซาริฟยังพยายามควบคุมกองทัพโดยกดดันให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดอย่างนายพลจีฮังเจีย คารามัท (Jehangir Karamat) ลาออก และสนับสนุนนายพลเพอร์เวซ มุซาร์ราฟ (Pervez Musharraf) ขึ้นมาดำรงตำแหน่งแทนในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1998 ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาดเพราะหลังจากนี้ทั้งสองคนขัดแย้งและกำจัดซึ่งกันและกันเพราะรัฐบาลดำเนินนโยบายที่กระทบต่อผลประโยชน์ของกองทัพ

ปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและความอยู่รอดของรัฐบาลถูกกระตุ้นจากสงครามคาร์กิล (Kargil War) หรือสงครามครั้งที่สามกับอินเดียใน ค.ศ. 1999 เนื่องจากหลังจากทั้งสองประเทศทดลองอาวุธนิวเคลียร์ก็เกิดความตึงเครียดตามแนวชายแดน ดังนั้น กองทัพภายใต้การนำของนายพลมุซาร์ราฟจึงตัดสินใจสั่งให้กองกำลังอิสลามที่เริ่มแผ่ตัวเข้าไปในอินเดียตั้งแต่ ค.ศ. 1989 ลอบโจมตีทหารอินเดียในเขตที่อินเดียครอบครอง อินเดียตอบโต้ทันทีและกล่าวประณามว่ารัฐบาลปากีสถานมีส่วนสนับสนุนแต่รัฐบาลปากีสถานปฏิเสธ สงครามคาร์กิลสร้างความกังวลให้กับนานาประเทศเพราะมีความเป็นไปได้ว่าจะนำไปสู่สงครามนิวเคลียร์จึงทำให้ประธานาธิบดีบิล คลินตันโน้มน้ำหนักให้รัฐบาลใช้อิทธิพลเพื่อสั่งให้กองกำลังทหารและกองกำลังอิสลามยุติการสู้รบ¹⁵¹ จนในที่สุดนายซาริฟสั่งให้ถอนกำลังทหารกลับสู่เส้นเขตแดน แต่การยอมถอนกำลังทหารกลับสร้างความอับอายให้กับผู้บัญชาการทหารสูงสุดรวมทั้งทำให้ประชาชนไม่พอใจนายกรัฐมนตรีอย่างมาก

¹⁴⁹ Jeffrey Haynes, et al., *World Politics: International Relations and Globalisation in the 21st Century*, 2nd ed. (London: Sage, 2017), p. 398.

¹⁵⁰ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, pp. 249-250.

¹⁵¹ Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, p. 127.

ปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและความอยู่รอดของรัฐบาลถึงขั้นวิกฤต เนื่องจากความชอบธรรมของรัฐบาลลดลงอย่างมากจนเกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์และต่อต้านรัฐบาลอย่างแพร่หลายจนสื่อเริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้นทำให้นายซาริพยายามคุกคามและควบคุมสื่อ ดังจะเห็นได้จากในเดือนเมษายน ค.ศ. 1999 มีการจับกุมและลักพาตัวนักข่าวที่กล่าวโจมตีรัฐบาลชื่อว่า นัจาม เซธี (Najam Sethi) จึงทำให้เกิดการชุมนุมประท้วงเรียกร้องให้ปล่อยตัวนักข่าวคนดังกล่าว แต่นายซาริยังคงเดินทางจัดการกับศัตรูทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม กองทัพยังคงเป็นสถาบันเดียวที่นายซาริไม่สามารถควบคุมได้และกองทัพแทรกแซงการดำเนินนโยบายของรัฐบาลพลเรือนและเป็นภัยคุกคามต่อระบอบประชาธิปไตยมาโดยตลอด ในขณะนี้ประชาชนและกองทัพไม่พอใจกับการบริหารของนายซาริไม่ว่าจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจที่ซับซ้อน ความขัดแย้งระหว่างชนชาติ ศาสนา การกำจัดศัตรูทางการเมือง การคอร์รัปชันและความพ่ายแพ้ในสงครามคาร์กิลจึงทำให้นายซาริวางแผนที่จะกำจัดนายพลมุฮัมมัด ชาร์ราฟ ดังจะเห็นได้จากแผน Plane Conspiracy ของนายซาริที่สกัดไม่ให้เครื่องบินของนายพลมุฮัมมัด ชาร์ราฟ ที่กลับจากศรีลังกาจอดแต่กองทัพยึดสนามบินการาจี้เพื่อให้เครื่องบินสามารถลงจอดได้ และหลังจากนั้นนายพลมุฮัมมัด ชาร์ราฟ รัฐประหารโดยทันทีโดยอ้างว่าเพื่อควบคุมเหตุการณ์ความวุ่นวายในขณะนั้น¹⁵² และประกาศแต่งตั้งตนเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติเพื่อบริหารประเทศ อย่างไรก็ตาม การรัฐประหารในครั้งนี้ไม่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงหรือการชุมนุมต่อต้านใดๆขึ้นซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนไม่พอใจการบริหารประเทศของนายซาริอย่างที่สุด รวมถึงแสดงให้เห็นว่าความพยายามของรัฐบาลพลเรือนในการจำกัดอำนาจของกองทัพก็ไม่สามารถรักษาระบอบประชาธิปไตยไว้ได้จึงทำให้ปากีสถานอยู่ภายใต้รัฐบาลเผด็จการอีกครั้ง

2.1.5 การต่อต้านการก่อการร้าย (ค.ศ. 1999–2008)

การรัฐประหารครั้งที่สามของปากีสถานใน ค.ศ. 1999 จนถึงการกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยใน ค.ศ. 2008 นั้น ปากีสถานยังคงต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงในอดีตที่ยังไม่สามารถจัดการได้ภายใต้สถานการณ์ที่ยากลำบากกว่าเดิม สถานการณ์ที่ยากลำบากขึ้นมีสาเหตุมาจากบริบททางความมั่นคงระหว่างประเทศ ผลจากการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาและการรักษาความอยู่รอดของรัฐบาลเป็นสำคัญ

¹⁵² Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 258.

หลังจากรัฐประหาร นายพลมุซาร์ราฟรวบอำนาจทั้งหมดไว้กับตนเอง ส่วนนายซาริฟมีความผิดฐานจี้เครื่องบิน ลักพาตัว พยายามฆ่า คอร์รัปชัน หลีกเลียงภาษีและยักยอกเงิน โดยถูกตัดสินให้จำคุกแต่ก็ได้รับการละเว้นโทษและสั่งให้ลี้ภัยออกนอกประเทศ ส่วนพรรคพวกของนายซาริฟก็ถูกจับกุมเป็นจำนวนมาก ดังนั้น นายพลมุซาร์ราฟต้องเผชิญกับปัญหาความชอบธรรมอย่างรุนแรง จึงพยายามสร้างความชอบธรรมโดยการบังคับให้ศาลสูงสุดตัดสินว่าการรัฐประหารครั้งนี้ไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญเพราะการแทรกแซงของกองทัพมีความจำเป็นเพื่อจัดการกับปัญหาคอร์รัปชันและปัญหาเศรษฐกิจในขณะนั้นถึงแม้จะขัดกับรัฐธรรมนูญก็ตาม และสั่งให้จัดการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 2002¹⁵³ อย่างไรก็ตาม สังคมระหว่างประเทศประณามการรัฐประหารครั้งนี้ว่าทำให้ระบอบประชาธิปไตยหยุดชะงักโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาต้องการให้ปากีสถานกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยโดยเร็วที่สุด นายพลมุซาร์ราฟพยายามจัดการกับปัญหาในอดีตแต่การกระทำสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างความชอบธรรมและรักษาอำนาจของตนเอง

ในช่วงนี้ภาพลักษณ์ของรัฐบาลในเวทีระหว่างประเทศถือว่าดีขึ้น เนื่องจากรัฐบาลเผด็จการบริหารประเทศแบบกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น แต่แท้ที่จริงแล้วอำนาจทั้งหมดยังอยู่ภายใต้การควบคุมของนายพลมุซาร์ราฟ ส่วนปัญหาความมั่นคงในอดีตเหมือนว่าจะดีขึ้น โดยมีการปฏิรูปประเทศหลายด้านเพื่อจัดการกับปัญหาในอดีตโดยเฉพาะปัญหาเศรษฐกิจที่สร้างความไม่มั่นคงให้กับประเทศมาอย่างยาวนานโดยให้สัญญาว่าจะแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและปฏิรูปเศรษฐกิจผ่านการกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศเพื่อลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและพลังงาน ซึ่งเศรษฐกิจโดยรวมถือว่าดีขึ้นเมื่อดูจากรายได้ต่อหัวในช่วง 8 ปีของการบริหารประเทศแต่ชนชั้นล่างกลับไม่ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเลย นอกจากนี้ สงครามต่อต้านการก่อการร้ายทำให้ปากีสถานกลายเป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดและต้องพึ่งพาสหรัฐอเมริกามากขึ้นจึงได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางทหารเป็นการตอบแทนจึงส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ผลของการเป็นพันธมิตรกลับกระตุ้นให้ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่รุนแรงมากขึ้นจนสร้างความไม่มั่นคงภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ประเทศที่มีแต่ความอ่อนแอและความไม่มั่นคงอย่างปากีสถานต้องเป็นต้องเป็นพันธมิตรกับมหาอำนาจถึงแม้ว่าจะทำให้เกิดปัญหาการพึ่งพามากมาย ซึ่งสหรัฐอเมริกามีบทบาทในการช่วยรักษาความอยู่รอดของรัฐบาลมาตั้งแต่สมัยรัฐบาลนายพลอายูบเพราะได้รับความช่วยเหลือทางการเงิน¹⁵⁴ รวมทั้งรัฐบาลนายพลเสี้ยและรัฐบาลนายพลมุซาร์ราฟก็ยังคงเป็นเช่นนั้น

¹⁵³ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 255.

¹⁵⁴ Malik, "Pakistan," p. 50.

นอกจากนี้ ความเป็นคนหัวสมัยใหม่ของนายพลมุชาร์ราฟทำให้เริ่มจัดการกับพวกที่ใช้ศาสนาในการแสวงหาผลประโยชน์และเดินหน้าปฏิรูปกฎหมายเหยียดหยามศาสนาแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะถูกกดดันจากอิทธิพลของกลุ่มศาสนาที่ชักจูงให้ประชาชนชุมนุมประท้วงและนัดหยุดงานทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังดำเนินนโยบายกระจายอำนาจการปกครองเพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศกำลังเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นโดยการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการกระจายอำนาจมากขึ้นผ่านการเสนอระบบรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อตั้งอำนาจราชการบริหารส่วนภูมิภาคมาสู่ระดับเขตและระดับชุมชนเพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอย่างแท้จริงผ่านการเลือกตั้งตัวแทน¹⁵⁵ แต่ในความเป็นจริงอำนาจทางการเมืองทั้งหมดตกอยู่ภายใต้การควบคุมของนายพลมุชาร์ราฟเพราะเป็นทั้งประธานาธิบดีและผู้บัญชาการทหารสูงสุดในเวลาเดียวกัน

ในช่วงแรกรัฐบาลยังคงดำเนินนโยบายความมั่นคงเหมือนรัฐบาลที่ผ่านมาเพื่อส่งเสริมความชอบธรรมภายในประเทศโดยการสนับสนุนกลุ่มกองกำลังอิสลามในแคว้นแคชเมียร์และแสดงท่าทีที่รุนแรงต่ออินเดียเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพ รวมทั้งสนับสนุนกลุ่มทอลิบานในอัฟกานิสถานและสร้างอิทธิพลในภูมิภาคเอเชียกลางเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากกองทัพและกลุ่มอิสลาม

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ไม่คาดคิดก็เกิดขึ้นคือ เหตุการณ์วันที่ 11 เดือนกันยายนหรือเหตุการณ์ 911 ทำให้นโยบายความมั่นคงถูกปรับเปลี่ยนใหม่ทั้งหมด เนื่องจากแต่เดิมสหรัฐอเมริกาต้องการให้ปากีสถานกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยโดยเร็วแต่พอเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวสหรัฐอเมริกาต้องการให้ปากีสถานเป็นพันธมิตรทันทีโดยกดดันให้เลือกว่าจะสนับสนุนกลุ่มทอลิบานต่อหรือว่าจะสนับสนุนสหรัฐอเมริกา ดังนั้น นายพลมุชาร์ราฟจึงตัดสินใจพาประเทศเข้าสู่สงครามต่อต้านการก่อการร้ายเป็นรัฐหน้าด่านตั้งแต่นั้นมาแม้ว่าจะถูกต่อต้านจากกองทัพ พรรคทางศาสนาและประชาชนภายในประเทศก็ตาม¹⁵⁶ สาเหตุของการดำเนินนโยบายดังกล่าวก็เพื่อช่วยรักษาความอยู่รอดของรัฐบาลซึ่งสอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติในขณะนั้น ดังจะเห็นได้จากคำอธิบายของนายพลมุชาร์ราฟกับการปรับเปลี่ยนนโยบายจากการสนับสนุนกลุ่มทอลิบานและส่งเสริมอิทธิพลในอัฟกานิสถานมาเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาว่า “ผลประโยชน์แห่งชาติก็ยังคงเป็นผลประโยชน์แห่งชาติเสมอแต่สิ่งที่

¹⁵⁵ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, pp. 274, 256.

¹⁵⁶ Ziring, "Weak State, Failed State, Garrison State: The Pakistan Saga," p. 190.

เปลี่ยนคือสภาพแวดล้อม”¹⁵⁷ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกาให้ผลประโยชน์กับปากีสถานมากที่สุด在那个ขณะนั้น

แม้ประเทศจะได้รับผลประโยชน์แต่ก็กระตุ้นให้เกิดการต่อต้านจากประชาชนในเวลาเดียวกัน เพราะการตัดสินใจดังกล่าวเป็นการอนุญาตให้สหรัฐอเมริกาสามารถเข้ามาตั้งฐานทัพ 4 แห่งภายในประเทศและอนุญาตให้บินผ่านน่านฟ้าเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการแลกเปลี่ยนการได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและทางทหารจากสหรัฐอเมริกาจึงทำให้ภาพรวมของเศรษฐกิจดีขึ้นเพราะปากีสถานได้รับเงินช่วยเหลือสูงถึง 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาต่อปี ยกเลิกหนี้ให้ 3 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ยืดระยะเวลาการชำระหนี้ ยกเลิกการคว่ำบาตรจึงทำให้การลงทุนจากต่างชาติเพิ่มขึ้นและอัตราเงินเฟ้อลดลง¹⁵⁸ แต่กลับทำให้ประชาชนไม่พอใจและต่อต้านเพราะนโยบายดังกล่าวทำร้ายพี่น้องชาวมุสลิมและมีความรู้สึกเกลียดชังสหรัฐอเมริกาอยู่แล้ว นอกจากนี้ การบุกโจมตีอัฟกานิสถานของสหรัฐอเมริกาทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ กลุ่มทอลิบันและอัลกออิดะฮ์ (AL Qaeda) หลบหนีเข้ามายังปากีสถาน ดังนั้น ผลของสงครามในอัฟกานิสถานกลับยิ่งสร้างปัญหาความมั่นคงในระยะยาวให้กับปากีสถาน เช่น ปัญหาผู้ลี้ภัย ปากีสถานกลายเป็นแหล่งหลบซ่อนตัวของกองกำลังอิสลาม ปัญหาการก่อความไม่สงบและการก่อการร้าย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมต่อต้านการก่อการร้ายกับสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรในครั้งนี้เปลี่ยนสมการของการก่อการร้ายในปากีสถานอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ แต่เดิมปากีสถานสนับสนุนกลุ่มกองกำลังอิสลามเป็นเครื่องมือในการรักษาผลประโยชน์ภายในอัฟกานิสถานและแคว้นแคชเมียร์แต่หลังจากปรับเปลี่ยนนโยบายทำให้กลุ่มกองกำลังอิสลามหันกลับมาโจมตีปากีสถานแทน

ปัญหาความชอบธรรมยังคงสั่นคลอนความอยู่รอดของรัฐบาลทำให้นายพลมุซาร์ราฟพยายามสร้างความชอบธรรมเพื่อจะได้บริหารประเทศต่อโดยกำหนดให้มีการหยั่งเสียงประชามติในเดือนเมษายน ค.ศ. 2002 ว่าจะให้ตนเป็นประธานาธิบดีต่อหรือไม่เพื่อนำประเทศกลับสู่ระบอบประชาธิปไตย ปฏิรูปประเทศและจัดการกับปัญหาความขัดแย้งทางชนชาติและศาสนา ซึ่งเป็นการเลือกประธานาธิบดีที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญทำให้กลุ่มพันธมิตรฟื้นฟูประชาธิปไตย (Alliance for the

¹⁵⁷ Malik, "Pakistan," p. 51.

¹⁵⁸ Wynbrandt, A Brief History of Pakistan, p. 260.

Restoration of Democracy, ARD)¹⁵⁹ เรียกร้องให้คว่ำบาตรการลงประชามติแต่กลับยิ่งทำให้ผลการลงประชามติเป็นไปในทางที่นายพลมูชาร์ราฟต้องการคือร้อยละ 98 ต้องการให้นายพลมูชาร์ราฟเป็นประธานาธิบดีต่อไป แต่ประชาชนส่วนใหญ่เชื่อว่าการลงประชามติเต็มไปด้วยการทุจริต นอกจากนี้ในการเลือกตั้งทั่วไปในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2002 นายพลมูชาร์ราฟยังพยายามเพิ่มอำนาจผ่านการเสนอ Legal Framework Order (LFO) ค.ศ. 2002 สาระสำคัญคือการให้อำนาจแก่ประธานาธิบดีมากขึ้นเพื่อสามารถออกกฎหมายการเลือกตั้ง ถอดถอนนายกรัฐมนตรีและสามารถยุบสภาได้ อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งครั้งนี้พรรค PML-Q¹⁶⁰ ภายใต้การสนับสนุนของนายพลมูชาร์ราฟได้รับชัยชนะทำให้นายซาฟารุลละห์ ข่าน จามาลิ (Zafarullah Khan Jamali) ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และนายพลมูชาร์ราฟจึงตัดสินใจสละตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหารของคณะรักษาความสงบแห่งชาติในที่สุด¹⁶¹ แต่ก็ยังดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด

สถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศมีความรุนแรงขึ้นหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปเนื่องจากนายพลมูชาร์ราฟเดินทางต่อต้านการก่อการร้ายอย่างเต็มที่แต่ปากีสถานก็ยังคงเป็นสวรรค์สำหรับกลุ่มก่อการร้ายเพื่อฝึกซ้อมและหลบซ่อนตัว ดังจะเห็นได้จากหลังจากเหตุการณ์ 911 เกิดเหตุความไม่สงบภายในประเทศมากกว่าเดิมโดยเฉพาะในจังหวัด NWFP และ FATA นอกจากนี้ ทหารในกองทัพไม่พอใจการดำเนินนโยบายที่เข้าร่วมกับสหรัฐอเมริกาทำให้นายพลมูชาร์ราฟถูกลอบสังหารหลายครั้งแต่ก็สามารถรอดมาได้ทุกครั้งทำให้นายพลมูชาร์ราฟเร่งจัดการกับศัตรูทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ส่วนประเด็นที่สร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนมากที่สุดคือการผิดสัญญาว่าจะลาออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดแต่ก็ไม่ยอมลาออกเพราะอ้างความจำเป็นที่จะต้องรักษาความสงบภายในประเทศแต่แท้ที่จริงเพื่อรักษาความอยู่รอดของรัฐบาลจนถึงการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 2007 อีกทั้งนายพลมูชาร์ราฟแสวงหาพันธมิตรจากกลุ่มพรรคทางศาสนา (Muttahida Majlis-e-Amal, MMA) ในสภาผู้แทนราษฎรเพื่อให้ได้คะแนนเสียง 2 ใน 3 เพื่อเร่งผลักดันให้ LFO ค.ศ. 2002 ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญได้สำเร็จจนกลายเป็น Seventeenth Amendment ที่ดึงอำนาจจากนายกรัฐมนตรีกลับมาอยู่กับประธานาธิบดีอีกครั้ง¹⁶² ดังนั้น รัฐบาลจึงสามารถใช้นโยบายที่รุนแรงขึ้น

¹⁵⁹ หลังจากนายพลมูชาร์ราฟรัฐประหารเกิดการร่วมกลุ่มกันระหว่าง 15 พรรคการเมืองซึ่งนำโดยพรรค PPP และ PML เพื่อเรียกร้องให้มีการเลือกตั้ง

¹⁶⁰ พรรค PML มีความแตกแยกกันภายในพรรค PML-Q เป็นสาขาหนึ่งของพรรคที่นำโดย Chaudhry Shujaat Hussin ส่วนอักษรตัว Q ย่อมาจาก Quaid-e-Azam หมายถึงบิดาแห่งชาติหรือมุฮัมมัด อาลี จินนาห์

¹⁶¹ JaffreLOT, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, pp. 346-350.

¹⁶² Ibid., p. 351.

เพื่อจัดการเป็นกองกำลังอิสลามเพราะไม่มีสถาบันใดสามารถทำทลายอำนาจของนายพลมูชาร์ราฟได้
อีกแล้ว

สถานการณ์ความไม่สงบภายในประเทศในช่วงรัฐบาลนายพลมูชาร์ราฟรุนแรงและมีมากขึ้น โดยเฉพาะในจังหวัดทางฝั่งตะวันตกไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ศาสนา คดีอาชญากรรม การก่อความไม่สงบ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นเพราะรัฐบาลขาดขีดความสามารถในการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการเลือกใช้มาตรการที่รุนแรงในการตอบโต้กลุ่มแบ่งแยกดินแดน กลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มกองกำลังอิสลามยิ่งกระตุ้นให้เกิดความไม่สงบและความรุนแรงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 2004 ปากีสถานนำกองกำลังประมาณ 25,000 นายเข้าไปใน FATA เพื่อจัดการกับกลุ่มทอลิบันและกลุ่มกองกำลังอิสลามแต่กลับทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์เสียชีวิตทำให้ประชาชนในจังหวัดต่อต้านมากขึ้น¹⁶³ นอกจากนี้ ในระหว่างค.ศ. 2004-2008 เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบและโจมตีโครงสร้างพื้นฐานต่างๆในจังหวัดบาลูจิสถานจากกลุ่มอิสลามหัวรุนแรงที่ได้รับแรงกระตุ้นจากอุดมการณ์ชาตินิยมเพราะรู้สึกถูกเอาเปรียบจากรัฐบาลกลางมาโดยตลอด รัฐบาลจึงตัดสินใจนำตำรวจเข้าปราบปรามทำให้มีผู้เสียชีวิตสูงถึง 1,170 ราย นอกจากนี้ เหตุการณ์ใน FATA ใน ค.ศ. 2007 รัฐบาลนำทหารมากกว่า 100,000 นาย เพื่อต่อสู้กับกลุ่มทอลิบัน อัลกออิดะฮ์และกลุ่มกองกำลังอิสลามทำให้มีผู้เสียชีวิตสูงถึง 1,680 ราย และความรุนแรงแพร่กระจายไปสู่จังหวัดอื่นๆ นอกจากนี้ ในจังหวัด NWFP ซึ่งเป็นที่ตั้งมั่นของกลุ่มกองกำลังอิสลามจำนวนมากเกิดเหตุการณ์ต่อสู้กับรัฐบาลจนมีผู้เสียชีวิตสูงถึง 1,190 ราย¹⁶⁴ ในทางตรงกันข้าม ปัญหาความขัดแย้งในแค้วนแคชเมียร์กลับดีขึ้นเพราะใน ค.ศ. 2005 ทั้งสองประเทศพยายามส่งเสริมการค้าระหว่างกันและทำให้ประชาชนสามารถไปมาหาสู่กันได้แต่เป็นเพียงแค่การบรรเทาความขัดแย้งเท่านั้น

เหตุการณ์ความรุนแรงที่ทำให้ประชาชนทั่วประเทศโกรธแค้นและต่อต้านรัฐบาลมากที่สุดคือเหตุการณ์กองทัพบุกโจมตีมัสยิดแดง (Lal Masjid) ใน ค.ศ. 2007 ซึ่งเป็นมัสยิดที่ประชาชนนับถืออย่างมากทำให้การบุกโจมตีถูกมองว่าเป็นการโจมตีศาสนาอิสลามโดยตรงจนถือว่าการประกาศสงครามกับศาสนาอิสลามจากภาครัฐ และแสดงให้เห็นว่านายพลมูชาร์ราฟต้องการแตกหักกับกลุ่มกองกำลังอิสลามต่างๆที่รัฐบาลและกองทัพเคยให้การสนับสนุนในอดีต แต่ทหารในกองทัพโดยเฉพาะหน่วยข่าวกรอง ISI ไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติการดังกล่าว ในปฏิบัติการครั้งนี้มีผู้เสียชีวิต 154 ราย ยิ่ง

¹⁶³ Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, p. 144.

¹⁶⁴ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, pp. 268, 271.

กระตุ้นให้กลุ่มกองกำลังอิสลามหันมาร่วมมือกันต่อต้านรัฐบาลกลางมากขึ้น¹⁶⁵ ดังนั้น เหตุการณ์บุกโจมตีสัยยิดแดงกลายเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้กลุ่มก่อการร้ายรวมตัวเป็นเครือข่ายกันมากขึ้นและก็เป็นเหตุการณ์ที่ทำให้นายพลมุชารร์ราฟหมดอำนาจในที่สุด

ปัญหาความชอบธรรมที่รุนแรงขึ้นนายพลมุชารร์ราฟได้ประสบกระทบต่อความอยู่รอดของรัฐบาล เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนไม่ดีขึ้นเลยแม้ว่าอัตรารายได้ต่อหัวจะมากขึ้นก็ตาม จึงทำให้ประชาชนยังไม่พอใจการบริหารงานของรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากหลังจากนายพลมุชารร์ราฟบริหารประเทศมา 8 ปีเต็ม สภาพเศรษฐกิจโดยรวมดีขึ้นเพราะเศรษฐกิจเติบโตประมาณร้อยละ 50 และประเทศมีรายได้มากขึ้นสูงถึงร้อยละ 25 แต่เพราะได้รับความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกา แต่ตัวชีวิตทางการศึกษา สุขภาพ ความเท่าเทียมทางเพศ การคอร์รัปชัน ความรุนแรง เสถียรภาพทางการเมือง และความเป็นประชาธิปไตยไม่มีข้อใดถึงเกณฑ์มาตรฐานเลย¹⁶⁶ นอกจากประชาชนจะไม่พอใจรัฐบาลแล้ว ศาลสูงสุดก็เริ่มท้าทายอำนาจของนายพลมุชารร์ราฟโดยการตั้งคำถามกับการดำรงตำแหน่งทั้ง 2 ตำแหน่งของนายพลมุชารร์ราฟว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ทันใดนั้นนายพลมุชารร์ราฟมีคำสั่งให้ปลดประธานศาลสูงสุดอย่างนายอิฟติการ์ ชาตรี (Iftikar Chaudry) ด้วยข้อหาการใช้อำนาจหาประโยชน์ส่วนตัว การตัดสินใจดังกล่าวก่อให้เกิดการเผชิญหน้ากันระหว่างฝ่ายตุลาการที่ได้รับการสนับสนุนจากสื่อกับฝ่ายทหารจนเกิดการชุมนุมประท้วงเรียกร้องให้นายพลมุชารร์ราฟลาออก¹⁶⁷ ทำให้สถาบันตุลาการและสื่อจะมีบทบาททางการเมืองมากขึ้นนับจากนี้ อย่างไรก็ตาม ความชอบธรรมของนายพลมุชารร์ราฟตกต่ำกว่าเดิมจึงพยายามรักษาอำนาจโดยประกาศวันเลือกตั้งทั่วไปและอนุญาตให้นางบุตโตกับนายชารีฟกลับมาลงสมัครรับเลือกตั้งได้

สถานการณ์ภายในประเทศมีแต่ความวุ่นวาย การประกาศวันเลือกตั้งทั่วไปไม่สามารถบรรเทาความโกรธแค้นของประชาชนได้ ดังนั้น นายพลมุชารร์ราฟพยายามรักษาอำนาจของตนโดยสัญญาว่าถ้าตนได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีอีกครั้งจะสละตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดทำให้รัฐสภาลงคะแนนให้ดำรงตำแหน่งต่อไปแต่วิธีการดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญทำให้ขัดแย้งกับฝ่ายตุลา

¹⁶⁵ Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, pp. 146-148.

¹⁶⁶ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 274.

¹⁶⁷ Stephen P. Cohen, "Pakistan: Arrival and Departure," *The Future of Pakistan*, eds. Stephen P. Cohen, Kanti Bajpai, Laila Bokhari, C. Christine Fair and Tariq Fatemi (Washington D. C.: The Brookings Institution, 2011), p. 4.

การอีกครั้งจนเกิดการประท้วงขึ้น นายพลมุขาร์ราฟตอบโต้ด้วยการประกาศภาวะฉุกเฉินในวันที่ 3 พฤศจิกายน ค.ศ. 2007 โดยอ้างว่าเพื่อจัดการกับกองกำลังอิสลามแต่แท้จริงแล้วต้องการจับกุมกลุ่มผู้พิพากษาที่ต่อต้านตนเอง¹⁶⁸ และในภายหลังก็ประกาศลาออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด และแต่งตั้งนายพลแอซเฟ็ค เพอร์เวซ กายานี (Ashfaq Parvez Kayani) ขึ้นมาแทน นอกจากนี้ เหตุการณ์ความวุ่นวายทวีรุนแรงขึ้นเพราะเกิดการลอบสังหารนางบุตโตในวันที่ 27 ธันวาคม ค.ศ. 2007 ขณะเดินทางหาเสียงที่เมืองราวัลปินดีทำให้การเลือกตั้งทั่วไปถูกเลื่อนออกไปเป็นวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2008 ซึ่งนายพลมุขาร์ราฟถูกมองว่าเป็นผู้อยู่เบื้องหลังการลอบสังหารทำให้ความชอบธรรมของรัฐบาลตกต่ำกว่าเดิม¹⁶⁹ อย่างไรก็ตาม พรรค PPP ภายใต้การนำของนายอาซิฟ อาลี ซาร์ดารี (Asif Ali Zardari) สามีของนางบุตโตได้รับชัยชนะแต่จำเป็นต้องตั้งรัฐบาลผสมร่วมกับคู่แข่งตลอดกาลอย่างพรรค PML-N และร่วมกันแต่งตั้งนายยูซุฟ ราซา กิลานี (Yusuf Raza Gilani) เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งทั้งสองพรรคมีเป้าหมายร่วมกันคือต้องการแก้ไขรัฐธรรมนูญและลดอำนาจของนายพลมุขาร์ราฟในฐานะประธานาธิบดีลงและเร่งจัดการกับกลุ่มกองกำลังอิสลามโดยการประนีประนอม

แม้ว่าจะมีรัฐบาลพลเรือนที่มาจากเลือกตั้ง แต่ปัญหาความมั่นคงภายในประเทศและระดับภูมิภาคไม่ได้ดีขึ้นเลย ดังจะเห็นได้จากความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาและอินเดียถือว่าตกต่ำกว่าสมัยรัฐบาลนายพลมุขาร์ราฟ เนื่องจากผลของการใช้โดรน (drone) ปฏิบัติภารกิจของสหรัฐอเมริกาเพื่อจัดการกับกลุ่มกองกำลังอิสลามตามแนวชายแดนอัฟกานิสถานทำให้ผู้เสียชีวิตกลับเป็นผู้บริสุทธิ์ชาวปากีสถาน นอกจากนี้ การปฏิบัติดังกล่าวไม่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลปากีสถานยิ่งกระตุ้นให้ชาวปากีสถานรู้สึกเกลียดชังและต่อต้านสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นจนนำไปสู่การชุมนุมประท้วงทั่วประเทศ ส่วนความสัมพันธ์กับอินเดียตกต่ำเพราะในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2008 เกิดเหตุการณ์ระเบิดครั้งใหญ่ที่เมืองมุมไบ ซึ่งอินเดียกล่าวหาว่าผู้ก่อเหตุคือกลุ่ม Lashkar-e-Taiba (LET) ที่เป็นกลุ่มก่อการร้ายที่ปากีสถานให้การสนับสนุนแต่ปากีสถานปฏิเสธ¹⁷⁰ นอกจากนี้ ในช่วงนี้ทอลิบันมีอำนาจและอิทธิพลภายในปากีสถานมากขึ้นเพราะรัฐบาลสัญญาว่าจะถอนกองกำลังทหารออกจาก FATA เพื่อแลกกับ

¹⁶⁸ Philip Oldenburg, "The Judiciary as a Political Actor," *Pakistan at the Crossroads: Domestic Dynamics and External Pressures*, ed. Christophe Jaffrelot (New York: Columbia University Press, 2016), p. 92.

¹⁶⁹ Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, p. 156.

¹⁷⁰ Malik, "Pakistan," p. 49.

การหยุดก่อความไม่สงบแต่ผลลัพธ์คือกองกำลังอิสลามต่างๆเข้ามาอาศัยและหลบซ่อนมากขึ้น¹⁷¹ ซึ่งเป็นพื้นที่ตามแนวชายแดนที่รัฐบาลกลางไม่สามารถควบคุมได้อยู่แล้วยิ่งทำให้มีความยากลำบากในการควบคุมพื้นที่บริเวณดังกล่าวมากขึ้น

ความอ่อนแอของรัฐบาลผสมที่มาจากพรรคที่ขัดแย้งกันประกอบกับความไม่ลงรอยกันในประเทศในการแต่งตั้งผู้พิพากษาที่ถูกปลดออกในสมัยรัฐบาลนายพลมุชารราฟให้กลับมาดำรงตำแหน่งตามเดิมทำให้พรรค PML-N ถอนตัวพรรคร่วมรัฐบาลในเดือนเมษายน ค.ศ. 2008 ดังนั้น การถอดถอนนายพลมุชารราฟออกจากตำแหน่งด้วยความล่าช้าจนนายพลมุชารราฟชิงลาออกก่อนในเดือนสิงหาคมและนายอาซิฟ อาลี ชาร์ดาได้รับเลือกให้เป็นประธานาธิบดีแทน

2.1.6 ความหวังท่ามกลางผลสะท้อนกลับ (ค.ศ. 2008–2015)

การกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยใน ค.ศ. 2008 จนถึงการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศครั้งใหญ่ผ่านโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานใน ค.ศ. 2015 นั้น ปากีสถานยังคงต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงในอดีตที่ยังไม่สามารถจัดการได้แม้จะมีสัญญาณแห่งความหวังของเปลี่ยนแปลงที่จะนำประเทศไปในทิศทางที่ดีขึ้นแต่ก็ต้องเผชิญกับอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในอดีตได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะการแทรกแซงของกองทัพเป็นสิ่งสำคัญ

ในช่วงนี้ปัญหาความมั่นคงและสถานการณ์ภายในประเทศมีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากผลสะท้อนกลับของการดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาลก่อนหน้านี้ รวมถึงรัฐบาลพลเรือนในช่วงนี้ขาดอิสระในการดำเนินนโยบายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงเพราะถูกแทรกแซงจากกองทัพอยู่ตลอดเวลา สาเหตุที่กองทัพต้องแทรกแซงเพราะการบริหารประเทศของนายพลมุชารราฟทำให้ประชาชนโกรธแค้นจึงส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของกองทัพโดยรวมจึงทำให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดคือนายพลแอนแซ็ค เพอร์เวซ กายานีสัญญาว่าจะเป็นกลางและนำทหารออกจากการเมืองทั้งหมดซึ่งถือเป็นสัญญาณแห่งความหวังแรกว่าประเทศจะไม่ถูกรัฐประหารอีก แต่ในความเป็นจริงกองทัพก็ยังคงสามารถแทรกแซงการบริหารงานของรัฐบาลเพราะในทางพฤตินัยกองทัพมีอำนาจแต่งตั้งนายทหารระดับสูงและกำหนดนโยบายความมั่นคงในปัญหาอัฟกานิสถาน ปัญหาแค้วนแคชเมียร์และอาวูร์นิวเคลียร์ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการบริหารประเทศของรัฐบาลพลเรือนอย่างมาก

¹⁷¹ Wynbrandt, *A Brief History of Pakistan*, p. 279.

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลนายซาร์ดาวิพยายามจำกัดอำนาจของกองทัพโดยมุ่งการปฏิรูปและฟื้นฟูโครงสร้างของรัฐมากกว่าการถอนรากถอนโคน เนื่องจากไม่ต้องการทำลายโครงสร้างและอำนาจของกองทัพที่นายพลมุชารราฟสร้างไว้ โดยเริ่มจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญเพื่อทำให้ประเทศเป็นประชาธิปไตยมากขึ้นจนสามารถแก้ไขได้สำเร็จจนกลายเป็น Eighteenth Amendment ใน ค.ศ. 2010 ซึ่งทำให้อำนาจกลับมาสู่รัฐสภาและนายกรัฐมนตรี ยกเลิกอำนาจของประธานาธิบดีในการแต่งตั้งและถอดถอนนายกรัฐมนตรีและยุบสภาผู้แทนราษฎร¹⁷² นอกจากนี้ รัฐบาลตั้งคณะกรรมการการเงินแห่งชาติ (National Finance Commission, NFC) เพื่อจัดสรรงบประมาณให้แก่จังหวัดต่างๆมากกว่าสมัยรัฐบาลนายพลมุชารราฟ¹⁷³ ถือเป็น การกระจายอำนาจทางการเงินเพื่อบรรเทาความขัดแย้งระหว่างจังหวัดที่มีมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการแก้ไขรัฐธรรมนูญถือเป็นสัญญาณแห่งความหวังที่สำคัญในการกำจัดมรดกทางการเมืองของนายพลเซียและนายพลมุชารราฟ แม้กองทัพจะไม่ได้ขัดขวางการแก้ไขรัฐธรรมนูญแต่กองทัพเลือกใช้สถาบันตุลาการสื่อและพรรคการเมืองในการแทรกแซงเพื่อจัดการกับรัฐบาลพลเรือนไม่ให้ดำเนินการใดๆที่กระทบต่อผลประโยชน์ของกองทัพ

ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจไม่ได้ดีขึ้นถึงแม้ว่าประเทศจะปกครองโดยรัฐบาลพลเรือนแต่ความกินดีอยู่ดีของประชาชนเป็นปัญหาที่ไม่มีรัฐบาลใดสามารถแก้ไขได้รวมถึงรัฐบาลนายซาร์ดาวิด้วยเพราะแม้จะดำเนินนโยบายตามรัฐบาลชุดก่อนที่ให้ความสำคัญกับการลงทุนจากต่างชาติและกู้ยืมเงินจากองค์การการเงินระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจแต่ความเป็นอยู่ของประชาชนก็ไม่ได้ดีขึ้น เนื่องจากปากีสถานติดกับดักรัฐที่มีรายได้ปานกลางประกอบกับการขาดดุลทางการค้าอย่างต่อเนื่องเพราะอัตราการนำเข้าสูงกว่าการส่งออก นอกจากนี้ ประชาชนยังไม่ได้รับการศึกษาที่ทั่วถึงทำให้ไม่สามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่ และที่สำคัญคือประเทศมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะนำไปพัฒนาเศรษฐกิจ เนื่องจากรัฐบาลไม่สามารถจัดเก็บภาษีทางตรงได้อย่างทั่วถึงเพราะเก็บได้เพียง 3 ล้านคนจาก 170 ล้านคนซึ่งนับเป็นร้อยละ 9 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเท่านั้นประกอบกับภาวะเงินเฟ้ออยู่ในระดับร้อยละ 20 ใน ค.ศ. 2008 ทำให้ประชาชนว่างงานมากขึ้น¹⁷⁴ ดังนั้นปากีสถานยังคงพึ่งพาเงินจากต่างชาติและยังมีแนวโน้มว่าจะพึ่งพามากขึ้นในอนาคต

¹⁷² Aqil Shah, "The Military and Democracy," *Pakistan at the Crossroads: Domestic Dynamics and External Pressures*, ed. Christophe Jaffrelot (New York: Columbia University Press, 2016), p. 35.

¹⁷³ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 185.

¹⁷⁴ Cohen, "Pakistan: Arrival and Departure," p. 19.

สัญญาแห่งความหวังว่าประเทศจะดำรงอยู่บนหลักนิติธรรมมากขึ้นได้เกิดขึ้นใน ค.ศ. 2009 เมื่อรัฐบาลนายซาร์दारีถูกกดดันจากกองทัพและพรรคฝ่ายตรงข้ามให้แต่งตั้งนายอิฟติการ์ เซาตรีกลับขึ้นดำรงตำแหน่งประธานศาลสูงสุด¹⁷⁵ สัญญาดังกล่าวทำให้สถาบันตุลาการโดยเฉพาะศาลสูงสุดกลายเป็นตัวแสดงทางการเมืองที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 2009 ศาลสูงสุดสั่งให้นายกรัฐมนตรีชูฟ ราชา กิลานีหรือฟื้นคดีการคอร์รัปชันของประธานาธิบดีซาร์दारีแต่นายกรัฐมนตรีไม่ยอมดำเนินการจึงถูกศาลสูงสุดถอดถอนออกจากตำแหน่งใน ค.ศ. 2012 และแต่งตั้งนายราชา เพอร์เวซ อาชราฟ (Raja Pervez Ashraf) เป็นนายกรัฐมนตรีรักษาการก่อนการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 2013 ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นความพยายามของกองทัพในการควบคุมไม่ให้รัฐบาลทำทลายอำนาจของกองทัพ¹⁷⁶ อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ ค.ศ. 2013 ศาลสูงสุดมีบทบาทลดลงเมื่อนายอิฟติการ์ เซาตรีเกษียณอายุราชการและสถาบันตุลาการก็ไม่ได้มีท่าทีว่าจะสนับสนุนหลักการประชาธิปไตยหรือแสดงท่าทีท้าทายอำนาจของกองทัพแต่อย่างใด

สถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศที่เกิดจากความขัดแย้งทางชนชาติ นิกายศาสนา ความรู้สึกถูกเอาเปรียบจากรัฐบาลกลางรวมถึงการต่อสู้กับรัฐบาลกลางของกลุ่มกองกำลังอิสลามยังคงเลวร้ายเช่นเดิม เนื่องจากผลสะท้อนกลับของการต่อต้านการก่อการร้ายและการปฏิบัติการทางทหารดังจะเห็นได้จากในระหว่าง ค.ศ. 2007 ถึง 2010 กองทัพนำกองกำลังประมาณ 150,000 นายจัดการกับความไม่มั่นคงในจังหวัดทางฝั่งตะวันตก เช่น ปฏิบัติการ Rah-e-Nijat ที่วาซิริสถานใต้ (South Waziristan) ใน FATA จนสามารถยึดพื้นที่คืนมาได้สำเร็จแต่กลุ่มกองกำลังอิสลามได้หลบหนีไปยังพื้นที่ข้างเคียงอย่างเช่นวาซิริสถานเหนือ (North Waziristan) แต่ปฏิบัติการครั้งนี้ทำให้กองทัพสูญเสียทรัพยากรไปจำนวนมากจึงหลีกเลี่ยงที่จะส่งกองกำลังเข้าไปอีกและเลือกที่จะให้สหรัฐอเมริกาใช้โดรน (drone) แทนซึ่งตามรายงานของ The New American Foundation ประเมินว่าการใช้โดรนในพื้นที่ดังกล่าวมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างมากและผู้บริสุทธิ์ก็เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเช่นกัน¹⁷⁷

การปฏิบัติการทางทหารทำให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจยากลำบากขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติการทางทหารต้องเพิ่มงบประมาณด้านความมั่นคงจึงไม่นำงบประมาณไปพัฒนาเศรษฐกิจเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากในระหว่าง ค.ศ. 2010 ถึง 2011 งบประมาณด้านความมั่นคงเพิ่มขึ้นร้อยละ

¹⁷⁵ Shah, "The Military and Democracy," p. 36.

¹⁷⁶ Barracca, "Military Rule: Facilitating Factors and Future Prospects," p. 148.

¹⁷⁷ Jaffrelot, The Pakistan Paradox: Instability and Resilience, pp. 596-598.

ละ 17 โดยประมาณสูงถึง 5.17 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา¹⁷⁸ ยิ่งกระตุ้นให้ปัญหาเศรษฐกิจมีความรุนแรงขึ้น นอกจากนี้ รัฐบาลไม่สามารถนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริงถ้าไม่ได้รับการยินยอมจากกองทัพเสียก่อนโดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของกองทัพ¹⁷⁹ และรัฐบาลก็ต้องพึ่งพาทหารในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงภายในประเทศจึงทำให้รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างปากีสถานกับสหรัฐอเมริกาและอินเดียมีความตึงเครียดมากขึ้น เนื่องจากผลสะท้อนกลับของการต่อต้านการก่อการร้าย การส่งเสริมศาสนาอิสลามและการแทรกแซงการบริหารประเทศของกองทัพทำให้ขัดขวางการบรรเทาความตึงเครียดระหว่างประเทศ

ปัญหาความตึงเครียดกับอินเดียยังคงไม่สามารถแก้ไขได้แม้จะผ่านมาแล้วมากกว่า 6 ทศวรรษก็ตาม เนื่องจากในอดีตกองทัพไม่ยินยอมให้รัฐบาลพลเรือนคลายความตึงเครียดกับอินเดีย และในขณะนี้ก็เช่นกัน ดังจะเห็นได้จากในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2011 รัฐบาลนายชาร์ตาริตัดสินใจว่าจะให้สถานะชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (most favored nation) แก่อินเดียแต่กองทัพกดดันให้รัฐบาลชะลอการตัดสินใจลงก่อนเพราะต้องตัดสินใจร่วมกับนโยบายด้านความมั่นคง หรือใน ค.ศ. 2013 รัฐบาลนายซาริฟก็ต้องการลดความตึงเครียดในประเด็นแควินแคชเมียร์ผ่านการเจรจาเปิดเสรีทางการค้าระหว่างกันให้มากขึ้นแต่กองทัพก็กดดันรัฐบาลโดยอ้างว่าต้องให้ความสำคัญกับผลประโยชน์แห่งชาติก่อน¹⁸⁰ ซึ่งตามแนวพรมแดนยังคงเกิดการปะทะกันระหว่างกลุ่มกองกำลังอิสลามและทหารอินเดียอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ประชาชนเกลียดอินเดียโดยเฉพาะเด็กรุ่นใหม่ ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 2010 รายงานผลสำรวจของ Pew survey ระบุว่า ร้อยละ 53 มองอินเดียเป็นภัยคุกคามหลักของประเทศซึ่งมากกว่ากลุ่มทอลิบานและอัลกออิดะฮ์¹⁸¹ และความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่มองอินเดียในทางลบทั้งสิ้นซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากหลักสูตรทางการศึกษาของปากีสถานเอง¹⁸² จึงทำให้ฝังลึกในความคิดของเยาวชนคนรุ่นใหม่และจะมีนัยยะต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระยะยาว

¹⁷⁸ Cohen, "Pakistan: Arrival and Departure," p. 21.

¹⁷⁹ Shah, "The Military and Democracy," p. 42.

¹⁸⁰ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 283.

¹⁸¹ Cohen, "Pakistan: Arrival and Departure," p. 42.

¹⁸² Modded W. Yusuf, "Youth and the Future," (The Brookings Institution), p. 268.

ความสัมพันธ์กับสหรัฐอเมริกาที่มีความตึงเครียดมากกว่าเดิม เนื่องจากการร่วมต่อต้านการก่อการร้ายยิ่งทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศโดยเฉพาะในจังหวัดทางฝั่งตะวันตกที่รัฐบาลไม่สามารถรวบรวมอำนาจทั้งหมดไว้ได้ทำให้ไม่มีความสามารถที่จะจัดการปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประชาชนก็รู้สึกถูกทรยศจากสหรัฐอเมริกา นับครั้งไม่ถ้วนเพราะไม่ให้ความช่วยเหลือปากีสถานในยามที่จำเป็น เช่น สงครามกับอินเดียครั้งที่สอง เหตุการณ์สูญเสียดินแดนปากีสถานตะวันออก เป็นต้น ในช่วงนี้ความสัมพันธ์ตึงเครียดขึ้น ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์บุกสังหารนายฮุซามะฮ์ บิน ลาดิน (Osama bin Laden) หัวหน้ากลุ่มอัลกออิดะฮ์ ที่เมืองแอบบอตทาบัต (Abbottabad) ในเดือนเมษายน ค.ศ. 2011 ทำให้รัฐบาลและกองทัพเสียศักดิ์ศรีอย่างมากเพราะกองทัพไม่รับรู้ถึงการปฏิบัติการมาก่อนทั้งที่อยู่ใกล้กับศูนย์บัญชาการกลางของกองทัพและสหรัฐอเมริกาสงสัยว่ากองทัพพยายามช่วยซ่อนตัวนายบิน ลาดิน เหตุการณ์นี้กองทัพก็เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสโดยอ้างว่าเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยของรัฐจึงยิ่งทำให้ประชาชนโกรธแค้นและต่อต้านสหรัฐอเมริกาถึงแม้ว่ารัฐบาลโอบามาจะเปลี่ยนนโยบายมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวปากีสถานมากขึ้นก็ตาม และสุดท้ายประชาชนยิ่งเห็นความจำเป็นและยินยอมที่ต้องมีกองทัพที่เข้มแข็งเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐ¹⁸³

อย่างไรก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่เชื่อว่าสถานการณ์ความรุนแรงภายในประเทศโดยเฉพาะในจังหวัดทางฝั่งตะวันตกเกิดจากปฏิบัติการทางทหารของสหรัฐอเมริกาเพื่อต่อต้านกลุ่มก่อการร้ายในอัฟกานิสถาน นอกจากนี้ สิ่งที่น่าเป็นกังวลต่อความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศคือผลสำรวจความคิดเห็นของคนรุ่นใหม่ชี้ให้เห็นว่าเยาวชนเกลียดชังสหรัฐอเมริกาไม่เว้นแม้แต่กลุ่มคนที่มีการศึกษา¹⁸⁴ ซึ่งจะมีนัยยะต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระยะยาว

ในเดือนกันยายน ค.ศ. 2011 เกิดเหตุการณ์โจมตีสถานทูตสหรัฐอเมริกาที่กรุงคาบูลและโจมตีกองทัพของสหรัฐอเมริกาในอัฟกานิสถานโดยกลุ่มเครือข่ายฮาคานี (Haqqani network) ที่หน่วยข่าวกรอง ISI สนับสนุนจึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศตึงเครียดยิ่งกว่าเดิม¹⁸⁵ ดังนั้นสหรัฐอเมริกาจึงกดดันให้ปากีสถานบุกโจมตีพื้นที่หลบซ่อนตัวของกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มกองกำลังอิสลามในจังหวัดทางฝั่งตะวันตก ซึ่งเป็นประเด็นที่กองทัพและรัฐบาลหลีกเลี่ยงมาโดยตลอดเพราะ

¹⁸³ Shah, "The Military and Democracy," p. 40.

¹⁸⁴ Yusuf, "Youth and the Future," p. 265.

¹⁸⁵ J. Andrew Greig, "Riding the Tiger," *Pakistan's Plitcal Labyrinths: Military, Society and Terror*, ed. Ravi Kalia (New York: Routledge, 2016), p. 28.

การบุกโจมตีพื้นที่ดังกล่าวจะทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศยิ่งขึ้น แต่นายราฮิล ชารีฟ (Raheel Sharif) ที่ขึ้นเป็นผู้นำขบวนการทหารสูงสุดในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2013 ได้ประกาศยืนยันว่าจะยกระดับมาตรการตอบโต้การก่อการร้ายด้วยปฏิบัติการทางทหารทำให้กลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มกองกำลังอิสลามแตกย่อยออกเป็นกลุ่มเล็กๆจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากกลุ่มตอลิบานปากีสถาน (Tehrik-i-Taliban Pakistan, TTP) บุกโจมตีสนามบินนานาชาติการาจี กองทัพจึงตอบโต้อย่างเต็มกำลังและในที่สุดกระบวนการเจรจาอย่างสันติกับ TTP ของรัฐบาลนายชารีฟตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2014 ก็สิ้นสุดลงเพราะกองทัพปฏิบัติการ Zarb-e-Azb ที่วาซีรีสถานเหนือในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2014 ทำให้มีผู้พลัดถิ่นไปยังอัฟกานิสถานและพื้นที่ข้างเคียงสูงถึง 1.5 ล้านคน¹⁸⁶ และปฏิบัติการดังกล่าวไม่ได้ทำให้กลุ่มก่อการร้ายลดลงแต่กลับทำให้สถานการณ์ความไม่มั่นคงมีความซับซ้อนขึ้นเพราะกลุ่มกองกำลังอิสลามแพร่กระจายไปทั่วประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างปากีสถานกับจีนมีความตึงเครียดในช่วงรัฐบาลนายชาร์ดารี เนื่องจากปากีสถานเป็นประเทศที่อันตรายสำหรับชาวจีนโดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ 9/11 ทำให้มีแรงงานชาวจีนจำนวนหนึ่งถูกลักพาตัวและฆ่าโดยกลุ่มกองกำลังอิสลามเพราะต้องการแก้แค้นที่จีนกดขี่พี่น้องชาวมุสลิมในซินเจียงโดยเฉพาะหลังเหตุการณ์จลาจลในซินเจียงใน ค.ศ. 2009 ที่กลุ่มผู้ก่อเหตุได้รับการฝึกซ้อมภายในปากีสถาน จีนจึงกดดันให้ปากีสถานปกป้องชาวจีน รัฐบาลปากีสถานพยายามอย่างเต็มที่แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จซึ่งทำให้จีนผิดหวังอย่างมากเพราะผลประโยชน์แห่งชาติของจีนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในปากีสถานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือทางทหารและทางเศรษฐกิจก็ยังคงดำเนินต่อไป แต่ในมุมมองของชาวปากีสถานจีนได้เปรียบสหรัฐอเมริกาและอินเดียเพราะประชาชนมองว่าจีนเป็นมิตรแท้ทั้งที่ไม่ได้มีค่านิยมใดๆร่วมกันเลย ดังจะเห็นได้จากรายงานผลสำรวจความชอบของประชาชนต่อสหรัฐอเมริกา อินเดียและจีนตั้งแต่ ค.ศ. 2001 ถึง 2013 ของ Pew Research Center ระบุว่าร้อยละ 87 มองจีนเป็นมิตร ส่วนร้อยละ 11 และ 13 มองว่าสหรัฐอเมริกาและอินเดียเป็นมิตรตามลำดับ¹⁸⁷ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีมุมมองที่ดีต่อจีนจึงมีนัยยะต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในระยะยาว

¹⁸⁶ Mariam Abou Zahab, "Turmoil in the Frontier," *Pakistan at the Crossroads: Domestic Dynamics and External Pressures*, ed. Christophe Jaffrelot (New York: Columbia University Press, 2016), p. 129.

¹⁸⁷ Farah Jan and Serge Granger, "Pakistan-China Symbiotic Relations," pp. 292, 290.

สัญญาแห่งความหวังว่าประชาชนจะมีเสรีภาพมากขึ้นคือสื่อที่มีบทบาทมากขึ้นเมื่อประเทศกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยใน ค.ศ. 2008 ทำให้สื่อเติบโตและมีหลากหลายช่องทางในการเข้าถึงประชาชนจนรัฐบาลควบคุมยากขึ้น รัฐบาลนายชาร์ดาร์แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับสื่อทำให้กระทบต่ออิสระในการดำเนินธุรกิจสื่อซึ่งทุกรัฐบาลพยายามควบคุมสื่อมาโดยตลอดด้วยวิธีการที่ต่างกันรวมถึงกองทัพด้วยและในขณะนี้กองทัพยังคงควบคุมสื่อผ่านหน่วยข่าวกรอง¹⁸⁸

สัญญาแห่งความหวังที่กระตุ้นให้ประชาชนตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิของตนมากขึ้นคือภาคประชาสังคมที่เติบโตขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. 2008 เพราะประเทศกลับสู่ระบอบประชาธิปไตยแต่ภาคประชาสังคมก็ยังคงแตกแยกไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพราะกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความหลากหลายและสังคมมีความแตกแยกกันมาตั้งแต่อดีต เช่น กลุ่มทางศาสนาที่ใช้ศาสนาอิสลามในการแสวงหาผลประโยชน์¹⁸⁹ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารมากขึ้นและทำให้ยังต่อต้านรัฐบาลได้สะดวกขึ้น เนื่องจากประชาชนสามารถรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องสิทธิที่ตนควรจะได้สะดวกขึ้นซึ่งถ้ารัฐบาลไม่มีความสามารถที่จะตอบสนองตามข้อเรียกร้องก็จะยิ่งทำให้สถานการณ์บานปลายได้ ดังนั้น สื่อและภาคประชาสังคมที่มีบทบาทมากขึ้นไม่ได้หมายความว่าประเทศจะมีความสงบเรียบร้อยมากขึ้นด้วย เนื่องจากสื่อและภาคประชาสังคมถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อโจมตีศัตรูทางการเมืองโดยเฉพาะในการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 2013

ในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งนี้ กองทัพสนับสนุนพรรค Pakistan Tehreek-e-Insaf (PTI) ของนายอิมราน ข่าน (Imran Khan) เพื่อจัดการกับพรรค PPP และ PML-N ซึ่งทำให้นายอิมราน ข่านกลายเป็นม้ามืดทางการเมืองนับตั้งแต่นั้น ส่วนสาเหตุที่กองทัพสนับสนุนนายอิมราน ข่านเพราะมีเป้าหมายสอดคล้องกันคือต้องการต่อต้านการเป็นพันธมิตรกับสหรัฐอเมริกา ต่อต้านการใช้โดรนสนับสนุนกลุ่มทอลิบานและส่งเสริมความแข็งแกร่งของกองทัพเพื่อจัดการกับความวุ่นวายภายในประเทศ¹⁹⁰ ในขณะเดียวกัน คณะนินยิมของพรรค PPP ตกต่ำลงอย่างต่อเนื่องเพราะประชาชนมีความจำว่าประธานาธิบดีชาร์ดาร์เป็นคนคอร์รัปชันจึงไม่เป็นที่นิยมและยิ่งไม่เป็นที่นิยมมากขึ้นเพราะรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาคความมั่นคงได้ ดังจะเห็นได้จากผลสำรวจคะแนนนิยมของ

¹⁸⁸ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 421.

¹⁸⁹ Mustpha Kamal Pasha, "Symbiosis and Fracture: Civil Society and Weak States in South Asia," *South Asia's Weak States: Understanding the Regional Insecurity Predicament*, ed. T.V. Paul (California: Stanford University Press, 2010), p. 134.

¹⁹⁰ Barracca, "Military Rule: Facilitating Factors and Future Prospects," p. 149.

ประธานาธิบดีชาร์ดาร์ริดลงมากกว่าครึ่งจาก ค.ศ. 2008¹⁹¹ นอกจากนี้ สัญญาแห่งความหวังอีกอย่างคือการดำเนินคดีผู้นำทหารคนแรกในประวัติศาสตร์ปากีสถาน กล่าวคือนายพลมุชารราฟกลับมาจากการลี้ภัยเพื่อจะลงแข่งขันการเลือกตั้งครั้งนี้แต่ก็ถูกจับกุมและดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมในที่สุด

เหตุการณ์ครั้งประวัติศาสตร์ก็เกิดขึ้นในเดือนเมษายน ค.ศ. 2013 เมื่อรัฐบาลพลเรือนสามารถดำรงตำแหน่งครบวาระและสามารถเปลี่ยนผ่านไปยังรัฐบาลพลเรือน โดยนายซาริฟชนะการเลือกตั้งและขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นสมัยที่สามและมีนายมันมูน ฮุสเซน (Mamnoon Hussain) เป็นประธานาธิบดี ซึ่งตั้งแต่ก่อตั้งประเทศมาไม่เคยมีรัฐบาลพลเรือนชุดใดสามารถอยู่ในตำแหน่งครบวาระเลยเพราะถูกรัฐประหารเสมอ เหตุการณ์ดังกล่าวถูกมองว่าปากีสถานสามารถออกจากวงจรอุบาทว์ได้แล้วแต่ก็ไม่มีอะไรแน่นอนเพราะกองทัพยังคงมีอิทธิพลอยู่เบื้องหลังสถาบันของรัฐ เพราะในสมัยรัฐบาลนายพลมุชารราฟมีการแต่งตั้งนายพลที่เกษียณอายุราชการให้มาเป็นคณะกรรมการในรัฐวิสาหกิจจำนวนมาก หรือหากรัฐบาลใดพยายามลดผลประโยชน์ของกองทัพ อย่างเช่นสวัสดิการทหาร กองทัพอาจจะรัฐประหารอีกครั้งก็ได้

การชนะการเลือกตั้งครั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประชาชนไม่พอใจการบริหารงานของรัฐบาลนายชาร์ดาร์จึงทำให้พรรค PML-N ได้ที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรสูงถึง 166 ที่นั่ง ทำให้รัฐบาลนายซาริฟพยายามจำกัดอำนาจของกองทัพโดยการควบคุมอำนาจในการกำหนดนโยบายความมั่นคง เช่น พยายามรื้อฟื้นความสัมพันธ์กับอินเดีย ประกาศจะยกเลิกนโยบายแสวงอิทธิพลในอัฟกานิสถาน เปิดการเจรจากับกลุ่ม TTP รวมทั้งจะดำเนินคดีกับนายพลมุชารราฟข้อหาทมิฬ¹⁹² นอกจากนี้ รัฐบาลนายซาริฟสัญญาว่าจะเร่งแก้ไขปัญหาวิกฤตการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและแก้ไขการขาดดุลงบประมาณโดยการกู้ยืมเงินจากจีนและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) แต่การกู้ยืมเงินกระตุ้นให้ปัญหาการว่างงานรุนแรงขึ้น¹⁹³ จนในภายหลังก็เกิดการชุมนุมประท้วงและก่อความไม่สงบขึ้นในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2014 ที่นำโดยนายอิมราน ข่านที่อ้างว่าเพื่อกดดันรัฐบาลให้สอบสวนพิจารณาผลการเลือกตั้งที่ผ่านมาเพราะเชื่อว่ามีโกงการเลือกตั้งและ

¹⁹¹ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 278.

¹⁹² Barracca, "Military Rule: Facilitating Factors and Future Prospects," p. 150.

¹⁹³ Malik, "Pakistan," p. 42.

เรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกแต่นายซารีฟปฏิเสธและไม่ยอมลาออก¹⁹⁴ ดังนั้น รัฐบาลนายซารีฟ จึงพยายามเร่งพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมความชอบธรรมและรักษาความอยู่รอดของรัฐบาล

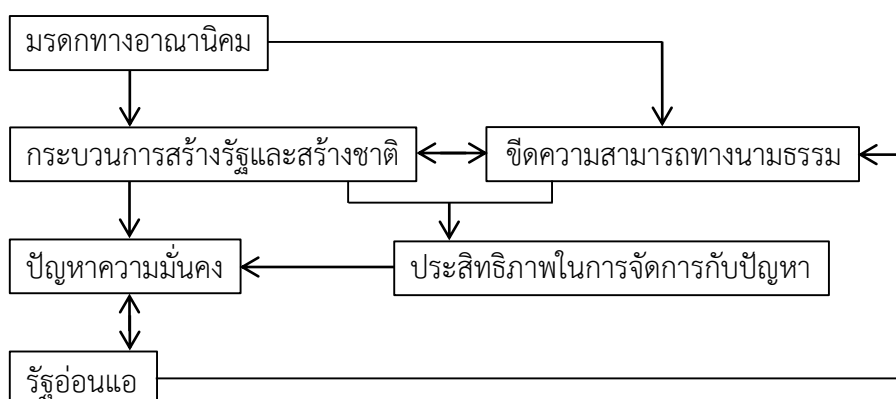
ทุกสัญญาณในข้างต้นเหมือนจะไม่มีแนวโน้มว่าจะสามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงที่ปากีสถานกำลังเผชิญอยู่ได้แต่ยังคงมีสัญญาณแห่งความหวังที่มีความเป็นไปได้และชัดเจนที่สุดคือการร่วมลงนามในสนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างปากีสถานกับจีนเพื่อสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน (CPEC) ในวันที่ 20 เมษายน ค.ศ. 2015 เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่เน้นสร้างโครงสร้างพื้นฐานในปากีสถานเพื่อเชื่อมระหว่างเมืองคัชการ์ในเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์ของจีนกับท่าเรือกวาดาร์ (Gwadar) ซึ่ง CPEC เป็นโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีมูลค่าการลงทุนมหาศาลและจะส่งผลต่อทุกมิติทางความมั่นคงภายในปากีสถาน ดังนั้น CPEC จึงเป็นสัญญาณแห่งความหวังว่าปากีสถานจะสามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงที่ไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพมานานมากกว่าครึ่งศตวรรษ

2.2 ภาพสะท้อนลักษณะรัฐ

การจัดแบ่งลักษณะของรัฐในระบบระหว่างประเทศยังไม่มี ความเข้าใจที่ชัดเจนในทางทฤษฎีว่ารัฐใดมีลักษณะเช่นใดแต่การอธิบายสาเหตุของภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงของปากีสถานหลังประกาศสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานจำเป็นต้องระบุว่าปากีสถานมีลักษณะรัฐเป็นลักษณะใด เนื่องจากลักษณะของรัฐสัมพันธ์กับปัญหาความมั่นคงของรัฐโดยตรง

ในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นว่าปากีสถานมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแออย่างชัดเจนโดยใช้แนวคิดการสร้างรัฐ (State making) และแนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรม (Software) เป็นกรอบการวิเคราะห์ เนื่องจากสภาพรัฐและปัญหาความมั่นคงของปากีสถานตั้งแต่ ค.ศ. 1947 ถึง 2015 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติที่ไม่สมบูรณ์ทำให้รัฐบาลขาดความชอบธรรม สังคมมีความแตกแยกไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันส่งผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายในการบริหารประเทศจึงทำให้รัฐบาลไม่สามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สภาพรัฐของปากีสถานตั้งแต่ก่อตั้งประเทศจึงเต็มไปด้วยปัญหาความมั่นคงมาโดยตลอดจนมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอ ซึ่งการนำเสนอว่าปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอจะนำปัญหาความมั่นคงมาสรุปอย่างกระชับโดยใช้แผนภาพความสัมพันธ์ของสาเหตุที่ปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอดังต่อไปนี้

¹⁹⁴ Barracca, "Military Rule: Facilitating Factors and Future Prospects," p. 150.

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของสาเหตุที่ปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอ

มรดกทางอาณานิคมส่งผลให้กระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติของปากีสถานเต็มไปด้วยความยากลำบากทำให้การสร้างรัฐและสร้างชาติ กระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติเป็นกระบวนการในระยะยาวแต่ในช่วงแรกปากีสถานกลับต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดจากมรดกทางอาณานิคม ดังจะเห็นได้จากในช่วง ค.ศ. 1947 ถึง 1958 เป็นช่วงการสร้างรัฐและสร้างชาติที่ไม่สมบูรณ์และยังส่งต่อปัญหาเหล่านั้นไปยังอนาคต ซึ่งปัญหาความมั่นคงส่วนใหญ่เกิดจากมรดกทางอาณานิคมโดยจะยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. ปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาและความขัดแย้งทางพรมแดนที่เกิดจากนโยบายการแบ่งแยกแล้วปกครอง (divide and rule) ของอังกฤษ
2. ปัญหาความขัดแย้งกับอัฟกานิสถานและปัญหาความขัดแย้งทางชนชาติและจังหวัดทางฝั่งตะวันตกที่เกิดจากข้อตกลงเส้นดูรันด์ (Durand Line) ที่อังกฤษทำไว้กับอัฟกานิสถาน
3. ปัญหาความขัดแย้งระหว่างปากีสถานตะวันตกและตะวันออกที่เกิดจากอังกฤษแบ่งดินแดนเบงกอลออกเป็นเบงกอลตะวันตกและตะวันออกเพื่อความสะดวกในการบริหารงาน
4. ปัญหาความอ่อนแอทางโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจที่เกิดจากการวางโครงสร้างของอังกฤษเพื่อผลประโยชน์ของรัฐโดยไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมาหลังจากให้เอกราชแล้ว

5. ปัญหาความชอบธรรมของรัฐบาลที่เกิดจากการได้รับเอกราชในขณะที่รัฐบาลยังไม่สามารถรวบรวมอำนาจทั้งหมดไว้ได้

นอกจากนี้ มรดกทางอาณานิคมยังส่งผลต่อขีดความสามารถทางนามธรรมของรัฐบาลด้วย เนื่องจากมรดกทางอาณานิคมทำให้รัฐบาลขาดความชอบธรรม สังคมมีความแตกแยกไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของนโยบายในการจัดการกับปัญหาความมั่นคง จึงทำให้รัฐบาลไม่สามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากทั้ง 6 ช่วงเวลาข้างต้น จนในท้ายที่สุดก็สะท้อนกลับมาส่งผลต่อความสมบูรณ์ของกระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติในระยะยาว ดังนั้น กระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติกับขีดความสามารถทางนามธรรมของรัฐบาลส่งผลซึ่งกันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

กระบวนการสร้างรัฐและสร้างชาติกับขีดความสามารถทางนามธรรมของรัฐบาลเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงและยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงของรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากตั้งแต่ก่อตั้งประเทศใน ค.ศ. 1947 จนถึงการประกาศสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานใน ค.ศ. 2015 ปากีสถานต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง เพราะรัฐบาลไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งปัญหาความมั่นคงในแต่ละช่วงเกิดจากสาเหตุหลักที่ต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. มรดกทางอาณานิคม
2. การรักษาความอยู่รอดของรัฐบาล
3. บริบททางความมั่นคงระหว่างประเทศ
4. การดำเนินนโยบายที่ผิดพลาดของรัฐบาล
5. ความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและความอ่อนแอของรัฐบาล
6. การแทรกแซงของกองทัพ

อย่างไรก็ตาม ในแต่ละช่วงแม้ว่าจะมีสาเหตุหลักแต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าทุกสาเหตุก็เป็นสาเหตุของปัญหาความมั่นคงร่วมกัน แม้ว่าบริบทความมั่นคงระหว่างประเทศจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลต่อปัญหาความมั่นคงแต่ก็ไม่ได้เป็นสาเหตุเพียงหนึ่งเดียวที่ทำให้ปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอ ซึ่ง

บริบททางความมั่นคงระหว่างประเทศที่ส่งผลต่อความมั่นคงภายในปากีสถานอย่างรุนแรงมี 3 เหตุการณ์หลัก ได้แก่

1. สงครามเย็น
2. สหภาพโซเวียตบุกโจมตีอัฟกานิสถาน
3. สงครามต่อต้านการก่อการร้าย

สาเหตุหลักทั้ง 6 ข้างต้นก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงจำนวนมากจนส่งผลต่อสถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศมาโดยตลอด และสภาพรัฐเช่นนั้นก็ทำให้รัฐมีความแตกแยกภายในสังคม รัฐบาลขาดความชอบธรรมและขาดขีดความสามารถในการบริหารประเทศ ซึ่งปัญหาความมั่นคงภายในปากีสถานสามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1. ปัญหาความมั่นคงทางการเมือง เช่น การแบ่งแยกดินแดนของชาวเบงกาลี บาลูชและปัญจาบ ความขัดแย้งทางศาสนาระหว่างนิกายซุนนีกับชีอะห์ ความขัดแย้งระหว่างชาวซินด์กับ Muhajir ความขัดแย้งระหว่างชาวบาลูชกับรัฐบาลกลาง ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลประจำจังหวัด ความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมือง ความรู้สึกไม่เท่าเทียมกันของชนชาติ ปัญหาคอร์รัปชัน ปัญหาการไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายและการไม่สามารถเข้าถึงและควบคุมอำนาจทางการเมืองในพื้นที่ตามพรหมแดนฝั่งตะวันตก การแทรกแซงการบริหารประเทศจากกองทัพ การหยุดชะงักของระบอบประชาธิปไตย ข้อพิพาทกับอินเดียในประเด็นแค้วนแคชเมียร์ ความขัดแย้งกับอัฟกานิสถานในประเด็นข้อตกลงเส้นดูรันด์ ความตึงเครียดและกระแสความเกลียดชังสหรัฐอเมริกา เป็นต้น

2. ปัญหาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น สภาพเศรษฐกิจตกต่ำทุกครั้งที่รัฐบาลพลเรือนบริหารประเทศแต่ถึงแม้ว่าสภาพเศรษฐกิจภายใต้รัฐบาลทหารจะเติบโตแต่ประชาชนก็ยังคงไม่ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การไม่สามารถปฏิรูปที่ดิน การจัดเก็บภาษีที่ไม่ทั่วถึงและไร้ประสิทธิภาพ การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ภาวะเงินเฟ้อ การใช้งบประมาณด้านความมั่นคงที่มากเกินไป การขาดดุลงบประมาณ ปัญหาหนี้สาธารณะ การต้องพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากต่างชาติ เป็นต้น

3. ปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ เช่น การก่อการร้ายและก่อความไม่สงบในจังหวัดบาลูจิสถานใน ค.ศ. 1973 และจังหวัดซินด์ใน ค.ศ. 1984 การก่อการร้ายตามแนวพรหมแดนโดยเฉพาะหลังเหตุการณ์ 911 ทำให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงและมีความถี่มากขึ้น เช่น การระเบิดพลีชีพ เป็นต้น

การเติบโตและแพร่กระจายของกลุ่มกองกำลังอิสลาม ปัญหาผู้ลี้ภัยโดยเฉพาะชาวพม่า การขาดแคลนพลังงานไฟฟ้า การขาดแคลนน้ำ การขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา ปัญหาการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร เป็นต้น

ปัญหาความมั่นคงทั้งสามกลุ่มส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกันจึงมีความซับซ้อน รัฐบาลจึงไม่สามารถจัดการกับปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยไม่คำนึงถึงปัญหาอื่นได้จนปัญหายืดเยื้อทำให้สภาพรัฐเต็มไปด้วยความไม่มั่นคง ในขณะเดียวกัน สภาพรัฐที่เต็มไปด้วยปัญหาความมั่นคงเป็นปัจจัยที่ทำให้รัฐหรือรัฐบาลขาดขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงยิ่งทำให้รัฐต้องเผชิญกับปัญหาความมั่นคงมากขึ้นและยากลำบากขึ้น และในท้ายที่สุดสภาพรัฐก็เต็มไปด้วยความไม่มั่นคงอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นรัฐอ่อนแอ

โดยสรุป ปัญหาความมั่นคงทำให้รัฐมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอและในขณะเดียวกันรัฐอ่อนแอก็กระตุ้นให้ปัญหาความมั่นคงที่มีอยู่แล้วรุนแรงขึ้นหรืออาจกระตุ้นให้เกิดปัญหาตามมามากขึ้นเพราะรัฐอ่อนแอทำให้รัฐบาลขาดขีดความสามารถทางนามธรรมยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเสมือนวงจรของรัฐอ่อนแอที่ยากจะหลุดพ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ปากีสถานจะเป็นรัฐอ่อนแอและถ้าพิจารณาจากสภาพรัฐตั้งแต่ก่อตั้งประเทศมาอาจกล่าวได้ว่าปากีสถานยังคงไม่สามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงที่เผชิญมากกว่าหกทศวรรษได้ แต่การสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน (CPEC) ก็เป็นสัญญาณแห่งความหวังว่ารัฐบาลจะสามารถส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศได้ ซึ่งจะพิจารณาในบทต่อไป

บทที่ 3

โครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานกับการส่งเสริมความมั่นคงและการต่อต้าน ภายในปากีสถานระหว่าง ค.ศ. 2015–2017

ในบทนี้จะแสดงให้เห็นถึงการเกิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงหลังประกาศสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน ซึ่งรัฐบาลคาดว่า การสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานจะสามารถจัดการช่วยส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศได้ แต่กลับต้องเผชิญกับการต่อต้านจากกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับกลุ่มตนแต่กลับก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้น ดังนั้นในบทนี้เริ่มจากส่วนที่หนึ่งจะพิจารณาความเป็นมาและรายละเอียดของแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานจะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ความมั่นคงของปากีสถานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ส่วนที่สองจะพิจารณาผลประโยชน์ที่ปากีสถานคาดว่าจะได้รับจากแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลพยายามส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศอย่างกว้างขวาง ส่วนที่สามจะพิจารณาเหตุการณ์การต่อต้านแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านโยบายของรัฐบาลทำให้กลุ่มบุคคลรู้สึกไม่มั่นคงจึงต่อต้านเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับกลุ่มตนจนเกิดความไม่มั่นคงมากขึ้น

3.1 แถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน

แถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานหรือที่รู้จักกันในนาม CPEC เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ปากีสถานกับจีนตกลงร่วมกันสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมระหว่างเมืองคัชการ์ในซินเจียงกับท่าเรือกวาดาร์ในจังหวัดบาลูจิสถาน ซึ่งทั้ง 2 ประเทศต่างคาดว่าจะได้รับผลประโยชน์จาก CPEC อย่างมหาศาลส่งผลให้ CPEC เป็นโครงการที่สำคัญที่สุด (flagship) ของข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (BRI) ของจีนจึงทำให้สังคมระหว่างประเทศให้ความสนใจอย่างมากเพราะเกี่ยวกับประเด็นการเปลี่ยนผ่านทางอำนาจ (power transition) ระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนระเบียบโลก ซึ่งการนำเสนอความสำคัญของ CPEC จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ความเป็นมาและรายละเอียด ส่วนที่สอง โครงการช่วงระยะเร่งด่วน และส่วนที่สาม ท่าเรือกวาดาร์

3.1.1 ความเป็นมาและรายละเอียด

แนวคิดในการสร้าง CPEC ถูกพัฒนามาอย่างต่อเนื่องก่อนที่จะประกาศสร้างอย่างเป็นทางการเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 2015 ซึ่งทั้ง 2 ประเทศตกลงที่จะสร้าง CPEC ก่อนที่จะมีการประกาศยุทธศาสตร์ BRI ด้วยซ้ำ ดังจะเห็นได้จากในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2013 นายกรัฐมนตรีหลี่ เค่อเฉียง (Li Keqiang) ของจีนพบกับนายกรัฐมนตรีชาริฟโดยเสนอที่จะลงทุนสร้าง CPEC เพื่อกระตุ้นการค้าระหว่างประเทศและยกระดับความสัมพันธ์ระหว่างกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น แต่แท้ที่จริงแล้วโครงสร้างของ CPEC เกิดขึ้นมานานแล้ว เนื่องจากถ้าย้อนดูการลงทุนของจีนในปากีสถานสามารถกล่าวได้ว่าจีนเห็นความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของปากีสถานมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากเงินลงทุนสร้างทางหลวงคาราโครัม (Karakoram Highway: KKH) ตั้งแต่ ค.ศ. 1956 จนสำเร็จใน ค.ศ. 1978 เพื่อให้เป็นเส้นทางสำหรับขนย้ายยุทธโศปกรณ์เพื่อสนับสนุนปากีสถานในกรณีที่เกิดสงครามกับอินเดีย และเพื่อเป็นเส้นทางมาออกสู่มหาสมุทรอินเดียซึ่งการก่อสร้างใช้ระยะเวลานานกว่า 20 ปี และคนงานก่อสร้างเสียชีวิตไปจำนวนมาก อีกทั้งใน ค.ศ. 2000 จีนยังเสนอลงทุนปรับปรุงท่าเรือกวาดาร์ให้เป็นท่าเรือน้ำลึกเพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์และจีนเองต้องการที่จะมีท่าเรือที่พร้อมดำเนินการได้อยู่ในมหาสมุทรอินเดีย¹⁹⁵ ซึ่งสิ่งที่จีนลงทุนจะเป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงการ CPEC ในอนาคต

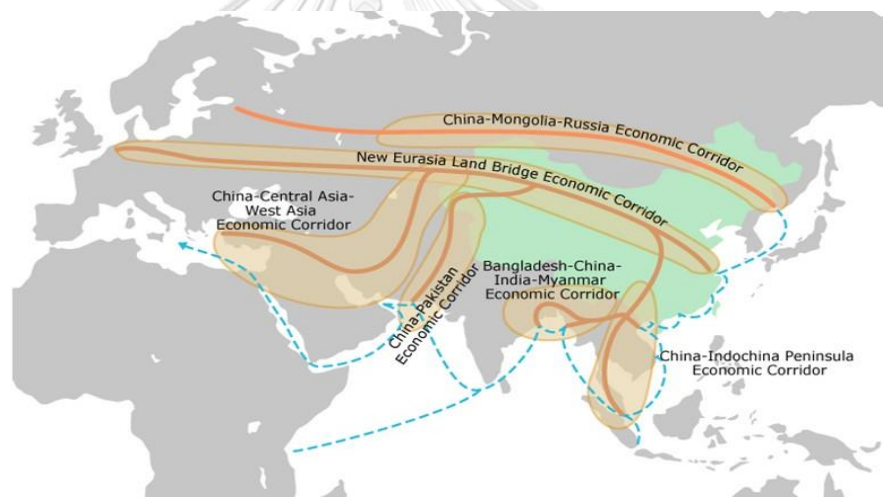
อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือระหว่างปากีสถานกับจีนเป็นที่สนใจของมหาอำนาจเสมอ โดยเฉพาะหลังการประกาศสร้าง CPEC อย่างเป็นทางการยิ่งทำให้สังคมระหว่างประเทศให้ความสนใจเพราะ CPEC เป็นโครงการที่ขาดไม่ได้ของยุทธศาสตร์ BRI

CPEC เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมใหม่ (New Silk Road) หรือที่เรียกว่า ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Belt and Road Initiative: BRI) ซึ่งการสร้าง BRI เป็นการเชื่อมต่อทวีปเอเชีย ยุโรปและแอฟริกาเข้าด้วยกันจึงมีประเทศมากกว่า 60 ประเทศและประชากรมากกว่า 4 พันล้านคนจะได้รับประโยชน์จากการร่วมมือกับจีน โดยจุดประสงค์ในการสร้าง BRI ตามที่ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้กล่าวไว้มีทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ส่งเสริมการประสานนโยบาย (promoting policy coordination) ประการที่สอง ส่งเสริมการเชื่อมโยง (facilitating connectivity) ประการที่สาม ส่งเสริมการค้า (uninterrupted trade) ประการที่สี่ บูรณาการทาง

¹⁹⁵ John W. Garver, "China's Rise and the Eurasian Transportation Revolution," *China's Maritime Silk Road Initiative and South Asia: A Political Economic Analysis of Its Purposes, Perils, and Promise*, ed. Jean-Marc F. Blanchard (Singapore: Palgrave Macmillan, 2018), p. 47.

การเงิน (financial integration) ประการที่ห้า ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน (people-to-people exchanges)¹⁹⁶ ซึ่งการจะบรรลุจุดประสงค์ทั้ง 5 ประการจำเป็นต้องอาศัยเส้นทางทางบก และเส้นทางทางทะเลเพื่อเชื่อมโยงประเทศตามเส้นทางสายไหมเข้าด้วยกัน

BRI ประกอบด้วย 2 เส้นทางหลัก ได้แก่ เส้นทางสายไหมทางบก (Silk Road Economic Belt, SREB) และเส้นทางสายไหมทางทะเลแห่งศตวรรษที่ 21 (21th century Maritime Silk Road, MSR) โดยจีนประกาศสร้างเมื่อวันที่ 7 กันยายน ค.ศ. 2013 และวันที่ 3 ตุลาคม ค.ศ. 2013 ตามลำดับ ซึ่ง MSR ประกอบด้วยท่าเรือสำคัญในทะเลจีนใต้ มหาสมุทรอินเดียและทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เช่น ท่าเรือจ๊อกพยิว (Kyaukpyu) ในเมียนมาร์ ท่าเรือโคลัมโบ (Colombo) ในศรีลังกา ท่าเรือกวาดาร์ ท่าเรือจิบูตี (Djibouti) ในจิบูตี ท่าเรือพีเรอัส (Piraeus) ในกรีซ เป็นต้น แต่ยังคงไม่มีความแน่นอนในรายละเอียดว่าจะมีท่าเรือใดบ้าง ส่วน SREB ประกอบด้วย 6 แถบเศรษฐกิจ

ภาพที่ 3 เส้นทางสายไหมทางทะเลและแถบเศรษฐกิจ 6 แถบ

(แหล่งที่มา: HKTDC Research)

CPEC มีความสำคัญต่อจีนและปากีสถานอย่างที่สุด เนื่องจากมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ ทั้งทางการทหาร ทางการเมืองและเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับผลประโยชน์แห่งชาติ ดังจะเห็นได้จาก CPEC อยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่เป็นจุดเชื่อมระหว่างเส้นทางสายไหมทางบกและทางทะเลเข้าด้วยกันจึง

¹⁹⁶ B.R. Deepak, "China's Global Rebalancing: Will It Reshape the International Political and Economic Order," *China's Global Rebalancing and the New Silk Road*, ed. B.R. Deepak (Singapore: Springer, 2018), p. 3.

ทำให้ในแถบเศรษฐกิจทั้ง 6 นั้น CPEC ถูกเลือกให้เป็นแถบเศรษฐกิจนำร่อง (pilot) ของการสร้าง BRI นอกจากนี้ ทุกโครงการภายใต้ CPEC จะถูกสร้างขึ้นภายในปากีสถานทั้งสิ้นจึงส่งผลกระทบต่อสังคมภายในประเทศในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น CPEC คือโอกาสทองในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงและพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนชาวปากีสถาน

CPEC ประกาศสร้างอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 20 เมษายน ค.ศ. 2015 จากการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) และสัญญาทั้งหมด 51 ฉบับระหว่างจีนกับปากีสถานเพื่อสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมต่อระหว่างเมืองคัชการ์ในเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์ (Xingjiang Uygur Autonomous Region) ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีนกับท่าเรือกวาดาร์ในจังหวัดบาลูจิสถานเพื่อออกสู่ทะเลอาหรับในมหาสมุทรอินเดียซึ่งมีความยาวประมาณ 3,000 กิโลเมตร (ภาพที่ 1) หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ คือ CPEC เป็นโครงการขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยโครงการจำนวนมากเพื่อเชื่อมจีนสู่มหาสมุทรอินเดียผ่านปากีสถานโดยการสร้างและพัฒนาโครงการที่ให้ผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งมีมูลค่าการลงทุนสูงถึง 46 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาโดยจีนเป็นผู้ลงทุนจึงถือเป็นการลงทุนในต่างประเทศที่สูงที่สุดของจีน ณ ขณะนั้น¹⁹⁷ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเป็นการทุ่มเงินจำนวนมากมาตั้งแต่เริ่มแรกอย่างไม่เคยมีมาก่อน

จีนจึงเป็นนายทุนใหญ่หรือแหล่งงบประมาณเพื่อให้รัฐบาลปากีสถานกู้ยืมเงินที่มีเงื่อนไขทั้งในรูปแบบดอกเบี้ยขั้นต่ำ ดอกเบี้ยคงที่ สินเชื่อหรือแม้กระทั่งการให้เปล่าซึ่งขึ้นอยู่กับเงื่อนไขตามที่ตกลงกันในแต่ละโครงการ โดยแหล่งงบประมาณมาจากธนาคารของรัฐและธนาคารพาณิชย์รวมทั้งในนามกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารเพื่อการนำเข้าและส่งออกของจีน (Import-Export Bank of China, EXIM) กองทุนเส้นทางสายไหม (Silk Road Fund, SLF) ธนาคารเพื่อการพัฒนาของจีน (China Development Bank, CDB)¹⁹⁸ ธนาคารพาณิชย์อุตสาหกรรมแห่งประเทศจีน (The Industrial and Commercial Bank of China, ICBC) ธนาคารแห่งประเทศจีน (Bank of China, BOC) เป็นต้น ส่วนหน่วยงานที่รับผิดชอบและประสานงานตาม MOU เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ. 2013 คือกระทรวงการวางแผน พัฒนาและฟื้นฟูของปากีสถาน (Ministry of Planning,

¹⁹⁷ Butt and Butt, "Impact of Cpec on Regional and Extra-Regional Actors," p. 26.

¹⁹⁸ Ahmad Rashid Malik, "The China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): A Game Changer for Pakistan's Economy," *China's Global Rebalancing and the New Silk Road*, ed. B.R. Deepak (Singapore: Springer, 2018), p. 72.

Development and Reform, MPD&R) และคณะกรรมการการพัฒนาและฟื้นฟูของจีน (National Development and Reform Commission of China, NDRC) ซึ่งร่วมกันตั้ง คณะกรรมการความร่วมมือ (Joint Cooperation Committee, JCC) ที่เป็นหน่วยงานระดับ รัฐมนตรีสำหรับประชุมปรึกษาหารือหรือเป็นตัวกลางเพื่อตกลงผลประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับ รายละเอียดของโครงการต่างๆเพื่อนำไปดำเนินการและติดตามความก้าวหน้าให้เป็นไปตาม เป้าหมาย¹⁹⁹ โดยจีนและปากีสถานตกลงกันว่าจะร่วมมือกันตามความร่วมมือแบบ “1+4” ที่มี CPEC เป็นแกนหลักและมุ่งให้ความสำคัญกับความร่วมมือ 4 ด้าน²⁰⁰ เพื่อให้ CPEC ประสบความสำเร็จ

ความสำเร็จของ CPEC ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการร่วมมือกันสร้างและพัฒนาโครงการ จำนวนมากในทุกจังหวัดตามแนวยาวของภูมิภาค ซึ่งโครงการมีความหลากหลายและเกี่ยวข้องกับ หลายภาคส่วนจึงมุ่งให้ความสำคัญกับ 4 ด้านหลัก²⁰¹ ได้แก่

1. โครงการท่าเรือกวาดาร์ เช่น พัฒนาให้เป็นที่ท่าเรือน้ำลึก สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและ เขตปลอดภาษีภายในท่าเรือ เป็นต้น
2. โครงการด้านพลังงาน เช่น สร้างโรงผลิตพลังงานไฟฟ้าจากถ่านหิน น้ำ ลมและ แสงอาทิตย์ ปรับปรุงระบบจ่ายกระแสไฟฟ้า เป็นต้น
3. โครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม เช่น ปรับปรุงระบบขนส่งสาธารณะ สร้างถนน ทางด่วน ทางหลวง เส้นทางรถไฟ ท่าอากาศยาน ท่อส่งก๊าซธรรมชาติและน้ำมันและ ติดตั้งสายไฟเบอร์ออปติก เป็นต้น
4. โครงการด้านอุตสาหกรรม เช่น ติดตั้งเครื่องบำบัดน้ำเสียตามอุตสาหกรรมและสร้างเขต เศรษฐกิจพิเศษในทุกจังหวัด เป็นต้น

¹⁹⁹ Hafiz Zafar Ahmed and Samar Fatima, "Cpec 2015: A Review of Proposed Opportunities and Significance," in Khalid Manzoor Butt and M. Usman A. Siddiqi eds., *CPEC* (Lahore: Government College University).

²⁰⁰ Siegfried O. Wolf, "China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): Regional Cooperation in the Wider South Asian Region," *China's Global Rebalancing: Will It Reshape the International Political and Economic Order*, ed. B.R. Deepak (Singapore: Springer, 2018), p. 86.

²⁰¹ Ibid., p. 86.

อาจกล่าวได้ว่าปากีสถานในฐานะรัฐอ่อนแอเปรียบเป็นร่างกายมนุษย์ที่กำลังเป็นโรค ส่วน CPEC เปรียบเป็นยาปฏิชีวนะเพื่อรักษาโรคต่างๆ ซึ่งส่วนประกอบในยาปฏิชีวนะหรือโครงการทั้ง 4 ด้านภายใต้ CPEC มีหน้าที่และความสำคัญแตกต่างกัน ดังนี้

1. ท่าเรือกวาดาร์เปรียบเป็นหัวใจเพราะสำคัญที่สุดและไม่สามารถขาดได้
2. โครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมเปรียบเป็นเส้นเลือดเพราะช่วยส่งเสริมความเชื่อมโยงและขับเคลื่อนผลประโยชน์ระหว่างกัน
3. โครงการด้านพลังงานเปรียบเป็นยาฉุกเฉินเพราะช่วยแก้ไขปัญหาระงืด่วนให้กับปากีสถาน
4. โครงการด้านอุตสาหกรรมเปรียบเป็นยากระตุ้นเพราะช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจให้เร็วยิ่งขึ้น

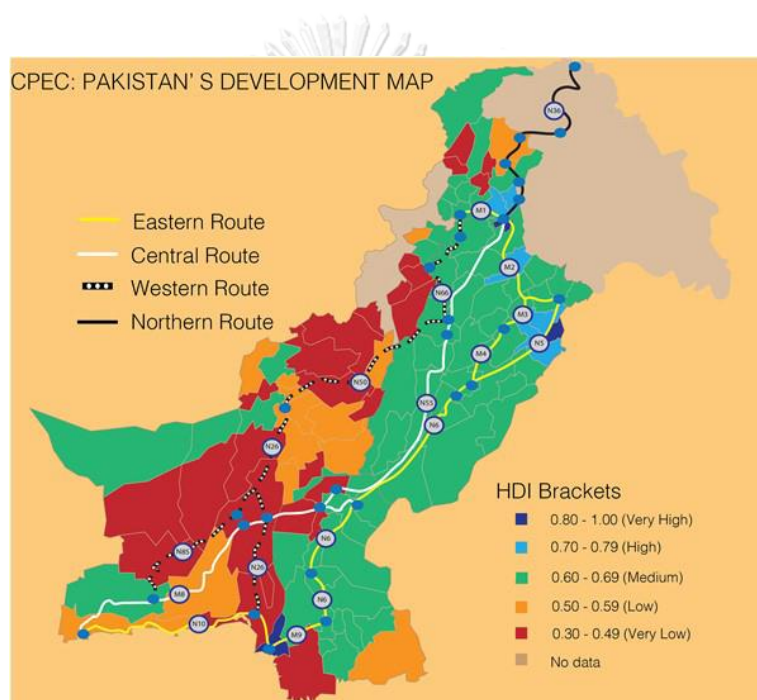
ความหลากหลายของโครงการที่ถูกสร้างขึ้นทั่วประเทศทำให้ต้องสร้างแถบเส้นทางตั้งแต่เมืองกวาดาร์จนถึงเมืองคัชการ์โดยการก่อสร้างถูกแบ่งออกเป็น 3 แถบเส้นทางดังนี้ แถบเส้นทางฝั่งตะวันออก (Eastern Alignment) แถบเส้นทางตอนกลาง (Central Alignment) และแถบเส้นทางฝั่งตะวันตก (Western Alignment) ซึ่งทั้ง 3 แถบเส้นทางจะเชื่อมกันที่เมืองแอบบอตทาบัต (Abbottabad) เพื่อเข้าสู่เส้นทางตอนเหนือ (Northern route) มุ่งหน้าไปยังทางหลวงคาราโครัมในกิลกิต-บัลติสถานจนผ่านชายแดนที่ช่องเขาคุนเจอร์ป (Kunjrab Pass) เพื่อเข้าสู่จีน²⁰² (ภาพที่ 4)

CPEC เป็นการลงทุนในระยะยาวตั้งแต่ ค.ศ. 2015–2030 จึงมีการแบ่งรายละเอียดด้านระยะเวลาในการสร้างโครงการออกเป็น 3 ช่วงเวลาดังนี้

1. ช่วงระยะเร่งด่วน (2015–2018) เป็นการลงทุนด้านพลังงานและโครงสร้างพื้นฐานในแถบเส้นทางฝั่งตะวันออก เช่น สร้างท่าเรือและท่าอากาศยานกวาดาร์ ทางหลวงคาราโครัม โครงการด้านพลังงานและติดตั้งสายไฟเบอร์ออฟติก เป็นต้น

²⁰² Ibid., p. 86.

2. ช่วงระยะกลาง (2018–2025) เป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในแถบเส้นทางตอนกลางและเขตอุตสาหกรรม เช่น การติดตั้งท่อส่งก๊าซธรรมชาติและน้ำมัน สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น
3. ช่วงระยะยาว (2025–2030) เป็นการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในแถบเส้นทางฝั่งตะวันตกซึ่งเป็นเส้นทางที่มีความเสี่ยงสูงเพราะพื้นที่มีลักษณะเป็นภูเขาทำให้กลายเป็นที่หลบซ่อนของกลุ่มกองกำลังต่างๆจึงต้องจัดการกับปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ก่อน

ภาพที่ 4 แถบเส้นทางฝั่งตะวันออก ตอนกลาง ตะวันตกและตอนเหนือ

(แหล่งที่มา: The Friday Times)

รายละเอียดและเงื่อนไขในการจัดสรรงบประมาณจำนวน 46 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ดังนี้ ส่วนที่หนึ่ง การลงทุนด้านพลังงานประมาณ 35 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา ส่วนที่สอง การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานประมาณ 11.8 พันล้านเหรียญ

สหรัฐอเมริกา ส่วนที่สาม การลงทุนท่าเรือกวาดาร์ประมาณ 1.6 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา²⁰³ แต่ในขณะนี้คาดว่าจะใช้งบประมาณเพิ่มสูงขึ้นถึง 62 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาเพราะรายละเอียดยังคงอยู่ระหว่างการเจรจาอีกทั้งมีการอนุมัติโครงการเพิ่มขึ้น²⁰⁴ ซึ่งขณะนี้มีการก่อสร้างที่กำลังอยู่ในขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้และกำลังสร้างประมาณกว่า 60 โครงการ อย่างไรก็ตาม รายละเอียดและเงื่อนไขด้านงบประมาณของโครงการต่างๆยังคงไม่มีข้อมูลและข้อตกลงที่ชัดเจนจึงเป็นข้อกังวลสำหรับรัฐบาลปากีสถานอย่างมากและประเด็นดังกล่าวก็เป็นจุดอ่อนของเงินสำหรับประเทศที่ต้องการร่วมลงทุนด้วย

ความร่วมมือกันอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การสร้างโครงการในอดีตจนถึงการตกลงร่วมกันสร้างโครงการขนาดใหญ่อย่าง CPEC จึงเป็นที่สงสัยอย่างแน่นอนว่าอะไรคือผลประโยชน์ที่จีนและปากีสถานคาดว่าจะได้รับ แต่ก่อนเข้าใจถึงผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจำเป็นต้องพิจารณารายละเอียดของโครงการก่อนโดยเฉพาะโครงการในช่วงระยะเร่งด่วนเพราะความเร่งด่วนจะสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญ อีกทั้งโครงการระยะเร่งด่วนยังแสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลในการดำเนินนโยบายเพื่อส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมที่สุด ณ ขณะนี้ ดังนั้น ถ้าสร้างโครงการระยะเร่งด่วนไม่สำเร็จก็เป็นไปไม่ได้ที่ CPEC จะประสบความสำเร็จและท้ายที่สุดก็จะมีประเทศใดได้ผลประโยชน์ตามที่ต้องการ

3.1.2 โครงการช่วงระยะเร่งด่วน

โครงการระยะเร่งด่วนสะท้อนให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับอย่างชัดเจน เนื่องจากมีความสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง โครงการระยะเร่งด่วนประกอบด้วยโครงการที่เป็นหัวใจสำคัญของ CPEC ที่ทั้งจีนและปากีสถานเห็นร่วมกันว่าเป็นโครงการที่สำคัญต่อความสำเร็จของ CPEC และความสำเร็จของ BRI ด้วย ประการที่สอง โครงการระยะเร่งด่วนมีโครงการในอดีตที่เป็นส่วนสำคัญของ CPEC อยู่แล้วจึงทำให้ CPEC เป็นเส้นทางเศรษฐกิจน่านองของ BRI อีกทั้งจีนกับปากีสถานก็มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันมาอย่างยาวนาน²⁰⁵ ทำให้เริ่มสร้างได้อย่างรวดเร็วแต่ถ้าไม่สามารถ

²⁰³ Sui, "China's Strategy Towards South Asia in the Context of the Maritime Silk Road Initiative," p. 92.

²⁰⁴ Deepak, "China's Global Rebalancing: Will It Reshape the International Political and Economic Order," p. 3.

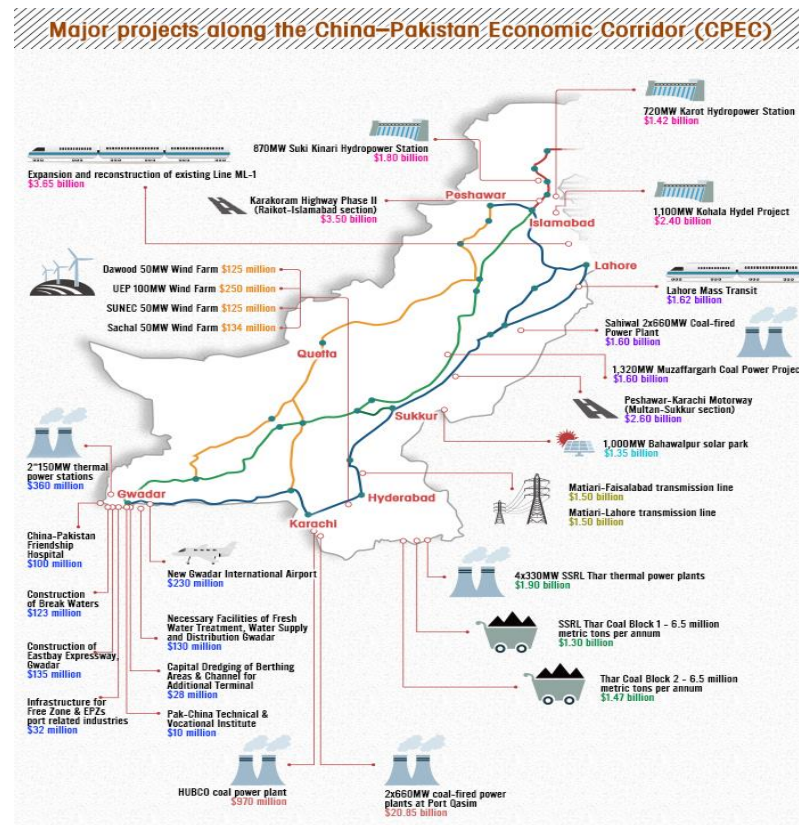
²⁰⁵ Malik, "The China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): A Game Changer for Pakistan's Economy."

สร้างโครงการระยะเร่งด่วนได้สำเร็จย่อมกระทบต่อความน่าเชื่อถือของจีนต่อประเทศอื่นๆตามเส้นทางสายไหมอย่างแน่นอน ประการที่สาม โครงการระยะเร่งด่วนจะสามารถแก้ไขปัญหาความมั่นคงที่ปากีสถานกำลังเผชิญอยู่ได้อย่างรวดเร็ว ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าและปัญหาเศรษฐกิจที่ซบเซาอย่างรุนแรง ซึ่งเป็นโอกาสทองในการฟื้นฟูภาคอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือปากีสถานส่งเสริมความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพื่อต้องการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศ

ข้อตกลงในสัญญาทั้งหมด 51 ฉบับตกลงกันว่าจะเริ่มสร้างโครงการช่วงระยะเร่งด่วน (early harvest projects, EHP) ก่อนโดยจะแล้วเสร็จไม่เกิน ค.ศ. 2020 ซึ่งประกอบด้วยโครงการด้านพลังงานและโครงสร้างพื้นฐานประมาณกว่า 30 โครงการ (ภาพที่ 5) เนื่องจากโครงการระยะเร่งด่วนมีเป้าหมายเพื่อจัดการกับวิกฤตพลังงานไฟฟ้าของปากีสถานโดยการผลิตพลังงานไฟฟ้าจำนวน 10,400 เมกะวัตต์ และยกระดับโครงสร้างพื้นฐานที่ล้าหลังเพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดเพื่อเชื่อมเข้าสู่จีนได้อย่างสะดวกรวดเร็วโดยการสร้างใหม่และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่แล้ว ถึงแม้ว่าในช่วงนี้จะไม่มีการสร้างโครงการด้านอุตสาหกรรมแต่มีการเสนอสร้างเขตเหมืองแร่และเขตอุตสาหกรรมอย่างน้อย 29 เขตอุตสาหกรรม 21 เขตอุตสาหกรรมส่งออก²⁰⁶ (export processing zone, EPZ) เช่น เมืองวาชิริสถาน เมืองซัคเกอร์ (Sukkur) เมืองการาจี เมืองกวาดาร์ เมืองควัตตาร์ (Quetta) เป็นต้น และสร้าง 9 เขตเศรษฐกิจพิเศษ (special economic zone, SEZ) ครอบคลุมทุกจังหวัดรวมถึง FATA กิลกิต-บัลติสถานและอาซัค จัมมูและแคชเมียร์ด้วย²⁰⁷ อย่างไรก็ตาม ยังมีโครงการอีกจำนวนมากที่ไม่ถูกระบุไว้ในช่วงระยะเร่งด่วนแต่ก็เริ่มต้นเจรจาและศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการแล้วเพื่อที่การดำเนินงานจะส่งต่อไปยังในช่วงระยะกลางและระยะยาว

²⁰⁶ Ibid., pp. 73, 75.

²⁰⁷ Shahid Rashid, et al., *Employment Outlook of Cpec: A Meta Analysis* (Islamabad: Centre of Excellence China-Pakistan Economic Corridor, 2018), p. 9.

ภาพที่ 5 โครงการช่วงระยะเร่งด่วน

(แหล่งที่มา: Global Times)

งบประมาณจากทั้งหมด 46 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาถูกจัดสรรให้โครงการระยะเร่งด่วน สูงถึง 28 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาซึ่งมีสัดส่วนเกินกว่าครึ่งหนึ่งของงบประมาณทั้งหมด และ ยิ่งกว่านั้นในจำนวนดังกล่าวเป็นงบประมาณสำหรับโครงการด้านพลังงานประมาณ 15 พันล้าน เหรียญสหรัฐอเมริกา²⁰⁸ ดังนั้น โครงการระยะเร่งด่วนสะท้อนให้เห็นว่าจีนกับปากีสถานให้ความสำคัญ กับความมั่นคงด้านพลังงานอย่างมากจนอาจเรียก CPEC ว่าเป็นเส้นทางสายพลังงาน ดังจะเห็นได้จากใน วันที่ประกาศสร้าง CPEC อย่างเป็นทางการมีการลงนามในสัญญาสร้างโครงการด้านพลังงานถึง 5 ฉบับ²⁰⁹ และภายใน ค.ศ. 2015 มีการลงนามสัญญาว่าด้วยพลังงานถึง 21 ฉบับ²¹⁰

²⁰⁸ Preksha Shree Chhetri, "Political and Economic Dynamics of Cpec within the Larger Framework of China's One Belt, One Road Initiative," in Khalid Manzoor Butt and M. Usman A. Siddiqi eds., CPEC (Lahore: Government College University).

²⁰⁹ Malik, "The China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): A Game Changer for Pakistan's Economy," p. 71.

ถึงแม้ว่าในช่วงระยะเร่งด่วนจะสร้างแถบเส้นทางฝั่งตะวันออกก่อนแต่ก็มีการสร้างโครงการในทุกจังหวัดเช่นกัน โดยเน้นส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงาน ส่งเสริมความเชื่อมโยงภายในประเทศ พัฒนาท่าเรือกวาดาร์และจังหวัดบาลูจิสถานดังจะเห็นได้จากข้อมูลในตารางโครงการระยะเร่งด่วนว่ามีโครงการใด ตั้งอยู่ที่จังหวัดใดและมีความคืบหน้าอย่างไร ซึ่งสรุปรายละเอียดการสร้างโครงการมาจากหน่วยงานทางการและองค์การไม่แสวงหาผลกำไรที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบและมีเป้าหมายในการเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนอย่างกระทรวงการวางแผน พัฒนาและฟื้นฟูของปากีสถาน²¹¹ (MPD&R) สถานทูตจีนในปากีสถาน²¹² และสถาบันปากีสถานจีน²¹³ (Pakistan-China Institute) ตามลำดับ ซึ่งผลประโยชน์ที่สอดคล้องกันทำให้มีโครงการที่กำลังสร้างและเสร็จสมบูรณ์แล้วมากกว่า 30 โครงการ

ตารางที่ 1 โครงการระยะเร่งด่วน

โครงการท่าเรือกวาดาร์		
ทางด่วนเรืออ่าวทางฝั่งตะวันออกของกวาดาร์ (Gwadar East Bay expressway)	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
เขตปลอดภาษี	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
เขื่อนกันน้ำชายฝั่ง (breakwater) ติดตั้งเครื่องกลั่นน้ำ ทะเลเป็นน้ำจืด (desalination plant)	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
การขุดลอกสำหรับจอดเรือ	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
สนามบินนานาชาติกวาดาร์	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
Gwadar Smart Port City Master Plan	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ

²¹⁰ Jabin T. Jacob, "The China-Pakistan Economic Corridor and the China-India-Pakistan Triangle," *China's Maritime Silk Road Initiative and South Asia: A Political Economic Analysis of Its Purposes, Perils, and Promise*, ed. Jean-Marc F. Blanchard (Singapore: Palgrave Macmillan, 2018), p. 111.

²¹¹ Development & Ministry of Planning and Reform, "Cpec Projects," [Online]. Available: <http://cpec.gov.pk/> (accessed 2 July 2019).

²¹² Embassy of the People's Republic of China in the Islamic Republic of Pakistan, "China-Pakistan Economic Corridor (Cpec)," [Online]. Available: <http://pk.chineseembassy.org/eng/zb/gx/CPEC/> (accessed 2 July 2019).

²¹³ Cpecinfo, "Cpec Projects Annual Review," [Online]. Available: <http://www.cpecinfo.com/annual-review-of-cpec-project> (accessed 2 July 2019).

โรงบำบัดน้ำเสียในเมืองกวาดาร์	บาลูจิสถาน	เสร็จสมบูรณ์
โรงพยาบาลมิตรภาพจีนปากีสถาน	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
โรงเรียนระดับชั้นประถม Faqueer	บาลูจิสถาน	เสร็จสมบูรณ์
ทุนการศึกษาสำหรับประชาชน	บาลูจิสถาน	เสร็จสมบูรณ์
สถาบันอาชีวศึกษากวาดาร์	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
โครงการด้านพลังงาน		
ศูนย์โรงไฟฟ้าพลังงานน้ำ Suki Kinari (873 เมกะวัตต์)	โคเบอร์ปักตูนควา	กำลังดำเนินการ
โรงไฟฟ้าพลังงานน้ำ Karot (720 เมกะวัตต์)	AJK ปัญญา	กำลังดำเนินการ
เขตผลิตพลังงานแสงอาทิตย์ Quaid-E-Azam (1000 เมกะวัตต์)	ปัญญา	เสร็จสมบูรณ์
โรงไฟฟ้าถ่านหิน Sahiwal (2x660 เมกะวัตต์)	ปัญญา	เสร็จสมบูรณ์
โรงไฟฟ้าพลังงานลม Dawood (50 เมกะวัตต์)	ซินด์	เสร็จสมบูรณ์
โรงไฟฟ้าพลังงานลม Sachal (50 เมกะวัตต์)	ซินด์	เสร็จสมบูรณ์
โรงไฟฟ้าพลังงานลม UEP (100 เมกะวัตต์)	ซินด์	เสร็จสมบูรณ์
โรงไฟฟ้าพลังงานลม Sunnec (50 เมกะวัตต์)	ซินด์	เสร็จสมบูรณ์
โรงไฟฟ้าถ่านหิน Port Qasim (2x660 เมกะวัตต์)	ซินด์	เสร็จสมบูรณ์
โรงไฟฟ้าถ่านหิน Thar Block II	ซินด์	เสร็จสมบูรณ์
โรงไฟฟ้าพลังงานลม Three Gorges II และ III (100 เมกะวัตต์)	ซินด์	เสร็จสมบูรณ์
โรงไฟฟ้าปากเหมือง Thar Block I (1320 เมกะวัตต์)	ซินด์	กำลังดำเนินการ
เหมืองเปิด Thar Block II	ซินด์	กำลังดำเนินการ
ติดตั้งสายส่งไฟฟ้า (Matiari-Lahore)	ปัญญา ซินด์	กำลังดำเนินการ
ติดตั้งสายส่งไฟฟ้า (Matiari-Faisalabad)	ปัญญา ซินด์	กำลังดำเนินการ
โรงไฟฟ้าถ่านหิน CPHGC (1320 เมกะวัตต์)	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
โรงไฟฟ้าถ่านหินกวาดาร์ (300 เมกะวัตต์)	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
โครงการโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม		
ทางหลวงคาราโครัม Phase II (Thakot-Havelian)	โคเบอร์ปักตูนควา	กำลังดำเนินการ
ทางหลวงคาราโครัม Phase III (Raikot-Thakot)	โคเบอร์ปักตูนควา	กำลังดำเนินการ
ท่าเรือบก (dry port) Havelian	โคเบอร์ปักตูนควา	กำลังดำเนินการ
ติดตั้งสายไฟเบอร์ออฟติก	GB โคเบอร์ปักตูนควา	เสร็จสมบูรณ์

	วา AJK เขตเมือง หลวงอิสลามาบาด	
รถไฟใต้ดินสายสีส้ม (Orange Line Metro train)	ปัญหา	กำลังดำเนินการ
ทางด่วน Peshawar-Karachi	ปัญหา ชินด์	กำลังดำเนินการ
พัฒนาทางด่วน Lahore-Multan	ปัญหา ชินด์	กำลังดำเนินการ
พัฒนาทางด่วน Multan-Hyderabad	ปัญหา ชินด์	กำลังดำเนินการ
ต่อเติมทางรถไฟ Karachi-Lahore-Peshawar (ML-1)	ชินด์ ปัญหา ไค เบอร์ป็คตูนควา	กำลังดำเนินการ
พัฒนาถนน D.I.Khan-Zhob (N-50)	ไคเบอร์ป็คตูนควา บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ
ทางด่วน Khuzdar-Basima (N-30)	บาลูจิสถาน	กำลังดำเนินการ

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากตารางโครงการระยะเร่งด่วนสามารถกล่าวได้ว่า CPEC จะทำให้ปากีสถานต้องเผชิญกับสองภาวะที่มาพร้อมกันอย่างแน่นอน ได้แก่ ภาวะที่หนึ่ง ความมั่นคงภายในประเทศจะเพิ่มขึ้น กล่าวคือการสร้างโครงการขนาดใหญ่ในทุกจังหวัดถือเป็นโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศไปพร้อมกันโดยประชาชนจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามมา แต่ในขณะเดียวกันโอกาสที่มาพร้อมกับความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะที่สอง ความไม่มั่นคงภายในประเทศจะเพิ่มขึ้น กล่าวคือโครงการต่างๆมีความเสี่ยงที่จะถูกโจมตีและต่อต้านจากกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงจากการสร้าง CPEC รวมทั้งจากกลุ่มก่อความไม่สงบอาจใช้ CPEC เป็นเป้าหมายเพื่อเรียกร้องความต้องการของกลุ่มตน ซึ่งการต่อต้าน CPEC เป็นอุปสรรคสำคัญต่อความสำเร็จของ CPEC

การต่อต้าน CPEC เกิดขึ้นแล้ว เนื่องจากสภาพรัฐของปากีสถานที่เต็มไปด้วยปัญหาความมั่นคงในอดีตที่รัฐบาลไม่สามารถจัดการได้ทำให้ปัญหายืดเยื้อมาถึงทุกวันนี้ เช่น ข้อพิพาทกับอินเดียในประเด็นแค้วนแคชเมียร์ ปัญหาความขัดแย้งกับอัฟกานิสถานและปัญหาความขัดแย้งทางชนชาติและจังหวัดทางฝั่งตะวันตกที่เกิดจากข้อตกลงเส้นดูรันด์ ปัญหาการรวมอำนาจของรัฐที่ไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ในจังหวัดทางฝั่งตะวันตกจึงกลายเป็นที่หลบซ่อนตัวของกลุ่มกองกำลังต่างๆ ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวบาลูกับรัฐบาลกลาง ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวชินด์กับ Muhajir เป็นต้น นอกจากนี้ เมื่อมีการปรับเปลี่ยนแผนจากเดิมที่ตกลงว่าจะสร้างแถบเส้นทางฝั่งตะวันตกก่อนแต่ในภายหลังรัฐบาลเปลี่ยนมาสร้างแถบเส้นทางฝั่งตะวันออกทำให้ประชาชนในจังหวัด บาลูจิสถาน จังหวัดไคเบอร์ป็คตูนควา และ FATA รู้สึกไม่พอใจยิ่งกระตุ้นให้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างจังหวัดที่มี

อยู่แล้วให้รุนแรงขึ้น ซึ่งประชาชนชาวบาลูชคือชนชาติที่รู้สึกไม่พอใจมากที่สุดเพราะจากความขัดแย้งเดิมและ CPEC ยิ่งกระตุ้นให้รู้สึกไม่มั่นคงมากขึ้น (รายละเอียดจะกล่าวในบทถัดไป) จึงเป็นอุปสรรคสำคัญต่อความสำเร็จของ CPEC เนื่องจากจังหวัดบาลูจิสถานเป็นที่ตั้งของท่าเรือควาดาร์ที่ถือเป็นหัวใจหลักของ CPEC

ดังนั้น ปากีสถานต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงที่จะเพิ่มขึ้นอย่างแน่นอนแต่สถานการณ์จะร้ายแรงขึ้นถ้าไม่สามารถสร้างโครงการท่าเรือควาดาร์ให้สำเร็จได้ และเมื่อนั้นความพยายามของรัฐบาลในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศจะสูญเปล่าเพราะความสำเร็จของ CPEC ขึ้นอยู่กับท่าเรือควาดาร์

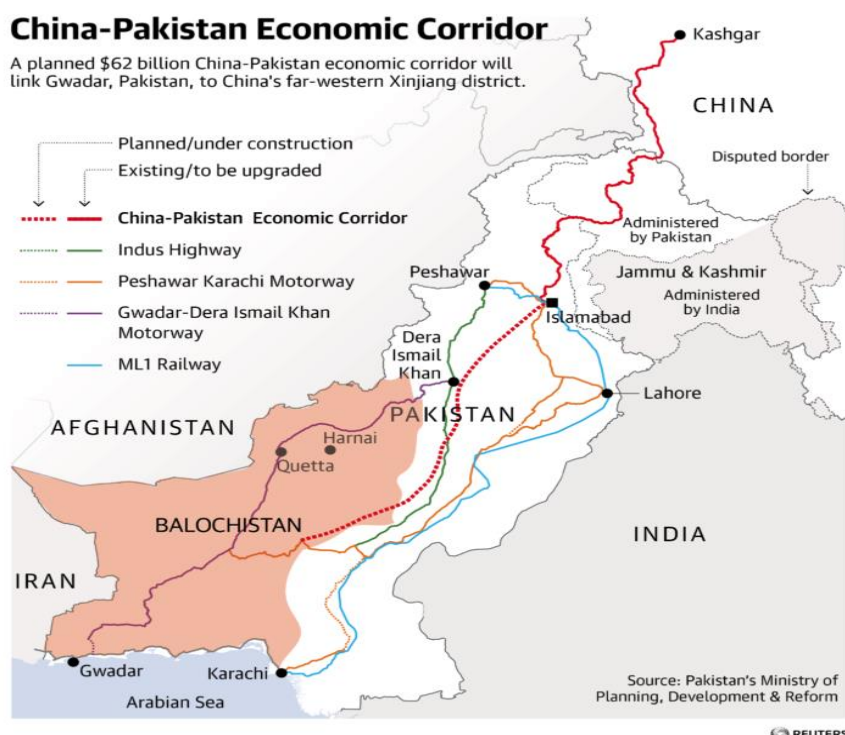
3.1.3 ท่าเรือควาดาร์

ท่าเรือควาดาร์เป็นหัวใจของ CPEC ถ้าไม่มีท่าเรือแห่งนี้เงินกับปากีสถานจะไม่ได้ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับอย่างเต็มที่ ซึ่งความสำคัญของท่าเรือควาดาร์ต้องพิจารณาจากผลประโยชน์ที่เงินจะได้รับเพราะผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นแรงผลักดันที่ทำให้จีนตัดสินใจเสนอลงทุนสร้าง CPEC จนปากีสถานมีโอกาสส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศได้อย่างครอบคลุมในทุกมิติทางความมั่นคง (จะกล่าวในหัวข้อถัดไป)

ปากีสถานพยายามจะพัฒนาท่าเรือควาดาร์มาโดยตลอดแต่ก็ไม่มีความสำเร็จเลยจนกระทั่งจีนเสนอพัฒนาท่าเรือแห่งนี้ ดังจะเห็นได้จากปากีสถานซื้อเมืองควาดาร์มาจากประเทศโอมาน (Oman) ใน ค.ศ. 1953 ซึ่งอยู่ใกล้กับปากอ่าวเปอร์เซียเพื่อจะพัฒนาเป็นท่าเรือน้ำลึกสำหรับเชิงพาณิชย์ เริ่มตั้งแต่ให้สหรัฐอเมริกาเป็นผู้สร้างแต่ก็ไม่สำเร็จต่อมาเป็นอังกฤษแต่ก็ไม่สำเร็จเพราะสถานการณ์ความไม่มั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ และใน ค.ศ. 1994 แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 8 ระบุว่าต้องเร่งปรับปรุงและพัฒนาท่าเรือควาดาร์เพราะท่าเรือเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญโดยมีระยะทางใกล้ปากอ่าวเปอร์เซียทำให้สะดวกต่อการขนส่งและค้าขายแต่ก็ไม่มีความสำเร็จ²¹⁴ จนกระทั่งใน ค.ศ. 2001 เป็นการครบรอบ 50 ปี ความสัมพันธ์จีนปากีสถาน จีนจึงเสนอจะพัฒนาท่าเรือแห่งนี้โดยให้เงินสนับสนุนจำนวน 198 ล้านดอลลาร์สหรัฐจากจำนวนที่ต้องใช้ทั้งหมดประมาณ 248 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และให้รัฐวิสาหกิจของจีนเป็นผู้สร้างจนการก่อสร้างครั้งแรกแล้วเสร็จใน ค.ศ. 2006 และเปิดอย่างเป็นทางการใน ค.ศ. 2007 แต่การก่อสร้างครั้งหลังถูก

²¹⁴ Aparna Pande, *Explaining Pakistan's Foreign Policy* (New York: Routledge, 2011), p. 128.

ส่งต่อไปให้สิงคโปร์เพื่อจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางทางการขนส่งแต่ก็ไม่เคยเกิดขึ้นจริง จนกระทั่งเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2013 รัฐวิสาหกิจของจีนได้สัมปทานบริหารจัดการภายในท่าเรือเป็นเวลา 40 ปีต่อจากสิงคโปร์ซึ่งท่าเรือไม่มีแม่แต่อยู่จุดสำหรับรองรับเรือขนาดใหญ่²¹⁵ และในไม่ช้าจีนก็ประกาศสร้าง CPEC อย่างเป็นทางการซึ่งท่าเรือกวาดาร์ถูกจัดไว้ในโครงการระยะเร่งด่วนเพราะต้องการมุ่งพัฒนาท่าเรือกวาดาร์และยกระดับจังหวัดบาลูชิสถานไปพร้อมๆกัน (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 ท่าเรือกวาดาร์และจังหวัดบาลูชิสถาน

(แหล่งที่มา: Politico)

อย่างไรก็ตาม การลงทุนครั้งนี้ของจีนอาจจะไม่ได้เงินทุนคืนเพราะมีความเป็นไปได้ว่าปากีสถานจะไม่สามารถชดเชยหนี้คืนได้โดยเฉพาะภายใต้สภาพรัฐที่เต็มไปด้วยความไม่มั่นคงเช่นนี้²¹⁶ ดังนั้น ผลประโยชน์ทางการค้าจึงไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้จีนให้ความสำคัญกับท่าเรือกวาดาร์แต่เป็นผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์หรือทางภูมิรัฐศาสตร์มากกว่าโดยจีนจะได้ผลประโยชน์อย่างมหาศาล ซึ่ง

²¹⁵ Andrew Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics* (New York: Oxford University Press, 2015), pp. 100-101.

²¹⁶ Jacob, "The China-Pakistan Economic Corridor and the China-India-Pakistan Triangle," p. 116.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเสนอข้อสังเกตเหล่านั้น เนื่องจากผลประโยชน์ที่จีนคาดว่าจะได้รับมีรายละเอียดจำนวนมากถ้านำมาพิจารณาด้วยจำเป็นต้องอธิบายอย่างเป็นระบบซึ่งจะทำให้เกินขอบเขตและไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

CPEC สามารถส่งเสริมความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประเทศให้กับจีนซึ่งถ้ามองโดยรวมคือส่งเสริมความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ในระยะยาวทั้งในมิติความมั่นคงด้านพลังงาน ทางการเมืองและเศรษฐกิจซึ่งสอดคล้องและส่งผลซึ่งกันและกัน แต่ถ้าขาดท่าเรือกวาดาร์ไปนั้นจีนจะไม่มีทางได้รับผลประโยชน์เหล่านี้เลย²¹⁷ ได้แก่

1. ท่าเรือกวาดาร์เป็นจุดเชื่อมต่อเส้นทางสายไหมทางบกเข้ากับเส้นทางสายไหมทางทะเล จึงขาดไม่ได้เด็ดขาดเพราะการเชื่อมโยงของ BRI จะไม่ต่อเนื่องและกระทบต่อความน่าเชื่อถือของจีนในที่สุด
2. ส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและปกป้องชาวจีนในปากีสถาน และช่วยลดภัยคุกคามจากการก่อการร้ายในซินเจียงที่ฝักใฝ่มาจากรัฐบาลปากีสถาน
3. พัฒนาจังหวัดทางภาคตะวันตกที่ไม่มีทางออกสู่ทะเลโดยเฉพาะซินเจียงเพื่อแก้ไขปัญหาการพัฒนาประเทศที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างจังหวัดทางภาคตะวันออกและตะวันตก เพราะสามารถลดความเหลื่อมล้ำของการพัฒนา นอกจากนี้จีนคาดว่าถ้ายกระดับความเป็นอยู่ภายในซินเจียงโดยการพัฒนาเศรษฐกิจจะสามารถลดปัญหาการก่อการร้ายและก่อความไม่สงบของกลุ่มชนชาติอุยกูร์ที่เป็นภัยต่อความมั่นคงแห่งชาติมาโดยตลอด
4. สามารถนำวัตถุดิบที่ล้นตลาดของภาคอุตสาหกรรมหนักมาลงทุนโดยสนับสนุนให้รัฐวิสาหกิจเข้ามาลงทุนในโครงการต่างๆเพื่อระบายวัตถุดิบและแรงงาน²¹⁸
5. ส่งเสริมการค้าขายโดยการเปิดตลาดใหม่และสร้างการจ้างงานแก่ชาวจีนเพิ่มขึ้นในตะวันออกกลาง เอเชียกลางและทวีปแอฟริกาเพราะภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจสามารถเข้าไปลงทุนในต่างประเทศสะดวกขึ้นซึ่งอิทธิพลของจีนจะเพิ่มขึ้นตามมาไม่มากก็น้อย

²¹⁷ Wolf, "China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): Regional Cooperation in the Wider South Asian Region," pp. 89-90.

²¹⁸ Sui, "China's Strategy Towards South Asia in the Context of the Maritime Silk Road Initiative," p. 87.

6. เมื่อขนส่งสินค้าจากจีนเจียงมาียงปากอ่าวเปอร์เซียผ่าน CPEC จะสามารถลดระยะทางจาก 16,000 กิโลเมตรเหลือประมาณ 2,500 กิโลเมตร ลดระยะเวลาจาก 45 วันเหลือ 10 วัน และลดค่าใช้จ่ายลงประมาณ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาต่อปี
7. ช่วยเพิ่มความปลอดภัยในการขนส่งสินค้าเพราะหลีกเลี่ยงเส้นทางทางทะเลจึงลดโอกาสการถูกโจรสลัดจี้
8. ส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงานเพราะสามารถลดการพึ่งพาการขนส่งก๊าซธรรมชาติและน้ำมันผ่านเส้นทางทางทะเลโดยมาใช้เส้นทางทางบกแทนจึงทำให้ไม่ต้องผ่านมหาสมุทรอินเดีย ช่องแคบมะละกา (Strait of Malacca) และทะเลจีนใต้ซึ่งจีนขนส่งพลังงานผ่านมากกว่าร้อยละ 80 จึงมีความไม่มั่นคงเพราะอาจถูกปิดล้อมจากสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรในยามที่เกิดความขัดแย้งกันจนจะกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยิ่ง
9. มีความเป็นไปได้ว่าจีนจะมีฐานทัพเรือ (PLAN) อยู่ที่ท่าเรือกวาดาร์ทำให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สร้อยไข่มุกที่ต้องการจะปิดล้อมอินเดียและสามารถปกป้องผลประโยชน์ของจีนในมหาสมุทรอินเดียรวมถึงสอดส่องความเคลื่อนไหวทางการทหารของสหรัฐอเมริกาและอินเดียไปพร้อมกัน และสามารถตอบโต้การปิดล้อมของสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรในทะเลจีนตะวันออก
10. ส่งเสริมการเปลี่ยนผ่านทางอำนาจให้กับจีนในอนาคตเพราะ CPEC ช่วยส่งเสริมความมั่นคงทางยุทธศาสตร์ พลังงาน การเมืองและเศรษฐกิจอย่างครอบคลุม

แต่ถ้าจีนไม่ได้ผลประโยชน์ข้างต้น ปากีสถานก็จะพลาดโอกาสในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศอย่างครอบคลุมในทุกมิติทางความมั่นคง และที่แย่กว่านั้นคือปากีสถานเองก็ไม่สามารถส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศได้อย่างกว้างขวางถ้าจีนไม่ลงทุนสร้าง CPEC ดังจะเห็นได้จากรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขวิกฤตพลังงานไฟฟ้าที่เป็นปัญหาเรื้อรังได้เพราะไม่สามารถจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อนำมาแก้ไขปัญหาส่งผลให้เศรษฐกิจซบเซามาตลอดหลายปี ซึ่งตามรายงานของจีนระบุว่าปากีสถานต้องใช้งบสูงถึง 20 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าที่ขาดแคลนประมาณ 10,000 เมกะวัตต์²¹⁹ นอกจากนี้ โครงการพื้นฐานภายในประเทศก็ล่าช้าไม่

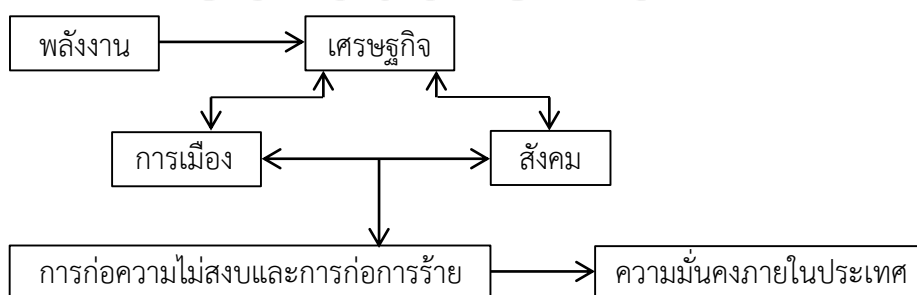
²¹⁹ Jacob, "The China-Pakistan Economic Corridor and the China-India-Pakistan Triangle," p. 110.

เอื้อต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมจึงส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งเมื่อรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาระดับต้นได้จึงไม่มีโอกาสและศักยภาพในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงอื่นๆ

ดังนั้น ความสำเร็จของท่าเรือกวาดาร์ถือเป็นผลประโยชน์แห่งชาติของจีนและปากีสถาน โดยเฉพาะสำหรับปากีสถานเพราะถ้าท่าเรือกวาดาร์ไม่สามารถดำเนินการได้ โครงการในระยะกลางและระยะยาวก็จะไม่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน และในท้ายที่สุดปากีสถานจะไม่ได้ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจนส่งผลให้ความพยายามของรัฐบาลในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศไม่บรรลุผล

3.2 ผลประโยชน์ที่ปากีสถานคาดว่าจะได้รับ

ผลประโยชน์ที่ปากีสถานคาดว่าจะได้รับจากการสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานคือผลประโยชน์ทางความมั่นคงโดยเฉพาะอย่างยิ่งความมั่นคงภายในประเทศ ซึ่งประเด็นความมั่นคงมีความสอดคล้องและส่งผลกระทบซึ่งกันและกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะรัฐในโลกที่สามอย่างปากีสถานมีความเปราะบางทางความมั่นคงอย่างยิ่งยวด เนื่องจากประเด็นความมั่นคงในมิติต่างๆ มีความเชื่อมโยงและส่งผลกระทบซึ่งกันและกันอย่างรวดเร็วจนกระทบต่อความอยู่รอดของรัฐซึ่งความอยู่รอดของรัฐเป็นสิ่งเดียวกันกับความอยู่รอดของรัฐบาลที่ขึ้นอยู่กับขีดความสามารถของรัฐในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศ แต่ในอดีตปากีสถานไม่สามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพจนทำให้สภาพรัฐเต็มไปด้วยความไม่มั่นคงเช่นนี้ อย่างไรก็ตาม CPEC จะช่วยส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศได้อย่างกว้างขวาง ในการนำเสนอจะใช้แผนภาพความสัมพันธ์ของลำดับการส่งเสริมความมั่นคงดังต่อไปนี้

ภาพที่ 7 ความสัมพันธ์ของลำดับการส่งเสริมความมั่นคง

ทุกโครงการภายใต้ CPEC จะช่วยส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศได้อย่างกว้างขวางโดยจะค่อยๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับดังนี้ เริ่มจากการส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงานเป็นอันดับแรก และ

ตามมาด้วยความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมจนสามารถยับยั้งปัญหาการก่อความไม่สงบ และการก่อการร้ายได้ไม่มากนักน้อยและในท้ายที่สุดความมั่นคงภายในประเทศก็เพิ่มขึ้น

ความมั่นคงด้านพลังงาน กล่าวคือโลกในยุคปัจจุบันนี้ไม่ว่าประเทศใดก็ตามถ้าขาดขีดความสามารถทางเศรษฐกิจประเทศนั้นจะเผชิญกับปัญหาอื่นๆตามมาอย่างแน่นอน เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นแรงขับเคลื่อนหลักที่ทำให้ประเทศมีความเข้มแข็งแต่ถ้าขาดแคลนหรือไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรและพลังงานได้ก็จะเป็นไปได้ยากที่ประเทศจะพัฒนาไปอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและความมั่นคงแห่งชาติโดยรวม ดังนั้น ในช่วงแรกรัฐบาลพยายามส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงานก่อนเพราะเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจจนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากปากีสถานประสบปัญหาวิกฤตพลังงานไฟฟ้าตั้งแต่ ค.ศ. 2013 ทำให้ขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าประมาณ 10,000 เมกะวัตต์ แต่เมื่อมีการเจรจายาละเอียดในการสร้าง CPEC นายกรัฐมนตรีซาริฟกล่าวว่า “การลงทุนจากจีนคือหนทางเดียวที่ประเทศจะสามารถจัดการกับการขาดแคลนพลังงาน”²²⁰ และความจริงก็เป็นเช่นนั้น เพราะโครงการในระยะเร่งด่วนสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าเพิ่มอีก 10,400 เมกะวัตต์ และในอนาคตจะผลิตเข้าสู่ระบบกริดแห่งชาติ (national grid) ได้มากถึง 16,400 เมกะวัตต์ ซึ่งคิดเป็น 2 เท่าของที่ผลิตได้ในขณะนี้ตามคำกล่าวของนายฮัสซาน อิกบัล (Ahsan Iqbal) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการวางแผนพัฒนาและฟื้นฟูของปากีสถาน²²¹ เมื่อมีพลังงานเพียงพอต่อการบริโภคจะช่วยแก้ไขปัญหาการหยุดชะงักทางการผลิตของภาคอุตสาหกรรมจนมีการคาดกันว่าจะสามารถกระตุ้นอัตราการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศได้ประมาณร้อยละ 2²²² และยังช่วยบรรเทาความยากลำบากให้กับภาคครัวเรือนลงได้ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจสามารถขับเคลื่อนได้อย่างราบรื่นขึ้น

ปากีสถานจะกลายเป็นศูนย์กลางและจุดเชื่อมต่อในการขนส่งก๊าซธรรมชาติและน้ำมันจากภูมิภาคตะวันออกกลาง เอเชียกลาง เอเชียใต้ เช่น ทาจิกิสถาน อุซเบกิสถาน ประเทศปากอ่าว เปอร์เซีย อัฟกานิสถานและอิหร่าน เป็นต้น โดยขนส่งผ่านทางท่าเรือกวาดาร์และมาเชื่อมกับท่อส่ง

²²⁰ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, p. 175.

²²¹ Ramachandran, "China-Pakistan Economic Corridor: Road to Riches?," p. 1.

²²² Massarrat Abit and Ayesha Ashfaq, "Cpec: Challenges and Opportunities for Pakistan," *Pakistan Vision*, Vol. 16, No. 2 (2015), p. 161.

ก๊าซและน้ำมันภายในประเทศเข้าสู่จีน²²³ เมื่อแล้วเสร็จจะมีศักยภาพรองรับการขนส่งน้ำมันได้หนึ่งล้านบาร์เรลต่อวัน²²⁴ ซึ่งจะกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของปากีสถาน นอกจากนี้แถบเส้นทางฝั่งตะวันตกจะสร้างเส้นทางเชื่อมไปยังอัฟกานิสถานเพื่อให้อัฟกานิสถานมีทางออกสู่ทะเลและจะช่วยส่งเสริมการค้าระหว่างกัน รวมถึงจีนให้งบประมาณสนับสนุนเพื่อสร้างศูนย์พลังงานก๊าซธรรมชาติเหลว (liquid natural gas, LNG) ในท่าเรือกวาดาร์และสร้างท่อส่งก๊าซเพื่อขนส่งพลังงานระหว่างกัน²²⁵ ในท้ายที่สุดเมื่อเกิดการค้าระหว่างกันมากขึ้นปัญหาตามแนวชายแดนปากีสถานก็อาจจะลดลงตาม นอกจากนี้ อัฟกานิสถานจะเป็นประตูให้ปากีสถานเข้าถึงประเทศผู้ผลิตน้ำมันในเอเชียกลางเพื่อติดต่อซื้อขายและขนส่งพลังงานจึงจะช่วยส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงานในระยะยาวเพราะพลังงานเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ

ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ กล่าวคือเมื่อปากีสถานมีพลังงานเพียงพอต่อการบริโภคในระดับหนึ่งแล้วต่อมารัฐบาลก็สามารถขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจได้อย่างราบรื่นขึ้นส่งผลให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 2015 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดจนมีมูลค่า 270.556 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากเงินลงทุนจำนวน 46 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาที่คิดเป็นร้อยละ 17 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศแล้ว²²⁶ โดยนับว่าเป็นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่สูงที่สุดของปากีสถานส่งผลให้ตลาดหุ้นของปากีสถานเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องจนใน ค.ศ. 2016 สำนักข่าวบลูมเบิร์ก (Bloomberg) จัดอันดับให้เป็นตลาดหุ้นที่เติบโตดีเป็นอันดับที่ 5 ของโลก²²⁷ นอกจากนี้ ระดับทุนสำรองระหว่างประเทศมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่มีการตกลงกันสร้าง CPEC ดังจะเห็นได้จากข้อมูลจากธนาคารโลกใน ค.ศ. 2013 ปากีสถานมีทุนสำรองระหว่างประเทศอยู่ที่ 7.6 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา และเพิ่มขึ้นอย่าง

²²³ Malik, "The China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): A Game Changer for Pakistan's Economy," p. 74.

²²⁴ Rafi, Khan and Aslam, *Cpec: Pakistan's Way to Success*, p. 9.

²²⁵ Butt and Butt, "Impact of Cpec on Regional and Extra-Regional Actors," pp. 32, 35.

²²⁶ World Bank, "GDP," 2015, [Online]. Available:

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=PK> (accessed 28 July 2019).

²²⁷ Pakistan Today, "Pakistan Ranked 5th Best Performing Stock Market in 2016," 2016, [Online].

Available: <https://www.pakistantoday.com.pk/2016/12/31/pakistan-ranked-5th-best-performing-stock-market-in-2016/> (accessed 29 July 2019).

ต่อเนื่องเป็น 14.3 และ 20 และใน ค.ศ. 2016 มีทั้งหมด 22 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา²²⁸ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศกำลังฟื้นตัวและมีเสถียรภาพมากขึ้น

การค้าระหว่างประเทศมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เนื่องจากการส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงานช่วยกระตุ้นให้ภาคอุตสาหกรรมอย่างเช่นอุตสาหกรรมสิ่งทอและการเกษตรกลับมาดำเนินการได้ราบรื่นขึ้นทำให้สามารถส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศและเงินได้มากขึ้นแต่สินค้าจากจีนก็สามารถหลั่งไหลมาจำนวนมากเช่นกันซึ่งในอนาคตจะสร้างปัญหาให้กับตลาดภายในประเทศ รวมถึงการลงทุนโดยตรงจากจีนจะช่วยให้ปากีสถานลดการพึ่งพาเงินช่วยเหลือต่างประเทศโดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกาและกองทุนการเงินระหว่างประเทศที่สหรัฐอเมริกามีอำนาจในการตัดสินใจสูงซึ่งจะมาพร้อมกับเงื่อนไขทางการเมืองที่ทำให้ปากีสถานขาดอิสระในการดำเนินนโยบายภายในประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกากดดันให้รัฐบาลปราบปรามกลุ่มกองกำลังอิสลามใน FATA จนทำให้สถานการณ์ภายในประเทศรุนแรงขึ้นเป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลให้พึ่งพาเงินมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่ปากีสถานมีภูมิประเทศตั้งอยู่ระหว่างภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียกลางและตะวันออกกลางทำให้ประเทศต่างๆเห็นถึงความเหมาะสมที่จะเป็นศูนย์กลางทางการขนส่งในภูมิภาค และเมื่อมีการสร้างเขตอุตสาหกรรม เขตเศรษฐกิจพิเศษและโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมที่ทันสมัยขึ้นทั่วประเทศจะยิ่งช่วยส่งเสริมการค้าภายในและระหว่างประเทศเพราะจูงใจให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนในเมืองอื่นๆนอกเหนือจากเมืองหลักมากขึ้น

ปากีสถานจะกลายเป็นศูนย์กลางทางการขนส่งและกระจายสินค้าสำหรับประเทศในเอเชียกลาง จีน อัฟกานิสถาน อิหร่านและรัสเซียซึ่งประเทศเหล่านี้ต้องการมีเส้นทางออกสู่มหาสมุทรอินเดียมาโดยตลอดจึงแสดงท่าทีสนับสนุนการสร้าง CPEC เป็นที่เรียบร้อย²²⁹ การเป็นศูนย์กลางทางการขนส่งทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายของสินค้า บริการ แรงงานและการลงทุนซึ่งจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจที่ซบเซา โดยปากีสถานคาดว่าจะมีสินค้าประมาณร้อยละ 5 จากสินค้าทั้งหมดของจีนขน

²²⁸ World Bank, "Total Reserves," 2019, [Online]. Available:

<https://data.worldbank.org/indicator/FI.RES.TOTL.CD?locations=PK&view=chart> (accessed 29 July 2019).

²²⁹ Malik, "The China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): A Game Changer for Pakistan's Economy," p. 74.

ส่งผ่านท่าเรือของปากีสถาน²³⁰ ทำให้มีรายได้เข้าประเทศจำนวนมหาศาลจากการเก็บค่าธรรมเนียม โดยเฉพาะจากการใช้บริการท่าเรือกวาดาร์ นอกจากนี้ เมื่อท่าเรือกวาดาร์กลายเป็นเมืองท่าและเขตปลอดภาษีอย่างเต็มรูปแบบผสมผสานกับการมีโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัยขึ้นยิ่งจะช่วยสนับสนุนการส่งออกและช่วยลดความคับคั่งของปริมาณสินค้าที่ขนส่งผ่านท่าเรือการาจี้และกาซิมเพราะสินค้าประมาณร้อยละ 95 ของปากีสถานขนส่งทางทะเล²³¹

การเป็นศูนย์กลางทางการขนส่งจะช่วยพัฒนาพื้นที่ตามชนบทให้เจริญขึ้นเพราะเมื่อภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจย่อมส่งผลให้ภาคเอกชนโดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีโอกาสในการเติบโตและเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนส่งจนทำให้พื้นที่ดังกล่าวมีความเป็นเมือง (urbanization) และมีความเป็นอุตสาหกรรม (industrialization) มากขึ้นจึงส่งผลต่อการขยายตัวของภาคการผลิตระดับท้องถิ่นและส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวม ดังจะเห็นได้จากสถาบันบัณฑิตอันดับระหว่างประเทศหลายสำนัก เช่น Morgan Stanley Capital International ระบุว่าปากีสถานจะกลายเป็นตลาดเกิดใหม่เพราะจะมีเม็ดเงินจำนวนมากหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศ²³² และความจริงก็เป็นเช่นนั้นเพราะหลังจากเริ่มสร้าง CPEC ได้เพียง 2 ปี ใน ค.ศ. 2017 ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีมูลค่าสูงถึง 304.952 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกา²³³ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องจนอาจกล่าวได้ว่าปากีสถานจะกลายเป็นเสือตัวใหม่แห่งเอเชีย (Asian tiger)

นอกจากนี้ เมื่อติดต่อค้าขายระหว่างกันมากขึ้นมีความเป็นไปได้ว่าจะช่วยกระชับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้แน่นแฟ้นขึ้นโดยเฉพาะความสัมพันธ์กับจีนจะแน่นแฟ้นยิ่งกว่าเดิม เพราะ CPEC เป็นโครงการในระยะยาวที่มีผลประโยชน์สอดคล้องกันอย่างยิ่งยวดซึ่งจากในอดีตที่เน้นความร่วมมือทางความมั่นคงเปลี่ยนมานับความร่วมมือทางเศรษฐกิจเป็นหลักแต่ผลประโยชน์หลักก็ยังคงเป็นประเด็นความมั่นคงอยู่ดี ส่วนความสัมพันธ์กับอัฟกานิสถานและอิหร่านก็มีแนวโน้มที่ดี

²³⁰ David Brewster, "The Msri and the Evolving Naval Balance in the Indian Ocean," *China's Maritime Silk Road Initiative and South Asia: A Political Economic Analysis of Its Purposes, Perils, and Promise*, ed. Jean-Marc F. Blanchard (Singapore: Palgrave Macmillan, 2018), p. 69.

²³¹ Boyce, *The China-Pakistan Economic Corridor: Trade Security and Regional Implications*, p. 13.

²³² Malik, "The China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): A Game Changer for Pakistan's Economy," p. 76.

²³³ World Bank, "GDP," 2017, [Online]. Available:

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=PK> (accessed 28 July 2019).

ขึ้นเพราะมีการค้าขายและเชื่อมโยงกันมากขึ้นจากการสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สร้างถนนเชื่อมกับอัฟกานิสถานผ่านด่าน Chaman และเชื่อมกับอิหร่านผ่านทางรถไฟสาย Quetta-Kho-e-Taftan²³⁴ สร้างด่านตรวจคนตามแนวชายแดน (Checkpoint) เพื่อต่อต้านการก่อการร้ายร่วมกัน รวมทั้งเตรียมสร้างท่อส่งก๊าซอิหร่านปากีสถาน (Iran-Pakistan gas pipeline, IP) โดยมีความเป็นไปได้ว่าอินเดียอาจกลับเข้าร่วมการเจรจาอีกครั้ง และความสัมพันธ์กับอินเดียอาจจะลดความตึงเครียดลงเพราะมีการนำแนวคิดการสร้างท่อส่งก๊าซ TAPI จากเติร์กเมนิสถานผ่านอัฟกานิสถานและปากีสถานเข้าสู่อินเดียกลับมาเจรจาอีกครั้ง²³⁵ ดังนั้น CPEC เสมือนเป็นโอกาสช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภูมิภาคให้ประเทศเหล่านี้หันมาร่วมมือกันเพื่อลดความตึงเครียดจึงอาจกล่าวได้ว่าคำกล่าวของนายกรัฐมนตรีชาрифที่กล่าวว่า “แถบเศรษฐกิจไม่ได้เป็นเพียงแค่ตัวเปลี่ยนเกมสำหรับปากีสถานเท่านั้นแต่สำหรับทั่วทั้งภูมิภาค”²³⁶ อาจจะเป็นความจริงเมื่อ CPEC ประสบความสำเร็จ

ความมั่นคงทางการเมืองและความมั่นคงทางสังคม กล่าวคือเมื่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมมีเสถียรภาพมากขึ้นจนสามารถเติบโตอย่างต่อเนื่องได้แล้วเมื่อนั้นความมั่นคงทางการเมืองและสังคมจะตามมาเพราะความมั่งคั่งทั้ง 3 ด้านมีความสอดคล้องและส่งผลซึ่งกันและกัน ดังจะเห็นได้จากตั้งแต่แรกว่าการร่วมมือกับจีนในครั้งนี้ทำให้ทุกพรรคการเมืองในแต่ละจังหวัด นายอิมราน ข่าน รัฐบาลนายชาрифและกองทัพเห็นร่วมกันว่า CPEC คือหนทางที่จะช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจที่ซบเซามาอย่างยาวนานให้กลับมาดีขึ้น²³⁷ ไม่ควรมีเหตุการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองใดมาขัดขวางการสร้าง CPEC จึงส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลพลเรือนกับกองทัพมีแนวโน้มที่ดีขึ้นทำให้ระบอบประชาธิปไตยกำลังฟื้นตัวทำให้การเมืองมีเสถียรภาพขึ้นและนโยบายมีความต่อเนื่องกันจึงสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนต่างชาติที่ไม่กล้าเข้ามาลงทุนเพราะความไม่แน่นอนทางการเมืองอาจทำให้ขาดทุนจนถึงขั้นเสียชีวิต นอกจากนี้ CPEC ยังสร้างความรู้สึกมั่นคงให้กับปากีสถานโดยเฉพาะให้กับกองทัพเพราะเงินสร้างโครงการในพื้นที่ที่มีข้อพิพาทกับอินเดียทำให้ปากีสถานมั่นใจว่าเมื่อเกิดความขัดแย้งในพื้นที่ดังกล่าวเงินจะให้การสนับสนุนอย่างน้อยก็ทางการทูต และยิ่งรู้สึกมั่นคงเพราะท่าเรือกวาดาร์จะกลายเป็นฐานทัพเรือแห่งใหม่ที่ยากต่อการปิดล้อมจากอินเดียซึ่งในอดีตฐานทัพเรือหลักตั้งอยู่ที่ท่าเรือการาจีและ

²³⁴ Safdar Sial, "The China-Pakistan Economic Corridor: An Assessment of Potential Threats and Constraints," 2015, [Online]. Available: <http://pakistanhouse.net/wp-content/uploads/2016/11/cpec.pdf> (accessed 28 August 2019).

²³⁵ Ali, "Cpec:Prospects and Challenges for Regional Integration," pp. 6-7.

²³⁶ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, p.173.

²³⁷ Ibid., p. 178.

ท่าเรือกาซิม (Qasim) ถูกอินเดียปิดล้อมตลอดเวลาที่เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน รวมทั้งท่าเรือกวาดาร์อาจจะมีฐานทัพเรือของจีนประจำการอยู่ด้วยเพราะในขณะนี้จีนก็มีเรือดำน้ำประจำกันอยู่เพื่อฝึกซ้อมร่วมกันและปากีสถานก็ซื้อเรือดำน้ำจากจีนเพิ่มจำนวน 8 ลำและก็เคลื่อนย้ายเรือดำน้ำจำนวน 2 ลำมาประจำการเพื่อปกป้องน่านน้ำร่วมกับจีนเพื่อรักษาความปลอดภัยในการสร้าง CPEC²³⁸

การรักษาความปลอดภัยในประเทศมีความเข้มงวดขึ้นเพราะปากีสถานถูกกดดันจากจีนให้ปกป้องชาวจีนและผลประโยชน์ของจีนภายในประเทศ (ถูกกดดันมาหลายครั้งทั้งในเหตุการณ์บุกโจมตีมัสยิดแดง ใน ค.ศ. 2007 และการปฏิบัติการ Zarb-e-Azb ใน ค.ศ. 2014) จึงทำให้รัฐบาลจัดตั้งหน่วยกองกำลังพิเศษภายใต้ชื่อกองกำลังทหารพิเศษรักษาความปลอดภัย (Special Security Division, SSD) จำนวน 12,000 นายประกอบด้วยทหาร 9 กองพันและ 6 กองกำลังพลเรือนที่ถูกฝึกมาเป็นพิเศษสำหรับจัดการกับการก่อการร้ายเพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับแรงงานชาวจีนและโครงการภายใต้ CPEC โดยเฉพาะความปลอดภัยที่ท่าเรือกวาดาร์ในจังหวัดจังหวัดบาลูจิสถาน รวมถึงจังหวัดต่างๆก็ร่วมส่งกองกำลังรักษาความปลอดภัยของจังหวัดตนเองมาช่วยด้วย เช่น จังหวัดโคเบอร์ป็คตูนควาส่งกองกำลังมาจำนวน 9,000 นาย เป็นต้น นอกจากนี้ จีนเองก็ส่งกองกำลังรักษาความปลอดภัยและจ้างบริษัทรักษาความมั่นคง (Private Security Companies, PSC) มาช่วยด้วย ถึงแม้ว่าก่อนหน้านี้รัฐบาลปากีสถานจะส่งกลุ่มรักษาความปลอดภัยจำนวน 8,000 นายไปตามโครงการต่างๆเพื่อปกป้องแรงงานชาวจีนจำนวน 8,112 คนที่ทำงานภายใต้โครงการประมาณกว่า 210 โครงการแล้วก็ตาม²³⁹ อีกทั้งในขณะนี้ทั้งกองทัพจีนและปากีสถานมีการเจรจาที่จะปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายร่วมกัน²⁴⁰ นอกจากนี้ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั่วประเทศโดยการสร้างถนนหนทางย่อมส่งผลให้รัฐบาลสามารถเข้าถึงพื้นที่ตามชนบททางฝั่งตะวันตกได้มากขึ้นจึงทำให้รัฐบาลสามารถรักษาความสงบและบังคับใช้กฎหมายได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งแต่เดิมการเข้าถึงพื้นที่ดังกล่าวเป็นไปอย่างยากลำบากทำให้เปิดโอกาสให้กลุ่มกองกำลังใช้ประโยชน์จากความอ่อนแอของรัฐจนกลายเป็นที่หลบซ่อนตัวของกลุ่มกองกำลังจำนวนมากและในขณะเดียวกันก็สามารถลดโอกาสที่กลุ่มกองกำลังจะต่อต้าน CPEC ในอนาคต ซึ่งความร่วมมือข้างต้นมีความเป็นไปได้ว่าจะทำให้สถานการณ์ความมั่นคงภายในประเทศดีขึ้น

²³⁸ Jacob, "The China-Pakistan Economic Corridor and the China-India-Pakistan Triangle," p. 108.

²³⁹ Brewster, "The Msri and the Evolving Naval Balance in the Indian Ocean," p. 71.

²⁴⁰ Jacob, "The China-Pakistan Economic Corridor and the China-India-Pakistan Triangle," p. 113.

การที่เงินเข้ามาช่วยแบกรับภาระด้านงบประมาณในการรักษาความมั่นคงทำให้รัฐบาลกลางมีงบประมาณมากขึ้นสำหรับนำไปมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและภาคส่วนต่างๆที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่น สาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐาน การศึกษาและการวิจัยด้านเทคโนโลยี เป็นต้น แต่ในอดีตงบประมาณส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ทางการทหารกว่าครึ่งในทุกๆปีทำให้มีงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับนำไปพัฒนาภาคสังคมส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนถูกละเลยและไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม ดังจะเห็นได้จากผลสำรวจทางเศรษฐกิจของปากีสถานใน ค.ศ. 2015 ระบุว่างบประมาณด้านการศึกษาและงบประมาณด้านสาธารณสุขคิดเป็นเพียงแค่ร้อยละ 2 และร้อยละ 0.4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเท่านั้น²⁴¹ การจัดสรรงบประมาณเช่นนี้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลขาดความชอบธรรมส่งผลให้ประชาชนต่อต้านจนนำมาซึ่งการก่อความไม่สงบอยู่ตลอดเวลาทำให้เป็นอุปสรรคต่อพัฒนาเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม ใน ค.ศ. 2015 รัฐบาลปากีสถานได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 466 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาสำหรับการจัดหาอาชีพและขีดความยากจนให้สอดคล้องกับการสร้าง CPEC²⁴² เมื่อแต่ละจังหวัดเชื่อมโยงถึงกันได้สะดวกขึ้นความเจริญจะกระจายได้อย่างทั่วถึงมีความเป็นไปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางกับจังหวัดจะดีขึ้นตามลำดับจนเพิ่มความชอบธรรมให้กับรัฐบาลในที่สุด

ความชอบธรรมของรัฐและรัฐบาลจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากการสร้างโครงการต่างๆจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเพราะก่อให้เกิดการจ้างงานทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มสามารถใช้จ่ายใช้สอยได้มากขึ้น โดย CPEC จะมีโอกาสสร้างการจ้างงานมากกว่า 2 ล้านคนทำให้อัตราการว่างงานลดลง เช่น การพัฒนาทางด่วน Lahore-Multan สร้างการจ้างงานมากกว่า 10,000 คน²⁴³ และส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไปพร้อมๆกันเพราะ CPEC ไม่ได้เป็นเพียงแค่แถบเศรษฐกิจหรือเส้นทางสายพลังงานเท่านั้นแต่ยังเป็นเส้นทางที่สร้างโอกาสให้กับชาวปากีสถานโดยเฉพาะเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต เช่น สร้างโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมที่ทันสมัยโดยเงินส่งบุคลากรประมาณ 3,000 คนเพื่อมาให้ความรู้

²⁴¹ Javid Husain, *Pakistan and a World in Disorder: A Grand Strategy for the Twenty-First Century* (New York: Palgrave Macmillan, 2016), p. 194.

²⁴² Business Recorder, "Psdp 2014-15: Government Releases 73 Percent of Rs 525 Billion," 2015, [Online]. Available: <https://fp.brecorder.com/2015/05/201505301191312/> (accessed 31 September 2019).

²⁴³ Malik, "The China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): A Game Changer for Pakistan's Economy," p. 76.

กับชาวปากีสถาน²⁴⁴ เป็นต้น ในอนาคตจะทำให้ตลาดแรงงานมีบุคลากรที่มีความสามารถมากขึ้นและในประเทศจะมีอาชีพที่เหมาะสมรองรับจึงจะส่งผลให้ลดจำนวนประชากรที่จะออกไปหางานในต่างประเทศจนสามารถแก้ไขปัญหาสมองไหล (brain drain) ที่มีอัตราสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องได้²⁴⁵

นอกจากนี้ CPEC ก่อให้เกิดตลาดแรงงานใหม่อย่างเช่นงานด้านภาษา การขนส่ง การท่องเที่ยว การประมงและการเกษตรสมัยใหม่ซึ่งจะสร้างการจ้างงานไม่มากนักน้อยตามมา ดังจะเห็นได้จากตั้งแต่ ค.ศ. 2015 อัตราการว่างงานของปากีสถานลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 3.56 ลงมาร้อยละ 3.44 และอยู่ที่ร้อยละ 3.18 ใน ค.ศ. 2017²⁴⁶ โดยมีความสอดคล้องกับอัตราการจ้างงานที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 50.73 ใน ค.ศ. 2014 มาอยู่ที่ร้อยละ 51.48 ใน ค.ศ. 2017²⁴⁷ ซึ่งช่วยบรรเทาความทุกข์ทรมานของประชาชนที่ตกงานประมาณ 500,000 คน ใน ค.ศ. 2013 จากอัตราการจ้างงานต่อหัวลดลงเหลือเพียงแค่ร้อยละ 50.73 เท่านั้น โดยสาเหตุหลักมาจากวิกฤตพลังงานไฟฟ้าและสถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศทำให้นักลงทุนไม่มีความเชื่อมั่นจนเงินไหลออกนอกประเทศ ดังจะเห็นได้จากในช่วง ค.ศ. 2013–2014 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงจาก 5.6 เหลือเพียงแค่ 1.5 ล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาเท่านั้น²⁴⁸ แต่ผลจากการส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงาน ความเชื่อมโยงภายในประเทศและส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมจะช่วยสร้างบรรยากาศแห่งการลงทุนจนถึงจุดให้นักลงทุนกลับมา

CPEC ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ให้กับประชาชนทั่วประเทศโดยเฉพาะจังหวัดทางฝั่งตะวันตกที่เป็นแหล่งหลบซ่อนของกลุ่มกองกำลังจำนวนมาก รัฐบาลปากีสถานและจีนมุ่งส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่ในจังหวัดบาลูจิสถานเป็นพิเศษเพราะเสถียรภาพในจังหวัดส่งผลต่อความสำเร็จ

CHULALONGKORN UNIVERSITY

²⁴⁴ Butt and Butt, "Impact of Cpec on Regional and Extra-Regional Actors," p. 31.

²⁴⁵ Wolf, "China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): Regional Cooperation in the Wider South Asian Region," p. 87.

²⁴⁶ World Bank, "Unemployment," 2019, [Online]. Available:

<https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=PK> (accessed 3 September 2019).

²⁴⁷ World Bank, "Employment to Population Ratio," 2019, [Online]. Available:

<https://data.worldbank.org/indicator/SL.EMP.TOTL.SP.ZS?locations=PK> (accessed 3 September 2019).

²⁴⁸ Xiaqing Xie, et al., "Political and Economic Dynamics of Cpec within the Larger Framework of China's One Belt, One Road Initiative," in Khalid Manzoor Butt and M. Usman A. Siddiqi eds., *CPEC* (Lahore: Government College University).

ของท่าเรือกวาดาร์และ CPEC โดยตรง ซึ่งตั้งแต่อดีตจนถึงขณะนี้ยังคงเป็นจังหวัดที่ล้าหลังที่สุดเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ขาดแคลนน้ำและพลังงาน ประชาชนยากจนและขาดโอกาสทางการศึกษาและขาดโอกาสเข้าถึงระบบสาธารณสุขที่มีคุณภาพจึงทำให้คนท้องถิ่นอย่างชาวบาลูชรู้สึกถึงความไม่เท่าเทียมและโกรธแค้นจึงมีความขัดแย้งกับรัฐบาลกลางมาโดยตลอดแม้แต่ในขณะนี้ก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ทำให้สถานการณ์ภายในจังหวัดเต็มไปด้วยความไม่มั่นคง แต่เมื่อสร้าง CPEC ทำให้จังหวัดบาลูชีสถานที่มีการสร้างโครงการมากที่สุดดังที่เห็นในโครงการระยะเร่งด่วนจึงมีแนวโน้มว่าจะเกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น เช่น การพัฒนาถนนเก็บตู้คอนเทนเนอร์และส่งเสริมพื้นที่ตามชายฝั่งสำหรับการประมง เป็นต้น ในอนาคตเมื่อท่าเรือกวาดาร์กลายเป็นเมืองท่าจะเกิดการลงทุน การหลั่งไหลเข้ามาของเงินทุนและประชาชนจะมีโอกาสทำงานมากกว่าเดิมจนทำให้จังหวัดเติบโตและคุณภาพชีวิตของชาวบาลูชจะพัฒนาอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม เมื่อปากีสถานมีความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมเพิ่มขึ้นแล้วก็จะยิ่งส่งเสริมให้การเมืองมีเสถียรภาพส่งผลต่อประสิทธิภาพของนโยบายโดยรวมจึงทำให้รัฐบาลสามารถส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลได้ง่ายขึ้น

การดำเนินนโยบายมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากขีดความสามารถทางนามธรรม (Software) ของรัฐมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นไม่มากนักน้อยเพราะเมื่อระบบเศรษฐกิจมีเสถียรภาพ การเมืองมีเสถียรภาพ สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวมดีขึ้นย่อมส่งผลดีต่อสภาพรัฐทำให้มีความมั่นคง รัฐบาลมีความชอบธรรมในสายตาของประชาชนมากขึ้นเพราะสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนได้ และประชาชนถึงเห็นร่วมกันว่า CPEC จะส่งผลดีต่อประชาชนโดยรวมจึงลดความโกรธแค้นที่นำมาสู่การประท้วงและก่อความไม่สงบทำให้สังคมมีความแตกแยกน้อยลงมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น ซึ่งสภาพรัฐดังกล่าวเป็นผลมาจากการส่งเสริมความมั่นคงด้านพลังงาน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมในข้างต้น รัฐจึงมีขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงโดยไม่ต้องใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงเช่นเดิมโดยหันมาใช้แรงจูงใจทางเศรษฐกิจแทน ซึ่งจะทำให้กลุ่มก่อความไม่สงบและก่อการร้ายสรรหาบุคคลเข้าร่วมได้ยากขึ้นเพราะประชาชนขาดแรงจูงใจที่จะต่อต้านรัฐบาล ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นโดยเฉพาะในจังหวัดทางฝั่งตะวันตกจึงทำให้อย่างน้อยปากีสถานจะสามารถยับยั้งการแพร่กระจายของแนวคิดสุดโต่งทางศาสนาจากกลุ่มกองกำลังอิสลามได้ ประกอบกับเงินเองก็ต้องการจัดการกับกลุ่มกองกำลังชาวอุยกูร์ที่เข้ามาหลบซ่อนและฝึกซ้อมในพื้นที่ดังกล่าวจึงยกระดับความร่วมมือกับปากีสถานในการต่อต้านกลุ่มกองกำลังต่างๆตามชายแดนซึ่งจะทำให้สถานการณ์ความมั่นคงภายในประเทศดีขึ้น

ในทางทฤษฎีนั้น เมื่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นจากการขจัดปัญหาความยากจน และสร้างการจ้างงานจึงมีความเป็นไปได้ว่าจะสามารถยับยั้งปัญหาการก่อความไม่สงบและการก่อกา

ร้ายได้ โดย CPEC มีศักยภาพเพียงพอที่จะยกระดับความเป็นอยู่ให้กับประชาชนทั่วประเทศอีกทั้งยังช่วยบรรเทาความไม่พอใจของกลุ่มบุคคลที่ไม่พอใจการกระทำของรัฐบาลในอดีตจึงมีความเป็นไปได้ว่าปัญหาการก่อความไม่สงบและการก่อการร้ายจะลดลงจนส่งผลให้สถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศลดลงตามมาด้วยจนในที่สุดสภาพรัฐที่มีความมั่นคงก็ย้อนกลับมาสนับสนุนการสร้าง CPEC เพราะถ้าสภาพรัฐที่มีแต่ความไม่มั่นคงจะเป็นอุปสรรคต่อการสร้าง CPEC อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

สถานการณ์ความมั่นคงภายในประเทศคือประเด็นที่ต้องคำนึงถึงมากที่สุดในการสร้าง CPEC ให้สำเร็จมีฉะนั้นการสร้างจะเป็นไปอย่างยากลำบากทำให้ผลประโยชน์ที่ปากีสถานคาดว่าจะได้รับอาจกลายเป็นเพียงความพยายามของรัฐบาลเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกัน CPEC เองก็ช่วยยับยั้งปัญหาการก่อความไม่สงบและการก่อการร้าย เนื่องจาก CPEC ช่วยกระตุ้นกระบวนการสร้างรัฐให้รัฐมีความเข้มแข็งขึ้นทั้งช่วยส่งเสริมขีดความสามารถทางรูปธรรม (Hardware) และขีดความสามารถทางนามธรรม (Software) ให้กับปากีสถาน ดังนั้น รัฐบาลจึงมีศักยภาพในการจัดการกับปัญหาการก่อความไม่สงบและการก่อการร้ายได้ซึ่งเป็นสาเหตุหลักของความไม่มั่นคงภายในประเทศมาอย่างยาวนาน ซึ่งปากีสถานมีศักยภาพและความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นใน 4 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง รวบรวมดินแดนและประชากรให้อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐมากขึ้น กล่าวคือสภาพรัฐอ่อนแอกับรัฐที่ไม่สามารถรวบรวมดินแดนให้เป็นเอกภาพได้ทำให้เปิดโอกาสให้ตัวแสดงอื่นๆ สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ดังกล่าว เช่น รัฐอื่นแทรกแซงเพื่อบ่อนทำลายและโจมตี เครือข่ายค้ายาเสพติดใช้เป็นพื้นที่และช่องทางในการผลิตและลำเลียง เป็นต้น แต่ CPEC สามารถช่วยลดความอ่อนแออันนี้ได้เพราะ CPEC คือการสร้างรัฐรูปแบบหนึ่งจากการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อพัฒนาประเทศ โดยในระยะยาวปากีสถานจะสามารถเข้าถึงพื้นที่ในชนบทโดยเฉพาะใน FATA ที่เป็นแหล่งซ่อนตัวของกลุ่มกองกำลังต่างๆได้มากขึ้นจนรัฐบาลสามารถเข้าไปควบคุมการใช้กำลังและบังคับใช้กฎหมายได้มีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม ซึ่งที่ผ่านมาหน้าที่ดังกล่าวถูกดำเนินการโดยหัวหน้าเผ่าในแต่ละพื้นที่จึงทำให้กลุ่มกองกำลังใช้ประโยชน์จากความอ่อนแอของรัฐโดยการทำหน้าที่แทนรัฐ เช่น ให้ความคุ้มครองและรักษากฎระเบียบ ให้ความเป็นธรรมและตัดสินคดีอย่างรวดเร็ว ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการและทางการเงิน เป็นต้น จนสร้างความความชอบธรรมและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งร่วมกับคนในท้องถิ่นจึงได้รับการยอมรับจากสังคมนั้นๆซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลไร้ประสิทธิภาพในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของคนท้องถิ่นในท้ายที่สุดกลุ่มกองกำลังก็แสวงหาคนเข้าร่วมเครือข่ายได้อย่างสะดวก นอกจากนี้ รัฐบาลสามารถส่งทหารและตำรวจเข้าไปสังเกตการณ์และเฝ้าระวังเหตุการณ์ก่อความไม่สงบเพื่อจะกระชับพื้นที่ได้ทันทีลดโอกาสของเหตุการณ์ต่อต้านในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับการสร้างรัฐเพราะถ้าปากีสถานยังไม่สามารถรักษาดินแดนให้เป็นเอกภาพได้ก็เป็นไป

ได้ยากที่จะกลายเป็นรัฐที่เข้มแข็งได้เพราะในระยะยาวจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในประเทศและต่อเสถียรภาพโดยรวม เช่น ชนชาติต่างๆแตกแยกกันมากขึ้น กลุ่มกองกำลังและกลุ่มก่อการร้ายสามารถยึดพื้นที่ใน FATA ได้มากกว่าเดิม ไม่สามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างทั่วถึง เป็นต้น

ประการที่สอง ลดการขยายตัวของกลุ่มก่อความไม่สงบและก่อการร้าย กล่าวคือการที่ประชาชนจะเข้าร่วมกับกลุ่มก่อความไม่สงบและก่อการร้ายส่วนใหญ่มีสาเหตุหรือแรงจูงใจมาจากความรู้สึกไม่พอใจและคับข้องใจในความไม่เท่าเทียมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการขาดโอกาสในการพัฒนาในชีวิตและขาดการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่ง CPEC สามารถลดการขยายตัวของกลุ่มกองกำลังต่างๆได้เพราะการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศทำให้สภาพรัฐที่มีความมั่นคงขึ้นจะทำให้ประชาชนมีอาชีพและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รู้สึกถึงความเท่าเทียมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมมากกว่าเดิม อีกทั้งการพัฒนาพื้นที่ชนบทที่มีความยากจนและขาดโอกาสในด้านต่างๆสามารถลดปัญหาความขัดแย้งทางชนชาติและศาสนาได้ในระดับหนึ่งจนเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีโอกาสถูกชักจูงได้ง่ายสามารถมองเห็นว่าอนาคตตนจะมีโอกาสในการพัฒนาชีวิตท้ายที่สุดก็ลดโอกาสที่ประชาชนจะตัดสินใจเข้าร่วมกับกลุ่มก่อความไม่สงบและก่อการร้ายที่มีเป้าหมายเพื่อต่อต้านรัฐบาลไปจนถึงการแบ่งแยกดินแดน

ประการที่สาม นโยบายของรัฐบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือปากีสถานมีสภาพรัฐที่เข้มแข็งขึ้นเพราะการเมืองมีเสถียรภาพ ระบบเศรษฐกิจไม่หยุดชะงักเช่นเดิม สังคมมีความแตกแยกน้อยลง รวมถึงรัฐบาลสามารถหาเงินเข้าประเทศได้มากขึ้นทำให้มีงบประมาณมาส่งเสริมความมั่นคงด้านอื่นๆ เช่น ส่งเสริมภาคอุตสาหกรรม พัฒนาพื้นที่ชนบท พัฒนาความแข็งแกร่งทางการทหารและตำรวจ เป็นต้น ทำให้กลุ่มผลประโยชน์เห็นร่วมกันว่า CPEC คือหนทางหลักที่จะทำให้หลุดพ้นจากสภาพเศรษฐกิจที่ซบเซาและสภาพความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่จึงมีความเป็นไปได้ว่ารัฐบาลในอนาคตจะดำเนินนโยบายลักษณะเดียวกันทำให้นโยบายมีความต่อเนื่องกันส่งผลให้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลมีประสิทธิภาพอย่างไม่เคยเกิดมาก่อน ซึ่งความเป็นอยู่ของประชาชนก็ดีขึ้นทำให้สังคมมีความแตกแยกน้อยลงส่งผลให้ประชาชนมีมุมมองและผลประโยชน์ร่วมกันมากขึ้น ในท้ายที่สุดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันก็ส่งเสริมประสิทธิภาพของนโยบายต่อการยับยั้งปัญหาการก่อความไม่สงบและการก่อการร้าย

ประการที่สี่ ลดความเสี่ยงของภัยคุกคามจากภายนอก รัฐ กล่าวคือปัญหาการก่อความไม่สงบและก่อการร้ายที่ยึดเยื้อภายในปากีสถานส่วนหนึ่งเป็นเพราะกลุ่มกองกำลังภายในประเทศได้รับการสนับสนุนจากตัวแสดงภายนอก รัฐ เช่น อินเดีย อัฟกานิสถาน อิหร่าน ซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น ถึง

อย่างไรก็ตามอุปสรรคที่แท้จริงมาจากภัยคุกคามภายในมากกว่าภัยคุกคามภายนอกประเทศ ถ้าสามารถจัดการกับปัญหาภายในประเทศได้นั้นการจัดการกับภัยคุกคามภายนอกก็จะสะดวกขึ้น เพราะเมื่อประชาชนมีมุมมองต่อภัยคุกคามร่วมกันทำให้รัฐสามารถผลักดันนโยบายเพื่อป้องกันประเทศได้อย่างราบรื่น นอกจากนี้ การที่จีนมีผลประโยชน์ร่วมกับปากีสถานอย่างมหาศาลเช่นนี้อย่างน้อยจีนก็จะช่วยสนับสนุนในการเผชิญหน้ากับประเทศที่ต้องการสร้างสถานการณ์ความไม่มั่นคงหรือบ่อนทำลายการสร้าง CPEC อย่างแน่นอน อีกทั้งจีนยังกระตุ้นให้รัฐบาลเข้มงวดในการรักษาระเบียบและเงินเองก็ร่วมสนับสนุนการต่อต้านการก่อการร้ายด้วย ซึ่ง CPEC ช่วยส่งเสริมความมั่นคงทำให้เพิ่มขีดความสามารถในการเผชิญกับภัยคุกคามจากภายนอกได้เพราะสภาพรัฐที่เข้มแข็งและมีเสถียรภาพขึ้นจะสนับสนุนกิจกรรมของรัฐบาลและลดโอกาสที่ตัวแสดงจากภายนอกจะแทรกแซงกิจการภายในประเทศ

โดยสรุป CPEC ช่วยส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศได้ครอบคลุมทุกมิติไม่ว่าจะเป็นความมั่นคงด้านพลังงาน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ซึ่งในระยะยาวประชาชนโดยรวมจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และ CPEC ก็ส่งเสริมให้ปากีสถานมีศักยภาพและความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นจึงสามารถยับยั้งปัญหาการก่อความไม่สงบและการก่อการร้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นสาเหตุหลักของความไม่มั่นคงภายในประเทศ ดังนั้น ความมั่นคงภายในประเทศโดยรวมก็จะเพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้จะมีโครงการบางส่วนมีความเป็นรูปธรรมในระดับหนึ่งแล้วแต่ยังมีอีกหลายส่วนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริงซึ่งผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและความมั่นคงที่เพิ่มขึ้นตามลำดับอาจจะไม่เป็นไปตามนั้นอย่างราบรื่นในระยะยาวเพราะในขณะนี้ปากีสถานกำลังเผชิญกับผลกระทบทางลบจาก CPEC ที่อาจกลายเป็นสาเหตุของความไม่สงบในอนาคต เช่น CPEC กระตุ้นปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกลางกับจังหวัด กระตุ้นความตึงเครียดกับอินเดีย สินค้าจากจีนล้นไหลเข้ามาตีตลาดภายในประเทศ ธุรกิจขนาดย่อมไม่สามารถแข่งขันได้ ขาดดุลการค้ากับจีนและพึ่งพาเงินแทนสหรัฐอเมริกามากขึ้นยิ่งกระตุ้นความรู้สึกต่อต้านจีน ปัญหาการเวนคืนที่ดิน ปัญหาสิ่งแวดล้อม ไทรมจากดินถล่มและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก หนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้นและประชาชนไม่มีความเชื่อมั่นว่าจะได้ผลประโยชน์ตามที่กล่าวอ้างเพราะรัฐบาลกลางแทบจะไม่เปิดเผยรายละเอียดใดๆ ประชาชนในพื้นที่ไม่มีส่วนร่วมในตัดสินใจผลประโยชน์ของตน ประชาชนโดยเฉพาะในจังหวัดบาลูจิสถานรู้สึกถูกควบคุมและคุกคามจากทหารและตำรวจที่รักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดรวมทั้งยัง

ทำให้งบประมาณด้านการรักษาความปลอดภัยเพิ่มสูงขึ้น²⁴⁹ เป็นต้น ซึ่งประเด็นปัญหาข้างต้นจะกระตุ้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่พอใจและต่อต้านในที่สุด

ทุกสิ่งทุกอย่างที่คาดว่าจะได้รับขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการสร้างท่าเรือกวาดาร์ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบแต่ในขณะนี้เกิดเหตุการณ์ต่อต้าน CPEC อย่างต่อเนื่องขึ้นทั่วประเทศ โดยเฉพาะในจังหวัดจังหวัดบาลูจิสถานถึงแม้ว่าประชาชนโดยรวมจะได้ผลประโยชน์ก็ตาม รวมถึงผลประโยชน์มหาศาลที่ปากีสถานและจีนจะได้รับส่งผลให้การล้มเลิกโครงการเป็นไปได้ยากจึงมีแนวโน้มว่าจะเกิดเหตุการณ์ต่อต้านมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งการสร้างโครงการขนาดใหญ่ท่ามกลางสภาพรัฐที่เต็มไปด้วยความไม่มั่นคงที่สะสมมาตั้งแต่อดีตจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้แน่นอนที่รัฐบาลจะต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่อต้านจากกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงจากการสร้าง CPEC

3.3 เหตุการณ์การต่อต้าน

ตั้งแต่ก่อนการประกาศสร้าง CPEC อย่างเป็นทางการเกิดเหตุการณ์ก่อความไม่สงบตามจังหวัดต่างๆภายในปากีสถานเพื่อต่อต้านการสร้าง CPEC ซึ่งเหตุการณ์เหล่านั้นแสดงให้เห็นว่ามีกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศของรัฐบาลนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศ ในการนำเสนอจะพิจารณากลุ่มที่มีความเป็นไปได้ว่าจะต่อต้าน CPEC ก่อนและต่อมาจะเสนอเหตุการณ์ต่อต้านตั้งแต่ ค.ศ. 2015–2017 เพื่อที่จะระบุว่าในช่วงเวลาดังกล่าวมีกลุ่มบุคคลใดเป็นกลุ่มที่รู้สึกไม่มั่นคงโดยตรงจากความพยายามของรัฐบาลในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศผ่านการสร้าง CPEC

3.3.1 กลุ่มที่มีความเป็นไปได้ว่าจะต่อต้าน

เมื่อพิจารณาจากเป้าหมายและรายละเอียดของ CPEC ร่วมกับผลประโยชน์ด้านความมั่นคงที่ปากีสถานและจีนจะได้รับแสดงให้เห็นว่ามีตัวแสดงที่จะได้รับผลกระทบทั้งจากทางตรงและทางอ้อม

²⁴⁹ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

จนมีความเป็นไปได้ว่าจะต่อต้านซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มต่อต้าน CPEC โดยใช้จุดเริ่มต้น สาเหตุและเป้าหมายของการต่อต้านเป็นเกณฑ์ทำให้สามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มบุคคลที่ต่อต้านปากีสถานและจีนก่อนการประกาศสร้าง CPEC ซึ่งสาเหตุคือความรู้สึกไม่มั่นคงจาก CPEC รวมทั้งยังใช้การต่อต้าน CPEC เป็นเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายซึ่งเป้าหมายคือการเพิ่มความมั่นคงให้แก่กลุ่มตนและต้องการแก้แค้น ลดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมของรัฐบาลจนนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือการแบ่งแยกดินแดนเป็นรัฐอธิปไตย สำหรับกลุ่มที่ต่อต้านปากีสถานอยู่เดิมมีด้วยกันหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยบาลูจิสถาน (BLF) กลุ่มกองกำลังปลดปล่อยบาลูช (BLA) กลุ่มกองกำลังสหรัฐบาลูช (Baluch Republican Army, BRA) กลุ่มกองกำลังบาลูจิสถาน (Lashkar e Balochistan, LeB) กลุ่มกองกำลังรวมบาลูช (United Baloch Army, UBA) กลุ่มขบวนการปลดปล่อยประชาชนบาลูจิสถาน (Baluchistan Peoples' Liberation Front, BPLF) องค์การนักศึกษาบาลูจิสถาน (Baluchistan Students Organization, BSO) กลุ่มกองกำลังปลดปล่อยซินด์เดส (Sindhudesh Liberation Army, SLA) และกลุ่มกองกำลังปฏิวัติซินด์เดส (SRA) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มที่รู้สึกไม่มั่นคงจาก CPEC โดยตรงส่วนใหญ่จะมาจากจังหวัดทางฝั่งตะวันตกโดยเฉพาะจังหวัดบาลูจิสถาน ได้แก่ กลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยบาลูจิสถาน กลุ่มกองกำลังปลดปล่อยบาลูชและกลุ่มกองกำลังสหรัฐบาลูชที่มีความต้องการให้จังหวัดของตนเป็นรัฐอธิปไตย โดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและภาษามาตั้งแต่ทศวรรษ 1940 เป็นต้นมา

นอกจากนี้ กลุ่มข้างต้นรู้สึกถูกเอาเปรียบและถูกละเลยจากรัฐบาลกลางมาโดยตลอดเพราะขาดสิทธิทางการเมืองและมีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนซึ่งจังหวัดบาลูจิสถานมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นจำนวนมากแต่กลับถูกนำไปใช้พัฒนาส่วนอื่นๆของประเทศแต่จังหวัดบาลูจิสถานเองไม่ได้รับการจัดสรรผลประโยชน์จากทรัพยากรอย่างเป็นธรรมส่งผลให้จังหวัดยังคงมีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจนและไม่พัฒนา ดังนั้น ประชาชนจึงไม่พอใจและต่อต้านรัฐบาลมาโดยตลอด ซึ่งหลังจากการประกาศสร้าง CPEC ยิ่งทำให้กลุ่มดังกล่าวรู้สึกไม่มั่นคงเพราะกลัวว่าจะถูกเอาเปรียบจากการหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติยิ่งขึ้นเพราะนอกจากรัฐบาลกลางแล้วจีนก็ยังสามารถเข้ามาแสวงหาประโยชน์เช่นกัน²⁵⁰ และเมื่อจังหวัดถูกพัฒนาจะยิ่งทำให้คนท้องถิ่นกลายเป็นชนกลุ่มน้อยในที่สุดทำให้กลุ่มเหล่านี้รู้สึกไม่มั่นคงโดยตรงจึงต่อต้าน CPEC โดยใช้โครงการเป็นเป้าโจมตีเพราะเป็นโครงการขนาด

²⁵⁰ Sudha Ramachandra, "Chinese Projects in Pakistan Prove Tempting Targets for Terrorist Groups," *The Jamestown Foundation*, Vol. 16, No. 3 (2018), p. 5.

ใหญ่ที่มีในทุกจังหวัดทำให้สามารถโจมตีได้สะดวกและโฆษณาชวนเชื่อได้เป็นวงกว้างเพราะเป็นที่สนใจของประชาชนภายในประเทศและของประเทศอื่นๆ

สำหรับกลุ่มที่ต่อต้านจีนอยู่เดิมมีหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มขบวนการอิสลามเตอร์กิสถานตะวันออก (East Turkistan Islamic Movement, ETIM) องค์การปลดปล่อยเตอร์กิสถานตะวันออก (East Turkestan Liberation Organization, ETLO) สภาเยาวชนชาวอุยกูร์โลก (World Uyghur Youth Congress, WUYC) องค์การปลดปล่อยอุยกูร์ (Uyghur Liberation Organization, ULO) ศูนย์ข้อมูลเตอร์กิสถานตะวันออก (East Turkistan Information Organization, ETIC) กลุ่มขบวนการอิสลามอุซเบกิสถาน (Islamic Movement of Uzbekistan, IMU) และกลุ่มอิสลามเตอร์กิสถาน (Turkistan Islamic Party, TIP) เป็นต้น ซึ่งกลุ่มดังกล่าวเป็นกองกำลังชนชาติอุยกูร์ที่มีความต้องการให้ดินแดนซินเจียงเป็นรัฐอธิปไตยที่ปกครองแบบรัฐอิสลามภายใต้ประเทศที่ใช้ชื่อว่า “เตอร์กิสถานตะวันออก”²⁵¹ โดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทางประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และภาษามาตั้งแต่ทศวรรษ 1950 เป็นต้นมา ดังจะเห็นได้จากจีนใช้มาตรการต่างๆ เพื่อลดทอนอัตลักษณ์ของชนชาติอุยกูร์ที่ถือว่าเป็นชนกลุ่มน้อยในจีน เช่น การอพยพชาวฮั่นเข้าไปตั้งถิ่นฐานในซินเจียง เป็นต้น รวมทั้งชาวอุยกูร์มีความรู้สึกไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจ ดังจะเห็นได้จากซินเจียงเป็นดินแดนทางภาคตะวันตกที่ได้รับการพัฒนาน้อยมากในจีนถึงแม้ว่าจะมีแก๊สธรรมชาติมากที่สุดในประเทศก็ตาม²⁵² ดังนั้น ชาวอุยกูร์จึงต่อต้านและขัดแย้งกับทางการจีนมาโดยตลอดจนกลายเป็นปัญหาความมั่นคงแห่งชาติของจีนตั้งแต่ ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา จีนจึงใช้มาตรการอย่างเข้มงวดเพื่อควบคุมชาวอุยกูร์แต่ยังทำให้ประชาชนไม่พอใจและต่อต้านมากยิ่งขึ้นจนทำให้เกิดขบวนการก่อการร้ายในข้างต้นขึ้นมาต่อต้านรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม ใน ค.ศ. 2002 จีนได้เปลี่ยนนโยบายให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์พัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของจีนที่ประกาศ ใน ค.ศ. 2000²⁵³ เพื่อจัดการกับปัญหาการก่อการร้ายและความไม่สงบในซินเจียงโดยการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความกินดีอยู่ดีมากขึ้น ซึ่งหนึ่งในสาเหตุของการประกาศสร้าง CPEC ก็เพื่อพัฒนาซินเจียงแต่กลับยิ่งทำให้กลุ่มดังกล่าวรู้สึกไม่มั่นคงเพราะการ

²⁵¹ David Lai, The United States and China in Power Transition (Pennsylvania: Strategic Studies Institute, 2011), p. 168.

²⁵² Ahmed and Fatima, Cpec 2015: A Review of Proposed Opportunities and Significance.

²⁵³ Mehmet Ögütçü and Markus Taube, "Getting China's Regions Moving," Trade Investing in China, No. 231/232 (May 2002), pp. 13-15.

พัฒนาจีนเจียงจะทำให้ลดปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมขบวนการแบ่งแยกดินแดนจึงทำให้กลุ่มเหล่านี้ต่อต้าน CPEC เพราะรู้สึกไม่มั่นคงและใช้โครงการเป็นเป้าโจมตี เนื่องจาก CPEC เป็นเส้นทางที่สำคัญที่สุดในข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางซึ่งจะสามารถลดเกียรติภูมิและความน่าเชื่อถือของจีนได้ รวมถึงใช้ชาวจีนเป็นเป้าโจมตีเพราะในขณะนี้ชาวจีนที่อาศัยและเข้ามาก่อสร้างในปากีสถานประมาณสูงถึง 30,000 คน ซึ่งจะสร้างความหวาดกลัวให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้าง CPEC ประกอบกับปากีสถานยังขาดศักยภาพในการรักษาความมั่นคงอย่างทั่วถึงทำให้ง่ายต่อการก่อความไม่สงบมากกว่าในแผ่นดินจีนเพราะจีนมีความเข้มงวดด้านความปลอดภัยอย่างยิ่ง²⁵⁴

กลุ่มที่สอง กลุ่มบุคคลที่ต่อต้านปากีสถานและจีนหลังการประกาศสร้าง CPEC ซึ่งสาเหตุและเป้าหมายยังคงไม่มีรายละเอียดเพราะยังไม่สามารถระบุได้ว่ามีกลุ่มดังกล่าวเกิดขึ้นจริง เนื่องจาก CPEC เป็นโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ส่งผลดีต่อประชาชนของทั้ง 2 ประเทศในระยะยาว จึงทำให้การต่อต้านไม่ได้มีสาเหตุมาจากรายละเอียดของโครงการโดยตรง

กลุ่มที่สาม กลุ่มก่อความไม่สงบและก่อการร้ายในปากีสถาน ซึ่งสาเหตุยังคงไม่มีความชัดเจน เพราะมีกลุ่มดังกล่าวเป็นจำนวนมากกระจายอยู่ทั่วประเทศและมีการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายอย่างหลวมๆที่ไม่มีโครงสร้างการบังคับบัญชาอย่างชัดเจน แต่สาเหตุโดยรวมเท่าที่สามารถระบุได้คือต่อต้าน CPEC เพื่อร่วมสนับสนุนการทำญihadทั่วโลก (global jihad) เพื่อก่อตั้งรัฐอิสลามกับกลุ่มญihadอย่างเช่นอัลกออิดะฮ์และไอซิส (ISIS) ส่วนเป้าหมายคือการโฆษณาชวนเชื่อ ลดความน่าเชื่อถือและต่อต้านรัฐบาลปากีสถานและจีน โดยกลุ่มก่อความไม่สงบมีอยู่ทุกจังหวัดรวมถึงเขตเมืองหลวงอิสลามาบาด เขตบริหารสหพันธ์ชนเผ่า (FATA) กิลกิต-บัลติสถาน (GB) และอาซัค จัมมูและแคชเมียร์ (AJK) จึงไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัดว่าเป็นกลุ่มใดและในขณะเดียวกันกลุ่มก่อความไม่สงบยังอาจรับจ้างหรือเป็นสมาชิกของกลุ่มก่อการร้ายได้ถ้ามีเป้าหมายสอดคล้องกัน

ส่วนกลุ่มก่อการร้ายมีหลากหลายที่มีเป้าหมายตั้งแต่โจมตีผู้ต่างศาสนาและนิกายจนถึงการตั้งรัฐอิสลาม เช่น กลุ่มตอลิบานปากีสถาน (TTP) กลุ่มเครือข่ายฮาคานี (Haqqani network) อัลกออิดะฮ์ ไอซิส (ISIS) กลุ่มขบวนการอิสลามอุซเบกิสถาน (IMU) กลุ่มกองกำลังแจงกีวี (Lashkar-e-Jhangvi, LEJ) กลุ่ม Lashkar-e-Taiba (LET) กลุ่ม Harkat-ul-Mujahideen (HuM) กลุ่ม Jaish-e-Mohammed (JeM) กลุ่ม Sipah-E-Sahaba Pakistan (SSP) และกลุ่มทหารของโมฮาเหม็ด (Sipah-e-Mohammad Pakistan, SMP) เป็นต้น กลุ่มดังกล่าวสามารถต่อต้านโครงการต่างๆ

²⁵⁴ Ramachandra, "Chinese Projects in Pakistan Prove Tempting Targets for Terrorist Groups," p. 4.

โดยเฉพาะโครงการทางภาคเหนือเพื่อลดความน่าเชื่อถือของรัฐบาลปากีสถานและเงินถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นศัตรูกับจีนโดยตรง²⁵⁵ ดังจะเห็นได้จากไอซิสประกาศว่า “จะฆ่าชาวจีนให้เลือดไหลเป็นแม่น้ำเพื่อแก้แค้นสิ่งที่จีนปฏิบัติต่อชาวอุยกูร์”²⁵⁶

กลุ่มที่สี่ พรรคการเมืองและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งสาเหตุคือการเสียผลประโยชน์หรือไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม โดยรายละเอียดของแต่ละโครงการถูกปรับเปลี่ยนอยู่เสมอทำให้กลุ่มดังกล่าวไม่มีความเชื่อมั่นในรัฐบาลว่าจะกระจายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ส่วนเป้าหมายคือการต่อต้านรัฐบาลกลางเป็นหลัก ซึ่งพรรคการเมืองที่อาจได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเช่น พรรค PTI พรรค Pakistan Awaami Tehreek (PAT) และพรรค Qaumi Waten Party (QWP) อาจต่อต้านทั้งทางตรงตามกลไกทางการเมืองและทางอ้อมโดยการปลุกระดมประท้วงหรือแม้กระทั่งให้การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านต่างๆ เช่น กลุ่ม Jammaat-ud-Dawa (JUD) เป็นกลุ่มก่อการร้ายที่เคยถูกรัฐบาลไล่ล่าแต่หันมาลงเล่นการเมืองโดยก่อตั้งพรรค Milli Muslim League²⁵⁷ เป็นต้น พรรคการเมืองในแต่ละจังหวัดมีความขัดแย้งกันอยู่ก่อนแล้วในเรื่องการแบ่งอำนาจการปกครองและการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เท่าเทียม ดังจะเห็นได้จาก พรรค Pakistan Tehreek-e-Insaaf และพรรค Pakistan Awaami Tehreek ได้กล่าวหารัฐบาลของนายซาริฟว่าทุจริตการเลือกตั้งและเรียกร้องให้รัฐบาลยุติการบริหารประเทศ²⁵⁸ นอกจากนี้ ทุกพรรคการเมืองในแต่ละจังหวัดแสดงท่าทีไม่พอใจต่อการดำเนินงานของรัฐบาลกลางที่ปรับเปลี่ยนการสร้างเส้นทางจากแผนงานเดิมตามบันทึกความเข้าใจใน ค.ศ. 2013 ที่จะสร้างเส้นทางฝั่งตะวันตกมาเป็นเส้นทางฝั่งตะวันออกก่อน โดยเฉพาะพรรค Awami National Party (ANP) ในจังหวัดบาลูจิสถานและพรรค Pashtunkhwa Milli Awami Party (PKMAP) ในจังหวัดโคเบอร์ปักตูนควาได้แสดงท่าทีต่อต้าน CPEC อย่างชัดเจนซึ่งการเปลี่ยนเส้นทางทำให้พรรคและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสูญเสียผลประโยชน์

²⁵⁵ Abit and Ashfaq, "Cpec: Challenges and Opportunities for Pakistan," pp. 155-156.

²⁵⁶ Sudha Ramachandra, "Chinese Projects in Pakistan Prove Tempting Targets for Terrorist Groups", in Alexander Sehmer, et al., *The Jamestown Foundation*, Vol. 16, No. 3 (2018), p. 4.

²⁵⁷ Muhammad Amir Rana, "Pakistan-Based Militant Groups and Prospects of Their Reintegration: A Structural Analysis," 2018, [Online]. Available: https://www.globalgovernancewatch.org/library/doclib/20180320_Pakistanbasedmilitantgroups.pdf (accessed 23 August 2019).

²⁵⁸ Rafi, Khan and Aslam, *Cpec: Pakistan's Way to Success*, pp. 15-17.

จนรู้สึกว่าการสร้างผลประโยชน์ให้กับจังหวัดทางฝั่งตะวันออกอย่างจังหวัดปัญจาบมากกว่าจังหวัดอื่นๆ²⁵⁹

กลุ่มที่ห้า รัฐที่เสียผลประโยชน์ ซึ่งสาเหตุคือการเสียผลประโยชน์จากการที่ปากีสถานและจีนจะมีความมั่นคงเพิ่มขึ้น ส่วนเป้าหมายคือการยุติการสร้าง CPEC โดยรัฐที่เสียผลประโยชน์อย่างเช่น อินเดีย อิหร่าน ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักรเอมิเรตส์อาจจะแพร่ข่าวสารสร้างความกังวลและความไม่มั่นใจต่อเป้าหมายของจีนเพื่อปลุกกระแสการต่อต้านจีนให้รุนแรงกว่าเดิม²⁶⁰ อีกทั้งยังสามารถให้การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านภายในปากีสถานเพื่อบ่อนทำลายและสร้างความวุ่นวายต่อการสร้าง CPEC ดังจะเห็นได้จากอินเดียเป็นรัฐที่เสียผลประโยชน์อย่างชัดเจนที่สุดเพราะมีการสร้างโครงการและเส้นทางผ่านแคว้นแคชเมียร์ที่ยังคงเป็นข้อพิพาทกับปากีสถานจึงทำให้นายนเรนทระ โมที (Narendra Modi) นายกรัฐมนตรีของอินเดียพยายามเสนอให้ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ล้มเลิกการสร้าง CPEC²⁶¹ นอกจากนี้ การที่จีนมีฐานทัพเรือที่ท่าเรือกวาดาร์เสมือนเป็นการปิดล้อมอินเดียและจะทำให้จีนมีอิทธิพลเพิ่มขึ้นในมหาสมุทรอินเดียซึ่งสร้างความรู้สึกไม่มั่นคงให้กับอินเดียจึงทำให้อินเดียพยายามหาหนทางต่อต้านโดยอินเดียจัดสรรงบประมาณจำนวน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาให้แก่หน่วยข่าวกรองของตนที่เรียกว่า Research and Analysis Wing (RAW) เพื่อสนับสนุนกลุ่มกองกำลังชาตินิยมภายในปากีสถานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดบาลูจิสถานเพื่อบ่อนทำลายและขัดขวางการสร้าง CPEC²⁶²

²⁵⁹ Abit and Ashfaq, "Cpec: Challenges and Opportunities for Pakistan," pp. 155-156.

²⁶⁰ Butt and Butt, "Impact of Cpec on Regional and Extra-Regional Actors," pp. 35-39.

²⁶¹ Ibid., p. 36.

²⁶² Abit and Ashfaq, "Cpec: Challenges and Opportunities for Pakistan," pp. 151, 156.

ตารางที่ 2 กลุ่มต่อต้านแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน

กลุ่มต่อต้านปากีสถานและจีนก่อนประกาศสร้าง CPEC		
ชื่อกลุ่ม	สาเหตุการต่อต้าน	เป้าหมายการต่อต้าน
BLF	รู้สึกไม่มั่นคงจาก CPEC ใช้ CPEC เครื่องมือในการต่อต้านเพื่อ บรรลุเป้าหมาย	เพิ่มความมั่นคงให้แก่กลุ่มตน แก้แค้น ลดความน่าเชื่อถือ และความชอบธรรมของ รัฐบาลปากีสถาน แบ่งแยกดินแดนเป็นรัฐ อธิปไตย
BLA		
BRA		
LEB		
UBA		
BPLF		
BSO		
SLA		
SRA		
ETIM	รู้สึกไม่มั่นคงจาก CPEC ใช้ CPEC เครื่องมือในการต่อต้านเพื่อ บรรลุเป้าหมาย	เพิ่มความมั่นคงให้แก่กลุ่มตน แก้แค้น ลดความน่าเชื่อถือ และความชอบธรรมของ รัฐบาลจีน แบ่งแยกดินแดนเป็นรัฐ อธิปไตย
ETLO		
WUYC		
ULO		
ETIC		
IMU		
TIP		
กลุ่มต่อต้านปากีสถานและจีนหลังประกาศสร้าง CPEC		
ชื่อกลุ่ม	สาเหตุการต่อต้าน	เป้าหมายการต่อต้าน
-	-	-
กลุ่มก่อความไม่สงบและก่อการร้ายในปากีสถาน		
ชื่อกลุ่ม	สาเหตุการต่อต้าน	เป้าหมายการต่อต้าน
TTP	ไม่มีความชัดเจนเพราะกลุ่มนี้มีจำนวน มากกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศเป็น เครือข่ายอย่างหลวมๆ	โฆษณาชวนเชื่อ ลดความ น่าเชื่อถือและต่อต้านรัฐบาล ปากีสถานและจีน
Haqqani network		
AL Qaeda		
ISIS		
IMU		

LEJ	ไม่มีความชัดเจนเพราะกลุ่มนี้มีจำนวนมากกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศเป็นเครือข่ายอย่างหลวมๆ	โฆษณาชวนเชื่อ ลดความน่าเชื่อถือและต่อต้านรัฐบาล ปากีสถานและจีน
LET		
HuM		
JeM		
SSP		
SMP		
พรรคการเมืองและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย		
พรรค	สาเหตุการต่อต้าน	เป้าหมายการต่อต้าน
PTI	 เสียผลประโยชน์หรือไม่ได้ผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม	ต่อต้านรัฐบาลกลางของปากีสถาน
PAT		
QWP		
ANP		
PKMAP		
รัฐที่เสียผลประโยชน์		
รัฐ	สาเหตุการต่อต้าน	เป้าหมายการต่อต้าน
อินเดีย	 เสียผลประโยชน์จากการที่จีนและปากีสถานมีความมั่นคงเพิ่มขึ้น	ยุติการสร้าง CPEC
อิหร่าน		
อัฟกานิสถาน		
สหรัฐอเมริกา		
สหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์		

โดยสรุป ทุกกลุ่มมีโอกาสที่จะต่อต้าน CPEC ทั้งนี้ถ้าสูญเสียผลประโยชน์หรือไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมหรือสัมผัสได้ถึงความรู้สึกไม่มั่นคงเมื่อโครงการเริ่มเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ของตนซึ่งทุกกลุ่มยังคงเฝ้าดูผลประโยชน์และผลกระทบในอนาคตอยู่ ส่วนกลุ่มที่สาม สี่และห้าไม่ได้เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงเพียงแต่ใช้ CPEC เป็นเครื่องมือในการต่อต้านรัฐบาลปากีสถานและจีนเท่านั้น แต่กลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงโดยตรงจากความพยายามของรัฐบาลในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศผ่าน CPEC มีเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นในขณะนี้ ได้แก่ กลุ่มที่หนึ่งที่เป็นประชาชนชาวปากีสถานที่ต้องการต่อต้านรัฐบาลปากีสถานเท่านั้น ซึ่งการจะแสดงให้เห็นว่ามีกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงจาก CPEC และต่อต้านจำเป็นต้องมีหลักฐานเชิงรูปธรรมว่ากลุ่มบุคคลใดคือกลุ่มที่ต่อต้านในช่วง ค.ศ. 2015–2017

3.3.2 เหตุการณ์ต่อต้าน (2015-2017)

การสร้าง CPEC ภายใต้สภาพรัฐที่เต็มไปด้วยความไม่มั่นคงที่รัฐบาลไม่มีขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงตั้งแต่อดีตประกอบกับยังสร้างโครงการทั่วประเทศเช่นนี้ทำให้ต้องผ่านจังหวัดและพื้นที่พิพาทที่มีความไม่มั่นคงอยู่เดิมซึ่งยิ่งกระตุ้นความรู้สึกไม่มั่นคงให้รุนแรงขึ้นจึงต้องมีกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงและต้องการต่อต้านเพื่อเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ตนและกลุ่มจนส่งผลให้ความไม่มั่นคงภายในประเทศเพิ่มขึ้น แม้ว่าปากีสถานและจีนจะพยายามรักษาความปลอดภัยและป้องกันเหตุการณ์ก่อความไม่สงบแล้วแต่ก็ไม่สามารถป้องกันเหตุการณ์ต่อต้านที่มุ่งโจมตีชาวจีนและโครงการต่างๆภายใต้ CPEC ได้จึงสร้างความหวาดกลัวไปทั่วประเทศจนในท้ายที่สุดปากีสถานก็เต็มไปด้วยสถานการณ์ความไม่มั่นคง

อย่างที่กล่าวมาว่าความมั่นคงภายในประเทศคือองค์ประกอบหลักของความสำเร็จของการสร้าง CPEC แต่ปากีสถานขาดองค์ประกอบนี้อย่างสิ้นเชิงซึ่งความไม่มั่นคงภายในปากีสถานเกิดจากการก่อความไม่สงบและการก่อการร้าย²⁶³ โดยรัฐบาลพยายามจัดการกับกลุ่มกองกำลังภายในประเทศมานานกว่า 3 ทศวรรษแต่ก็ไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพจนใน ค.ศ. 2016 ถูกจัดให้เป็นอันดับที่ 4 ของประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการก่อการร้ายรุนแรงที่สุด²⁶⁴ แม้ว่าในภาพรวมอัตราการก่อการร้ายและจำนวนผู้บาดเจ็บจะลดลงมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากในระหว่าง ค.ศ. 2009-2016 เกิดเหตุก่อการร้ายมากกว่า 12,000 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตประมาณ 16,526 ราย²⁶⁵ ซึ่งถือว่าน้อยลงแล้ว อย่างไรก็ตาม ช่วงก่อน ค.ศ. 2015 อัตราการก่อการร้ายทั่วประเทศลดลง เนื่องจากการบุกโจมตีกวาดล้างกลุ่มกองกำลังต่างๆในพื้นที่ฝั่งตะวันตกภายใต้ปฏิบัติการ Zarb-e-Azb แต่กลับส่งผลให้กลุ่มกองกำลังแพร่กระจายอย่างรวดเร็วเพราะการบุกโจมตีของกองทัพทำให้กลุ่มกองกำลังหลบหนีจากชายแดนเข้าสู่เมืองใหญ่มากขึ้นโดยเฉพาะเข้าไปในจังหวัดบาลูจิสถานจึงควบคุมพื้นที่

²⁶³ การก่อการร้ายในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้หมายถึงในฐานะที่เป็นวิธีการเท่านั้นซึ่งเป็นอาวุธหรือเครื่องมือของตัวแสดงที่อ่อนแอกว่าฝ่ายตรงข้าม (weapon of the weak)

²⁶⁴ Institute For Economics and Peace, "Global Terrorism Index," 2016, [Online]. Available: <http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf> (accessed 18 August 2019).

²⁶⁵ The Asia Foundation, "Pakistan," 2017, [Online]. Available: <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/10/Pakistan-StateofConflictandViolence.pdf> (accessed 10 September 2019).

และป้องกันเหตุร้ายได้ยากลำบากกว่าเดิม²⁶⁶ เพราะกลุ่มกองกำลังปะปนกระจายตัวอยู่ร่วมกับประชาชนทั่วไปซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกว่าไม่มีพื้นที่ใดปลอดภัย ประชาชนจึงหวาดกลัวโดยเฉพาะชาวจีนกว่า 30,000 คนในปากีสถาน เนื่องจากปากีสถานนับว่าเป็นประเทศที่ไม่มีความมั่นคงติดอันดับโลกเสมอและที่ผ่านมาเกิดเหตุการณ์ลอบโจมตีชาวจีนนับครั้งไม่ถ้วน ปากีสถานจึงกลายเป็นประเทศที่อันตรายสำหรับชาวจีนมากที่สุดในโลก²⁶⁷ ซึ่งประเด็นที่เงินกั่วงวลมากที่สุดในโลกในการสร้าง CPEC คือประเด็นความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน ดังนั้น ปากีสถานจึงเข้มงวดกับการรักษาความปลอดภัยแก่แรงงานชาวจีนและโครงการต่างๆมากกว่าเดิม

รัฐบาลกลางพยายามรักษาความมั่นคงเพื่อให้การสร้าง CPEC เป็นไปอย่างราบรื่น ดังจะเห็นได้จากรัฐบาลประกาศใช้กฎหมายแผนปฏิบัติการแห่งชาติ (National action plan, NAP) ใน ค.ศ. 2015 เพื่อเร่งจัดการกับกลุ่มก่อการร้าย และตั้งศูนย์สอบสวนทางการเงินการก่อการร้ายแห่งชาติ (National Terrorist Financing Investigation Cell, NTFIC) เพื่อติดตามเส้นทางทางการเงินระหว่างธนาคารภายในประเทศและระหว่างประเทศ อีกทั้งรัฐบาลยังประกาศห้าม (banned) องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายมากถึง 212 องค์กรเพื่อตัดช่องทางทางการเงินและช่องทาง การหาคนเข้าร่วมกลุ่มกองกำลัง แต่ความพยายามของรัฐบาลไม่ประสบความสำเร็จเพราะกลุ่มกองกำลังรับเงินสนับสนุนจากระบบที่ไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างเช่น ระบบ Hawala และเปลี่ยนวิธีการหาเงินทุน เช่น ตั้งมูลนิธิรับเงินบริจาค รับเงินสนับสนุนจากต่างประเทศ ค้าและขนส่งสารเสพติด และลักพาตัวบุคคลสำคัญมาเรียกค่าไถ่²⁶⁸ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ต่อต้าน CPEC จากกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงรุนแรงขึ้นเรื่อยๆจึงส่งผลให้ความไม่มั่นคงภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงแสดงท่าทีต่อต้านด้วยหลากหลายวิธีตั้งแต่การโจมตีทางคำพูดโดยการปลุกระดมให้รู้สึกไม่ไว้วางใจรัฐบาลกลางและเงินรวมทั้งโจมตีทางการกระทำโดยการก่อความไม่สงบและก่อการร้าย เช่น การลอบสังหาร การลักพาตัว การวางระเบิดที่ก่อสร้าง ระเบิดพลีชีพ เป็นต้น โดยกลุ่มเป้าหมายในการโจมตีเป็นไปได้หมดตั้งแต่หน่วย

²⁶⁶ Institute For Economics and Peace, "Global Terrorism Index," 2016, [Online]. Available: <http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf> (accessed 18 August 2019).

²⁶⁷ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, p. 99.

²⁶⁸ Maryam Azam and Umbreen Javaid, "The Sources of Militancy in Pakistan," *Journal of The Research Society of Pakistan*, Vol. 54, No. 2 (2017), pp. 191-192.

รักษาความปลอดภัย ตัวโครงการ แร่งงานก่อสร้างและประชาชนทั่วไป ดังนั้น การต่อต้านของกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงส่งผลให้ความไม่มั่นคงภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ต่อต้าน CPEC ที่รุนแรงจนเป็นข่าวใหญ่มีดังนี้

ก่อนการประกาศสร้าง CPEC อย่างเป็นทางการมีเหตุการณ์ต่อต้านแล้ว เนื่องจากการแพร่กระจายของข่าวสารว่าทั้ง 2 ประเทศตกลงที่จะร่วมมือกันสร้าง CPEC ทำให้ประชาชนรับรู้แล้ว ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 2013 เกิดเหตุลอบโจมตีถึงน้ำมันของจีนในจังหวัดบาลูจิสถานและใน ค.ศ. 2015 ก็เกิดเหตุการณ์ลักษณะเดียวกันอีกโดยกลุ่มที่แสดงตนว่าเป็นผู้ก่อเหตุคือกลุ่มกองกำลังชาวบาลูช²⁶⁹ นอกจากนี้ ก่อนการประกาศสร้างหนึ่งเดือนในเดือนเมษายนเกิดเหตุลอบสังหารแรงงานที่ไม่ใช่ชาวบาลูชจำนวน 20 ราย โดยกลุ่มที่แสดงตนว่าเป็นผู้ก่อเหตุคือกลุ่มแนวร่วมปลดปล่อยบาลูจิสถาน (BLF) ซึ่งการต่อต้านดังกล่าวเพื่อแสดงสัญญาณว่าจังหวัดบาลูจิสถานไม่ปลอดภัยต่อผู้ที่จะมาแสวงหาผลประโยชน์จากชาวบาลูชและไม่ปลอดภัยสำหรับการสร้าง CPEC²⁷⁰ อย่างไรก็ตาม ในอดีตสถานการณ์ความไม่สงบภายในกวาดาร์ทำให้มีทหารประจำการเพื่อรักษาความสงบอยู่ทั่วเมืองจนคล้ายกับฐานทัพทหาร (military cantonment) และหลังจากสร้าง CPEC จะยิ่งเข้มงวดมากขึ้น เพราะกลุ่มต่อต้าน CPEC โดยเฉพาะชาวบาลูชที่โจมตีรัฐบาลกลางและเงินมาตั้งแต่อดีตและจะต่อต้านถี่และรุนแรงขึ้นซึ่งกองกำลังรักษาความปลอดภัยไม่สามารถปกป้องชาวจีนและโครงการต่างๆได้อย่างครอบคลุมเมื่อออกนอกเหนือจากขอบเขตของ CPEC

ใน ค.ศ. 2015 หลังการประกาศสร้างอย่างเป็นทางการ เหตุการณ์ก่อความไม่สงบและก่อการร้ายเกิดถี่และรุนแรงขึ้น ดังจะเห็นได้จากในเดือนที่ประกาศสร้างเกิดเหตุลอบสังหารแรงงานที่ไม่ใช่ชาวบาลูช 22 ราย โดยกลุ่มที่แสดงตนว่าเป็นผู้ก่อเหตุคือกลุ่มกองกำลังรวมบาลูช²⁷¹ (UBA) เพราะต้องการส่งสัญญาณว่าไม่พอใจต่อการสร้าง CPEC ซึ่งตั้งแต่ต้นปีอัตราการก่อการร้ายและการเสียชีวิตลดลงมาตลอดแต่หลังประกาศสร้างอย่างเป็นทางการได้เพียงแค่หนึ่งเดือนส่งผลให้อัตราการก่อการ

²⁶⁹ Barbara Kelemen, "China's Twofold Cpec Strategy in Pakistan: Present Security Challenges and Future Prospects," 2018, [Online]. Available: http://www.asian.sk/wp-content/uploads/2018/09/China-Pakistan_Kelemen_fin.pdf (accessed 7 August 2019).

²⁷⁰ Safdar Sial and Peer Muhammad, "Silk Route Monitor: A Review of Developments on China-Pakistan Economic Corridor," 2015, [Online]. Available: <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2017/11/SSial-PMuhammad-CPEC.pdf> (accessed 4 September 2019).

²⁷¹ Ibid.

ร้ายพุ่งสูงขึ้นในทันทีจากเดือนเมษายนที่มีจำนวนการก่อการร้ายประมาณ 50 ครั้ง ผู้เสียชีวิต 70 ราย เพิ่มขึ้นมาเป็น 90 ครั้ง ผู้เสียชีวิตประมาณ 180 ราย ซึ่งเป็นพื้นที่ทางฝั่งตะวันตกมากกว่าครึ่งโดยจังหวัดบาลูจิสถานคือจังหวัดที่เกิดเหตุก่อการร้ายมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากในช่วงเดือนมกราคมถึงกรกฎาคมเกิดเหตุการณ์ก่อการร้ายทั้งหมด 431 ครั้ง ในจังหวัดบาลูจิสถาน 167 ครั้ง ใน FATA 96 ครั้งและในจังหวัดโคเบอร์ปักตูนควา 78 ครั้ง²⁷² และหลังจากนี้ก็เกิดเหตุต่อต้านรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ

ใน ค.ศ. 2016 เดือนพฤษภาคมก็เกิดเหตุลอบวางระเบิดที่เมืองการาจีเพื่อสังหารวิศวกรชาวจีนจนได้รับบาดเจ็บสาหัส 2 ราย โดยกลุ่มที่แสดงตนว่าเป็นผู้ก่อเหตุคือกลุ่มกองกำลังปฏิวัติซินด์เดส (SRA) เพราะต้องการขับไล่ผู้ที่จะมาแสวงหาผลประโยชน์ในจังหวัดซินด์²⁷³ และในเดือนเดียวกันนั้นก็เกิดเหตุลอบวางระเบิดในจังหวัดบาลูจิสถานทำให้วิศวกรชาวจีนเสียชีวิต 2 รายและบาดเจ็บอีกเป็นจำนวนมาก โดยกลุ่มที่แสดงตนว่าเป็นผู้ก่อเหตุคือกลุ่มกองกำลังปลดปล่อยบาลูช (BLA) เพราะต้องการให้จีนล้มเลิกการสร้าง CPEC²⁷⁴ ซึ่งเหตุการณ์ก่อความไม่สงบและก่อการร้ายข้างต้นส่งผลให้ใน ค.ศ. 2016 จังหวัดบาลูจิสถานเป็นจังหวัดที่เกิดเหตุการณ์ก่อความไม่สงบและการก่อการร้ายมากที่สุดเช่นเดียวกับเมื่อปีที่แล้วซึ่งมากถึงร้อยละ 34 ของเหตุการณ์ทั้งหมดโดยมีผู้เสียชีวิต 412 รายและได้รับบาดเจ็บ 702 ราย²⁷⁵ โดยรัฐบาลกลางรายงานว่าในปีนี้มีชาวปากีสถานอย่างน้อย 44 รายเสียชีวิตจาก CPEC²⁷⁶ อย่างไรก็ตาม แต่เดิมกลุ่มกองกำลังหลบหนีเข้ามาแฝงตัวอยู่ในจังหวัดบาลูจิสถานจนกลายเป็นจังหวัดที่อันตรายที่สุดสำหรับสร้าง CPEC แต่รัฐบาลก็หวังว่าจะช่วยลดปัญหาการก่อความไม่สงบได้แต่เมื่อสร้างจริงๆแล้ว CPEC เองกลับยิ่งกระตุ้นให้เกิดเหตุก่อความไม่สงบและก่อการร้ายมากขึ้นจนอันตรายมากกว่าเดิม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

²⁷² Ibid.

²⁷³ Ramachandra, "Chinese Projects in Pakistan Prove Tempting Targets for Terrorist Groups," p. 5.

²⁷⁴ Singh, "Baloch Rebels Attack Dudher Project Site, 2 Chinese Engineers Killed, Many Hurt," 2016, [Online]. Available: <http://indiatoday.intoday.in/story/baloch-rebels-attack-kills-two-engineers/1/775273.html> (accessed 13 April 2017).

²⁷⁵ The Asia Foundation, "Pakistan," 2017, [Online]. Available: <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/10/Pakistan-StateofConflictandViolence.pdf> (accessed 10 September 2019).

²⁷⁶ Raffaello Pantucci, "The Lesson of the Pakistan Suicide Attack: China Will Have to Pay a High Price for Its Infrastructure Plan," 2018, [Online]. Available: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2160918/lesson-pakistan-suicide-attack-china-will-have-pay-high> (accessed 5 September 2019).

ใน ค.ศ. 2017 สถานการณ์ยิ่งน่าหวาดกลัวมากขึ้นเมื่อไอซิส (ISIS) ประกาศว่าจะสังหารชาวจีนเพื่อแก้แค้นให้กับพี่น้องชาวอุยกูร์และไม่กี่วันถัดมาก็มีชาวจีนเสียชีวิต 5 ราย อีกทั้งในเดือนมีนาคม คู่รักชาวจีนถูกลักพาตัวและถูกสังหารในเมืองควอตตา (Quetta) เมืองหลวงของจังหวัดบาลูจิสถาน โดยไอซิสออกมาแสดงตนว่าเป็นผู้ก่อเหตุทั้งหมด²⁷⁷ ซึ่งสร้างความกังวลต่อประเด็นความปลอดภัยในการสร้าง CPEC และสร้างกระแสความหวาดกลัวให้กับประชาชนในประเทศจีนอย่างมาก รวมถึงในเดือนเมษายนเกิดเหตุต่อต้านใหญ่ไม่ต่ำกว่า 4 เหตุการณ์ในจังหวัดบาลูจิสถาน ดังจะเห็นได้จากเกิดเหตุสังหารคนงานก่อสร้างชาวปากีสถาน 3 รายที่ทำงานภายใต้ CPEC และสังหารคนงานก่อสร้าง 10 รายที่กำลังสร้างท่าเรือกวาดาร์ โดยกลุ่มที่ลงมือคือกลุ่มกองกำลังชาวบาลูชที่ต้องการให้ล้มเลิกการสร้าง CPEC ในจังหวัดของตน²⁷⁸ นอกจากนี้ เกิดเหตุสังหารแรงงานท้องถิ่น 10 ราย ที่เมืองกวาดาร์ แต่ไม่สามารถระบุได้ว่ากลุ่มใดเป็นผู้ก่อเหตุซึ่งการก่อเหตุครั้งนี้สร้างความหวาดกลัวไปทั่วประเทศและสร้างความกังวลต่อความปลอดภัยของการสร้าง CPEC อย่างมาก²⁷⁹ ในเวลาต่อมาประชาชนก็หวาดกลัวมากขึ้นหลังจากรัฐมนตรีมหาดไทยของบาลูจิสถานแจ้งว่าเกิดเหตุลอบวางระเบิดโครงการภายใต้ CPEC ทำให้มีแรงงานเสียชีวิต 10 รายและบาดเจ็บ 2 ราย ซึ่งประชาชนต่างหวาดกลัวในความปลอดภัยของตนเองและรัฐบาลปากีสถานและเงินต่างกังวลต่อความปลอดภัยโดยเฉพาะเงินเพราะสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน อย่างไรก็ตาม นอกจากจังหวัดบาลูจิสถานแล้วยังเกิดเหตุต่อต้านที่อื่นอีกอย่างเช่นจังหวัดซินด์ ดังจะเห็นได้จากในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2017 กลุ่มกองกำลังปลดปล่อยซินด์เดส (SLA) ต้องการให้ล้มเลิก CPEC เช่นเดิมจึงลอบวางระเบิดที่เมืองกาซิมเพื่อสังหารชาวจีนแต่ครั้งนี้ไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บแต่อย่างน้อยก็สร้างความรู้สึกไม่ปลอดภัยส่งผลต่อการลงทุนในภาพรวม และยังประกาศเตือนชาวจีนว่าไม่ควรมาสร้างโครงการใดๆที่ส่งผลเสียต่อจังหวัดซินด์²⁸⁰

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

²⁷⁷ Sarmad Ishafaq, "India and America Collude to Disrupt the China-Pakistan Economic Corridor." 3 June 2019, [Online]. Available: <https://www.opendemocracy.net/en/india-and-america-colludes-disrupt-china-pakistan-economic-corridor/> (accessed 7 September 2019).

²⁷⁸ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks." 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

²⁷⁹ Aamir Latif, "10 Workers Linked to Chinese Project Killed in Pakistan." 2017, [Online]. Available: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/10-workers-linked-to-chinese-project-killed-in-pakistan/817575> (accessed 12 August 2019).

²⁸⁰ Imran Awan, "Chinese Engineers Were the Main Target." 2017, [Online]. Available: <https://dailytimes.com.pk/2500/chinese-engineers-were-the-main-target/> (accessed 12 September 2019).

ระหว่างเกิดเหตุการณ์ก่อความไม่สงบตามพื้นที่ต่างๆ ในช่วงเวลาเดียวกันนั้นความชอบธรรมของรัฐบาลก็ตกต่ำลงเรื่อยๆ เพราะความไร้เสถียรภาพทางการเมืองและสถานการณ์ความไม่สงบจากการต่อต้านโดยการประณามรัฐบาลกลางถึงความไม่โปร่งใสด้านงบประมาณและไม่มีเปิดเผยรายละเอียดของโครงการสู่สาธารณะเท่าที่ควร รวมทั้งคนในท้องถิ่นก็ไม่ได้มีส่วนร่วมในการเจรจาประเด็นที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนอีกทั้งมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เข้มงวดเกินไปทำให้ประชาชนรู้สึกถูกสอดส่องอยู่ตลอดถึงขั้นละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งการกระทำเหล่านี้ของรัฐบาลสร้างความไม่พอใจให้กับประชาชนจนเกิดการชุมนุมประท้วงเป็นระยะๆ นอกจากนี้ ความไม่พอใจของประชาชนต่อรัฐบาลกลางรุนแรงขึ้นหลังจากเหตุการณ์ปานามา เปเปอร์ (Panama Papers) ที่เปิดเผยข้อมูลการถือครองทรัพย์สินของนายชาร์ปและครอบครัวส่งผลให้นายกรัฐมนตรีชาร์ปถูกตั้งข้อหาคอร์รัปชัน และในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2017 ศาลสูงสุดได้ตัดสินให้นายชาร์ปขาดคุณสมบัติการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจึงถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งซึ่งเกิดก่อนการเลือกตั้งทั่วไปเพียงไม่กี่วันเท่านั้นส่งผลให้สถานการณ์ทางการเมืองไร้เสถียรภาพยิ่งขึ้น²⁸¹ ความชอบธรรมของรัฐบาลที่ลดลงเรื่อยๆ และเหตุการณ์ต่อต้านที่ผ่านมากกระตุ้นให้สถานการณ์ภายในประเทศเลวร้ายขึ้น ดังจะเห็นได้จากรายงานว่าด้วยดัชนีสันติภาพระดับโลก (global peace index) ของสถาบันบันเศรษฐกิจและสันติภาพ (Institute For Economics and Peace) ใน ค.ศ. 2017 ระบุว่าปากีสถานเป็นประเทศที่ไม่มีสันติภาพเป็นอันดับที่ 152 จากทั้งหมด 163 ประเทศ²⁸² ซึ่งตั้งแต่แรกสถาปรัฐก็ไม่มี ความเหมาะสมสำหรับการสร้าง CPEC อยู่แล้วแต่พอสร้าง CPEC กลับยังมีแต่ความไม่มั่นคงเพิ่มขึ้นจึงไม่มีความเหมาะสมสำหรับการสร้าง CPEC ยิ่งกว่าเดิม

เหตุการณ์ต่อต้านข้างต้นแสดงให้เห็นว่ากลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงจากการสร้าง CPEC โดยตรงจำเป็นต้องต่อต้านเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ตนและกลุ่ม ซึ่งในช่วง ค.ศ. 2015–2017 มีแต่กลุ่มกองกำลังชาวบาลูชแทบทั้งนั้นซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ต่อต้านใน ค.ศ. 2018 ซึ่งเป็นปีที่ชาวจีนกังวลต่อความปลอดภัยของตนเองมากกว่าปีใดๆ เพราะเกิดเหตุลอบโจมตีชาวจีนอย่างอุกกาตและต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ เกิดเหตุสังหารชาวจีนที่เป็นผู้บริหารบริษัทขนส่งทางเรือที่เมืองการาจีซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ CPEC จึงยิ่งสร้างความหวาดกลัวต่อชาวจีนทั้งในปากีสถานและจีนเพราะกลุ่มก่อเหตุมุ่งที่จะสังหารชาวจีนทั่วประเทศ โดยนายอิกคราม เซกัลป์ (Ikram Sehgal)

²⁸¹ Dhananjay Sahai, "China's Terror Dilemma in Cpec: A Xinjiang Strategy?," Observer Research Foundation (ORF), No. 225 (2018), pp. 6-7.

²⁸² Institute For Economics and Peace, "Global Peace Index," 2017, [Online]. Available: <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/06/GPI17-Report.pdf> (accessed 19 August 2019).

ประธานบริษัทรักษาความปลอดภัยที่ใหญ่ที่สุดในปากีสถานกล่าวถึงเหตุการณ์ครั้งนี้ว่า “คนจีนคือเป้าหมายอย่างแน่นอนและจะกระทบความเชื่อมั่นของนักธุรกิจชาวจีนที่จะมาปากีสถาน”²⁸³ ซึ่งยิ่งตอกย้ำความเชื่อที่ว่าปากีสถานเป็นประเทศที่อันตรายอย่างมากสำหรับดำเนินธุรกิจ และยิ่งถูกตอกย้ำความกลัวมากขึ้นหลังจากไอซิส (ISIS) สังหารประชาชน 149 รายในเดือนกรกฎาคมซึ่งสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชนทั่วประเทศ²⁸⁴ นอกจากนี้ ในเดือนสิงหาคมยังเกิดเหตุลอบโจมตีชาวจีนภายใต้ CPEC ในจังหวัดบาลูจิสถานอีก 2 เหตุการณ์ ดังจะเห็นได้จากกลุ่มกองกำลังปลดปล่อยบาลูช (BLA) ลอบวางระเบิดรถขนส่งแรงงานชาวจีนที่ทำงานที่โครงการเหมือง Saindak²⁸⁵ และเกิดเหตุระเบิดพลีชีพครั้งแรกเพื่อสังหารวิศวกรชาวจีนแต่ครั้งนี้ไม่มีผู้เสียชีวิต²⁸⁶ ซึ่งแสดงนัยยะว่ากลุ่มกองกำลังปลดปล่อยบาลูชพร้อมดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อสร้างความหวาดกลัวแก่ผู้ที่เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ให้ออกไปจากจังหวัดนี้ ดังจะเห็นได้จากกองกำลังปลดปล่อยบาลูชได้ยกระดับวิธีการต่อต้านจากการก่อความไม่สงบทั่วไปมาใช้วิธีการระเบิดพลีชีพแทน

นอกจากนี้ ก่อนสิ้นปี ค.ศ. 2018 วันที่ 23 พฤศจิกายนเกิดเหตุการณ์ต่อต้านชาวจีนที่รุนแรงที่สุดในปากีสถานตั้งแต่เคยมีมาเพราะครั้งนี้โจมตีสถานทูตที่ราชการโดยกลุ่มกองกำลังปลดปล่อยบาลูช (BLA) บุกโจมตีสถานกงสุลของจีนในเมืองการาจีทำให้มีผู้เสียชีวิต 7 รายเป็นตำรวจ 2 ราย พลเรือน 2 ราย และผู้ก่อเหตุ 3 ราย อีกทั้งยังประกาศว่าจะโจมตีผลประโยชน์ของจีนในจังหวัดบาลูจิสถานต่อไป โดยนายกรัฐมนตรีอิมราน ข่านกล่าวว่าแผนสมคบคิดเพื่อบ่อนทำลายความร่วมมือระหว่างปากีสถานกับจีน ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ส่งผลให้จีนกดดันกองทัพและรัฐบาลปากีสถานอย่างหนักให้รักษาผลประโยชน์ของจีน ในเดือนธันวาคมหน่วยรักษาความปลอดภัยของปากีสถานอ้างว่าสามารถ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

²⁸³ Chris Kay, "Karachi Murder Raises Red Flag on China's \$50 Billion Projects," 2018, [Online].

Available: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-02-12/karachi-murder-raises-red-flag-on-china-s-50-billion-projects> (accessed 7 May 2019).

²⁸⁴ Kelemen, "China's Twofold Cpec Strategy in Pakistan: Present Security Challenges and Future Prospects," 2018, [Online]. Available: http://www.asian.sk/wp-content/uploads/2018/09/China-Pakistan_Kelemen_fin.pdf (accessed 7 August 2019).

²⁸⁵ Sudha Ramachandran, "Protecting Bri: China's Foreign Security Concerns," 14 March 2019, [Online]. Available: <https://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13560-protecting-bri-chinas-foreign-security-concerns.html> (accessed 26 August 2019).

²⁸⁶ Muhammad Akbar Notezai, "Why Balochs Are Targeting China," 26 November 2018, [Online]. Available: <https://thediomat.com/2018/11/why-balochs-are-targeting-china/> (accessed 27 August 2019).

ขีดขวางกลุ่มกองกำลังชาวบาลูชที่กำลังวางแผนจะก่อเหตุครั้งใหญ่เพื่อโจมตีชาวจีนที่กำลังสร้างโครงการในเมืองกวาดาร์²⁸⁷ อย่างไรก็ตาม ขณะที่ภาพรวมของเหตุการณ์ก่อการร้ายภายในปากีสถานลดลงแต่จังหวัดบาลูจิสถานกลับเผชิญกับเหตุก่อความไม่สงบและก่อการร้ายอย่างสม่ำเสมอโดยในขณะนี้เมืองกวาดาร์เป็นเมืองที่ชาวจีนทำงานภายใต้การรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดและ CPEC เองกลับกระตุ้นให้จังหวัดที่เต็มไปด้วยความไม่มั่นคงยังคงมีความไม่มั่นคงเพิ่มขึ้น²⁸⁸ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ต่อต้านทั้งหมดข้างต้น

เหตุการณ์ต่อต้านใน ค.ศ. 2018 ยิ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่ามีแต่กลุ่มชาวบาลูชที่ต่อต้านอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาตั้งแต่ก่อนประกาศสร้าง CPEC โดยกลุ่มกองกำลังชาวบาลูชมีรัฐบาลกลางเป็นศัตรูหลักและจีนเป็นผู้สนับสนุนศัตรูจึงตกเป็นเป้าโจมตีไปโดยปริยาย ซึ่งชาวบาลูชรู้สึกไม่มั่นคงจาก CPEC จึงต้องต่อต้านเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ตนและกลุ่ม ดังนั้น กลุ่มต่อต้านชาวบาลูชคืออุปสรรคสำคัญ ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเลือกศึกษาความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูช เนื่องจากเหตุผล 3 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ชาวบาลูชต่อต้านโครงการต่างๆของปากีสถานและจีนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนประกาศสร้าง CPEC ประการที่สอง ชาวบาลูชรู้สึกไม่มั่นคงจากการกระทำของรัฐหรือรัฐบาลโดยตรงเพราะในจังหวัดกำลังสร้างโครงการมากกว่าจังหวัดอื่น ประการที่สาม จังหวัดบาลูจิสถานมีโครงการหลักอย่างท่าเรือกวาดาร์ที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของรัฐบาลในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศ

นอกจากนี้ เหตุการณ์ต่อต้านข้างต้นยังสะท้อนให้เห็นถึงความไร้ประสิทธิภาพของปากีสถานในการป้องกันเหตุการณ์ก่อความไม่สงบและก่อการร้ายที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้าง CPEC ซึ่งเป็นเพราะปากีสถานไม่มีขีดความสามารถในการจัดการกับภัยคุกคามและความไม่มั่นคง อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ต่อต้านไม่มีแนวโน้มที่จะลดลงแม้แต่น้อยเพราะจีนและปากีสถานไม่มีท่าทีว่าจะล้มเลิก CPEC และในอนาคตจะยิ่งสร้างโครงการมากขึ้นเรื่อยๆจึงจะยิ่งกระตุ้นให้กลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงยิ่งรู้สึกไม่มั่นคงและยิ่งต่อต้านมากขึ้น อีกทั้งยังมีความเป็นไปได้สูงว่าเหตุการณ์ต่อต้านจะเพิ่มขึ้นเพราะทุกกลุ่มที่มีโอกาสต่อต้านมีแนวโน้มที่จะต่อต้านถ้าไม่ได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมตามที่รัฐบาล

²⁸⁷ Adnan Aamir, "The Balochistan Insurgency and the Threat to Chinese Interests in Pakistan," *China Brief*, Vol. 19, No. 4 (2019), pp. 9-12.

²⁸⁸ Kelemen, "China's Twofold Cpec Strategy in Pakistan: Present Security Challenges and Future Prospects," 2018, [Online]. Available: http://www.asian.sk/wp-content/uploads/2018/09/China-Pakistan_Kelemen_fin.pdf (accessed 7 August 2019).

กล่าวอ้างหรือกระแสเกลียดชังจีนทวีความรุนแรงขึ้นจนเริ่มรู้สึกถึงความไม่มั่นคงโดยเฉพาะเมื่อโครงการเริ่มเข้ามาสร้างในพื้นที่ของตน

อย่างที่กล่าวมาว่าความสำเร็จของ CPEC ขึ้นอยู่กับการสร้างท่าเรือกวาดาร์ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบและเมื่อนั้นความกินดีอยู่ดีของประชาชนจะตามมาแต่เหตุการณ์ต่อต้านที่เกิดขึ้นในช่วง ค.ศ. 2015-2017 แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามีกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงต่อต้านเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่กลุ่มตนจนทำให้ความพยายามของรัฐบาลที่จะส่งเสริมความมั่นคงกลับยิ่งกระตุ้นให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศ ซึ่งสภาพดังกล่าวคือภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง

ดังนั้น เหตุการณ์ต่อต้านข้างต้นยิ่งก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้นจึงอาจกล่าวได้ว่านโยบายการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศของรัฐบาลโดยอาศัยความร่วมมือทางเศรษฐกิจไม่ได้ยืนยันว่าจะบรรลุผลจึงเกิดคำถามว่าทำไมความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของปากีสถานกลับนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน

อย่างไรก็ตาม เมื่อวิเคราะห์ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงที่เกิดหลังสร้าง CPEC ทำให้เห็นถึงสาเหตุว่าทำไมความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของปากีสถานกลับนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน ซึ่งประกอบด้วยสาเหตุ 2 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง กลุ่มบุคคลรู้สึกไม่มั่นคงจากนโยบายของรัฐบาลจึงต่อต้านเพื่อเพิ่มความมั่นคงให้กับกลุ่มตนแต่กลับก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศ ประการที่สอง ปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ขาดขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพจึงทำให้เกิดความไม่มั่นคงมากขึ้น

ดังนั้น สาเหตุทั้งสองประการคือสาเหตุของการเกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้นหลังสร้าง CPEC จึงนำมาสู่การวิเคราะห์ความไม่มั่นคงภายในปากีสถานหลังประกาศสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน ซึ่งจะพิจารณาในบทต่อไป

บทที่ 4

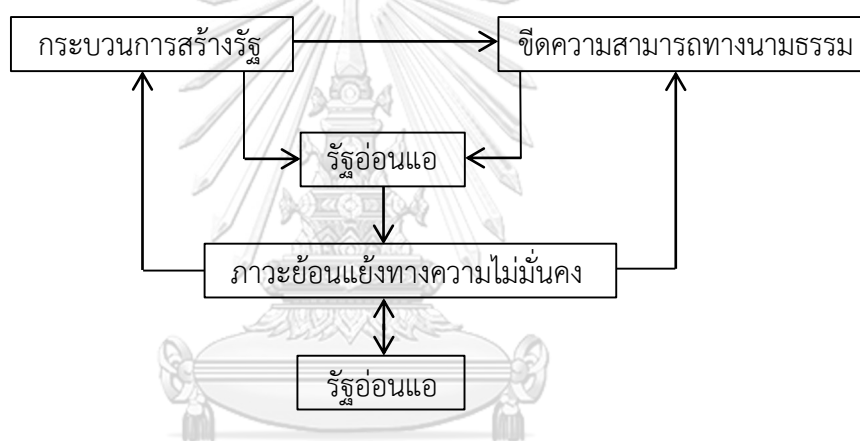
การวิเคราะห์ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงหลังประกาศสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับ ปากีสถาน และการเสนอหนทางบรรเทาภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง

ในบทก่อนหน้านี้ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาความมั่นคงและความเป็นรัฐอ่อนแอของปากีสถาน และแสดงให้เห็นถึงภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงที่เกิดจากความพยายามของรัฐบาลในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศโดยการสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานแต่กลับต้องเผชิญกับการต่อต้านจากกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลเองจึงต่อต้านเพื่อเพิ่มความมั่นคงให้แก่กลุ่มตนแต่กลับยิ่งก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้น ในบทนี้จะวิเคราะห์สาเหตุของความไม่มั่นคงภายในปากีสถานหลังจากสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน ระหว่าง ค.ศ. 2015–2017 โดยคำถามสำคัญคือทำไมความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของปากีสถานกลับนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน ดังนั้น ส่วนที่หนึ่งจะอธิบายภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงหลัง ส่วนที่สองจะวิเคราะห์ความไม่มั่นคงที่เพิ่มขึ้นหลังจากรัฐบาลพยายามส่งเสริมความมั่นคง ส่วนที่สามจะเสนอหนทางบรรเทาภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง

การอธิบายสาเหตุของความไม่มั่นคงภายในปากีสถานหลังสร้าง CPEC สามารถวิเคราะห์ได้จากหลายประเด็น เช่น ระดับประเทศคือกลุ่มก่อการร้ายและกลุ่มแบ่งแยกดินแดนใช้ CPEC สำหรับโฆษณาชวนเชื่อรวมถึงต้องการแก้แค้นรัฐบาลปากีสถานและเงินที่กวาดล้างพวกตนและชาวมุสลิมพรศการเมืองและผู้นำเผ่าที่เสียผลประโยชน์ให้การสนับสนุนกลุ่มกองกำลังเพื่อลดความชอบธรรมของรัฐบาล เป็นต้น ระดับภูมิภาคคือประเทศใกล้เคียงที่เสียผลประโยชน์ต้องการบ่อนทำลายเพื่อยุติโครงการนี้ เป็นต้น ระดับโลกคือภูมิรัฐศาสตร์และการทะยานขึ้นมาของจีนทำให้สหรัฐอเมริกาพยายามบ่อนทำลาย CPEC ทุกวิถีทาง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในบทนี้จะวิเคราะห์ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นจากภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงและรัฐอ่อนแอขาดขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคง ซึ่งยังไม่มีการขึ้นโตกล่าวถึงภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงแต่ไม่ได้หมายความว่า การวิเคราะห์ในประเด็นอื่นนั้นจะไม่สำคัญและไม่ถูกต้อง

4.1 ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงหลังโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน

การหาสาเหตุว่าทำไมความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของปากีสถานกลับนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถานจำเป็นต้องอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงและรัฐอ่อนแอ เนื่องจากภาวะย้อนแย้งทางความมั่นคงจะเกิดภายใต้รัฐอ่อนแอซึ่งส่งผลซึ่งกันและกันจนยิ่งก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้นเพราะภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงทำให้กลุ่มบุคคลรู้สึกไม่มั่นคงจึงต่อต้านเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับกลุ่มตนแต่กลับก่อให้เกิดความไม่มั่นคงแทน อีกทั้งถูกซ้ำเติมจากความเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ขาดขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาความมั่นคงและภัยคุกคามจนส่งผลให้สถานการณ์ความไม่มั่นคงแพร่กระจายและรุนแรงขึ้น ในการอธิบายจะใช้แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงกับรัฐอ่อนแอดังต่อไปนี้

ภาพที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงกับรัฐอ่อนแอ

ในบทข้างต้นได้แสดงให้เห็นแล้วว่าปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอและเกิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงโดยได้นำเสนอหลักฐานเชิงรูปธรรมเกี่ยวกับกระบวนการสร้างรัฐ การขาดขีดความสามารถทางนามธรรม รัฐอ่อนแอและภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งในหัวข้อนี้จะสรุปให้เห็นภาพชัดเจนขึ้น

ปากีสถานเป็นรัฐอธิปไตยตามกฎหมายระหว่างประเทศก็มีลักษณะรัฐเป็นรัฐอ่อนแออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เพราะเป็นผลมาจากมรดกทางอาณานิคมซึ่งส่งผลต่อกระบวนการสร้างรัฐจนก่อให้เกิดปัญหาความมั่นคงจำนวนมาก หลังจากนั้นก็ทำให้การสร้างรัฐเต็มไปด้วยความยากลำบากจนบั่นทอนขีดความสามารถทางนามธรรมอย่างความชอบธรรมของรัฐบาลและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในสังคมมาโดยตลอดจึงส่งผลให้ปากีสถานยังไม่สามารถสร้างรัฐให้เข้มแข็งได้จนยังเป็นรัฐอ่อนแอ

อยู่ทุกวันนี้ ดังนั้น ปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอตั้งแต่กำเนิดรัฐและกระบวนการสร้างรัฐที่ยากลำบากกับการขาดขีดความสามารถทางนามธรรมทำให้เป็นรัฐอ่อนแอยิ่งขึ้น

รัฐอ่อนแอมีความเป็นไปได้สูงที่จะเกิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงภายในประเทศ เนื่องจากความอ่อนแอของรัฐทำให้รัฐบาลขาดขีดความสามารถในการรักษาความสงบภายในประเทศ ดังจะเห็นได้จากรัฐบาลไม่สามารถบังคับใช้อำนาจได้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศในอดีต กลุ่มชนชาติที่ไม่ยอมรับอำนาจของรัฐจึงต่อต้านแต่รัฐบาลไม่มีศักยภาพในการจัดการปัญหาทำให้ปัญหายืดเยื้อ อีกทั้งสภาพรัฐดังกล่าวเปิดโอกาสให้ตัวแสดงอื่นอย่างเช่นกลุ่มก่อความไม่สงบและกลุ่มก่อการร้ายแทรกซึมเข้ามาสร้างสถานการณ์ความไม่มั่นคงได้ รัฐบาลพยายามกวาดล้างกลุ่มเหล่านี้มาตลอดแต่ก็ไม่สำเร็จ อย่างไรก็ตาม ปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอจนกระทั่งเกิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงหลังประกาศสร้าง CPEC ซึ่งนโยบายการส่งเสริมความมั่นคงของรัฐบาลทำให้ชาวบาลูชิสต์ไม่มั่นคงจนต้องต่อต้านเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่กลุ่มตนแต่กลับส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากกว่าเดิมแทนที่จะมีความมั่นคงตามที่รัฐบาลต้องการ

นอกจากนี้ ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงส่งผลให้สร้างรัฐยากลำบากกว่าเดิมและยังบั่นทอนขีดความสามารถทางนามธรรมของรัฐบาลยิ่งขึ้น เนื่องจากการต่อต้านจากชนชาติต่างๆทำให้สังคมมีความแตกแยกไม่มีความอันหนึ่งอันเดียวกันทำให้ประชาชนมีมุมมองต่อประเด็นความมั่นคงแตกต่างกันเพราะแต่ละชนชาติจะพยายามส่งเสริมความมั่นคงของกลุ่มตนจนในท้ายที่สุดก็บั่นทอนประสิทธิภาพของทุกนโยบาย นอกจากนี้ เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่อต้านรัฐบาลขึ้น รัฐบาลต้องรักษาความอยู่รอดโดยการพยายามจัดการกับกลุ่มต่อต้านแต่ปากีสถานในฐานะรัฐอ่อนแอไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จะจัดการด้วยสันติวิธีจึงเลือกใช้มาตรการที่รุนแรงมาโดยตลอดไม่ว่าจะใช้กองทัพบุกเข้าโจมตีหรือใช้ตำรวจตรวจปราบปรามอย่างทารุณ หรืออ้างว่าเป็นฝีมือของอินเดียเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจะได้อ้างความชอบธรรมในการใช้มาตรการที่รุนแรงต่อไป ซึ่งกองทัพและรัฐบาลใช้มาตรการที่รุนแรงกับชาวบาลูชมากกว่าชนชาติอื่นมาโดยตลอดและหลังสร้าง CPEC ก็ยังคงเหมือนเดิม

การกระทำของรัฐบาลไม่ได้ช่วยแก้ไขปัญหาคือกลับยิ่งกระตุ้นให้ชาวบาลูชิสต์ไม่มั่นคงและต่อต้านจนเกิดเหตุก่อความไม่สงบที่รุนแรงและบ่อยครั้งขึ้นทั่วจังหวัดและกระจายไปทั่วประเทศซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างรัฐให้เข้มแข็งและบั่นทอนขีดความสามารถโดยเฉพาะขีดความสามารถทางนามธรรมไปพร้อมๆกัน ซึ่งภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงยิ่งซ้ำเติมให้ปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอจนเกิดวงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงซึ่งยากที่จะหลุดพ้นได้

4.2 ความไม่มั่นคงหลังการสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน

ในบทที่ 3 ได้แสดงให้เห็นถึงหลักฐานเชิงประจักษ์แล้วว่าเกิดความไม่มั่นคงมากขึ้นเพราะการต่อต้านของชาวบาลูช (ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง) และรัฐบาลไร้ความสามารถในการป้องกันและยับยั้งสถานการณ์ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้น ในหัวข้อนี้จะยืนยันสมมติฐานการวิจัยว่ากลุ่มชาวบาลูช²⁸⁹ รู้สึกไม่มั่นคงจากความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงจึงต่อต้าน และปากีสถานมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีความสามารถจัดการกับความไม่มั่นคงจึงนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถานมากขึ้นหลังการสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน ดังนั้น ในส่วนที่หนึ่งจะวิเคราะห์ความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูช ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชาวบาลูชรู้สึกไม่มั่นคงจึงต่อต้านส่วนที่สองจะวิเคราะห์การขาดขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคง ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคง

4.2.1 ความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูช

ความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูชเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงที่อินเดียยังเป็นประเทศอาณานิคมซึ่งนครรัฐบาลูจิสถานถูกกดขี่และถูกเอาเปรียบจากอังกฤษจนกระทั่งปากีสถานเป็นประเทศเอกราชซึ่งเจ้าผู้ครองนครต้องการเป็นรัฐอธิปไตยแต่สุดท้ายก็ถูกกองทัพปากีสถานบุกโจมตีและบังคับให้ลงนามในสนธิสัญญาเพื่อเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของปากีสถาน²⁹⁰ และหลังจากนั้นชาวบาลูชก็ถูกกดขี่มาโดยตลอดจึงทำให้ความรู้สึกไม่มั่นคงถูกสะสมเพิ่มขึ้นและไม่เคยลดลงแม้แต่น้อย

ชนชาติบาลูชกระจายตัวอาศัยอยู่ในอัฟกานิสถาน อิหร่านและปากีสถานโดยอาศัยอยู่ในจังหวัดบาลูจิสถานเป็นส่วนใหญ่ จังหวัดบาลูจิสถานมีเนื้อที่มากที่สุดในประเทศคิดเป็นร้อยละ 44 ของเนื้อที่ทั้งหมดและมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าจำนวนมากซึ่งถูกนำมาบริโภคและสร้างรายได้

²⁸⁹ อย่างที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ว่าชาวบาลูชคือกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงและต่อต้าน CPEC โดยตรงที่มีหลักฐานเชิงรูปธรรมมากที่สุด ณ ขณะนี้จึงเลือกนำมาวิเคราะห์อย่างละเอียด

²⁹⁰ Yaqoob Khan Bangash, "Constructing the State: Constitutional Integration of the Princely States of Pakistan," *State and Nation-Building in Pakistan*, eds. Roger D. Long, Yunas Samad, Gurharpal Singh and Ian Talbot (New York: Routledge, 2016), p. 82.

ให้ประเทศมาโดยตลอดแต่กลับยังเป็นจังหวัดยากจนที่สุด²⁹¹ ประชาธิบาลูชทุกขัทรมานและได้รับผลกระทบจาก CPEC มากที่สุดจึงทำให้ชาวบาลูชรู้สึกไม่มั่นคงและร่วมกันต่อต้านรัฐบาลกลางอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ชาวบาลูชรู้สึกไม่มั่นคงมากถึงเพียงนี้จะแบ่งการนำเสนอเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ความรู้สึกไม่มั่นคงก่อนสร้าง CPEC และหลังจาก CPEC ความรู้สึกไม่มั่นคงยิ่งมากขึ้น

4.2.1.1 ความรู้สึกไม่มั่นคงก่อนสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน

ความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูชเกิดจากการกระทำของรัฐบาลกลางและกองทัพซึ่งชาวบาลูชต่อต้านรัฐบาลมาโดยตลอดและถูกรัฐบาลกลางและกองทัพใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงกลับทุกครั้งจึงยิ่งเกิดการต่อต้านอย่างไม่สิ้นสุด ในช่วงเวลากว่า 70 ปีของการต่อต้านและตอบโต้ความรู้สึกไม่มั่นคงถูกสะสมมาตลอดจึงเต็มไปด้วยความกลัว ความไม่ไว้วางใจ ความไม่พอใจ ความคับข้องใจ ความโกรธแค้น ความสิ้นหวังจนพร้อมที่จะปะทุออกมาได้ตลอดเวลา ซึ่งสาเหตุของความรู้สึกดังกล่าวมีหลายประเด็นและทุกประเด็นส่งผลซึ่งกันและกันจนทำให้ความรู้สึกไม่มั่นคงอยู่กับชาวบาลูชและไม่มีรัฐบาลใดสามารถบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงได้แม้แต่เพียงน้อย

ชาวบาลูชรู้สึกไม่มั่นคงในมิติทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากถูกกดขี่ ถูกเอารัดเอาเปรียบ ถูกปราบปราม ขาดความเท่าเทียมในสิทธิทางการเมืองและเศรษฐกิจ ถูกละเลยเป็นพลเมืองชั้นสอง ซึ่งสภาพดังกล่าวทำให้ชาวบาลูชไม่พอใจและต่อต้านเพื่อส่งเสริมความมั่นคงของกลุ่มตนแต่แทนที่รัฐบาลจะแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการทางการเมืองแต่ทุกรัฐบาลกลับเลือกใช้วิธีปราบปรามอย่างทารุณทุกครั้งจึงเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาวบาลูชกับรัฐบาลกลางและกองทัพมาตั้งแต่ ค.ศ. 1947 ก่อนที่บาลูจิสถานจะเป็นส่วนหนึ่งของปากีสถาน และหลังจากนั้นก็เกิดเหตุการณ์นองเลือดนับครั้งไม่ถ้วนซึ่งตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคง

กลุ่มกองกำลังชาวบาลูชขัดแย้งกับกองทัพและรัฐบาลกลางจนนำมาสู่เหตุการณ์ความรุนแรงทั้งหมด 5 เหตุการณ์ใหญ่โดยกองทัพปราบปรามกลุ่มชาวบาลูชอย่างทารุณและในแต่ละครั้งสถานการณ์มีความรุนแรง ความยืดเยื้อและผู้เสียชีวิตมากขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ในแต่ละครั้งค่อยๆสร้างความรู้สึกไม่มั่นคงเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากตั้งแต่เหตุการณ์ความรุนแรงครั้งที่หนึ่งใน ค.ศ. 1948 ปากีสถานนำกองทัพบุกยึดรัฐบาลบาลูจิสถานเพื่อบังคับให้เข้าร่วมกับปากีสถานซึ่งสร้างความโกรธแค้น

²⁹¹ Asma Mahsood and Amanullah Khan Miankhel, "Baluchistan Insurgency: Dynamics and Implications," *Global Advanced Research Journal of Social Science*, Vol. 2, No. 3 (2013), p. 51.

และความรู้สึกถูกกดขี่ทางชนชาตินับตั้งแต่ปี²⁹² ความขัดแย้งยังดำเนินต่อไปเพราะกลุ่มชาตินิยมพยายามปกป้องผลประโยชน์ของจังหวัดโดยการต่อต้านนโยบายที่ไม่เป็นธรรมของรัฐบาลกลาง เช่น ประเด็นการขาดตัวแทนทางการเมือง ประเด็นสัดส่วนการรับบุคลากรเข้ารับราชการ เป็นต้น เกิดการปะทะกันเป็นระยะจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งที่สองใน ค.ศ. 1958 เมื่อรัฐบาลกลางประกาศใช้ระบบ One Unite เพื่อรวมทุกจังหวัดในปากีสถานตะวันตกเข้าด้วยกันทำให้ชาวบาลูชกลัวว่าจะถูกกลืนลิดลอนสิทธิมากกว่าเดิมและอัตลักษณ์ของตนจะถูกกลืนหายไปจึงมีการปลุกกระแสเรียกร้องการเป็นรัฐอธิปไตยเพื่อต่อต้านระบบดังกล่าวโดยการลอบโจมตีนายทหารตามจุดต่างๆ ซึ่งแทนที่รัฐบาลทหารในสมัยนั้นจะบรรเทาความขัดแย้งอย่างสันติวิธีกลับตัดสินใจนำกองทัพบุกปราบปรามอย่างทารุณเช่นเดิม หนึ่งทศวรรษต่อจากนี้จังหวัดบาลูชิจิสถานถูกปฏิบัติเสมือนกับเป็นประเทศอาณานิคมมากกว่าที่จะเป็นส่วนหนึ่งของปากีสถาน²⁹³

หลังจากนี้มีการปะทะกันเป็นระยะจึงมีการตั้งค่ายทหารหลายจุดภายในจังหวัดเพื่อคอยสอดส่องและรักษาความสงบแต่สถานการณ์ก็ไม่ดีขึ้นจนเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งที่สามใน ค.ศ. 1962–1969 เป็นการต่อต้านรัฐบาลกลางของเยาวชนที่ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดคอมมิวนิสต์ในช่วงสงครามเย็นเพราะไม่พอใจที่รัฐบาลจ้องแต่ขูดรีด (exploitation) ผลประโยชน์จากก๊าซธรรมชาติในจังหวัดโดยที่คนท้องถิ่นไม่ได้ส่วนแบ่งเท่าที่ควร ไม่พอใจที่จัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาภาคอุตสาหกรรมอย่างไม่เท่าเทียมและบุคลากรภายในระบบราชการส่วนใหญ่มีแต่ชาวปัญจาบ ซึ่งการต่อต้านครั้งนี้สุดท้ายก็ถูกกองทัพปราบปรามอย่างโหดร้ายเช่นเดิม²⁹⁴ อย่างไรก็ตาม ใน ค.ศ. 1970 รัฐบาลประกาศยกเลิกระบบ One Unite ทำให้บาลูจิสถานมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งของปากีสถานอย่างสมบูรณ์แบบจึงสามารถบรรเทาความรู้สึกไม่เท่าเทียมและโกรธแค้นได้ระดับหนึ่งแต่ความไม่พอใจก็ปะทุขึ้นมาอีกเพราะนโยบายที่ไม่มีความเท่าเทียมทำให้สภาพแวดล้อมภายในจังหวัดย่ำแย่กว่าจังหวัดอื่น รวมถึงกองทัพและรัฐบาลยังควบคุมจังหวัดอย่างเข้มงวดส่วนหนึ่งเป็นเพราะจังหวัดบาลูจิสถานมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ทำให้รัฐบาลอ่อนไหวกับสถานการณ์ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นเพราะกลัวว่าจะถูกแทรกแซงจากตัวแสดงภายนอกเพื่อสนับสนุนกลุ่มแบ่งแยกดินแดน

²⁹² Siddiqi, *The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements*, p. 61.

²⁹³ Tilak Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum* (Uttar Pradesh: HarperCollins, 2019), pp. 93, 96.

²⁹⁴ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 138.

เมื่อมีสถานะเป็นจังหวัดยิ่งทำให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมอย่างชัดเจนเพราะเกิดการเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ดังจะเห็นได้จากชาวบาลูชไม่เคยมีตัวแทนทางการเมืองที่มาจากกาเลือกตั้งเลยตั้งแต่ถูกผนวกเข้ากับปากีสถานโดยพึงมีการเลือกตั้งตัวแทนทางการเมืองครั้งแรกใน ค.ศ. 1972 ซึ่งพรรคที่ชนะการเลือกตั้งเป็นรัฐบาลประจำจังหวัดเดินหน้าเรียกร้องสิทธิทางการเมืองและให้จัดสรรงบประมาณอย่างเท่าเทียมมากขึ้นเพื่อพัฒนาจังหวัดมากกว่านี้ และเรียกร้องให้กระจายอำนาจในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติมาสู่รัฐบาลประจำจังหวัด แต่รัฐบาลพลเรือนในสมัยนั้นไม่ยินยอมเพราะจังหวัดบาลูจิสถานเป็นแหล่งพลังงานหลักของประเทศและเกรงว่าจะเกิดเหตุแบ่งแยกดินแดนแบบปากีสถานตะวันออกอีกจึงสั่งยุบรัฐบาลประจำจังหวัดและคุมขังผู้แทน ประกาศกฎอัยการศึกและส่งกองกำลังประมาณ 80,000 นายเข้ามาปราบปรามกลุ่มกบฏส่งผลให้มีชาวบาลูชเสียชีวิตราว 5,300 รายจึงกลายเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งที่สี่ใน ค.ศ. 1973-1977 เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นจุดแตกหักสำหรับกลุ่มชาวบาลูช เนื่องจากความขัดแย้งมีความยืดเยื้อจึงกระตุ้นให้ชนเผ่าต่างๆที่เคยแตกแยกและขัดแย้งกันเองให้สามารถรวมตัวเป็นหนึ่งเดียวกันมากขึ้นซึ่งเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เป้าหมายของการต่อต้านเปลี่ยนไปจากเดิมที่ต้องการเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองมากขึ้นกลายเป็นต้องการเป็นรัฐอธิปไตยแทน²⁹⁵ นับแต่นี้สถานการณ์ความมั่นคงภายในจังหวัดจะมีแต่ความรุนแรง อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลกลางที่มาจากการเลือกตั้งก็กีดกันสิทธิเสรีภาพของชาวบาลูชเช่นเดียวกับรัฐบาลทหาร ดังนั้น ชาวบาลูชเริ่มหมดความเชื่อมั่นในกระบวนการทางการเมืองจึงยิ่งตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงเพราะนโยบายของรัฐบาลแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมและกีดกันทางชนชาติ

ชาวบาลูชถูกกีดกันทางชนชาติสามารถเห็นได้จากความไม่เท่าเทียมในสัดส่วนของบุคลากรในกองทัพและราชการโดยไม่มีความเท่าเทียมตั้งแต่รายละเอียดในตัวบทกฎหมายจนถึงการถูกกีดกันในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ ดังจะเห็นได้จากในช่วง ค.ศ. 1947-1977 มีชนชาติบาลูชเป็นสมาชิกของคณะรัฐมนตรีของรัฐบาลกลางเพียงแค่ 4 คนจาก 179 คน และนายตำรวจระดับสูงและพนักงานอัยการไม่มีใครเป็นชนชาติบาลูชเลยซึ่งแม้จะมีสัดส่วนในการรับบุคลากรเข้าปฏิบัติหน้าที่ในส่วนกลางแต่ตำแหน่งที่เป็นของชาวบาลูชก็เป็นคนชนชาติอื่นที่พักอาศัยในจังหวัดบาลูจิสถานแทนเพราะมีการทุจริตปลอมแปลงเอกสารสำเนาทะเบียนบ้าน²⁹⁶ นอกจากนี้ ในช่วงก่อนต้นศตวรรษ 21 สัดส่วนบุคลากรภายในกองทัพกว่าร้อยละ 75 เป็นชาวปัญจาบแต่เป็นชาวบาลูชกับชาวซินด์มีเพียงแค่ร้อยละ

²⁹⁵ Ibid., pp. 138-139.

²⁹⁶ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, pp. 108-110.

5 เท่านั้น²⁹⁷ ไม่มีเอกอัครราชทูตที่เป็นชาวบาลูชแม้แต่คนเดียวและบุคลากรของกองทัพโดยเฉพาะในระดับเจ้าหน้าที่ทั่วไปมีชนชาติบาลูชในสัดส่วนที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับชนชาติอื่น²⁹⁸ ซึ่งการไม่มีชนชาติบาลูชในระดับบัญชาการเป็นสาเหตุหนึ่งที่กองทัพตัดสินใจบุกโจมตีชาวบาลูชอย่างไม่ลังเล ดังจะเห็นได้จากเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการจัดการกับความขัดแย้งในวาซีริสถานนั้นกองทัพเสนอให้มีการเจรจา ก่อนที่จะบุกโจมตีต่างกับกรณีของจังหวัดบาลูจิสถาน²⁹⁹ การถูกกีดกันทางชนชาติและถูกปฏิบัติอย่างพลเมืองชั้นสองสร้างความคับแค้นใจและถูกส่งต่อไปยังเยาชนรุ่นหลัง

ในช่วงทศวรรษ 1990 ชาวบาลูชไม่พอใจที่รัฐบาลนำชาวต่างชาติโดยเฉพาะจีนเข้ามาขุดรื้อดผลประโยชน์อย่างเช่นทองคำและก๊าซธรรมชาติของจังหวัดจึงต่อต้านอย่างดุเดือด ประเด็นการขุดรื้อดทรัพยากรส่งผลให้เยาชนที่ไม่พอใจจึงเริ่มสนับสนุนกลุ่มแบ่งแยกดินแดนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง³⁰⁰ ทำให้ความชอบธรรมของรัฐบาลตกต่ำลงเรื่อยมาจนกระทั่งตกต่ำถึงขีดสุดเมื่อรัฐบาลอนุญาตให้จีนร่วมขุดรื้อดผลประโยชน์ภายในจังหวัดโดยตรง ดังจะเห็นได้จากในช่วง ค.ศ. 2001–2006 จีนเข้ามาพัฒนาท่าเรือกวาดาร์ให้เป็นท่าเรือน้ำลึกซึ่งกระตุ้นให้ประชาชนไม่พอใจเพราะคนท้องถิ่นได้ส่วนแบ่งเพียงเล็กน้อยและอัตราการจ้างงานก็ไม่ได้เพิ่มขึ้นเพราะการก่อสร้างนำคนจากภายนอกเข้ามาทั้งสิ้นโดยโครงการพัฒนาท่าเรือมีการจ้างงานทั้งหมด 600 คนเป็นชาวบาลูชเพียงแค่ 100 คนเท่านั้น³⁰¹ ซึ่งเยาชนที่ไม่มีงานทำอยู่แล้วยิ่งกลัวว่าจะถูกแย่งงานเพราะการพัฒนาท่าเรือกวาดาร์จะทำให้คนจากภายนอกหลั่งไหลเข้ามาภายในจังหวัดในท้ายที่สุดก็กระทบต่อสัดส่วนของประชากรโดยรวม

กลุ่มกองกำลังชาวบาลูชที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนใช้ประโยชน์จากความรู้สึกไม่มั่นคงเพื่อชักชวนให้ชาวบาลูชร่วมกันต่อต้านรัฐบาล สถานการณ์จึงเครียดขึ้นเพราะประชาชนไม่พอใจใน

²⁹⁷ Ian Talbot, "Themes, Theories, and Topics in the History of Religion, Violence, and Political Mobilization in Pakistan," *State and Nation-Building in Pakistan*, eds. Roger D. Long, Yunas Samad, Gurharpal Singh and Ian Talbot (New York: Routledge, 2016), p. 3.

²⁹⁸ Malik, "Pakistan," p. 45.

²⁹⁹ Yunas Samad, "Understanding the Insurgency in Balochistan," *State and Nation-Building in Pakistan*, eds. Roger D. Long, Yunas Samad, Gurharpal Singh and Ian Talbot (New York: Routledge, 2016), p. 135.

³⁰⁰ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, p. 53.

³⁰¹ Maham Hameed, "*The Politics of the China-Pakistan Economic Corridor*," 2018, [Online]. Available: https://www.researchgate.net/publication/325577623_The_politics_of_the_China-Pakistan_economic_corridor (accessed 18 September 2019).

อัตราส่วนแบ่งก๊าซธรรมชาติที่ได้น้อยกว่าจังหวัดอื่นอื่นๆที่จังหวัดบาลูจิสถานผลิตก๊าซประมาณร้อยละ 70 ของประเทศในขณะนั้นและโกรธแค้นมากขึ้นเมื่อรู้ว่ารัฐบาลกลางครอบครองส่วนแบ่งของจังหวัดไว้มากกว่าพันล้านรูปีปีกลีสถาน³⁰² จึงมีการลอบโจมตีตลอดตั้งแต่โครงสร้างพื้นฐานจนถึงข้าราชการและประชาชนที่ไม่ใช่ชนชาติบาลูช (non-Baloch) เรื่อยมาจนรัฐบาลทหารในสมัยนั้นนำกำลังพลเข้าปราบปรามเป็นระยะจนปะทุเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งที่ห้าใน ค.ศ. 2004 รัฐบาลทหารนำกองทัพเข้ากวาดล้างกลุ่มกองกำลังโดยอ้างว่าเป็นสงครามต่อต้านการก่อการร้ายแต่แท้ที่จริงต้องการจัดการกับกลุ่มแบ่งแยกดินแดนให้สิ้นซากซึ่งสร้างความรู้สึกไม่มั่นคงมากกว่าทุกครั้งเพราะกองทัพใช้มาตรการที่โหดเหี้ยมตั้งแต่การลักพาตัว การกักขัง การทรมานให้รับสารภาพ การฆ่าตามอำเภอใจ การอุ้มฆ่า การประหารชีวิตนอกระบบกฎหมาย (extra-judicial executions) ต่อกลุ่มกองกำลังชาวบาลูชและนักเคลื่อนไหวที่เรียกร้องให้แบ่งแยกดินแดนหรือแม้แต่ประชาชนคนธรรมดาที่ถูกบังคับสูญหาย (enforced disappearance) เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ

สถาบัน The Asian Legal Resource Centre (ALRC) บรรยายถึงการบังคับสูญหายของชาวบาลูชว่าเป็นการบังคับสูญหายมากที่สุดในโลก³⁰³ และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของปากีสถาน (Human Right Commission of Pakistan, HRCP) ยืนยันว่าตั้งแต่ ค.ศ. 2005–2012 มีคดีการหายสาบสูญของชาวบาลูชทั้งหมด 169 คดี โดยมีการคาดกันว่าหายสาบสูญเกือบถึง 12,000 ราย³⁰⁴ แต่รัฐบาลก็ไม่ประสบความสำเร็จในการจัดการกับกลุ่มกองกำลังและเหตุการณ์ความรุนแรงก็ไม่มีท่าทีว่าจะสิ้นสุด หลังจากนั้นจังหวัดบาลูจิสถานก็เต็มไปด้วยเหตุก่อความไม่สงบและไม่เคยสงบสุขอีกเลยอย่างไรก็ตาม ปฏิบัติการทางทหารที่กลุ่มชาวบาลูชเผชิญมาตั้งแต่ ค.ศ. 1948 ถูกมองว่าเป็นการกดขี่ทางชนชาติมากกว่าการรักษาความสงบสุขเพราะมีทั้งบุคคลหายสาบสูญและถูกสังหารเป็นจำนวนมาก³⁰⁵ ซึ่งการใช้มาตรการที่รุนแรงแสดงให้เห็นแล้วว่ารัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาภายในจังหวัดบาลูจิสถานได้และไม่สามารถบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงได้แต่กลับยิ่งทำให้ไม่รู้สึกไม่มั่นคงแทน

ในระหว่างความขัดแย้งกว่า 70 ปีได้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกไม่มั่นคงที่เกิดจากประเด็นความไม่เท่าเทียมในสิทธิทางเมืองอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น โดยเริ่มตั้งแต่จังหวัดบาลูจิสถานถูกแบ่งพื้นที่เป็นเขตเอ (A) และเขตบี (B) เพื่อรักษาความสงบและป้องกันเหตุก่อความไม่

³⁰² JaffreLOT, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 143.

³⁰³ Samad, "Understanding the Insurgency in Balochistan," pp. 118, 137.

³⁰⁴ Mahsood and Miankhel, "Baluchistan Insurgency: Dynamics and Implications," p. 54.

³⁰⁵ Malik, "Pakistan," p. 46.

สงบซึ่งจังหวัดอื่นไม่มีนโยบายลักษณะนี้ นโยบายดังกล่าวเป็นการลดอนสิทธิเสรีภาพของชาวบาลูชโดยตรงเพราะแต่ละเขตถูกสอดส่องและควบคุมอยู่ตลอดโดยเขต A ครอบคลุมพื้นที่ตัวเมืองทั้งหมด ซึ่งถูกควบคุมโดยกองทัพ หน่วยป้องกันชายฝั่ง (coast guard) นาวิกโยธิน ตำรวจและกองกำลังกึ่งทหารชายแดน (Frontier Corps) ส่วนเขต B ครอบคลุมพื้นที่ชนบททั้งหมด (ร้อยละ 90 ของจังหวัด) ถูกควบคุมโดยตำรวจท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลกลางพยายามยกเลิกเขต B ให้เข้ามาอยู่ภายใต้การควบคุมของเขต A มาโดยตลอดเพราะต้องการให้อำนาจทั้งหมดอยู่ภายใต้รัฐบาลกลาง ใน ค.ศ. 2006 เขต A มีสถานีตำรวจมากถึง 89 สถานีและมีนายตำรวจ 19,145 นาย ส่วนเขต B มีสถานีตำรวจมากถึง 286 สถานีและมีนายกำลังพล 13,357 นาย³⁰⁶ ความเข้มงวดในการรักษาความสงบสะท้อนให้เห็นว่าชาวบาลูชถูกลดอนสิทธิเสรีภาพมากเพียงใด นอกจากนี้ รัฐบาลประจำจังหวัดไม่ได้มีอำนาจอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในประเด็นทางความมั่นคงไม่มีอำนาจตัดสินใจใดๆ เพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับกองทัพและรัฐบาลกลาง ดังจะเห็นได้จากจังหวัดบาลูจิสถานเป็นสถานที่ทดลองอาวุธนิวเคลียร์หลายต่อหลายครั้งแต่รัฐบาลประจำจังหวัดไม่เคยได้รับการแจ้งเตือน³⁰⁷ ซึ่งทำให้ประชาชนรู้สึกถูกละเลยและหวาดกลัว

ผู้นำกลุ่มแบ่งแยกดินแดนหลายคนยังกล่าวว่าเงินสนับสนุนที่รัฐบาลได้รับจากชาติตะวันตกถูกนำมาใช้ลดอนสิทธิทางการเมืองของชาวบาลูช³⁰⁸ มากกว่าที่จะนำไปพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน จากประวัติการต่อสู้ทางประชาธิปไตยจะเห็นว่าจังหวัดบาลูจิสถานถูกควบคุมโดยกองทัพและรัฐบาลกลางอย่างเข้มงวด รัฐบาลกลางไม่เคยกระจายอำนาจมาสู่รัฐบาลประจำจังหวัดทำให้กลุ่มชาตินิยมเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองตามรัฐธรรมนูญมาโดยตลอดแต่ก็ไม่เคยมีรัฐบาลชุดใดตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างจริงจังตั้งแต่กลับกังวลว่าสถานการณ์จะบานปลายจึงเพิ่มความเข้มงวดในการรักษาความมั่นคงแทนโดยนำกองกำลังเข้ามามากขึ้น ดังจะเห็นได้จากคำกล่าวของนายอัสลาม ไร้อซานิ (Aslam Raisani) หัวหน้าคณะรัฐมนตรีของบาลูจิสถานยอมรับกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของปากีสถาน (HRCP) ว่ารัฐบาลประจำจังหวัดไม่มีอำนาจควบคุมหน่วยความมั่นคงเพราะหน่วยข่าวกรองและกองกำลังกึ่งทหารชายแดนเข้ามาทำหน้าที่เป็นรัฐบาลคู่ขนาน³⁰⁹ ซึ่งรัฐบาลและกองทัพไม่เคยเคารพหลักการตามรัฐธรรมนูญว่าปากีสถานปกครองแบบ

³⁰⁶ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 15.

³⁰⁷ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, p. 142.

³⁰⁸ Abit and Ashfaq, "Cpec: Challenges and Opportunities for Pakistan," p. 153.

³⁰⁹ Samad, "Understanding the Insurgency in Balochistan," p. 121.

สหรัฐ (Federalism) อีกทั้งยังไม่เคยแก้ไขปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธีแต่เลือกใช้มาตรการทางการทหารในการระงับความรุนแรงเสมอ³¹⁰

นอกจากนี้ ความไม่เท่าเทียมในสิทธิทางการเมืองยังสามารถเห็นได้จากตั้งแต่อดีตรัฐบาลพยายามลดทอนอัตลักษณ์และหลอมรวมชนชาติบาลูชให้เป็นหนึ่งเดียวกับปากีสถาน เช่น ยกเลิกระบบชนเผ่า (sardari system) กีดกันการใช้ภาษาบาลูช (Balochi) กับภาษาบราฮี (Brahvi)³¹¹ เป็นต้น หรือกรณีการเลือกตั้งทั่วไปใน ค.ศ. 2013 ผู้หญิงในจังหวัดทางฝั่งตะวันตกแทบจะไม่มีสิทธิ์ในการเลือกตั้ง³¹² และหลังจากนายซารีฟชนะการเลือกตั้งก็แต่งตั้งให้นายอับดุล มาลิก (Abdul Malik) เป็นหัวหน้าคณะรัฐมนตรีของจังหวัดบาลูชิสถานซึ่งเป็นครั้งแรกที่ตำแหน่งดังกล่าวไม่ได้มาจากหัวหน้าเผ่าถือเป็นการตั้งใจละเลยผลประโยชน์ของชาวบาลูชโดยการกระทำดังกล่าวสร้างความไม่พอใจให้กับคนท้องถิ่นเพราะวัฒนธรรมของชาวบาลูชให้ความสำคัญหัวหน้าเผ่าอย่างมาก³¹³ นอกจากนี้ ความรู้สึกไม่มั่นคงที่เกิดจากประเด็นความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจยิ่งตอกย้ำความรู้สึกถูกเอาเปรียบ เนื่องจากชาวบาลูชถูกขูดรีดทรัพยากรธรรมชาติไปแจกจ่ายให้กับจังหวัดอื่นสำหรับใช้บริโภคและพัฒนาอุตสาหกรรมแต่จังหวัดบาลูชิสถานกลับขาดแคลนงบประมาณ โครงสร้างพื้นฐานมีความล้าหลัง ตามชนบทไม่มีแม้แต่ถนน ไฟฟ้าและน้ำใช้อย่างทั่วถึงจึงทำให้กลุ่มชาตินิยมเรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเองมากขึ้นเพราะต้องการมีอำนาจควบคุมผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในจังหวัดและไม่ต้องการให้มิตหารจากส่วนกลางเข้ามาประจำการ³¹⁴

ประเด็นที่เป็นเชื้อเพลิงสำคัญที่ทำให้รู้สึกถูกเอาเปรียบและถูกขูดรีดคือรัฐบาลกลางจ้องแต่จะแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในจังหวัดแต่ละเลยที่จะพัฒนาจังหวัดทำให้เป็นจังหวัดที่ยากจนที่สุดทั้งที่มีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ทองคำ ทองแดง แร่ธาตุ เป็นต้น แต่รายได้จากทรัพยากรดังกล่าวถูกแบ่งอย่างไม่เป็นธรรม ดังจะเห็นได้จากจังหวัดบาลูชิสถานโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 4 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศแต่ร้อยละ 40

³¹⁰ Mahsood and Miankhel, "Baluchistan Insurgency: Dynamics and Implications," pp. 51-53.

³¹¹ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, pp. 30, 55.

³¹² Bangash, "Constructing the State: Constitutional Integration of the Princely States of Pakistan," p. 98.

³¹³ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, p. 167.

³¹⁴ Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, p. 135.

ของพลังงานภายในประเทศมาจากจังหวัดบาลูจิสถาน³¹⁵ เท่ากับว่าจังหวัดแทบจะไม่ได้รายได้จากส่วนนั้นเลย และปากีสถานบริโศกก๊าซธรรมชาติประมาณ 1 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต ซึ่งก๊าซธรรมชาติกว่าร้อยละ 80 มาจากจังหวัดบาลูจิสถานแต่จังหวัดกลับได้รายได้จากค่าภาคหลวง (royalty) แค่ 1 ใน 5 ส่วนเท่านั้นและยังต้องรอให้รัฐบาลกลางเป็นผู้แจกจ่ายส่วนแบ่งดังกล่าวอีก³¹⁶ นอกจากนี้ ถึงจะมีการสร้างโครงการภายในจังหวัดแต่ชาวบาลูจิมองว่าเป็นวิธีที่รัฐบาลใช้ชุดรีดทรัพย์ากรธรรมชาติออกไปพัฒนาจังหวัดอื่นแต่แบ่งรายได้ให้จังหวัดอย่างไม่เท่าเทียมดังที่เป็นมาส่งผลให้ชาวบาลูจิมองโครงการของรัฐบาลกลางและโครงการที่ร่วมมือกับจีน³¹⁷ เช่น โครงการก๊าซธรรมชาติที่ซุย (Sui natural gas) ผลิตก๊าซธรรมชาติให้ประเทศมากถึงร้อยละ 38 แต่จังหวัดเข้าถึงก๊าซธรรมชาติแค่ร้อยละ 6 เท่านั้นและได้ส่วนแบ่งจากรายได้เพียงเล็กน้อย และช่วง ค.ศ. 2004–2005 รัฐบาลให้เงินเข้ามาร่วมขุดรืดทองแดงมากกว่า 4 ล้านเมตริกตันในเหมืองทองแดงและทองที่เซนด์แนกค์ (Saindak Copper Gold Mine)³¹⁸ โดยรายได้ร้อยละ 80 เป็นของจีน ร้อยละ 18 เป็นของรัฐบาลกลาง ส่วนร้อยละ 2 เป็นของจังหวัดบาลูจิสถานซึ่งนับว่าเป็นการเอาเปรียบอย่างที่สุด³¹⁹ นอกจากนี้ การพัฒนาท่าเรือกวาดารใน ค.ศ. 2006 รัฐบาลกลางไม่เคยปรึกษาคณะท้องถิ่นก่อนทำให้ไม่ไว้วางใจจนกระตุ้นให้กลุ่มชาวบาลูจิสถานเรียกร้องให้รัฐบาลประจำจังหวัดเป็นผู้ควบคุมผลประโยชน์ที่ได้จากท่าเรือกวาดาร์³²⁰

ประเด็นที่ทำให้รู้สึกไม่มั่นคงมากที่สุดคือการเป็นคนส่วนน้อย (minority) ในจังหวัดของตน ซึ่งตามสำมะโนประชากรใน ค.ศ. 1998 จังหวัดบาลูจิสถานมีประชากรคิดเป็นร้อยละ 5 จากจำนวนประชากรทั้งหมดโดยเป็นชนชาติบาลูจิสถานแค่ร้อยละ 57.55 เท่ากับว่าชนชาติบาลูจิมีร้อยละ 3.57 จากจำนวนประชากรทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ยังอาศัยอยู่ในชนบทประมาณร้อยละ 57.55 และอาศัยอยู่ในเมืองร้อยละ 45.84³²¹ จากตัวเลขสะท้อนให้เห็นว่าชาวบาลูจิมีจำนวนน้อยมากและส่วนใหญ่ยังมีสภาพความเป็นอยู่ที่ยากลำบากอีกด้วย โดยมีเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้คนจากภายนอกหลั่งไหลเข้ามาใน

³¹⁵ Samad, "Understanding the Insurgency in Balochistan," p. 126.

³¹⁶ Mahsood and Miankhel, "Baluchistan Insurgency: Dynamics and Implications," p. 54.

³¹⁷ Hameed, "The Politics of the China-Pakistan Economic Corridor," 2018, [Online]. Available: https://www.researchgate.net/publication/325577623_The_politics_of_the_China-Pakistan_economic_corridor (accessed 18 September 2019).

³¹⁸ Samad, "Understanding the Insurgency in Balochistan," p. 127.

³¹⁹ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 135.

³²⁰ Mahsood and Miankhel, "Baluchistan Insurgency: Dynamics and Implications," p. 54.

³²¹ Siddiqi, *The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements*, p. 48.

ตัวเมืองยิ่งตอกย้ำให้รู้สึกเป็นคนที่ส่วนน้อยมากขึ้นเรื่อยๆตั้งแต่หลังสิ้นสุดสงครามสหภาพโซเวียตบุกอัฟกานิสถานนั้นสัดส่วนประชากรยิ่งลดน้อยลงเพราะมีผู้ลี้ภัยชาวปชตุนหลังไหลเข้ามาในจังหวัดบาลูจิสถานมากถึง 3 ล้านคน³²² ในระหว่างความขัดแย้งชาวบาลูชเองก็หวาดกลัวการถูกคุกคามจากกลุ่มก่อการร้ายที่กระจายตัวอยู่ทั่วจังหวัดจนตัดสินใจทิ้งถิ่นฐานออกไปอาศัยในจังหวัดอื่นและในต่างประเทศรวมทั้งมีผู้คนย้ายถิ่นฐานเข้ามาแสวงหาโอกาสในการดำเนินชีวิต เช่น ชาวปัญจาบ ชาวซินด์และชาวฮาซารา (Hazaras)³²³ เป็นต้น ก่อให้เกิดการผสมระหว่างชนชาติจนปรับเปลี่ยนสัดส่วนของประชากรไปมาก เช่น เมืองเควตาร์ที่เป็นเมืองหลวงของจังหวัดมีชาวบาลูชเพียงแค่ร้อยละ 27.6 เท่านั้นแต่มีชาวปชตุนร้อยละ 30 ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทางการค้าระดับท้องถิ่นไว้แทบทั้งหมด³²⁴ และในช่วงสงครามต่อต้านการก่อการร้ายมีชาวอัฟกานิสถานลี้ภัยเข้ามาตามแนวชายแดนและรัฐบาลนายพลมุชารราฟดำเนินนโยบายส่งเสริมความเป็นอยู่ของชาวปชตุนเพื่อต่อต้านการก่อการร้ายแต่นโยบายดังกล่าวกลับยิ่งตอกย้ำให้ชาวบาลูชรู้สึกถูกละเลยและผลักดันให้เป็นคนส่วนน้อยยิ่งขึ้น³²⁵ นอกจากนี้ การพัฒนาท่าเรือกวาดาร์ทำให้ผู้คนหลังไหลเข้ามาเพิ่มขึ้นโดยมีการคาดการณ์ว่าเมืองกวาดาร์จะมีประชากรสูงถึง 2 ล้านคน³²⁶ อย่างไรก็ตาม การหลังไหลเข้ามาของผู้คนนับล้านส่งผลต่อจำนวนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งทำให้ชาวบาลูชจะมีสัดส่วนผู้แทนในรัฐบาลประจำจังหวัดและในสภาน้อยลงจึงทำให้นักการเมืองชาวบาลูชต่อต้านโดยเสนอให้ยกเลิกสิทธิ์เลือกตั้งของผู้ที่พึ่งย้ายถิ่นฐานเข้ามาเป็นการชั่วคราว (12 ปี)³²⁷

นอกจากนี้ การถูกละเลยจากประชาชนส่วนใหญ่ตอกย้ำความเป็นพลเมืองชั้นสองและการกระทำของรัฐบาลยิ่งทำให้รู้สึกว่าเป็นศัตรูของรัฐจึงทำให้กลุ่มกองกำลังหรือแม้กระทั่งประชาชนธรรมดาที่ไม่รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับชาวปากีสถานเพราะตั้งแต่อดีตชาวบาลูชถูกกดขี่และควบคุมอยู่ตลอดเสมือนเป็นศัตรูของรัฐซึ่งใน ค.ศ. 2011 มีการตั้งฐานทัพเรือที่อัคราม (Akram) ในเมืองกวาดาร์ถือเป็นการนำกองทัพเข้ามาเป็นการถาวรเพื่อควบคุมประชาชน³²⁸ ประชาชนส่วนใหญ่แทบไม่รับรู้

³²² Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 122.

³²³ Jaffrelot, *The Pakistan Paradox: Instability and Resilience*, pp. 143, 150.

³²⁴ Siddiqi, *The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements*, p. 50.

³²⁵ Talbot, "Themes, Theories, and Topics in the History of Religion, Violence, and Political Mobilization in Pakistan," p. 7.

³²⁶ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, p. 102.

³²⁷ Samad, "Understanding the Insurgency in Balochistan," p. 134.

³²⁸ Boyce, *The China-Pakistan Economic Corridor: Trade Security and Regional Implications*, p. 22.

ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเพราะรัฐบาลปิดข่าว³²⁹ และส่วนหนึ่งเป็นเพราะโครงสร้างพื้นฐานที่ล่าช้าทำให้ถูกตัดขาดจากจังหวัดอื่นและจากประชากรส่วนใหญ่ ความล่าช้าของจังหวัดนำมาซึ่งการขาดโอกาสเข้าถึงการศึกษา ศูนย์สุขภาพและโอกาสการประกอบอาชีพ ซึ่งคนท้องถิ่นไม่มีงานให้เลือกมากนักเว้นแต่การประมงและการเกษตรที่เป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับคนท้องถิ่นแต่การประกอบอาชีพก็ยากลำบากขึ้นเพราะถูกซ้ำเติมจากการขาดแคลนน้ำและพื้นที่ทำกินทำให้ประชาชนขาดรายได้ ดังจะเห็นได้จากตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 2013 ขาดแคลนน้ำอย่างหนักส่งผลให้ประชาชนต้องย้ายถิ่นฐานประมาณ 20,000 รายและกองทัพเรือเข้ามาครอบครองพื้นที่ตามชายฝั่งของเมืองกวาดาร์มากขึ้นจึงเป็นอุปสรรคต่อการประมงโดยตรง³³⁰

ความรู้สึกไม่มั่นคงถูกตอกย้ำอยู่เสมอเพราะแม้แต่สิทธิขั้นพื้นฐานยังไม่ได้รับ คุณภาพชีวิตและสภาพแวดล้อมภายในจังหวัดย่ำแย่ลงเรื่อยๆ ในขณะที่จังหวัดข้างเคียงพัฒนาขึ้นจากทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดตนซึ่งตั้งแต่ ค.ศ. 2007 ปากีสถานประสบกับปัญหาความยากจนอย่างหนักเพราะผลกระทบจากปัญหาการก่อการร้าย³³¹ จึงทำให้ชาวบาลูชกว่าร้อยละ 50 มีชีวิตความเป็นอยู่ต่ำกว่าเส้นมาตรฐาน อัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้น ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคม เด็กขาดแคลนอาหาร มีอัตราการเสียชีวิตของเด็กสูงที่สุดในเอเชียใต้และประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้ ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 2013-2014 อัตราการอ่านออกเขียนได้ของจังหวัดลดลงเหลือร้อยละ 58 จากร้อยละ 60 ในปีที่แล้ว และสถาบันประเมินมาตรฐานการครองชีพของปากีสถาน (Pakistan Social and Living Standards Measurement, PSLM) ยืนยันว่าเยาวชนในเมืองกวาดาร์กว่าร้อยละ 90 ตกงาน³³² ซึ่งคุณภาพการศึกษาที่ไม่ได้มาตรฐานส่งผลให้เยาวชนที่สำเร็จการศึกษาไม่มีอาชีพรองรับยิ่งรู้สึกขาดโอกาสต่างๆที่ในจังหวัดจะมีการสร้างโครงการขนาดใหญ่ อย่างเช่นเหมืองทองแต่ก็นำคนงานจากภายนอกมาดำเนินการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งชาวบาลูชมองว่าเป็นความตั้งใจของรัฐบาลที่ไม่ต้องการให้ประชาชนมีความรู้เพราะจะเรียกร้องสิทธิทางการเมืองและเศรษฐกิจทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทุจริตผลประโยชน์³³³ ดังนั้น สภาพความเป็นอยู่ที่ยากลำบากและ

³²⁹ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 227.

³³⁰ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, pp. 100, 102.

³³¹ Talbot, "Themes, Theories, and Topics in the History of Religion, Violence, and Political Mobilization in Pakistan," p. 3.

³³² Idrees, *China-Pakistan Economic Corridor: Changing Scenario of Socio-Economic and Human Development*.

³³³ Mahsood and Miankhel, "Baluchistan Insurgency: Dynamics and Implications," p. 53.

การมองไม่เห็นอนาคตคอยตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงทำให้ชาวบาลูขีมีโอกาที่จะเข้าร่วมกับกลุ่มกองกำลังและหันกลับมาต่อต้านรัฐบาลในที่สุด

โดยสรุป การกระทำของรัฐบาลและกองทัพทำให้ชาวบาลูขีรู้สึกไม่มั่นคงมาโดยตลอดในช่วงเวลาเกือบ 70 ปีที่ผ่านมาเพราะชาวบาลูขีถูกรวบปรามอย่างทารุณ ถูกกดขี่อย่างหนัก ถูกละเลยและถูกเอาเปรียบในทุกระดับส่งผลให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เลวร้ายทำให้ชาวบาลูขีต่อต้านเพื่อส่งเสริมความมั่นคงให้กับกลุ่มตน

อย่างไรก็ตาม ใน ค.ศ. 2015 แม้ว่ารัฐบาลนายซารีฟจะอ้างว่าการร่วมมือกับจีนสร้าง CPEC จะช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบาลูขีได้แต่ในความเป็นจริงกลับยิ่งตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงมากกว่าเดิม

4.2.1.2 ความรู้สึกไม่มั่นคงหลังสร้างแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถาน

CPEC ตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูขีให้รู้สึกไม่มั่นคงมากกว่าเดิมตั้งแต่ความรู้สึกว่าตนเป็นศัตรูของรัฐ ความรู้สึกถูกขูดรีดผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้สึกถูกละเลยและถูกเอาเปรียบ ความกลัวว่าจะกลายเป็นคนส่วนน้อยในจังหวัด ดังนั้น ความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศของรัฐบาลทำให้ชาวบาลูขีรู้สึกไม่มั่นคงจึงเป็นสาเหตุของการต่อต้านอย่างต่อเนื่องจนก่อให้เกิดความไม่มั่นคงแทน ซึ่งประเด็นที่กระตุ้นให้รู้สึกไม่มั่นคงมี 7 ประเด็น ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง การถูกทหารและตำรวจควบคุมอย่างเข้มงวดตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงและสร้างความโกรธแค้นต่อรัฐบาลกลางและกองทัพมากกว่าเดิม เนื่องจากชาวบาลูขีถูกคุกคามและละเมิดสิทธิเสรีภาพ จังหวัดบาลูจิสถานมีเหตุก่อความไม่สงบมาโดยตลอดจึงมีทหารและตำรวจประจำการอยู่ทั่วจังหวัดเพื่อรักษาความสงบ หลังประกาศสร้าง CPEC เกิดเหตุการณ์ต่อต้านขึ้นทั่วจังหวัดทำให้รัฐบาลกลางเพิ่มกำลังทหารเพื่อรักษาความปลอดภัยให้กับโครงการและแรงงานชาวจีน ดังจะเห็นได้จากรัฐบาลกลางตั้งกองกำลังทหารพิเศษรักษาความปลอดภัย (SSD) ซึ่งเป็นหน่วยที่ถูกฝึกมาสำหรับปฏิบัติการกิจต่อต้านการก่อการร้าย³³⁴ แต่ประชาชนคนธรรมดากลับต้องถูกตรวจสอบอย่างกับเป็นผู้ก่อการร้ายและมีการตรวจตราตลอดทั้งวัน เช่น ตั้งจุดตรวจเมื่อเข้าออกเมืองกวาดาร์และจังหวัด ติดตั้งกล้องวงจรปิด เป็นต้น นอกจากนี้ มีการตั้งค่ายทหารหลายจุดและนำทหารเข้ามา

³³⁴ Boyce, *The China-Pakistan Economic Corridor: Trade Security and Regional Implications*, p. 16.

มากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งที่ยังไม่ได้รับความยินยอมจากรัฐบาลประจำจังหวัดซึ่งตอกย้ำว่ารัฐบาลประจำจังหวัดไม่เคยมีอำนาจอย่างแท้จริง ส่วนชาวบาลูซมองว่ารัฐบาลกลางใช้ประเด็นความมั่นคงมาอ้างเพื่อเข้ามาจัดการกับประชาชนที่ขัดขึ้นและต่อต้าน CPEC โดยมีชาวบาลูซหายสาบสูญและพบศพถูกทิ้งอยู่เสมอตั้งแต่ทหารเข้ามา³³⁵

ณ ตอนนี้จังหวัดบาลูจิสถานอยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพอย่างชัดเจนเพราะมีการเพิ่มความแข็งแกร่งของกองทัพเรือและมีกองทัพเรือของจีนเข้ามาประจำการอยู่มากกว่าเดิม³³⁶ ซึ่งชาวบาลูซเชื่อว่ากองทัพใช้ท่าเรือกวาดาร์เป็นศูนย์กลางในการควบคุมจังหวัดให้อยู่ภายใต้รัฐบาลกลาง³³⁷ อย่างไรก็ตาม การรักษาความมั่นคงอย่างเข้มงวดโดยใช้มาตรการที่รุนแรงในการจัดการกับผู้ต่อต้าน เช่น การข่มขู่ (intimidation) การคุกคามและการปราบปรามอย่างรุนแรง (crackdown)³³⁸ สร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชนและการปรากฏตัวของกองทัพยิ่งตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงเพราะกลัวว่าจะถูกปราบปรามอย่างทารุณเหมือนเหตุการณ์ในอดีต

ประเด็นที่สอง รัฐบาลกลางนำเงินเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ภายในจังหวัดตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงในหลายมิติ เนื่องจากชาวบาลูซมองว่าเงินเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากพลังงานธรรมชาติมาโดยตลอดและเป็นการเอาเปรียบคนท้องถิ่น ดังจะเห็นได้จากตั้งแต่ ค.ศ. 2001 จีนเริ่มเข้ามาพัฒนาท่าเรือกวาดาร์แต่ชาวบาลูซมองว่าจีนต้องการมีอิทธิพลในท่าเรือกวาดาร์เพื่อใช้ประโยชน์ทางการทหารมากกว่าทางการค้า และเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2013 รัฐวิสาหกิจของจีนก็ได้สัมปทานบริหารจัดการภายในท่าเรือเป็นเวลา 40 ปีต่อจากสิงคโปร์ทำให้อำนาจบริหารและรายได้เป็นของจีนเกือบทั้งหมด ผลที่ตามมาคือชาวจีนและท่าเรือกวาดาร์ตกเป็นเป้าโจมตีของกลุ่มกองกำลังชาวบาลูซ³³⁹ นอกจากนี้ ประชาชนโดยเฉพาะชาวบาลูซกลัวว่าท่าเรือกวาดาร์จะอยู่ภายใต้การควบคุมของจีนเพราะมีแนวโน้มว่าปากีสถานจะไม่สามารถจ่ายคืนหนี้ที่กู้ยืมจากจีนมาสร้างที่โครงการต่างๆ ได้ซึ่งเปรียบเทียบได้

³³⁵ Sial and Muhammad, "Silk Route Monitor: A Review of Developments on China-Pakistan Economic Corridor," 2015, [Online]. Available: <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2017/11/SSial-PMuhammad-CPEC.pdf> (accessed 4 September 2019).

³³⁶ Boyce, *The China-Pakistan Economic Corridor: Trade Security and Regional Implications*, p. 20.

³³⁷ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, p. 102.

³³⁸ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

³³⁹ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, p. 65.

กับถูกละเมิดอำนาจอธิปไตยส่งผลให้ชาวบาลูชจะต่อต้านอย่างดุเดือด และกระแสเกลียดชังจีนก็รุนแรงขึ้นอีกครั้งเพราะแรงงานชาวจีนเริ่มเข้ามาในเมืองกวาดาร์มากขึ้นทำให้ประชาชนไม่พอใจ เพราะเมืองเต็มไปด้วยแรงงานชาวจีนที่แสดงพฤติกรรมขัดต่อความเป็นอิสลาม³⁴⁰

เมื่อประกาศสร้าง CPEC อย่างเป็นทางการยิ่งตอกย้ำว่ารัฐบาลกลางตั้งใจนำเงินเข้ามาขูดรีดผลประโยชน์ ชาวบาลูชมองว่ารัฐบาลเปิดทางให้เงินเข้ามาขูดรีดผ่านการอ้างว่าจะพัฒนาเมืองกวาดาร์ให้เป็นศูนย์กลางทางการขนส่งของภูมิภาคเพื่อนำความเจริญมาสู่จังหวัดโดยจะมีการสร้างโครงการและแถบเส้นทางทั้ง 3 แถบเพื่อเชื่อมเข้าสู่ท่าเรือกวาดาร์ ซึ่งในทางทฤษฎีชาวบาลูชจะได้ผลประโยชน์อย่างมหาศาลแต่สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางตรงกันข้ามเพราะผลประโยชน์และรายได้จากท่าเรือกวาดาร์ไม่ได้เข้าสู่จังหวัดโดยตรงแต่เข้าสู่รัฐบาลกลาง ดังจะเห็นได้จากนายฮาซิล ไบเซนโจ (Hasil Bizenjo) รัฐมนตรีว่าการท่าเรือและการประมงยืนยันว่าเงินจะได้ผลประโยชน์ร้อยละ 91 จากการบริหารท่าเรือกวาดาร์ รัฐบาลกลางจะได้เพียงแค่ร้อยละ 9 เท่านั้น ส่วนรัฐบาลประจำจังหวัดบาลูจิสถานจะไม่ได้อะไรเลย³⁴¹ เท่ากับว่ารัฐบาลประจำจังหวัดต้องรอส่วยแบ่งจากรัฐบาลกลางอีกทีทั้งๆที่หัวใจของ CPEC ตั้งอยู่ในจังหวัดบาลูจิสถานแท้ๆ ความโกรธแค้นยิ่งมากขึ้นเพราะในขณะที่คนท้องถิ่นขาดแคลนน้ำสะอาดแต่รัฐบาลและเงินร่วมมือกันสร้างโรงผลิตน้ำจืดจากน้ำทะเล (desalination plant) 2 โรงในเมืองกวาดาร์เพื่อใช้ภายในท่าเรือเท่านั้นไม่ใช่เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน³⁴² ซึ่งการพัฒนาท่าเรือกวาดาร์เป็นเพียงแค่การเริ่มต้นของการถูกเอาเปรียบครั้งใหม่

ประเด็นที่สาม การถูกขูดรีดทางทรัพยากรธรรมชาติและถูกเอาเปรียบทางเศรษฐกิจตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงและนำไปสู่การต่อต้านได้ง่ายที่สุด เนื่องจากชาวบาลูชสัมผัสได้ว่ากำลังถูกขูดรีดผลประโยชน์เพราะโครงการส่วนใหญ่เกิดขึ้นในตัวเมืองกวาดาร์และท่าเรือเท่านั้นทำให้เมืองอื่นๆไม่ได้ผลประโยชน์ด้วย และโครงการที่กำลังสร้างก็เป็นโครงการด้านพลังงานคือโรงไฟฟ้าถ่านหิน 2 แห่งที่ก่อให้เกิดมลพิษในอากาศทำให้คนท้องถิ่นกังวลอย่างมาก ส่วนเมืองอื่นๆยังไม่มีแผนว่าจะการสร้างโครงการหรือไม่ นอกจากนี้ ชาวบาลูชรู้สึกถูกเอาเปรียบเพราะปากีสถานกับจีนตกลงที่จะสร้าง 3 เขตเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) ในจังหวัดปัญจาบ จังหวัดซินด์และจังหวัดโคเบอร์ปคตูนควาก่อนทั้งที่จังหวัด

³⁴⁰ Sahai, "China's Terror Dilemma in Cpec: A Xinjiang Strategy?," p. 7.

³⁴¹ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

³⁴² Ibid., p. 18.

เหล่านี้มีเขตอุตสาหกรรมที่เจริญกว่าจังหวัดบาลูจิสถานอย่างมาก³⁴³ และใน ค.ศ. 2015 รัฐบาลกลางต่อสัญญาให้เงินอุดหนุนด้านอุตสาหกรรมชาติออกจากอำเภอซูย (Sui) โดยไม่ได้แจ้งให้รัฐบาลประจำจังหวัดทราบ³⁴⁴ นอกจากนี้ รัฐบาลกลางไม่เคยปรึกษาคนท้องถิ่นทำให้ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและความไม่ชัดเจนในรายละเอียดของโครงการทำให้คนท้องถิ่นกังวลว่าโครงการที่จะเกิดขึ้นจะเป็นการขูดรีดทรัพยากรธรรมชาติอย่างที่ผ่านมาอีก เช่น โครงการเหมืองทองแดงและทองที่เซนต์แนกค์ โครงการเหมืองทองแดงที่ริกเคอร์ ดิก (Reko Diq) และโครงการพัฒนาท่าเรือกวาดาร์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม กลุ่มก่อการร้ายใช้ความโกรธแค้นจากการถูกขูดรีดและถูกเอาเปรียบเพื่อปลุกระดมคนท้องถิ่นโดยเฉพาะเยาวชนให้ลุกขึ้นต่อต้าน ซึ่งผู้นำกลุ่มแบกแยกดินแดนหลายคนแสดงท่าทีต่อต้าน CPEC เช่น นายบราฮัมเดช บักดี (Brahamdagh Bugdi) ผู้นำพรรคสาธารณรัฐบาลูชกล่าวโจมตี CPEC และเรียกร้องให้สหประชาชาติสนับสนุนการลงประชามติว่าด้วยอนาคตของบาลูจิสถาน³⁴⁵ ซึ่งข้อดีของการสร้าง CPEC สำหรับชาวบาลูชคือสถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดบาลูจิสถานได้รับความสนใจจากประชาคมโลกมากขึ้น ข้อเสียคือถูกขูดรีดทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

ประเด็นที่สี่ การปรับเปลี่ยนการสร้างแถบเส้นทางตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงจากการถูกละเลย ถูกเอาเปรียบและถูกหักหลัง เนื่องจากการปรับเปลี่ยนแถบเส้นทางทำยังไม่ได้รับผลประโยชน์ใดๆ ดังจะเห็นได้จากตอนแรกรัฐบาลกลางประกาศสร้างแถบเส้นทางฝั่งตะวันตกก่อนเพื่อนำความเจริญและการจ้างงานมาสู่จังหวัดแต่ในภายหลังก็เปลี่ยนมาสร้างทางฝั่งตะวันออก ซึ่งรัฐบาลแจ้งสาเหตุที่เปลี่ยนเพราะเส้นทางฝั่งตะวันออกปลอดภัยและมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าเส้นทางฝั่งตะวันตกที่มีแต่สถานการณ์ความไม่มั่นคง การปรับเปลี่ยนเส้นทางทำให้ยังไม่มีการสร้างเส้นทางหลักผ่านจังหวัดบาลูจิสถาน³⁴⁶ สร้างความไม่พอใจให้กับชาวบาลูชอย่างมากเพราะถูกละเลยเช่นเดิม ดังจะเห็นได้จากโครงการระยะเร่งด่วนเริ่มสร้างถนนและท่าหลวงในจังหวัดปัญจาบเป็นส่วนใหญ่แต่สร้างถนนในจังหวัดบาลูจิสถานเพื่อใช้มุ่งสู่ท่าเรือกวาดาร์³⁴⁷ เปรียบเสมือนเป็นเพียงแค่ทางผ่านเท่านั้นจึงทำให้พรรคการเมืองของจังหวัดบาลูจิสถานต่อต้านและกล่าวโจมตีรัฐบาลกลางว่ามีผลประโยชน์แอบแฝงเพื่อพัฒนาจังหวัดที่เป็นฐานเสียงของตนและต้องการขูดรีด

³⁴³ Ibid., p. 12.

³⁴⁴ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 134.

³⁴⁵ Abit and Ashfaq, "Cpec: Challenges and Opportunities for Pakistan," p. 153.

³⁴⁶ Ahmed and Fatima, *Cpec 2015: A Review of Proposed Opportunities and Significance*.

³⁴⁷ Cpecinfo, "Cpec Projects Annual Review," [Online]. Available: <http://www.cpecinfo.com/annual-review-of-cpec-project> (accessed 2 July 2019).

ทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดที่ยากจนกว่า³⁴⁸ รวมทั้งนายดอน ช่าน อาชกไซ (Daud Khan Achakzai) วุฒิสมาชิกออกมากล่าวโจมตีว่า “CPEC ควรจะเปลี่ยนชื่อเป็นแถบเศรษฐกิจจีนกับปัญจาบมากกว่าเพราะจังหวัดอื่นไม่ได้ผลประโยชน์เลย”³⁴⁹ ซึ่งในขณะนี้จังหวัดปัญจาบมีประชากรร้อยละ 56 ของประเทศมีระบบอุตสาหกรรมและการเกษตรที่ทันสมัยทำให้เป็นจังหวัดที่เจริญและร่ำรวยมากกว่าจังหวัดอื่นจึงยิ่งกระตุ้นความขัดแย้งระหว่างจังหวัด³⁵⁰

นอกจากนี้ ทุกพรรคในจังหวัดทางฝั่งตะวันตกร่วมกันเดินทางต่อต้านการปรับเปลี่ยนการสร้างแถบเส้นทาง ดังจะเห็นได้จากในเดือนเมษายน ค.ศ. 2015 พรรคการเมืองจัดประชุมเพื่อแสดงจุดยืนร่วมกันในการต่อต้านการปรับเปลี่ยนแถบเส้นทางดังกล่าวโดยข้อสังเกตที่ได้จากการประชุมคือการลงทุนทั้งหมด 46 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกามีการลงทุนในจังหวัดบาลูจิสถานเพียงแค่ 2 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกานั้น และในเดือนพฤษภาคมองค์การไม่แสวงหาผลกำไรต่างจัดประชุมเพื่อร่วมกันต่อต้านเช่นกัน³⁵¹ นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนดังกล่าวไม่ได้เพียงแค่ทำให้ชาวบาลูจิสถานไม่มั่นคงอย่างเดียวแต่ยังกระตุ้นปัญหาความขัดแย้งรัฐบาลกลางกับจังหวัดในเรื่องการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เท่าเทียมเพราะรัฐบาลกลางมุ่งแต่จะพัฒนาจังหวัดที่มีประชากรหนาแน่นและเจริญแล้วมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับจังหวัดที่ขาดการพัฒนาและยากจนที่สุด ดังจะเห็นได้จากงบประมาณสำหรับพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานประจำปี ค.ศ. 2016 นั้นถูกจัดสรรให้จังหวัดบาลูจิสถานและจังหวัดโคเบอร์ปัดทุนความน้อยกว่าร้อยละ 12 ทั้งๆที่เป็นจังหวัดที่ยากจนที่สุดในขณะที่จังหวัดปัญจาบและจังหวัดซินด์ได้มากกว่าร้อยละ 70 ทั้งๆที่เป็นจังหวัดที่ร่ำรวยที่สุด³⁵² ซึ่งถ้าพรรคการเมืองยังไม่ได้รับความเป็นธรรมในการจัดสรรงบประมาณมีความเป็นไปได้ว่าความขัดแย้งระหว่างจังหวัดจะยิ่งรุนแรงขึ้นและการต่อต้าน CPEC จะยิ่งเพิ่มขึ้นตามมา

ในระหว่างที่พรรคการเมืองและองค์กรอิสระต่อต้านตามกลไกทางการเมืองนั้น ประชาชนก็ร่วมกันชุมนุมประท้วงและนัดหยุดงานเพื่อต่อต้านการปรับเปลี่ยนแถบเส้นทาง ส่วนกลุ่มกองกำลังชาว

³⁴⁸ Boyce, The China-Pakistan Economic Corridor: Trade Security and Regional Implications, p. 26.

³⁴⁹ Rafi, Khan and Aslam, Cpec: Pakistan's Way to Success, p. 15.

³⁵⁰ Murphy, The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism, p. 38.

³⁵¹ Sial and Muhammad, "Silk Route Monitor: A Review of Developments on China-Pakistan Economic Corridor," 2015, [Online]. Available: <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2017/11/SSial-PMuhammad-CPEC.pdf> (accessed 4 September 2019).

³⁵² Ramachandran, "China-Pakistan Economic Corridor: Road to Riches?," p. 3.

บาลูชก็ก่อความไม่สงบไปพร้อมๆกัน รัฐบาลพยายามป้องกันแล้วแต่ก็ไร้ประสิทธิภาพในการจัดการกับสถานการณ์ความไม่มั่นคง รัฐบาลถูกต่อต้านอย่างหนักจนนายกรัฐมนตรีซาarifต้องออกมาสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนโดยกล่าวว่า “CPEC จะสร้างผลประโยชน์ให้กับทุกจังหวัดและทุกพื้นที่ในปากีสถานและเปลี่ยนประเทศของเราให้เป็นศูนย์กลางของภูมิภาคสำหรับการค้าและการลงทุน”³⁵³ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะพยายามลดความไม่พอใจลงแล้วแต่ก็ไม่มีอะไรดีขึ้นเพราะประชาชนไม่เชื่อมั่นและรัฐบาลนายซาarifก็ขาดความชอบธรรมในสายตาของประชาชนจากกรณีการคอร์รัปชัน โครงการเลือกตั้งที่ผ่านมาและความไร้ประสิทธิภาพในการบริหารงานตั้งแต่อดีต อย่างไรก็ตาม ชาวบาลูชไม่เคยเชื่อมั่นในรัฐบาลที่ผ่านมารวมถึงรัฐบาลนายซาarifด้วยแม้ว่าจะอ้างว่าชาวบาลูชจะได้รับประโยชน์จาก CPEC มากกว่าจังหวัดอื่นแต่ในความเป็นจริงก็ยังไม่ได้ผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมใดๆนอกจากการถูกคุกคามและถูกขูดรีดภายในบ้านเกิดของตนเอง ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรมที่สุดคือความทันสมัยของท่าเรือกวาดาร์แต่ความเจริญทำให้ผู้คนจากภายนอกเริ่มหลั่งไหลเข้ามามากขึ้น

ประเด็นที่ห้า การหลั่งไหลเข้ามาของคนภายนอกตอกย้ำความกลัวที่จะกลายเป็นคนส่วนน้อยในจังหวัด เนื่องจาก CPEC จะผลักดันให้คนท้องถิ่นและคนพื้นเมืองกลายเป็นคนส่วนน้อยในจังหวัดของตนเองเพราะคนจากภายนอกไม่ว่าจะเป็นชาวปากีสถานชาวจีนหรือชาวต่างชาติจะหลั่งไหลเข้ามาหาผลประโยชน์ เช่น หางานทำ จับจองอสังหาริมทรัพย์เพื่อเก็งกำไร เป็นต้น ในขณะนี้ประชาชนจากจังหวัดอื่นทยอยเข้ามาและมีการคาดการณ์ว่ามีชาวจีนอาศัยอยู่ในปากีสถานมากกว่า 30,000 คน³⁵⁴ โดยเฉพาะเมืองกวาดาร์มีมากที่สุดจากการคาดการณ์ระบุว่าภายใน ค.ศ. 2048 ประชากรชาวจีนจะมากกว่าชาวบาลูช³⁵⁵ อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจสำมะโนประชากรล่วงหน้าใน ค.ศ. 2017 ยืนยันได้ว่าในจังหวัดสัดส่วนของประชากรชาวบาลูชลดลงจากร้อยละ 61 เหลือร้อยละ 55.6 เท่านั้น³⁵⁶ ซึ่งการเป็นคนส่วนน้อยในจังหวัดของตนเหมือนความเป็นชนชาติบาลูชกำลังจะถูกหลอมรวมและกลืนหายไป จึงทำให้ประชาชนที่รู้สึกไม่มั่นคงต่อต้านโดยการลอบโจมตีท่อส่งก๊าซ ทางรถไฟและชาวจีนเพราะไม่ต้องการให้จังหวัดเจริญก่อนที่จะได้เป็นรัฐอธิปไตยเพราะกลัวว่าเมื่อท่าเรือกวาดาร์เป็นศูนย์กลางทางการขนส่งจะทำให้คนภายนอกย้ายเข้ามาเพิ่มขึ้นและจะยิ่งทำให้ชาวบาลูชเป็นคนส่วนน้อยลง

³⁵³ Jacob, "The China-Pakistan Economic Corridor and the China-India-Pakistan Triangle," p. 113.

³⁵⁴ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

³⁵⁵ Sahai, "China's Terror Dilemma in Cpec: A Xinjiang Strategy?," p. 3.

³⁵⁶ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 123.

เรื่อย ๆ³⁵⁷ ซึ่งจะย้อนรอยเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วหลังจากปากีสถานเจรจาข้อตกลงเปิดการค้าเสรีกับจีนส่งผลให้ประชาชนตงกานจำนวนมากเพราะการไหลเข้ามาของสินค้าราคาถูกจากจีน³⁵⁸ โดยคนท้องถิ่นเชื่อว่า CPEC เป็นแผนสมคบคิดเพื่อทำให้ชนชาติชาวอุยกูร์กลายเป็นคนส่วนน้อยในที่สุด³⁵⁹ นอกจากนี้ เมื่อท่าเรือพัฒนาขึ้นทำให้ผู้คนหลังไหลเข้ามามากขึ้นส่งผลให้ความต้องการพลังงานจะสูงขึ้นจะยิ่งทำให้คนท้องถิ่นสัมผัสได้ถึงความแตกต่างระหว่างเมืองกวาดาร์กับเมืองรอบนอกและผลักดันให้คนท้องถิ่นกลายเป็นคนส่วนน้อยซึ่งจะทำให้ชาวบาลูขร่วมกันต่อต้าน CPEC อย่างดุเดือดในอนาคตอันใกล้

อย่างไรก็ตาม ทุกประเด็นในข้างต้นช่วยกันตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงในอดีตให้รู้สึกไม่มั่นคงมากขึ้นจนชาวบาลูขรียังไม่มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันร่วมกับประชาชนภายในประเทศและบั่นทอนความชอบธรรมของรัฐบาลยิ่งขึ้นเพราะการสร้าง CPEC สะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลทำเพื่อความอยู่รอดและผลประโยชน์ของชนชาติตนเองและที่ผ่านมาไม่มีรัฐบาลชุดใดตั้งใจที่จะพัฒนาชีวิตอยู่เป็นอยู่ของชาวบาลูขอย่างจริงจังนอกจากชุดรีดทรัพย์ากรธรรมชาติไปพัฒนาจังหวัดที่เป็นฐานเสียงของผู้นำในขณะนั้น ในกรณีของ CPEC ก็เช่นกันรัฐบาลนายซาริฟเจรจากับจีนเพื่อสร้างโครงการส่วนใหญ่ในจังหวัดปัญจาบก่อนเพื่อให้ได้รับเสียงสนับสนุนในการเลือกตั้งทั่วไปที่กำลังจะเกิดขึ้นและมุ่งแต่พัฒนาท่าเรือกวาดาร์โดยละเลยประชาชน ซึ่งการดำเนินนโยบายที่ไม่ให้คนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจไม่มีความชัดเจนในรายละเอียดและไม่มีความโปร่งใสส่งผลให้รัฐบาลขาดความชอบธรรมมากกว่าเดิม

ประเด็นที่หก การไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจผลประโยชน์ของตนเองตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงเพราะชาวบาลูขไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจขาดความเชื่อมั่นว่าจะได้รับผลประโยชน์ตามที่กล่าวอ้างจนบั่นทอนความชอบธรรมของรัฐบาล เนื่องจากตั้งแต่แรก CPEC เป็นการตัดสินใจของรัฐบาลฝ่ายเดียวโดยไม่มีฉันทมติร่วมกันระหว่างประชาชน นักธุรกิจและพรรคการเมืองมาก่อนจึงกระตุ้นให้จังหวัดที่ยากจนอย่างจังหวัดบาลูจิสถานรู้สึกถูกละเลยเช่นเดิมเพราะหัวใจของ CPEC ตั้งอยู่ที่นี้³⁶⁰ แต่ชาวบาลูขกลับไม่มีส่วนในการตัดสินใจใดๆเลยเพราะขาดตัวแทนในการเจรจา

³⁵⁷ Abit and Ashfaq, "Cpec: Challenges and Opportunities for Pakistan," p. 152.

³⁵⁸ Jacob, "The China-Pakistan Economic Corridor and the China-India-Pakistan Triangle," p. 115.

³⁵⁹ Idrees, China-Pakistan Economic Corridor: Changing Scenario of Socio-Economic and Human Development.

³⁶⁰ Wolf, "China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): Regional Cooperation in the Wider South Asian Region," p. 88.

ผลประโยชน์ก่อให้เกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาส่วนแบ่งจากท่าเรือกวาดาร์ที่เป็นไม่ธรรม ปัญหาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเสื่อมโทรม เป็นต้น³⁶¹ ซึ่งสถาบัน International Crisis Group ไปสัมภาษณ์นักธุรกิจชั้นนำ ตัวแทนสภาหอการค้าและนักเคลื่อนไหวภาคประชาสังคมได้ข้อสรุปว่ารัฐบาลไม่ต้องการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการ³⁶² ถึงแม้จะมีการเปิดประชุมสภาเกี่ยวกับ CPEC แต่ก็ไม่มีการอภิปรายเท่าที่ควร³⁶³ แต่นักการเมืองของจังหวัดพยายามเรียกร้องให้รัฐบาลกลางเปิดเผยข้อมูลของโครงการสู่สาธารณะชนแต่รัฐบาลแสดงท่าทีลังเลยิ่งทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นเกรงว่าจะถูกขูดรีดทรัพยากรธรรมชาติอีกจึงตอกย้ำข้อกล่าวหาที่ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญแต่จังหวัดปัญจาบ³⁶⁴ แม้แต่หัวหน้าคณะรัฐมนตรีของบาลูจิสถานยังกล่าวว่ารู้สึกไม่มั่นใจว่าชาวบาลูจิสถานจะได้รับประโยชน์จาก CPEC และไม่เคยมารู้ถึงรายละเอียดของโครงการมาก่อน นอกจากนี้รัฐบาลประจำจังหวัดแทบจะไม่ได้เข้าร่วมตัดสินใจในรายละเอียดเลยและหลังจากตัดสินใจแล้วรัฐบาลก็ไม่แจ้งรายละเอียดให้ทราบ รวมถึงรัฐบาลกลางไม่เคยประชุมกับรัฐบาลประจำจังหวัดเลยในประเด็นการรักษาความสงบภายในจังหวัด³⁶⁵ CPEC เป็นการพัฒนารูปแบบบนลงล่าง (top-down) มุ่งแต่จะส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจจนละเลยความกินอยู่ดีของประชาชนเพราะไม่มีกระบวนการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละจังหวัด³⁶⁶ ซึ่งการตัดสินใจทั้งหมดมาจากส่วนกลางส่งผลให้รายละเอียดผลประโยชน์ของคนท้องถิ่น

ประเด็นที่เจ็ด ความไม่ชัดเจนในรายละเอียดและความไม่โปร่งใสของรัฐบาลตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงเพราะไม่สามารถเชื่อมั่นว่าจะได้รับผลประโยชน์ตามที่กล่าวอ้าง ถ้าประชาชนสัมผัส

³⁶¹ Jacob, "The China-Pakistan Economic Corridor and the China-India-Pakistan Triangle," p. 115.

³⁶² International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

³⁶³ Hameed, "The Politics of the China-Pakistan Economic Corridor," 2018, [Online]. Available: https://www.researchgate.net/publication/325577623_The_politics_of_the_China-Pakistan_economic_corridor (accessed 18 September 2019).

³⁶⁴ Ali, "Cpec:Prospects and Challenges for Regional Integration," p. 12.

³⁶⁵ Sial and Muhammad, "Silk Route Monitor: A Review of Developments on China-Pakistan Economic Corridor," 2015, [Online]. Available: <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2017/11/SSial-PMuhammad-CPEC.pdf> (accessed 4 September 2019).

³⁶⁶ Wolf, "China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): Regional Cooperation in the Wider South Asian Region," p. 89.

ไม่ได้ถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจะยิ่งทำให้ไม่ไว้วางใจในนโยบายของรัฐบาลจนบั่นทอนความชอบธรรมของรัฐบาล เนื่องจาก CPEC เป็นโครงการในระยะยาวแต่ยังไม่มีแม้แต่รายละเอียดของสัญญาโครงการในระยะสั้น รวมถึงตั้งแต่ต้นรัฐบาลไม่เคยเปิดเผยรายละเอียดทำให้ไม่มีความชัดเจนในเรื่องส่วนแบ่งของรายได้และจำนวนการจ้างงานของแต่ละโครงการแต่มีข้อมูลจากทางรัฐบาลที่คาดการณ์ว่าจะสร้างการจ้างงานสูงถึง 2.32 ล้านอัตราแต่ก็ยังไม่มียรายละเอียดว่าโครงการใดจะสร้างการจ้างงานจำนวนเท่าใด³⁶⁷ แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามลดความรู้สึกไม่เชื่อมั่นโดยตั้งเว็บไซต์ของทางการเพื่อให้ข้อมูลแก่สาธารณชนแต่ก็ไม่เกิดผลประโยชน์³⁶⁸ ดังคำกล่าวของนายมุสตาจก์ รัชพาร์ (Mushtaq Rajpar) นักวิเคราะห์ที่กล่าวว่า “การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับแผนของ CPEC ไม่ได้ให้ข้อมูลใหม่ที่ทำให้พวกเราเข้าใจโครงการมากขึ้นและไม่ได้ช่วยลดความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการเลย”³⁶⁹ นอกจากนี้ นักการเมืองหลายคนในรัฐสภาได้ตั้งกระทู้ถามถึงประเด็นความไม่เท่าเทียมของการจัดสรรงบประมาณภายใต้ CPEC แต่ก็ไม่ได้รับการตอบข้อสงสัยมากนัก³⁷⁰ รวมถึงกระบวนการตัดสินใจขาดความโปร่งใสและไม่มีช่องทางสำหรับเจรจาผลประโยชน์ของแต่ละโครงการเท่าที่ควร³⁷¹ โดยรัฐบาลอ้างว่าไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลให้แพร่กระจายออกไปได้เพื่อผลประโยชน์ทางความมั่นคงแต่ประชาชนมองว่ารัฐบาลใช้ประเด็นความมั่นคงมาอ้างเพื่อไม่ต้องการให้คนท้องถิ่นเข้ามาขัดขวางผลประโยชน์ของรัฐบาลและกองทัพ³⁷² ดังจะเห็นได้จากทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องไม่มีกระทรวงใดเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับโครงการเลยแม้แต่ในเว็บไซต์ก็ตาม³⁷³ นอกจากนี้ ปัญหาการคอร์รัปชันที่อยู่คู่

³⁶⁷ Jacob, "The China-Pakistan Economic Corridor and the China-India-Pakistan Triangle," p. 115.

³⁶⁸ Ministry of Planning and Reform, "Cpec Projects," [Online]. Available: <http://cpec.gov.pk/> (accessed 2 July 2019).

³⁶⁹ Mushtaq Rajpar, "Cpec Concerns," 2017, [Online]. Available: <https://www.thenews.com.pk/print/258677-cpec-concerns> (accessed 15 December 2019).

³⁷⁰ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

³⁷¹ Wolf, "China-Pakistan Economic Corridor (Cpec): Regional Cooperation in the Wider South Asian Region," p. 92.

³⁷² Hameed, "The Politics of the China-Pakistan Economic Corridor," 2018, [Online]. Available: https://www.researchgate.net/publication/325577623_The_politics_of_the_China-Pakistan_economic_corridor (accessed 18 September 2019).

³⁷³ Sial and Muhammad, "Silk Route Monitor: A Review of Developments on China-Pakistan Economic Corridor," 2015, [Online]. Available: <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2017/11/SSial-PMuhammad-CPEC.pdf> (accessed 4 September 2019).

กับสังคมปากีสถานมาอย่างยาวนานมีแนวโน้มจะรุนแรงขึ้นเมื่อมีผลประโยชน์จำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ประมุขงานสร้างทางด่วนที่ได้ลำดับสองเป็นผู้ชนะการประมูล งบประมาณบางโครงการสูงเกินจริง³⁷⁴ เป็นต้น และตามรายงานของรายงานนมบีโอไอ ค.ศ. 2016 ระบุว่าปากีสถานมีปัญหาคอร์รัปชันและการติดสินบนสูงถึงร้อยละ 81.72³⁷⁵ อย่างไรก็ตาม การไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การไม่รับรู้รายละเอียดของโครงการและความไม่โปร่งใสของรัฐบาลกระตุ้นให้ชาวบาลูชิสต์ไม่มั่นคงเพราะไม่มั่นใจว่าจะได้ผลประโยชน์มากนักน้อยเพียงใด

อาจกล่าวได้ว่าทุกประเด็นข้างต้นช่วยกันตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคง ซึ่งผลกระทบที่เกิดจากการสร้าง CPEC กระตุ้นให้ชาวบาลูชิสต์ไม่มั่นคงเช่นกัน เนื่องจากในขณะที่เมืองกวาดาร์กำลังจะกลายเป็นเมืองแต่สภาพความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นกลับเลวร้ายกว่าช่วงก่อนสร้าง ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 2017 ประชาชนยังขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าเช่นเดิมเพราะมีระบบจ่ายกระแสไฟฟ้าไม่ทั่วถึงและไม่ได้รับการปรับปรุงโดยประชาชนเข้าถึงไฟฟ้าเพียงแค่อ้อยละ 25 เท่านั้น³⁷⁶ และยังขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคเช่นเดิมซึ่งรัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาคาดแคลนน้ำโดยการสร้างเขื่อนที่สาวัด (Sawad) แต่ก็ยังไม่ดีขึ้น ซึ่งเมื่อเมืองเจริญขึ้นผู้คนจะเข้ามามากขึ้นทำให้ความต้องการน้ำก็จะยิ่งสูงขึ้นอีก นอกจากนี้ คนท้องถิ่นไม่มีแม้แต่ที่อยู่อาศัยเพราะถูกเวนคืนที่ดินอย่างไม่เป็นธรรม เช่น การยึดที่ดิน การไล่ผู้อยู่อาศัยในตัวเมืองเก่า เป็นต้น มีการยึดคืนที่ดินสำหรับกิจกรรมที่เกี่ยวกับ CPEC มากกว่า 450,000 เอเคอร์ ซึ่งไม่มีการแจ้งล่วงหน้าเลย และรัฐบาลยังสั่งห้ามไม่ให้หน่วยงานพัฒนากวาดาร์ (Gwadar Development Authority) อนุมัติงบประมาณสำหรับพัฒนาเมืองและสั่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องห้ามอนุมัติสิ่งปลูกสร้างเพิ่มจนกว่าแผนแม่บทเมืองกวาดาร์ (Gwadar master plan) จะเสร็จเรียบร้อย รวมถึงเมื่อนักพัฒนาสังหาริมทรัพย์และนักเก็งกำไรเข้ามาจับจองพื้นที่ในเมืองกวาดาร์ทำให้ที่ดินราคาสูงเกินกว่าที่คนท้องถิ่นจะครอบครองได้³⁷⁷ นอกจากนี้ พื้นที่ทำกินของคนท้องถิ่นก็น้อยลงเพราะถูกห้ามไม่ให้จับปลาในพื้นที่ดั้งเดิม คนท้องถิ่นกว่าร้อยละ 80 มีรายได้จากการประมง การถูกสั่งห้ามทำให้สูญเสียรายได้และอาจสูญเสียอาชีพในที่สุดเพราะมีการสั่งห้ามไม่ให้หา

³⁷⁴ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 189.

³⁷⁵ Arshad and Dong, "China Pakistan Economic Corridor: A Spatial Analysis on the Security Risk of Cpec," p. 101.

³⁷⁶ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 185.

³⁷⁷ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

ปลาตามชายฝั่งเป็นระยะและหมู่บ้านชาวประมงก็ถูกบังคับให้ย้ายออกห่างจากชายฝั่งมากขึ้น³⁷⁸ โดยคนท้องถิ่นโดยเฉพาะชาวประมงได้แสดงความกังวลว่าการพัฒนาท่าเรือจะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของตนและครอบครัว³⁷⁹

อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่เพียงแค่รัฐบาลกลางเท่านั้นที่สร้างความรู้สึกไม่มั่นคงให้กับชาวบาลูช เพราะโดยแท้จริงแล้วเหตุการณ์ความรุนแรงในอดีตมาจากการตัดสินใจของกองทัพซึ่งนโยบายด้านความมั่นคงภายในจังหวัดอยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพมาโดยตลอด³⁸⁰ ในกรณีของ CPEC ก็เช่นกันกองทัพเองก็มีส่วนสำคัญโดยใช้ประเด็นความมั่นคงมาอ้างเพื่อแทรกแซงการบริหารงานของรัฐบาลพลเรือน รัฐบาลกลางก็พยายามป้องกันไม่ให้กองทัพเข้ามาเกี่ยวข้องแต่ก็เป็นไปไม่ได้เพราะต้องพึ่งพาทหารในการจัดการกับเหตุก่อความไม่สงบและการก่อการร้ายภายในจังหวัดโดยมีการนำทหารเข้ามาในจังหวัดเป็นการตัดสินใจของนายทหารระดับสูงเท่านั้นจนในขณะนี้เมืองกวาดาร์เปรียบได้อย่างกับค่ายทหาร³⁸¹ นอกจากนี้ กองทัพยังแทรกแซงการบริหารงานของรัฐบาลทำให้รัฐบาลขาดความชอบธรรมและความโปร่งใสเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อปรึกษาหารือระหว่างรัฐบาลกับกองทัพเกี่ยวกับประเด็น CPEC³⁸² นอกจากนี้ กองทัพยังเอาเปรียบคนท้องถิ่นจากการเวนคืนที่ดินมีการไล่คนท้องถิ่นที่ไม่มีโฉนดยื่นยันกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินและมีการออกโฉนดให้กับนายทุนและนายทหารระดับสูงแทน ดังจะเห็นได้จากกองทัพเรือสร้างบ้านพักทหารติดชายฝั่งในพื้นที่ท่าเลทอง³⁸³ ซึ่งการถูกเอาเปรียบมากถึงเพียงนี้เป็นไปไม่ได้ที่ชาวบาลูชจะไม่ต่อต้านเพื่อความอยู่รอดของชนชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

³⁷⁸ Devasher, Pakistan: The Balochistan Conundrum, pp. 174-175.

³⁷⁹ Boyce, The China-Pakistan Economic Corridor: Trade Security and Regional Implications, p. 20.

³⁸⁰ Small, The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics, p. 167.

³⁸¹ Sial and Muhammad, "Silk Route Monitor: A Review of Developments on China-Pakistan Economic Corridor," 2015, [Online]. Available: <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2017/11/SSial-PMuhammad-CPEC.pdf> (accessed 4 September 2019).

³⁸² Hameed, "The Politics of the China-Pakistan Economic Corridor," 2018, [Online]. Available: https://www.researchgate.net/publication/325577623_The_politics_of_the_China-Pakistan_economic_corridor (accessed 18 September 2019).

³⁸³ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

ตามคำกล่าวของรัฐบาลนายซารีฟว่าชาวบาลูชจะได้ผลประโยชน์ต่างๆกันๆยังไม่มีความเป็นรูปธรรมแม้จะเริ่มสร้าง CPEC มาได้ประมาณ 2 ปีแล้วเกิดโครงการที่ส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล สนามบินนานาชาติ เป็นต้น แต่ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบาลูชกลับยิ่งทุกข์ทรมาณมากกว่าเดิม ดังจะเห็นได้จากรายงานว่าด้วยความยากจนในหลายมิติของปากีสถานของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme, UNDP) ร่วมกับสำนักงานริเริ่มโครงการพัฒนาความยากจนและมนุษย์แห่งออกฟอร์ด (Oxford Poverty and Human Development Initiative, OPHI) สรุปว่าจังหวัดบาลูชิสถานอยู่ในระดับต่ำมากที่สุดตัวชี้วัดของความยากจนซึ่งประชาชนร้อยละ 71.2 กำลังเผชิญกับความยากจนในทุกมิติ และ CPEC จะยิ่งทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมระหว่างเมืองต่างๆภายในจังหวัด³⁸⁴ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะยืนยันว่าความเป็นอยู่จะดีขึ้นแต่ความเป็นจริงคือคนท้องถิ่นยังมีคุณภาพชีวิตที่ยากลำบาก มีเด็กเล็กขาดแคลนสารอาหารมากที่สุดในประเทศและไม่สามารถเข้าถึงการรักษาสุขภาพและการศึกษาที่ได้มาตรฐาน³⁸⁵

เมืองกวาดาร์ยังคงเป็นหนึ่งในเมืองที่ยากจนที่สุดในจังหวัดเพราะเกิดสถานการณ์ความไม่มั่นคงมาโดยตลอด ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่แม้แต่คนที่อาศัยใกล้กับท่าเรือกวาดาร์ยังขาดแคลนน้ำสะอาดอยู่เลย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการวางแผนที่ไร้ประสิทธิภาพ³⁸⁶ มีการเร่งพัฒนาตัวเมืองกวาดาร์แต่ความเจริญจะยิ่งผลักดันให้คนท้องถิ่นรู้สึกไม่มั่นคงและอยู่ลำบากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการจ้างงานภายในจังหวัดเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเพราะเงินนำวัสดุ อุปกรณ์และแรงงานชาวจีนมาดำเนินการแทบทั้งสิ้น³⁸⁷ เป็นไปตามคำกล่าวของนายไซอ์ เอสซา นูรี (Syed Essa Noori) หัวหน้าพรรคชาตินิยมบาลูชิสถาน (Baluchistan Nationalist Party) ที่เชื่อว่าคนท้องถิ่นจะไม่ได้ทำงานภายในท่าเรือเพราะแรงงานจะถูกนำมาจากจังหวัดซินด์ จังหวัดปัญจาบและอื่นๆ³⁸⁸ ส่วนโครงการที่ปากีสถานเป็นผู้รับผิดชอบนั้นคนท้องถิ่นก็ไม่ได้ทำงานอีกเช่นกันเพราะสัมปทานการก่อสร้างแทบทั้งหมดตกเป็นของรัฐวิสาหกิจที่ควบคุมโดยกองทัพซึ่งเลือกใช้คนงานชาวปัญจาบ ดังนั้น ชาวบาลูชจะไม่มีการทำ

³⁸⁴ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, pp. 147-148.

³⁸⁵ Ibid., p. 154.

³⁸⁶ Idrees, *China-Pakistan Economic Corridor: Changing Scenario of Socio-Economic and Human Development*.

³⁸⁷ Sahai, "China's Terror Dilemma in Cpec: A Xinjiang Strategy?," p. 6.

³⁸⁸ Idrees, *China-Pakistan Economic Corridor: Changing Scenario of Socio-Economic and Human Development*.

อย่างที่คาดการณ์ไว้และต่อให้มีสัดส่วนในการรับชาวบาลูชเข้าทำงานก็ไม่มีอาชีพรองรับอยู่ดีเพราะชาวบาลูชส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานทำให้ขาดความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับโครงการอีกทั้งคนทั่วไปยังคิดว่าชาวบาลูชไร้การศึกษาจึงไม่ยอมลงทุนสอนและจ้างงาน³⁸⁹ นอกจากนี้ ผลกระทบจากการพัฒนาท่าเรือในอดีตไม่เคยได้รับการแก้ไขจนพัฒนาท่าเรืออีกครั้งภายใต้ CPEC ก็ยังส่งผลกระทบต่อคนพื้นที่รอบบริเวณท่าเรือโดยเฉพาะกับชาวประมงซึ่งมีอาชีพหลักเพียงอาชีพเดียวแต่ความเจริญกำลังทำลายอาชีพของคนท้องถิ่นและอาจถูกกดดันให้อพยพออกจากพื้นที่³⁹⁰ จากผลกระทบที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มว่าประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนจะเข้าร่วมกับกลุ่มกองกำลังเพื่อต่อต้าน CPEC มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ประเด็นทั้งหมดในข้างต้นกับสภาพความเป็นอยู่ภายในจังหวัดช่วยกันตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงอยู่ตลอด ในอนาคตความสำเร็จของ CPEC จะทำให้ชาวบาลูชรู้สึกไม่มั่นคงมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะประเด็นการกลายเป็นคนส่วนน้อยในจังหวัด ชาวบาลูชจึงต้องต่อต้านเพื่อเพิ่มความมั่นคงให้กับกลุ่มจนเกิดความไม่มั่นคงโดยรวมทำให้เป็นอุปสรรคต่อการสร้าง CPEC ให้ประสบความสำเร็จ รัฐบาลไม่มีทางยอมให้ล้มเหลวเด็ดขาดจึงรักษาความสงบให้การก่อสร้างสามารถดำเนินต่ออย่างราบรื่นแต่ความเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีความสามารถจึงต้องใช้มาตรการที่รุนแรงแต่กลับยิ่งก่อให้เกิดการต่อต้านจนนำไปสู่ความไม่มั่นคงมากขึ้น ซึ่งเหตุการณ์ต่อต้านพร้อมที่จะปะทุขึ้นทุกเวลาหากความรู้สึกไม่มั่นคงยังไม่ได้รับการบรรเทา

โดยสรุป การสร้าง CPEC ตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูชทำให้รู้สึกไม่มั่นคงมากขึ้นจึงต่อต้านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งความรู้สึกไม่มั่นคงคือสาเหตุว่าทำไมความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของปากีสถานกลับนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน ส่วนอีกสาเหตุคือปากีสถานในฐานะรัฐอ่อนแอทำให้รัฐบาลไม่มีขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงจึงไม่สามารถป้องกันและยับยั้งเหตุก่อความไม่สงบได้จนเกิดความไม่มั่นคงมากขึ้น

³⁸⁹ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

³⁹⁰ Idrees, China-Pakistan Economic Corridor: Changing Scenario of Socio-Economic and Human Development.

4.2.2 การขาดขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคง

การวัดประสิทธิภาพของรัฐบาลในการจัดการกับความไม่มั่นคงเป็นประเด็นที่ทำได้ยาก วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงเลือกนำเสนอหลักฐานเชิงประจักษ์เป็นตัวชี้วัด ได้แก่ ความพยายามของรัฐบาลในการป้องกันและยับยั้งเหตุการณ์ก่อความไม่สงบและก่อการร้ายหลังสร้าง CPEC แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะเกิดเหตุการณ์ก่อความไม่สงบและก่อการร้ายที่มีความรุนแรงและความถี่มากขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งได้นำเสนอในบทที่ 3 เป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงถือว่ารัฐบาลไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในหัวข้อนี้จะเป็นการวิเคราะห์สาเหตุใดที่ทำให้ปากีสถานไม่มีความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สถานการณ์ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นจากการต่อต้านของชาวมุสลิมที่มีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากปากีสถานในฐานะรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงภายในจังหวัดบาลูจิสถานหลังสร้าง CPEC ซึ่งในทางทฤษฎีรัฐใดขาดขีดความสามารถย่อมไม่สามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะปัญหาความไม่มั่นคงภายในประเทศที่ต้องอาศัยขีดความสามารถทางนามธรรมเป็นหลัก ซึ่งปากีสถานเป็นตัวอย่างของรัฐที่ขาดขีดความสามารถทางนามธรรมตั้งแต่เป็นรัฐอธิปไตยจึงส่งผลให้รัฐบาลไม่สามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงภายในประเทศได้จึงเต็มไปด้วยปัญหาความไม่มั่นคงที่ยืดเยื้อ

ความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นในจังหวัดบาลูจิสถานหลังสร้าง CPEC ก็ไม่สามารถจัดการได้เช่นกัน ดังที่กล่าวมา ถึงแม้ว่าปากีสถานจะมีขีดความสามารถทางทหาร เช่น ความแข็งแกร่งของกองทัพอาวุธนิวเคลียร์ ยุทโธปกรณ์ และมีขีดความสามารถทางเศรษฐกิจ เช่น การเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมในเมืองหลัก แต่ขีดความสามารถดังกล่าวก็ไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะขีดความสามารถทางทหารสามารถป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกแต่ไม่สามารถใช้กับประชาชนได้เพราะประชาชนไม่ใช่ศัตรูของรัฐ และขีดความสามารถทางเศรษฐกิจก็ไม่ได้เข้มแข็งมากเพราะเป็นระบบเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างไม่มีเสถียรภาพ ต้องกู้ยืมเงินและพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากประเทศมหาอำนาจเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเสมอและยังขาดแคลนงบประมาณเพราะนำงบประมาณที่มีอย่างจำกัดไปพัฒนาแต่ด้านความมั่นคงและอุตสาหกรรมในตัวเมืองหลักเท่านั้นโดยละเลยการส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งเมื่อไม่มีขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาอย่างสันติวิธีส่งผลให้รัฐบาลและกองทัพเลือกใช้มาตรการที่รุนแรงจึงยิ่งทำให้ประชาชนรู้สึกว่ารัฐหรือรัฐบาลเป็นศัตรูและหมดความชอบธรรมในสายตาของประชาชนจึงยิ่งต่อต้านมากขึ้นจนเกิดความไม่มั่นคงมากขึ้น

ความไม่มั่นคงภายในประเทศที่เกิดจากประชาชนโดยตรงต้องอาศัยขีดความสามารถทางนามธรรมเป็นหลัก เช่น ความชอบธรรมของรัฐบาล ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในสังคม ซึ่งไม่ว่าจะรัฐบาลใดก็ไม่มีขีดความสามารถในสายตาของชาวบาลูซส่วนใหญ่และหลังสร้าง CPEC รัฐบาลยิ่งขาดความชอบธรรมมากขึ้นดังที่กล่าวมา ซึ่งรัฐที่ขาดความชอบธรรมส่วนใหญ่เป็นรัฐอ่อนแอ ปากีสถานก็เป็นรัฐอ่อนแอส่งผลให้เกิดปัญหาความมั่นคงจำนวนมากและบั่นทอนขีดความสามารถของรัฐโดยรวม ซึ่งการไม่มีขีดความสามารถเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ มรดกทางอาณานิคม การไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ตามแนวชายแดนได้อย่างทั่วถึง การไม่สามารถรวบอำนาจการใช้กำลังไว้เพียงผู้เดียว ความแตกแยกภายในสังคม การคอร์รัปชัน รัฐบาลขาดความชอบ การแทรกแซงทางการเมืองของกองทัพ เป็นต้น ซึ่งปัญหาข้างต้นคือสาเหตุที่ทำให้ขาดขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงโดยเฉพาะการขาดความชอบธรรมของรัฐบาลส่งผลกระทบต่อการเล่นนโยบายเพื่อจัดการกับความไม่มั่นคงและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของนโยบายดังกล่าว

ดังนั้น ปากีสถานในฐานะรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศที่ผ่านมา ส่วนสาเหตุที่ทำให้ปากีสถานไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงภายในจังหวัดบาลูจิสถานหลังจาก CPEC มีสาเหตุหลัก 2 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง การไม่สามารถรวบรวมอำนาจและเข้าถึงพื้นที่ได้ทั่วถึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากปากีสถานไม่สามารถบังคับใช้อำนาจได้ทั่วถึงและชาวบาลูซไม่ยอมรับอำนาจของรัฐบาลทำให้ขาดความชอบธรรมจึงกระทบต่อประสิทธิภาพของนโยบาย ซึ่งในช่วงแรกของการสร้างรัฐและสร้างชาติต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงภายในประเทศอย่างแน่นอนเพราะการสร้างรัฐให้เข้มแข็งต้องรวบรวมดินแดนและอำนาจการใช้กำลังทั้งหมดไว้ที่รัฐแต่เพียงผู้เดียวแต่ทำให้ประชาชนรู้สึกถูกคุกคามและกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ดั้งเดิม ถ้าชนชาติใดขัดขึ้นรัฐจะปราบปรามซึ่งผลที่ตามมาคือประชาชนจะรู้สึกไม่มั่นคงจึงต่อต้านมากขึ้น ในทำนองเดียวกันถ้ารัฐไม่สามารถรวบรวมอำนาจการใช้กำลังทั้งหมดไว้ได้จะทำให้การดำเนินนโยบายต่างๆของรัฐก็จะมีประสิทธิภาพและจะยิ่งเปิดโอกาสให้ตัวแสดงอื่นๆเข้ามาแทรกแซงและใช้ประโยชน์จากความไร้ประสิทธิภาพของรัฐและในที่สุดก็เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศ³⁹¹ ซึ่งสภาพดังกล่าวเกิดขึ้นในปากีสถานตั้งแต่เป็นรัฐอธิปไตยเพราะปากีสถานยังสร้างรัฐและสร้างชาติไม่เสร็จสมบูรณ์โดยเพิ่งสร้างมาได้เพียง 70 ปีเท่านั้นจึงกำลังอยู่ในช่วงการรวบรวมดินแดนและอำนาจการใช้

³⁹¹ Ayooob, The Third World Security Predicament: State Making, Regional Conflict, and the International System, pp. 22-23.

กำลังทั้งหมดไว้ที่รัฐแต่เพียงผู้เดียวจึงต้องเผชิญกับการต่อต้านอย่างแน่นอส่งผลให้สังคมยังมีความแตกแยกไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของนโยบายโดยรวม

จังหวัดบาลูจิสถานเป็นหนึ่งในดินแดนที่ปากีสถานไม่สามารถรวบรวมดินแดนและอำนาจได้ทั่วถึงทำให้ต้องเผชิญกับการแย่งชิงอำนาจหรือการต่อต้านอำนาจของรัฐจากกลุ่มอำนาจเดิมซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้อำนาจของรัฐบาลทำให้ไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการรวบรวมอำนาจทำให้กลุ่มอำนาจเดิมรู้สึกถูกคุกคามและอำนาจของรัฐเข้ามาปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมเดิม กลุ่มอำนาจเดิมเสียผลประโยชน์จึงต่อต้านเพื่อรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของตัวเอง ซึ่งกลุ่มอำนาจเดิมคือกลุ่มหัวหน้าเผ่า (Sadar) และมีหลายกลุ่มมาก เพราะชนชาติบาลูจิสถานประกอบด้วยหลายชนเผ่าสามารถแบ่งได้ประมาณ 60 ชนเผ่าและแต่ละชนเผ่าก็มีความขัดแย้งระหว่างกันมาตั้งแต่ก่อนที่จะเป็นส่วนหนึ่งของปากีสถานทำให้ชนชาติบาลูจิสถานไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน³⁹² และหัวหน้าเผ่าทั้งหลายคอยปลุกระดมลูกเผ่า (tribesmen) ให้ต่อต้านอำนาจของรัฐบาลมาโดยตลอด ดังนั้น หัวหน้าเผ่าทำให้รัฐบาลไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากโครงสร้างทางการเมืองและสังคมของจังหวัดเป็นแบบชนเผ่า (tribal system) ในแต่ละเผ่าปกครองด้วยระบบชนเผ่า (sardari system) มีหัวหน้าเผ่าเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดเหนือลูกเผ่าโดยเฉพาะเขต B พื้นที่ชนบทวิถีชีวิตถูกครอบงำโดยระบบชนเผ่าและวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งชาวบาลูจิสถานให้ความเคารพหัวหน้าเผ่าอย่างมากและยึดถือจารีตประเพณีมากกว่ากฎหมายทำจึงทำให้รัฐบาลไม่สามารถบังคับใช้อำนาจได้อย่างทั่วถึงเพราะประชาชนไม่เคารพอำนาจของรัฐส่งผลให้คนท้องถิ่นไม่มีความรู้สึกเป็นชาติร่วมกับปากีสถานจึงทำให้รัฐบาลไม่มีความชอบธรรมในสายตาของคนท้องถิ่นและไม่ถือว่ารัฐบาลมีความชอบธรรมในการบริหารประเทศ นอกจากนี้ หน่วยรักษาความปลอดภัยภายในพื้นที่ชนบทหรือเขต B เป็นหน้าที่ของทหารที่ถูกคัดเลือกมาจากหัวหน้าเผ่าซึ่งแสดงให้เห็นว่าหัวหน้าเผ่ามีกำลังพลเป็นของตัวเองและเป็นผู้ครอบงำพื้นที่กว่าร้อยละ 95 ของจังหวัด ซึ่งใน ค.ศ. 2018 เขต B มีกำลังพลสูงถึง 23,132 นาย³⁹³

นอกจากนี้ ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดที่เต็มไปด้วยภูเขาและทะเลทรายทำให้ยากลำบากต่อการบังคับใช้อำนาจและเข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึงโดยเฉพาะตามพื้นที่ชนบทจึงยิ่งถูกควบคุม

³⁹² Samad, "Understanding the Insurgency in Balochistan," p. 122.

³⁹³ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, pp. 15, 29.

โดยหัวหน้าเผ่าอย่างเคร่งครัด³⁹⁴ ความห่างไกลจากอำนาจของรัฐทำให้คนท้องถิ่นไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายและไม่เคารพอำนาจอธิปไตยของรัฐซึ่งการที่ประชาชนไม่เคารพอำนาจของรัฐสร้างความลำบากในการดำเนินนโยบายในพื้นที่ดังกล่าว เช่น การขอความร่วมมือในการจัดการกับกลุ่มกองกำลังการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการพัฒนาต่างๆ เป็นต้น³⁹⁵ นอกจากนี้ หัวหน้าเผ่าต่อต้านอำนาจของรัฐบาลมาโดยตลอดเพราะเสียผลประโยชน์จากการที่รัฐบาลเข้ามาปรับเปลี่ยนโครงสร้างพื้นฐานทางการเมือง และถูกขูดรีดผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติภายในพื้นที่เผ่าของตน³⁹⁶ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลพยายามลดอำนาจของหัวหน้าเผ่ามาโดยตลอดผ่านการออกกฎหมายยกเลิกระบบโครงสร้างดังกล่าวหลายครั้งแต่ก็ไม่สำเร็จเพราะหัวหน้าเผ่าต่อต้านไม่ให้รัฐบาลเข้าถึงประชาชนเพื่อรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของตนไว้และรัฐบาลก็ต้องพึ่งพาหัวหน้าเผ่าในการรักษาความสงบตามพื้นที่ชนบทจึงสนับสนุนแต่หัวหน้าเผ่าจนละเลยชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยปล่อยให้เป็นที่ของหัวหน้าเผ่าในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน³⁹⁷

หลังสร้าง CPEC มีความเป็นไปได้ว่าจะกระตุ้นให้หัวหน้าเผ่าพยายามรักษาอำนาจและผลประโยชน์ของตนยิ่งกว่าเดิมเพราะในระยะยาวความเจริญจะทำให้คนท้องถิ่นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและไม่ต้องพึ่งพาหัวหน้าเผ่าอีก ซึ่งหัวหน้าเผ่าและกลุ่มชาตินิยมอาจสนับสนุนกลุ่มกองกำลังเพื่อต่อต้านรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากพรรคการเมืองในจังหวัดมีหัวหน้าเผ่าเป็นหัวหน้าพรรคหรือไม่ก็ถูกครอบงำโดยหัวหน้าเผ่าจึงต้องดำเนินนโยบายตามผลประโยชน์ของหัวหน้าเผ่า³⁹⁸ ซึ่งพรรคการเมืองที่ต่อต้าน CPEC โดยเฉพาะประเด็นการปรับเปลี่ยนแถบเส้นทางในข้างต้นมีหัวหน้าพรรคเป็นหัวหน้าชนเผ่าทั้งสิ้น เช่น พรรคชาตินิยม (National Party, NP) พรรคชาตินิยมบาลูจิสถาน (Balochistan National Party, BNP)³⁹⁹ ซึ่งการต่อต้าน CPEC ของหัวหน้าเผ่านี้เห็นว่าเห็นแก่ตัว (self-seeking) เพราะต้องการให้คนท้องถิ่นอยู่ภายใต้อำนาจของตนเปรียบได้กับการจับลูกเผ่าเป็นตัวประกันดังกล่าว

³⁹⁴ Siddiqi, *The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements*, p. 48.

³⁹⁵ Matthew Lange, "State Formation, Consolidation, and the Security Challenge: Exploring the Causes of State Incapacity in South Asia," *South Asia's Weak States: Understanding the Regional Insecurity Predicament*, ed. T.V. Paul (California: Stanford University Press, 2010), p. 55.

³⁹⁶ Mahsood and Miankhel, "Baluchistan Insurgency: Dynamics and Implications," p. 53.

³⁹⁷ Ibid.

³⁹⁸ Dilek Yiğit, "Baloch Nationalism and the China-Pakistan Economic Corridor," *Journal of Political and International Studies*, Vol. 5, No. 1 (2019), p. 18.

³⁹⁹ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 242.

กล่าวในอดีตของนายพลมุซาร์ราฟว่า “พวกหัวหน้าเผ่าต่ำช้า ไม่อาจให้อภัยและสันสภาพ พวกนี้เชื่อในการทำให้เผ่าล้าหลังและอยู่ภายใต้การควบคุมของตน”⁴⁰⁰ ซึ่งระบบชนเผ่าจะยังคงครอบงำชาวบาลูชต่อไปหากรัฐบาลยังไม่สามารถรวบรวมอำนาจและบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูชได้ อย่างไรก็ตาม ณ ตอนนีเหตุการ์ณต่อต้านและความรุนแรงที่เกิดขึ้นไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่ฝีมือของกลุ่มหัวหน้าเผ่าที่ต้องการรักษาผลประโยชน์ของตนโดยการสนับสนุนกลุ่มกองกำลังอย่างในอดีตเพราะตอนนี้ชาวบาลูชส่วนใหญ่โดยเฉพาะเยาวชนต้องการปกป้องความเป็นชนชาติบาลูช⁴⁰¹

นอกจากนี้ การไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ทั่วถึงทำให้กลุ่มต่อต้านและกลุ่มก่อการร้ายใช้ประโยชน์จากความอ่อนแอของรัฐบาลที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายและไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ตามแนวชายแดนทำให้ใช้เป็นสถานที่หลบซ่อนตัวและฐานที่มั่นของกลุ่ม ดังจะเห็นได้จากตั้งแต่ช่วง ค.ศ. 1990 กลุ่มกองกำลังมีอำนาจมากและกระจายตัวอยู่ทั่วประเทศทำให้ผู้รักษากฎหมายหรือตำรวจไม่มีความสามารถที่จะระงับเหตุความรุนแรงได้จนเกิดความไม่สงบไปทั่วประเทศ⁴⁰² กลุ่มกองกำลังมีอำนาจมากขึ้นเรื่อยมา นอกจากนี้ ตั้งแต่ ค.ศ. 2006 กลุ่มทอลิบันหลบหนีการกวาดล้างของสหรัฐอเมริกาไปสู่จังหวัดทางฝั่งตะวันตกของปากีสถานซึ่งเมืองต่างๆในจังหวัดบาลูจิสถานมีสมาชิกกลุ่มทอลิบันอยู่มากจนเรียกได้ว่าเป็นเมืองหลวงของทอลิบัน⁴⁰³ นอกจากนี้ ความยากลำบากในการเข้าถึงพื้นที่ส่งผลให้รัฐบาลไม่สามารถสอดส่อง เฝ้าระวังและยับยั้งเหตุการณ์ก่อความไม่สงบและก่อการร้ายได้อย่างทันการณ์จึงทำให้สถานการณ์ความไม่มั่นคงสามารถเกิดขึ้นอย่างง่ายดาย ดังจะเห็นได้จากจังหวัดบาลูจิสถานมีลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาและทะเลทรายและมีความล้าหลังจากการขาดโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะในชนบททำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างทั่วถึงจึงเกิดปัญหาความมั่นคงเต็มไปหมด เช่น การลักพาตัวไปเรียกค่าไถ่ การขโมย การค้ายาเสพติด การฆ่า เป็นต้น⁴⁰⁴ ส่งผลให้กลุ่มกองกำลังมีแหล่งเงินทุนสามารถดำเนินการต่อต้านได้อย่างต่อเนื่อง และกลุ่มกองกำลังยังสามารถฝึกซ้อมและเคลื่อนย้ายเพื่อปฏิบัติการก่อการร้ายได้อย่างสะดวกแม้ว่ากองทัพจะมีความทันสมัยและแข็งแกร่งเพียงใดก็ไม่สามารถจัดการได้เพราะลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขาและ

⁴⁰⁰ Camen Antreasian and Abdul Aijaz, "Reconfiguration of Interest and Identified: Symbolic Politics of Pak-China Economic Corridor and Pakistani Federation," in Khalid Manzoor Butt and M. Usman A. Siddiqi eds., *CPEC: Government College University*).

⁴⁰¹ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 296.

⁴⁰² Murphy, *The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism*, p. 136.

⁴⁰³ Small, *The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics*, p. 133.

⁴⁰⁴ Arshad and Dong, "China Pakistan Economic Corridor: A Spatial Analysis on the Security Risk of Cpec," p. 102.

ถ้าเหมาะกับการหลบซ่อนตัวและความยากลำบากในติดต่อกับสื่อสารยิ่งทำให้กองทัพไร้ประสิทธิภาพจน ปากีสถานกลายเป็นสวรรค์ของกลุ่มก่อการร้าย⁴⁰⁵ นอกจากนี้ โครงสร้างของระบบราชการมีความ อ่อนแอ การบังคับใช้กฎหมายระดับท้องถิ่นไม่มีประสิทธิภาพเพราะมีความล่าช้า เลือกปฏิบัติและ ทุจริต อีกทั้งปากีสถานไม่มีหน่วยงานกลางเพื่อหาฉันทามติร่วมกันเกี่ยวกับปัญหาการก่อการร้ายจึงทำ ให้เจ้าหน้าที่และประชาชนมีมุมมองแตกต่างกันว่ากลุ่มก่อการร้ายใดเป็นกลุ่มดีและกลุ่มไม่ดี⁴⁰⁶ หรือ กลุ่มใดเป็นกลุ่มที่รัฐบาลสนับสนุนหรือต้องการกำจัดจึงกระทบต่อประสิทธิภาพของนโยบายในการ จัดการกับกลุ่มต่อต้านและกลุ่มก่อการร้าย

ความยากลำบากในการเข้าถึงพื้นที่ยังทำให้รัฐบาลไม่สามารถป้องกันโครงการต่างๆได้ไม่ใช่ เพียงแค่ในจังหวัดแต่รวมถึงโครงการทั่วประเทศจึงเปิดโอกาสให้กลุ่มต่อต้านใช้สิ่งก่อสร้างเป็นเป้า โจมตีเพราะสามารถลอบโจมตีได้ง่ายและสร้างความหวาดกลัวได้เป็นวงกว้างซึ่งคนท้องถิ่นไม่ยอมให้ ความร่วมมือกับรัฐบาลเพราะจะถูกคุกคามจากกลุ่มกองกำลังดังกล่าว รวมทั้งการไม่สามารถเข้าถึง พื้นที่ได้ทั่วถึงทำให้ถูกแทรกแซงจากประเทศอื่น เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ อัฟกานิสถาน อิหร่าน อินเดีย เป็นต้น เพื่อสนับสนุนกลุ่มชาตินิยมให้ก่อความไม่สงบเพื่อบั่นทอนการสร้าง CPEC⁴⁰⁷ เช่น ทางการปากีสถานจับตัวหน่วยของกรองของอินเดีย (RAW) ได้ซึ่งให้การรับสารภาพว่าเข้ามาสนับสนุน กลุ่มแบ่งแยกดินแดนบาลูจิสถานเพื่อสร้างความปั่นป่วนภายในจังหวัด⁴⁰⁸ กระทรวงมหาดไทยของ ปากีสถาน (The Interior Ministry of Pakistan) อ้างว่าหน่วยข่าวกรองของอินเดีย (RAW) และ หน่วยข่าวกรองของอัฟกานิสถาน (National Directorate of Security, NDS) ร่วมมือกันปฏิบัติการ ในจังหวัดบาลูจิสถานตอนใต้ซึ่งอาจสนับสนุนกลุ่มกองกำลังให้โจมตี CPEC⁴⁰⁹ ซึ่งการสนับสนุนกลุ่ม กองกำลังทำให้กลุ่มเหล่านี้มีงบประมาณในการต่อต้านจึงเกิดเหตุก่อความไม่สงบอย่างไม่สิ้นสุด นอกจากนี้ ความยากลำบากในการเข้าถึงพื้นที่เปิดโอกาสให้กลุ่มกองกำลังและกลุ่มก่อการร้ายได้เข้า มาทำหน้าที่แทนรัฐบาลในพื้นที่ดังกล่าว เช่น ให้ความคุ้มครองและรักษาภาวะเปียบ ให้ความเป็น

⁴⁰⁵ Natasha Underhill, Countering Global Terrorism and Insurgency: Calculating the Risk of State Failure in Afghanistan, Pakistan, and Iraq (London: Palgrave Macmillan, 2014), pp. 101-102.

⁴⁰⁶ Azam and Javaid, "The Sources of Militancy in Pakistan," p. 190.

⁴⁰⁷ Small, The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics, p. 109.

⁴⁰⁸ Rafi, Khan and Aslam, Cpec: Pakistan's Way to Success, p. 13.

⁴⁰⁹ Dunya News, "Raw, Nds Can Sabotage Cpec: Interior Ministry," 2016, [Online]. Available: <http://dunyaews.tv/en/Pakistan/344605-RAW-NDS-can-sabotage-CPEC-Interior-Ministry> (accessed 24 December 2019).

ธรรมและตัดสินคดีอย่างรวดเร็ว ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการและทางการเงิน เป็นต้น⁴¹⁰ จนสร้างความความชอบธรรมและความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งร่วมกับคนในท้องถิ่นและได้รับการยอมรับจากสังคมนี้ ๆ จนสามารถแฝงตัวปะปนอยู่กับประชาชนจึงยากที่จะจัดการให้หมดสิ้น ซึ่งความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันร่วมกับคนท้องถิ่นทำให้กลุ่มกองกำลังสามารถสรรหาสมาชิกเข้าร่วมเครือข่ายได้สะดวก

ความยากลำบากในการเข้าถึงพื้นที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่รัฐบาลละเลยการพัฒนาในดินแดนที่ห่างไกลจึงไม่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชนได้จึงหมดความชอบธรรมส่งผลให้คนท้องถิ่นไม่สนับสนุนนโยบายของรัฐบาลและไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการกับกลุ่มต่อต้านและอาจสนับสนุนกลุ่มเพื่อเข้าร่วมต่อต้านรัฐบาลด้วย ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 2017 ชาวบาลูชยังคงมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก ขาดแคลนทั้งน้ำและไฟฟ้า ขาดโครงสร้างพื้นฐานที่ทั่วถึงและทันสมัย ไม่สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการและศูนย์สุขภาพ ขาดโอกาสในการทำงาน ที่อยู่อาศัยก็ถูกบังคับให้ย้าย ถูกขูดรีดและถูกเอาเปรียบเช่นเดิมดังที่กล่าวมา ซึ่งความทุกข์ทรมานและความสิ้นหวังทำให้รัฐบาลหมดความชอบธรรมในสายตาของประชาชนจึงหาที่พึ่งอื่นแทนรัฐบาลซึ่งก็คือกลุ่มกองกำลังต่างๆที่ได้พยายามทำหน้าที่แทนรัฐบาลมาโดยตลอด ในที่สุดก็สามารถใช้ประเด็นการขาดความชอบธรรมของรัฐบาลเป็นแรงจูงใจในการโจมตี CPEC และในขณะเดียวกันจังหวัดบาลูจิสถานมีความเสี่ยงที่เยาวชนจะเข้าร่วมกับกลุ่มกองกำลังอย่างมาก เนื่องจากในอนาคตมีโอกาสที่เยาวชนจะตกงานสูงเพราะมีเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากตามรายงานของสถาบันการจัดการและการวางแผนการศึกษา (Academy for Educational Planning and Management, AEPAM) ระบุว่ามียุวกว่า 1.8 ล้านคนไม่ได้รับการศึกษาในโรงเรียนซึ่งเป็นจังหวัดที่มีอัตราการไม่ได้รับการศึกษาสูงที่สุดในประเทศ⁴¹¹ อย่างไรก็ตามสาเหตุส่วนหนึ่งที่รัฐบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของชาวบาลูชเพราะนำงบประมาณไปพัฒนาความแข็งแกร่งของกองทัพเพื่อรบกับอินเดียทำให้ไม่มีงบประมาณมาพัฒนาสังคม ซึ่งตัวบ่งชี้การพัฒนามนุษย์ของปากีสถานอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าประเทศในเอเชียใต้เพราะงบประมาณส่วนใหญ่ถูกนำไปพัฒนากองทัพ⁴¹² และการสร้าง CPEC ยิ่งทำให้สูญเสียงบประมาณเพื่อ

⁴¹⁰ Underhill, Countering Global Terrorism and Insurgency: Calculating the Risk of State Failure in Afghanistan, Pakistan, and Iraq, p. 100.

⁴¹¹ Devasher, Pakistan: The Balochistan Conundrum, p. 116.

⁴¹² Talbot, "Themes, Theories, and Topics in the History of Religion, Violence, and Political Mobilization in Pakistan," p. 2.

รักษาความมั่นคงเพิ่มขึ้น⁴¹³ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ายิ่งพยายามสร้าง CPEC ยิ่งทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและสถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศแย่ลง

อย่างไรก็ตาม การไม่สามารถรวบรวมอำนาจและเข้าถึงพื้นที่ได้ทั่วถึงกระทบต่อความชอบธรรมของรัฐบาลโดยตรงซึ่งปัญหาความชอบธรรมบั่นทอนทุกขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงเพราะความชอบธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการอ้างความชอบธรรมเพื่อขับเคลื่อนนโยบายต่างๆให้ประสบความสำเร็จ แต่รัฐบาลขาดความชอบธรรมมาโดยตลอดทำให้ไม่สามารถดำเนินนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ปากีสถานขาดขีดความสามารถที่เหมาะสมสำหรับจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศ และยังไม่สามารถรวบรวมอำนาจและไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง และที่สำคัญยังขาดความชอบธรรมในสายตาของประชาชนอย่างหนักจึงไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงจัดการกับกลุ่มต่อต้านแต่กลับยิ่งทำให้ชาวบาลูชู้สึกว่ารัฐหรือรัฐบาลเป็นศัตรูจึงกระตุ้นให้ต่อต้านมากขึ้นก็ยิ่งเกิดความไม่มั่นคงมากขึ้น

ประการที่สอง การใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถจัดการกับความมั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจามาตรการตอบโต้ที่รุนแรงก่อให้เกิดการต่อต้านมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อรัฐบาลหมดความชอบธรรมในสายตาของชาวบาลูชซึ่งต่อต้านจนเกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากกว่าเดิม ซึ่งปากีสถานใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงกับชาวบาลูชมาโดยตลอดแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเพราะเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงนับครั้งไม่ถ้วนดังที่กล่าวมา และหลังสร้าง CPEC ปากีสถานก็พร้อมที่จะใช้มาตรการที่รุนแรงอย่างต่อเนื่องเช่นเดิม ดังจะเห็นได้จากรัฐบาลและกองทัพเตรียมพร้อมที่จะใช้มาตรการตอบโต้อย่างรุนแรงกับกลุ่มต่อต้านชาวบาลูชอย่างเต็มกำลังโดยมีการตั้งหน่วยความมั่นคงพิเศษ (SSD) สำหรับรักษาความปลอดภัยซึ่งเป็นทหารที่ถูกฝึกมาสำหรับต่อต้านการก่อการร้ายโดยเฉพาะร่วมกับหน่วยป้องกันชายฝั่ง นาวิกโยธิน ทหารเกณฑ์ ตำรวจและกองกำลังกึ่งทหารชายแดน และมีการตั้งค่ายทหารและจุดตรวจอย่างเข้มงวดขึ้นทั่วจังหวัดซึ่งโดยรวมแล้วเกือบ 32,000 นาย⁴¹⁴ แม้ว่าจะควบคุมและป้องกันอย่างเข้มงวดแต่ก็ยิ่งเกิดเหตุต่อต้านอย่างต่อเนื่องในระหว่าง ค.ศ. 2015–2017 ดังที่กล่าวมา ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปากีสถานไม่สามารถจัดการกับกลุ่มต่อต้านชาวบาลูชได้แม้แต่น้อย

⁴¹³ International Crisis Group, "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks," 29 June 2018, [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

⁴¹⁴ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, p. 198.

ความไร้ประสิทธิภาพในการจัดการกับกลุ่มต่อต้านชาวบาลูชที่ผ่านมาส่วนหนึ่งเป็นเพราะความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลและกองทัพทำให้นโยบายไม่มีประสิทธิภาพมาโดยตลอดแต่ในที่สุดรัฐบาลก็ยินยอมให้อำนาจแก่กองทัพมากขึ้นโดยประกาศใช้กฎหมายแผนปฏิบัติการแห่งชาติ (NAP) เพื่อเร่งจัดการกับกลุ่มก่อการร้ายทำให้กองทัพเป็นผู้รับผิดชอบการรักษาความมั่นคงเพื่อให้การสร้าง CPEC ดำเนินไปอย่างราบรื่น ซึ่งกองทัพใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงเรื่อยมาตั้งแต่ปฏิบัติการ Zarb-e-Azb และต่อเนื่องจนถึงปฏิบัติการ Radd-ul-Fasaad ใน ค.ศ. 2017 เพื่อจัดการกับกลุ่มก่อการร้ายและรักษาระเบียบตามแนวชายแดน⁴¹⁵ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จดังเดิมส่วนหนึ่งเป็นเพราะหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องขาดขีดความสามารถ ความไร้ประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างฝ่ายรัฐบาลและกองทัพ ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการเพราะการรักษาความปลอดภัยต้องใช้งบประมาณในปี ค.ศ. 2015–2016 สูงถึง 7.5 ล้านรูปีปากีสถาน และที่สำคัญขาดเจตนาทางการเมือง (political will)⁴¹⁶ อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ความรุนแรงอย่างที่ผ่านมาเกี่ยวกับเหตุก่อความไม่สงบเพื่อต่อต้าน CPEC ในระหว่าง 2015–2017 ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ามาตรการตอบโต้ที่รุนแรงไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศได้แต่กองทัพก็ยังคงไม่หยุดใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงกับกลุ่มที่ต่อต้าน CPEC เพราะรัฐบาลและกองทัพไม่มีทางเลือกที่ดีกว่านี้เพราะการเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีขีดความสามารถ⁴¹⁷ แม้ว่าที่ผ่านมาจะไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงได้แต่กองทัพยังคงยืนยันที่จะใช้มาตรการที่รุนแรงต่อ ดังจะเห็นได้จากนายราฮิล ซาริฟ ผู้บัญชาการทหารสูงสุดประกาศอย่างชัดเจนว่า CPEC เป็นโครงการแห่งชาติและยืนยันหลายครั้งว่า CPEC ต้องสำเร็จลุล่วงไม่ว่าจะต้องแลกด้วยอะไรก็ตาม⁴¹⁸ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ากองทัพพร้อมใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงกับกลุ่มใดก็ตามที่ต่อต้าน CPEC

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กองทัพใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงกับชาวบาลูชที่ต่อต้าน CPEC อย่างต่อเนื่องนับว่าโหดเหี้ยมและทารุณอย่างมากมีตั้งแต่การคุกคาม การข่มขู่ การลักพาตัว การทรมานให้รับสารภาพ การประหารชีวิตนอกระบบกฎหมาย การฆ่าและทิ้ง (Kill-and-Dump) และการบังคับหายสาบสูญ

⁴¹⁵ Zahid Umar, et al., "Cpec: Security Threats and Measures," *The Dialogue*, Vol. 14, No. 01 (2017).

⁴¹⁶ Sial and Muhammad, "Silk Route Monitor: A Review of Developments on China-Pakistan Economic Corridor," 2015, [Online]. Available: <https://www.pakpips.com/web/wp-content/uploads/2017/11/SSial-PMuhammad-CPEC.pdf> (accessed 4 September 2019).

⁴¹⁷ Job, ed., *The Insecurity Dilemma: National Security of Third World States*, p. 29.

⁴¹⁸ Siddique Sajid, "Military Demands Independent Body to Regulate Cpec Affairs," 2016, [Online]. Available: <https://dailytimes.com.pk/84209/military-demands-independent-body-to-regulate-cpec-affairs/> (accessed 24 December 2019).

ซึ่งในช่วง ค.ศ. 2014–2017 มีเหตุการณ์ต่อต้านและผู้เสียชีวิตและสูญหายมากขึ้นในจังหวัดเพระ กองทัพดำเนินนโยบายฆ่าและทิ้ง (kill-and-dump policy) ดังจะเห็นได้จากใน ค.ศ. 2014 จังหวัด บาลุชสถานมีการพบหลุมศพขนาดใหญ่มีศพประมาณ 103 ศพที่มีร่องรอยการถูกทรมาน และใน ค.ศ. 2016 สำนักข่าวบีบีซีอูร์ดู (BBC Urdu) เปิดเผยข้อมูลที่ได้จากกระทรวงสิทธิมนุษยชน (Federal Ministry of Human Rights) ว่ามีการการประหารชีวิตนอกระบบกฎหมายจำนวนมากโดยศพส่วนใหญ่ถูกทิ้งในเมืองเคเวตตา กะรัต (Kalat) कुซดาร์ (Khuzdar) และมากราน (Makran) หรือแม้แต่ นักข่าวท้องถิ่นที่เสนอข่าวเกี่ยวกับการถูกบังคับขายสาบสูญ การทรมาน การการประหารชีวิตนอกระบบกฎหมายและการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่างๆถูกคุกคามจนถึงสังหารซึ่งใน ค.ศ. 2017 มี นักข่าวถูกสังหารในจังหวัดบาลุชสถานจำนวน 43 ราย⁴¹⁹ นอกจากนี้ กองกำลังกึ่งทหารชายแดน (FC) ภายใต้การควบคุมของกองทัพมีการตั้งด่านตรวจในจังหวัดมากถึง 500 ด่านซึ่งตามรายงานของ HRCP ระบุว่าประชาชนไม่พอใจจากการถูกคุกคามจากด่านดังกล่าว เช่น การรีดไถ (extortion) การข่มขู่ การใช้กำลังบังคับตัดเคราและตุ๋นหัววัฒนธรรมของชาวบาลุช เป็นต้น นอกจากนี้ กองทัพตั้ง หน่วยกองกำลัง Tehreek-e-Nefaz-e-Aman (TNAB) ขึ้นมาเพื่อรักษาความสงบภายในจังหวัดโดยการคุกคามและสังหารประชาชนที่ขัดขวางดำเนินนโยบายของรัฐบาล เช่น มีการสังหารไปแล้วมากกว่า 130 ราย ซึ่งผู้ก่อเหตุไม่เคยถูกดำเนินคดีจึงถูกมองว่ารัฐให้การสนับสนุน (state-sponsored) และการปฏิบัติภารกิจดำเนินต่อไปทั้งที่มีกองกำลังกึ่งทหารชายแดนและตำรวจเต็ม จังหวัด⁴²⁰ ซึ่งประชาชนไม่สามารถพึ่งพาเจ้าหน้าที่รัฐได้แม้แต่ตำรวจและศาลสูงสุดก็ไม่สามารถดำเนินการได้ ดังจะเห็นได้จากตำรวจละเลยการปฏิบัติหน้าที่ไม่พยายามสืบสวนการสูญหายของชาว บาลุชโดยตามรายงานของ HRCP ระบุว่ากองทัพสั่งไม่ให้แทรกแซงหน่วยงานของกองทัพ และศาล สูงสุดยังไม่สามารถดำเนินคดีได้เพราะญาติผู้สูญหายและเสียชีวิตถูกคุกคามไม่ให้ไปแจ้งความและขึ้น ให้การกับศาลจึงทำให้ชาวบาลุชหมดความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม⁴²¹

รัฐบาลและกองทัพใช้มาตรการดังกล่าวมาตั้งแต่ก่อนสร้าง CPEC และดำเนินการมาตลอดแต่ ก็ไม่สามารถจัดการกับความมั่นคงที่เกิดขึ้นในจังหวัดบาลุชสถานได้ เนื่องจากมาตรการดังกล่าว กระตุ้นให้ชาวบาลุชโกรธแค้นและรู้สึกว่รัฐบาลและกองทัพเป็นศัตรู หมดความชอบธรรมก่อให้เกิด การต่อต้านและความไม่มั่นคงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากเกิดเหตุก่อความไม่สงบและก่อการร้ายตั้งแต่ ค.ศ. 2014–2017 อย่างต่อเนื่องและการต่อต้านใน ค.ศ. 2018 ยิ่งทวีความรุนแรงและถี่มากขึ้นดังที่

⁴¹⁹ Devasher, *Pakistan: The Balochistan Conundrum*, pp. 205, 219, 228.

⁴²⁰ Ibid., pp. 288-289, 293-294.

⁴²¹ Ibid., pp. 210, 223.

กล่าวมา นอกจากนี้ การใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงยังผลักดันให้กลุ่มต่อต้านชาวบาลูชโดยเฉพาะเยาวชนซึ่งมองไม่เห็นอนาคตของตนเองอยู่แล้วยิ่งลุกขึ้นสู้เข้าร่วมกับกลุ่มกองกำลังต่างๆเพื่อต่อต้านรัฐบาลมากขึ้นจึงยิ่งเกิดความไม่มั่นคงตามมา ถึงแม้ว่าในขณะนี้ยังไม่เกิดเหตุการณ์ปะทะกันจนเป็นเหตุการณ์ความรุนแรงครั้งใหม่แต่ในอนาคตมีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดขึ้นหากยังใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงและความรู้สึกไม่มั่นคงยังไม่ได้รับการบรรเทา ดังนั้น มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อปากีสถานไม่มีขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นและ CPEC เองยิ่งกระตุ้นให้เกิดการต่อต้านมากขึ้นจึงก่อให้เกิดความไม่มั่นคงขึ้นอย่างไม่สิ้นสุด ดังนั้น ปากีสถานจึงกำลังอยู่ในวงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงซึ่งยากที่จะหลุดพ้น

โดยสรุป การไม่สามารถรวบรวมอำนาจและเข้าถึงพื้นที่ได้ทั่วถึงรวมทั้งการใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงส่งผลให้ปากีสถานไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งรัฐอ่อนแอคือสาเหตุว่าทำไมความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของปากีสถานกลับนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน

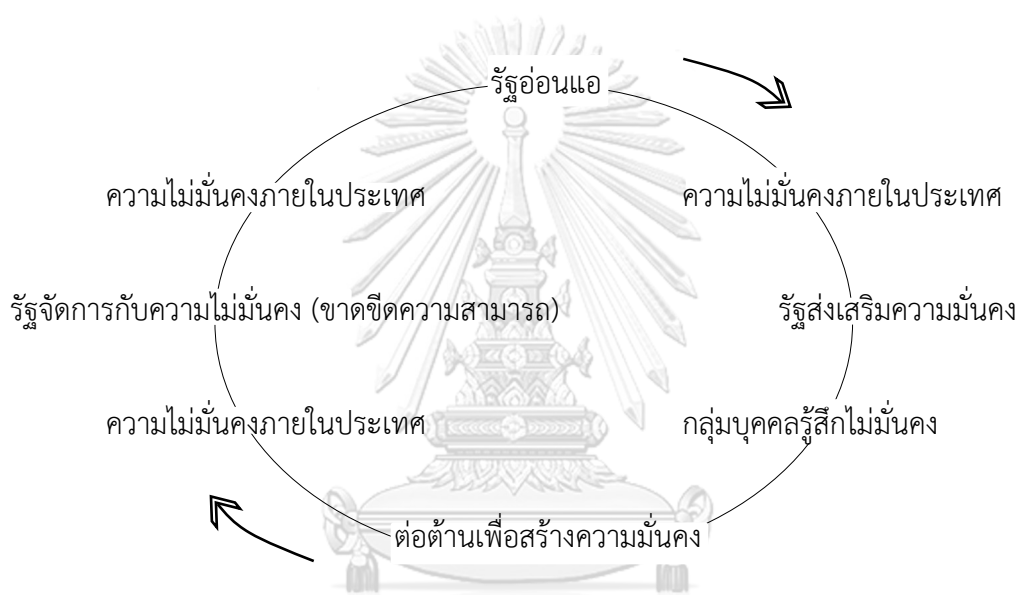
ดังนั้น การวิเคราะห์ที่ผ่านมาได้ข้อสรุปที่สำคัญคือ กลุ่มบุคคลชาวบาลูชรู้สึกไม่มั่นคงทั้งจากความรู้สึกไม่มั่นคงที่ถูกสะสมมาจากเหตุการณ์ในอดีตและถูกกระตุ้นจากการสร้าง CPEC จึงจำเป็นต้องต่อต้านเพื่อเพิ่มความมั่นคงให้กับกลุ่มตนแต่กลับทำให้เกิดความไม่มั่นคงแทน และความเปราะบางของรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้น

4.3 ข้อเสนอแนะสำหรับบรรเทาภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง

การต่อต้านของชาวบาลูชที่รู้สึกไม่มั่นคงและการไม่มีความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงส่งผลให้ปากีสถานกำลังอยู่ในวงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงแม้ว่าปากีสถานจะพยายามสร้างรัฐให้เข้มแข็งมานานกว่า 70 ปีแต่ยังคงเป็นรัฐอ่อนแออยู่ซึ่งยากที่จะหลุดพ้นจากวงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงเพราะตราบไต่ที่กลุ่มต่างๆภายในสังคมยังคงมีความขัดแย้งเพื่อแข่งขันกันเพิ่มความมั่นคงให้กับกลุ่มตนก็จะยังคงเกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศอย่างไม่สิ้นสุด ซึ่งการสร้าง CPEC เพื่อส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศเป็นกาสร้างรัฐให้เข้มแข็งรูปแบบหนึ่งเพราะเมื่อสร้างแล้วเสร็จปากีสถานจะมีความมั่นคงเพิ่มขึ้นส่งผลให้ขีดความสามารถเพิ่มขึ้นตามมาเมื่อนั้นรัฐบาลจะสามารถ

จัดการกับความไม่มั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพในท้ายที่สุดประเทศจะเข้มแข็งมากขึ้นจึงมีแนวโน้มว่า ปากีสถานอาจจะหลุดพ้นจากวงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงได้ในไม่ช้า

วงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงคือการส่งเสริมความมั่นคงแต่กลับก่อให้เกิดความไม่มั่นคง เนื่องจากเมื่อเกิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงแต่รัฐบาลขาดขีดความสามารถไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงที่เกิดขึ้นทำให้ประเทศเต็มไปด้วยสถานการณ์ความไม่มั่นคงจึงยากที่จะหลุดพ้นจากวงจรมัน กล่าว ซึ่งภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงกับการขาดขีดความสามารถส่งผลซึ่งกันและกัน ดังจะเห็นได้จากแผนภาพวงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง⁴²² ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 9 วงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง

CHULALONGKORN UNIVERSITY

การอธิบายวงจรจะนำเนื้อหาในบทข้างต้นมาสรุปเพื่อแสดงให้เห็นว่าปากีสถานกำลังอยู่ในวงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงและยากที่จะหลุดพ้น ดังจะเห็นได้จากรัฐอ่อนแอเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรซึ่งปากีสถานมีลักษณะรัฐเป็นรัฐอ่อนแอที่เต็มไปด้วยปัญหาความมั่นคงซึ่งถูกสะสมมานานทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมาตลอด ทุกรัฐบาลพยายามแก้ไขปัญหาความมั่นคงและส่งเสริมความมั่นคงแต่ก็ไม่มีรัฐบาลชุดใดสามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

⁴²² แผนภาพของวงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงประยุกต์มาจากแนวคิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงของ ไบรอัน จ็อบ

จนกระทั่งใน ค.ศ. 2015 การสร้าง CPEC เป็นการส่งเสริมความมั่นคงของรัฐบาลรูปแบบหนึ่งซึ่งรัฐบาลพยายามส่งเสริมความมั่นคงของทั้งรัฐบาลและความมั่นคงภายในประเทศโดยหวังว่าจะช่วยส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศได้อย่างกว้างขวางตั้งแต่ความมั่นคงด้านพลังงาน ทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม และมากไปกว่านั้นถ้าการดำเนินการเป็นไปอย่างราบรื่นจนแล้วเสร็จ ปากีสถานอาจจะหลุดพ้นจากวงจรภาวะย่ำแย่ทางความไม่มั่นคงซึ่งจะเป็นผลดีต่อการสร้างรัฐให้เข้มแข็งในอนาคต แต่ในความเป็นจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้นเพราะการกระทำของรัฐบาลหรือนโยบายส่งเสริมความมั่นคงกลับทำให้เกิดความไม่มั่นคงแทนเพราะ CPEC กระตุ้นให้ชาวบาลูชที่รู้สึกไม่มั่นคงอยู่แล้วให้รู้สึกไม่มั่นคงมากกว่าเดิมจึงต่อต้านเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับกลุ่มแต่ทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศแทน รัฐบาลจึงหาวิธีจัดการกับความไม่มั่นคงแต่ความเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ขาดขีดความสามารถย่อมไม่มีทางเลือกมากนักนอกจากใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรงซึ่งไม่มีครั้งใดที่จะสามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงยิ่งก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้น ในท้ายที่สุดปากีสถานก็ยังเป็นรัฐอ่อนแอเช่นเดิม ดังนั้น ปากีสถานจึงไม่สามารถหลุดพ้นจากวงจรภาวะย่ำแย่ทางความไม่มั่นคงได้

การหลุดพ้นสามารถเป็นไปได้ถ้ารัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงให้รู้สึกมั่นคงมากกว่าเดิมและในเวลาเดียวกันรัฐบาลต้องมีขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศอย่างสันติวิธี แต่ ณ ตอนนี้ CPEC ยังสร้างไม่ประสบความสำเร็จ ปากีสถานก็ยังคงไม่มีทั้งความมั่นคงและขีดความสามารถ ซึ่งความสำเร็จในการสร้าง CPEC ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ความมั่นคงภายในจังหวัดบาลูจิสถานที่ขึ้นอยู่กับชาวบาลูช ดังนั้น ความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูชเป็นประเด็นเร่งด่วนที่รัฐบาลต้องพยายามบรรเทาให้ได้

แม้ว่าการหลุดพ้นจากวงจรภาวะย่ำแย่ทางความไม่มั่นคงจะยากแต่ยังมีหนทางบรรเทาได้ โดยแนวทางการบรรเทาภาวะย่ำแย่ทางความไม่มั่นคงหลังประกาศสร้าง CPEC ได้แก่ การบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงของกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคง ซึ่งมีข้อเสนอแนะ 3 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง วิธีการทางการเมือง กล่าวคือเป็นการบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงที่ต้นเหตุ ซึ่งรัฐบาลต้องพยายามแก้ไขสาเหตุทั้งหลายของความรู้สึกไม่มั่นคงมิฉะนั้นเหตุการณ์ต่อต้านจะเกิดขึ้นอย่างไม่สิ้นสุดเพราะเหตุการณ์ความรุนแรงเป็นเพียงแค่ผลลัพธ์ที่เกิดจากความรู้สึกไม่มั่นคงเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลต้องแก้ไขสาเหตุของความรู้สึกไม่มั่นคง ดังนี้

1. หลีกเลี่ยงการใช้กองทัพและตำรวจจัดการกับกลุ่มต่อต้านเพราะไม่สามารถจัดการได้อย่างยั่งยืนแต่กลับทำให้เกิดความไม่มั่นคงมากขึ้นจึงต้องเปลี่ยนมาใช้วิธีที่สันติอย่างเช่นสร้างการจ้างงานและให้การศึกษามากขึ้น
2. หลีกเลี่ยงการควบคุมและสอดส่องด้วยวิธีการที่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของคนท้องถิ่นเพื่อไม่ให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นศัตรูของรัฐและช่วยลดความรู้สึกไม่พอใจ เช่น ปรับลดค่าอาหารและกำลังพลจากส่วนกลางและใช้ตำรวจของจังหวัดบาลูจิชสถานแทน เป็นต้น
3. ส่งเสริมสิทธิทางการเมืองและเศรษฐกิจให้เท่าเทียมกันมากขึ้นเพื่อลดความรู้สึกถูกละเลยและความไม่เท่าเทียมกับชนชาติอื่นซึ่งเป็นสาเหตุของการต่อต้านรัฐบาล เช่น กระจายอำนาจการบริหารงานมาสู่รัฐบาลประจำจังหวัดอย่างแท้จริง เพิ่มงบประมาณประจำจังหวัดตามความล้าหลังไม่ใช่ตามจำนวนประชากร เป็นต้น
4. ส่งเสริมความเท่าเทียมในสัดส่วนของบุคลากรในระบบราชการเพื่อลดความรู้สึกเป็นพลเมืองชั้นสองและลดความไม่พอใจ เช่น เพิ่มสัดส่วนการรับบุคลากรชนชาติบาลูช กำจัดการปลอมแปลงบัตรประชาชนให้ชนชาติอื่นอ้างเป็นชนชาติบาลูช เป็นต้น
5. ส่งเสริมมาตรการกำกับดูแลการย้ายถิ่นฐานเข้าสู่จังหวัดบาลูจิชสถานเพื่อลดความรู้สึกเป็นคนส่วนน้อยในจังหวัดและป้องกันคนนอกเข้ามาแย่งอาชีพเยาวชน เช่น ควบคุมพื้นที่ตามชายแดนอัฟกานิสถานเพื่อป้องกันชาวปักษุณหลบนีเข้ามาจำกัดพื้นที่สำหรับผู้ลี้ภัยชาวปักษุณ เป็นต้น
6. แบ่งรายได้จากทรัพยากรธรรมชาติจากจังหวัดบาลูจิชสถานอย่างเป็นธรรมเพื่อลดความรู้สึกถูกขูดรีดและถูกเอารัดเอาเปรียบซึ่งเป็นแรงผลักดันหลักในการต่อต้านรัฐบาล เช่น คนท้องถิ่นควรจะสามารถเข้าถึงการใช้ไฟฟ้ามากขึ้นและสามารถบริโภคอย่างเพียงพอ เป็นต้น
7. ส่งเสริมความตระหนักรู้ให้กับประชาชนว่าจังหวัดบาลูจิชสถานและชาวบาลูชทุกขั้วทรमानและเสียสละให้กับประเทศมากเพียงใด เช่น ยกเลิกการปิดกั้นสื่อสิ่งพิมพ์ จัดการกับกลุ่มกองกำลังและหน่วยข่าวกรองที่คุกคามผู้สื่อข่าวรวมถึงให้การดูแลความปลอดภัยแก่ผู้สื่อข่าว เป็นต้น

แนวทางข้างต้นเป็นการบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงที่ต้นเหตุซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการหลุดพ้นจากวงจรภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง แต่แนวทางดังกล่าวใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ ดังนั้นจึงต้องส่งเสริมควบคู่ไปกับการทำให้ชาวบาหลีสัมผัสได้ถึงประโยชน์จาก CPEC ซึ่งคือข้อเสนอแนะประการที่สอง

ประการที่สอง ชาวบาหลีต้องได้รับผลประโยชน์ก่อน กล่าวคือเป็นการบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงที่เกิดจากผลกระทบของ CPEC ซึ่งรัฐบาลต้องเร่งส่งเสริมผลประโยชน์และสร้างความเชื่อมั่นว่าคนท้องถิ่นจะได้รับผลประโยชน์จากโครงการก่อนจังหวัดอื่น ดังนี้

1. สร้างโครงการเพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐานให้ดีขึ้นเพื่อลดความเลวร้ายของสภาพแวดล้อมภายในจังหวัดที่ค่อยต่อกำถึงความไม่เท่าเทียมและถูกละเลยมาตลอด เช่น สร้างโรงไฟฟ้าและติดตั้งสายส่งไฟฟ้าในพื้นที่ห่างไกล สร้างโรงเรียนนอกเหนือจากโรงเรียนสอนศาสนา จัดสรรพื้นที่อยู่อาศัยภายในตัวเมืองใหญ่เพื่อไม่ให้คนท้องถิ่นถูกความเจริญผลักดันให้ไปอยู่ตามชนบท เป็นต้น
2. มุ่งให้ความสำคัญกับทุกจังหวัดอย่างเท่าเทียมเพื่อส่งเสริมความเจริญอย่างทั่วถึง เช่น การให้ความสำคัญกับแถบเศรษฐกิจทั้ง 3 แถบเท่ากันเพราะเป็นประเด็นที่ประชาชนในจังหวัดทางฝั่งตะวันตกไม่พอใจอย่างมากซึ่งจะช่วยและลดความไม่พอใจต่อรัฐบาลนายซารีฟว่าให้ความสำคัญแต่เฉพาะโครงการในจังหวัดปัญจาบซึ่งมีความเจริญอยู่แล้วและยังเป็นฐานเสียงของรัฐบาลเอง
3. ปรับโครงสร้างอำนาจการควบคุมท่าเรือควอเตอร์ให้มาอยู่ภายใต้รัฐบาลประจำจังหวัดเพื่อให้รายได้เข้าสู่จังหวัดโดยตรงและลดความรู้สึกว่ารัฐบาลกลางจ้องแต่จะแสวงหาประโยชน์จากจังหวัด
4. สร้างการจ้างงานและฝึกหัดวิชาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้กับคนท้องถิ่นโดยตรงและสร้างบุคลากรไว้รองรับอาชีพที่จะเกิดในอนาคตซึ่งสามารถลดโอกาสที่เยาวชนจะเข้าร่วมกับกลุ่มต่อต้านต่างๆ เช่น รัฐบาลต้องเจรจากับจีนในเรื่องการใช้คนท้องถิ่นในการสร้างโครงการ สงวนบางอาชีพสำหรับคนท้องถิ่นอย่างเช่นการประมง เป็นต้น ซึ่งถ้าชาวบาหลีไม่ได้รับผลประโยชน์ก่อนก็เป็นไปไม่ได้ที่ทั้งประเทศจะได้ผลประโยชน์

5. ส่งเสริมมาตรการป้องกันการหลั่งไหลเข้ามาของคนอกเพื่อป้องกันไม่ให้ชาวบาลูซกลายเป็นคนส่วนน้อยในจังหวัดของตนเองหลังจาก CPEC แล้วเสร็จเพื่อลดความกังวลที่มีมาอย่างยาวนานว่าจะกลายเป็นคนส่วนน้อยในจังหวัด เช่น จัดสรรสัดส่วนของอาชีพไว้สำหรับชาวบาลูซโดยเฉพาะ จัดสรรเขตสำหรับผู้ลี้ภัยชาวปัฐนุอย่างเป็นระบบ เป็นต้น
6. สร้างความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับโครงการเพื่อให้คนท้องถิ่นสัมผัสได้ถึงผลประโยชน์ที่กำลังจะเกิดขึ้นซึ่งเมื่อมีความเข้าใจและรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับโครงการมีความเป็นไปได้ว่าคนท้องถิ่นจะเลิกต่อต้านและหันมาปกป้อง CPEC ไม่มากก็น้อย

แนวทางข้างต้นเป็นการบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงที่ถูกกระตุ้นจาก CPEC ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้าง CPEC ให้ประสบความสำเร็จและอาจส่งผลให้ปากีสถานหลุดพ้นจากวงจรภาวะย่อนแอทางความไม่มั่นคงได้ แต่แนวทางดังกล่าวไม่เพียงพอที่จะทำให้โครงการดำเนินไปอย่างราบรื่นจนแล้วเสร็จหากรัฐบาลยังขาดความชอบธรรม ดังนั้นจึงต้องส่งเสริมความชอบธรรมของรัฐบาลด้วยซึ่งคือข้อเสนอแนะประการที่สาม

ประการที่สาม รัฐบาลต้องมีความชอบธรรมมากขึ้น กล่าวคือเป็นการส่งเสริมความชอบธรรมของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลต้องทำให้ประชาชนไว้วางใจและเชื่อมั่นใจในการดำเนินนโยบาย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของตนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าจะได้ผลประโยชน์และลดความไม่พอใจต่อรัฐบาลกลางว่าไม่เคยปรึกษาหารือกับคนท้องถิ่นเลยโดยการแสวงหาฉันทามติร่วมกัน เช่น จัดประชุมว่าด้วยพื้นที่ทำประมงและการเกษตร จัดประชุมระหว่างพรรคการเมือง จัดประชุมระหว่างผู้แทนประจำจังหวัดกับรัฐบาลกลาง เป็นต้น ซึ่งหากประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างที่เป็นอยู่จะยิ่งรู้สึกไม่เชื่อมั่นว่าจะได้รับผลประโยชน์
2. รัฐบาลต้องโปร่งใสและตรวจสอบได้เพื่อลดข้อกล่าวหาว่ารัฐบาลคอร์รัปชันและถูกกองทัพกดดันเพื่อผลประโยชน์ของกองทัพซึ่งรัฐบาลต้องแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนและความตั้งใจจริงโดยการตั้งกระบวนการตัดสินใจให้เป็นรูปธรรม เช่น แจกตัวแทน

แต่ละจังหวัดเพื่อให้เข้าร่วมประชุมกับทางการจีน การเวนคืนที่ดินและการครอบครองที่ดินในเมืองกวาดาร์ต้องมีเอกสารชัดเจน เป็นต้น

3. เปิดเผยแพร่รายละเอียดของโครงการให้ประชาชนรับรู้เพื่อลดความหวาดระแวงว่าตนจะได้ผลประโยชน์ตามที่กล่าวอ้างจริงหรือไม่และช่วยลดข้อกล่าวหาว่ารัฐบาลคอร์รัปชัน ซึ่งถ้าประชาชนรับรู้ถึงรายละเอียดของโครงการในจังหวัดของตนจะทำให้เชื่อมั่นและไว้วางใจรัฐบาลมากขึ้น ซึ่งต้องสร้างความเข้าใจร่วมกัน เช่น รัฐบาลควรเปิดเผยรายละเอียดของแต่ละโครงการกับพรรคการเมืองในแต่ละจังหวัดโดยเฉพาะในจังหวัดบาลูชิสถาน เปิดเผยแพร่รายละเอียดเกี่ยวกับส่วนแบ่งของรายได้แต่ละโครงการบนเว็บไซต์ของทางราชการ เป็นต้น

แนวทางข้างต้นเป็นการส่งเสริมความชอบธรรมของรัฐบาลซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศให้บรรลุผลและเมื่อนั้นปากีสถานก็จะมีทั้งความมั่นคงและขีดความสามารถมากขึ้นจึงมีความเป็นไปได้ว่าจะหลุดพ้นจากวงจรภาวะย่ำแย่ทางความไม่มั่นคง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าทุกข้อเสนอแนะถูกคิดขึ้นเพื่อบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวบาลูชแต่ก็สามารถนำไปปรับใช้ได้กับทุกชนชาติในจังหวัดอื่นเพราะในอีกไม่ช้าชนชาติอื่นก็ต้องเผชิญกับความรู้สึกไม่มั่นคงเช่นเดียวกัน ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวเพียงพอสำหรับบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงของชนชาติอื่นเพราะไม่มีชนชาติใดจะทุกข์ทรมานและรู้สึกไม่มั่นคงเท่ากับชนชาติบาลูชอีกแล้ว

โดยสรุป ปากีสถานสามารถหลุดพ้นจากวงจรภาวะย่ำแย่ทางความไม่มั่นคงโดยการบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงของกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงจากการแก้ไขสาเหตุของความรู้สึกไม่มั่นคงและส่งเสริมผลประโยชน์และสร้างความเชื่อมั่นว่าจะได้รับผลประโยชน์จาก CPEC อย่างแน่นอนรวมถึงส่งเสริมความชอบธรรมของรัฐบาลเพื่อให้รัฐบาลสามารถดำเนินนโยบายส่งเสริมความมั่นคงได้อย่างราบรื่น

บทที่ 5

บทสรุป

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์คือการหาคำตอบว่า ทำไมความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของปากีสถานกลับนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน โดยมีสมมติฐานคือโครงการแถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานเป็นความพยายามของรัฐบาลปากีสถานที่จะส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศ แต่กลับทำให้เกิดความไม่มั่นคงภายในเพราะมีกลุ่มบุคคลผู้ที่ไม่มั่นคงจากโครงการนี้จึงต่อต้านเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง ประกอบกับปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีความสามารถจัดการกับการต่อต้านดังกล่าว โดยใช้กรอบแนวคิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงเป็นกรอบการวิเคราะห์ ซึ่งจากการศึกษาวิจัยได้ว่าเป็นไปตามสมมติฐานอย่างชัดเจน

การบรรลุวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์ใช้แนวคิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงเป็นกรอบการวิเคราะห์เป็นหลักตั้งแต่การมองปัญหา การตั้งสมมติฐานรวมถึงการคัดกรองสืบค้นข้อมูลเพื่อยืนยันว่าเป็นไปตามสมมติฐาน และใช้แนวคิดรัฐอ่อนแอร่วมด้วยเพราะสภาพรัฐอ่อนแอมีความสอดคล้องกับการเกิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคง แต่แนวคิดรัฐอ่อนแอไม่มีความชัดเจนจึงนำแนวคิดการสร้างรัฐและแนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรมร่วมวิเคราะห์ด้วยเพื่อยืนยันว่าปากีสถานมีสภาพรัฐเต็มไปด้วยปัญหาความมั่นคงตั้งแต่เป็นรัฐอธิปไตย มีความแตกแยกทางชนชาติ ไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและรัฐบาลขาดความชอบธรรม จึงทำให้ปากีสถานเป็นรัฐอ่อนแอ ขาดขีดความสามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงจนทำให้ปัญหาถูกส่งต่อถึงขณะนี้

สภาพรัฐของปากีสถานตั้งแต่ ค.ศ. 1947–2015 เต็มไปด้วยปัญหาความมั่นคงจำนวนมากจนก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมาโดยตลอด โดยใช้แนวคิดการสร้างรัฐและแนวคิดขีดความสามารถทางนามธรรมช่วยอธิบาย ดังจะเห็นได้จากตั้งแต่ปากีสถานเป็นรัฐอธิปไตยก็เผชิญกับปัญหาความมั่นคงทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เช่น ปัญหาความอ่อนแอทางโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งเรื่องพรมแดนและศาสนากับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาความขัดแย้งทางชนชาติ ศาสนา ภาษาและวัฒนธรรม และปัญหาการขาดความชอบธรรมของรัฐบาล โดยสาเหตุของปัญหาดังกล่าวเกิดจากการสร้างรัฐและสร้างชาติที่ไม่สมบูรณ์จนส่งผลให้รัฐบาลขาดความชอบธรรมในสายตาของประชาชน ซึ่งไม่มีรัฐบาลใดสามารถจัดการกับปัญหาความมั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงทำให้ปากีสถานเผชิญกับปัญหาความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น รัฐบาลจึงพยายามจัดการกับปัญหาความมั่นคงโดยการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศผ่านการสร้าง CPEC

ปากีสถานเกิดภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงหลังสร้าง CPEC (2015–2017) เนื่องจากความพยายามของรัฐบาลในการส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศกลับส่งผลให้ต้องเผชิญกับการต่อต้านจำนวนมากจากกลุ่มที่รู้สึกไม่มั่นคงเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับกลุ่มตนซึ่งก่อให้เกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้น ดังจะเห็นได้จาก CPEC ช่วยส่งเสริมความมั่นคงภายในประเทศใน 4 ด้าน ได้แก่

1. ความมั่นคงด้านพลังงาน กล่าวคือ CPEC สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้าและช่วยให้มีพลังงานเพียงพอต่อการบริโภคเพราะโครงการระยะเร่งด่วนสามารถผลิตพลังงานไฟฟ้าได้ตามความต้องการเป็นที่เรียบร้อยและจะผลิตเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

2. ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ CPEC ทำให้ระบบเศรษฐกิจสามารถขับเคลื่อนได้อย่างราบรื่นขึ้นเพราะโครงการต่างๆสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งการมีพลังงานที่เพียงพอต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและมีโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัยขึ้นจนปากีสถานสามารถเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการขนส่งสินค้าและพลังงานสำหรับจีน ประเทศข้างเคียงและประเทศในเอเชียกลาง

3. ความมั่นคงทางการเมือง กล่าวคือ CPEC ทำให้การเมืองมีเสถียรภาพมากขึ้นเพราะกลุ่มผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกันมาตลอดอย่างพรรคการเมือง กองทัพ รัฐบาลกลางและรัฐบาลประจำจังหวัดเห็นร่วมกันว่า CPEC มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง และการรักษาความสงบภายในประเทศมีความเข้มงวดขึ้น

4. ความมั่นคงทางสังคม กล่าวคือ CPEC ทำให้สังคมมีความแตกแยกน้อยลงและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวมากขึ้นเพราะโครงการต่างๆช่วยสร้างการจ้างงานและรายได้ให้กับประชาชนผลที่ตามมาคือประชาชนจะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมทั้งเมื่อประเทศมีความมั่นคงโดยรวมเพิ่มขึ้นส่งผลให้รัฐบาลมีความชอบธรรมมากขึ้นจึงลดโอกาสการต่อต้านรัฐบาล

นอกจากนี้ CPEC ยังส่งผลให้ปากีสถานมีศักยภาพในการจัดการกับปัญหาการก่อความไม่สงบและการก่อการร้ายเพิ่มขึ้นใน 4 ประการ ได้แก่

1. รวบรวมดินแดนและประชากรให้อยู่ภายใต้อำนาจของรัฐมากขึ้น กล่าวคือรัฐบาลสามารถรวบรวมอำนาจและรักษาดินแดนให้เป็นเอกภาพมากขึ้นเพราะการสร้างโครงสร้างพื้นฐานทำให้

รัฐบาลสามารถเข้าถึงพื้นที่ตามแนวชายแดนได้มากขึ้นและสามารถเข้าไปบังคับใช้กฎหมายได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ลดการขยายตัวของกลุ่มก่อความไม่สงบและก่อการร้าย กล่าวคือเมื่อประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจะช่วยลดแรงจูงใจในการเข้าร่วมกับกลุ่มก่อการร้ายเพราะโครงการต่างๆช่วยพัฒนาพื้นที่ในชนบท เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชนและสร้างการจ้างงาน

3. นโยบายของรัฐบาลมีประสิทธิภาพมากขึ้น กล่าวคือกลุ่มผลประโยชน์เห็นร่วมกันว่า CPEC มีความสำคัญต่อประเทศจึงส่งผลต่อความต่อเนื่องของนโยบายเพราะการสร้าง CPEC เป็นครั้งแรกที่ทุกฝ่ายเห็นร่วมกันว่าต้องสร้างให้สำเร็จซึ่งที่ผ่านมานโยบายไม่มีความต่อเนื่องเพราะแต่ละฝ่ายมีความขัดแย้งกันทำให้การเมืองไม่มีเสถียรภาพและระบบเศรษฐกิจหยุดชะงักเสมอ

4. ลดความเสี่ยงของภัยคุกคามจากภายนอก รัฐ กล่าวคือความเข้มงวดในการรักษาความสงบและการสนับสนุนจากจีนช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการเผชิญกับกลุ่มก่อการร้ายและการบ่อนทำลายจากประเทศต่างๆ รวมทั้ง CPEC ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีมุมมองต่อภัยคุกคามร่วมกันจึงผลักดันนโยบายเพื่อป้องกันประเทศได้ราบรื่นขึ้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในระยะยาว CPEC จะทำให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแต่ก็ยังคงเกิดเหตุการณ์ต่อต้านทั่วประเทศโดยเฉพาะการต่อต้านจากชาวมุสลิมในจังหวัดบาลูจิสถานที่มีความรุนแรงและต่อเนื่องอย่างเด่นชัด ดังนั้นจึงนำมาสู่คำถามของวิทยานิพนธ์ว่า ทำไมความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของปากีสถานกลับนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน

ความไม่มั่นคงภายในประเทศที่เกิดขึ้นหลังสร้าง CPEC (2015–2017) มีสาเหตุจากกลุ่มบุคคลชาวมุสลิมไม่มั่นคงจากความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงจึงต่อต้านเพื่อเพิ่มความมั่นคงให้กับตนเอง และการที่ปากีสถานมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงจึงนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถาน โดยมีหลักฐานยืนยัน 2 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง ความรู้สึกไม่มั่นคงของชาวมุสลิม กล่าวคือชาวมุสลิมไม่มั่นคงจากความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงของรัฐบาลผ่าน CPEC จึงต่อต้านเพื่อเพิ่มความมั่นคงให้กับกลุ่มตน แต่กลับก่อให้เกิดความไม่มั่นคงมากขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า CPEC ตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงของชาว

บาลูซีให้รู้สึกไม่มั่นคงมากกว่าเดิมจึงต่อต้านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประเด็นที่กระตุ้นให้รู้สึกไม่มั่นคงมี 7 ประเด็น ได้แก่

1. การถูกทหารและตำรวจควบคุมอย่างเข้มงวด ซึ่งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงจากการถูกคุกคามและกดขี่จนสร้างความโกรธแค้นต่อรัฐบาลและกองทัพมากกว่าเดิม เนื่องจากหลังสร้าง CPEC มีการควบคุมและรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดภายในจังหวัดบาลูจีชสถานทำให้ชาวบาลูชถูกคุกคามและละเมิดสิทธิเสรีภาพ เช่น ประชาชนที่ต่อต้าน CPEC จะถูกปราบปรามอย่างรุนแรง มีการตั้งด่านและจุดตรวจทุกพื้นที่ภายในจังหวัดและนำทหารและตำรวจเข้ามามากขึ้นเพื่อควบคุมประชาชนสร้างความรู้สึกหวาดกลัวว่าจะถูกปราบปรามอย่างทารุณเหมือนเหตุการณ์ในอดีต

2. รัฐบาลกลางนำเงินเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ภายในจังหวัด ซึ่งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงจากการถูกเอาเปรียบ เนื่องจากหลังสร้าง CPEC เงินเข้ามาขูดรีดผลประโยชน์ทางมากขึ้น เช่น เงินได้สัมปทานบริหารท่าเรือกวาดาร์อย่างเด็ดขาด รายได้เกือบทั้งหมดจะเป็นของจีนและมีแนวโน้มว่าจะใช้เพื่อประโยชน์ทางการทหารมากกว่าทางการค้า จนพื้นที่ท่าเรือกวาดาร์อาจอยู่ภายใต้การควบคุมของจีนซึ่งนับว่าเป็นการละเมิดอำนาจอธิปไตยโดยตรง

3. การถูกขูดรีดทางทรัพยากรธรรมชาติและถูกเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงจากการถูกขูดรีดและเอาเปรียบ เนื่องจากชาวบาลูชส่วนใหญ่ไม่ได้ผลประโยชน์เพราะโครงการส่วนใหญ่เกิดขึ้นในเมืองกวาดาร์และท่าเรือเท่านั้น รัฐบาลให้เงินเข้ามาขูดรีดก๊าซธรรมชาติมากขึ้น โครงการสร้างผลกระทบทางลบต่อประชาชน เช่น มลพิษทางอากาศ และยังไม่มีการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดทั้งที่เป็นจังหวัดที่ยากจนที่สุด

4. การปรับเปลี่ยนการสร้างแถบเส้นทาง ซึ่งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงจากการถูกละเลยและถูกเอาเปรียบ เนื่องจากรัฐบาลปรับรายละเอียดในการสร้าง CPEC ทำให้ไม่มีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและลดการสร้างโครงการต่างๆจึงทำให้ชาวบาลูชยังไม่ได้ผลประโยชน์ ส่วนโครงการที่กำลังสร้างก็เป็นโครงการที่ขูดรีดผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติทั้งนั้น รวมถึงการจัดสรรงบประมาณสำหรับจังหวัดบาลูจีชสถานก็ไม่มีความเท่าเทียมยิ่งขึ้น

5. การหลังไหลเข้ามาของคนภายนอก ซึ่งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงจากความกลัวที่จะกลายเป็นคนส่วนน้อยในจังหวัดของตน เนื่องจากความเจริญจากการสร้าง CPEC ทำให้คน

ภายนอกเข้ามาในจังหวัดและพลักคนท้องถิ่นหรือชาวบาลูชไปอยู่ในชนบทมากยิ่งขึ้นจนกระทบต่อสัดส่วนของประชากรมากกว่าเดิมซึ่งเหมือนความเป็นชนชาติบาลูชกำลังจะถูกกลืนหายไป

6. การไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจผลประโยชน์ของตนเอง ซึ่งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงจากการขาดความเชื่อมั่นว่าจะได้รับผลประโยชน์ เนื่องจาก CPEC เป็นการตัดสินใจของรัฐบาลกลางเพียงฝ่ายเดียวซึ่งหัวใจของ CPEC คือท่าเรือกวาดาร์แต่ชาวบาลูชกลับไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจใดๆ แม้แต่รัฐบาลประจำจังหวัดแทบจะไม่ได้เข้าร่วมตัดสินใจในรายละเอียดของโครงการ ซึ่งเป็นการพัฒนารูปแบบบนลงล่างมุ่งแต่จะส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจจนละเลยความกินดีอยู่ดีของประชาชน

7. ความไม่ชัดเจนในรายละเอียดและความโปร่งใสของรัฐบาล ซึ่งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกไม่มั่นคงจากการขาดความเชื่อมั่นว่าจะได้รับผลประโยชน์ เนื่องจากรัฐบาลไม่เคยเปิดเผยรายละเอียดของสัญญาแต่ละโครงการอย่างชัดเจนโดยเฉพาะเรื่องส่วนแบ่งของรายได้และจำนวนการจ้างงาน รวมถึงกระบวนการตัดสินใจก็ไม่มี ความโปร่งใสและไม่มีช่องทางสำหรับเจรจาผลประโยชน์แต่ละโครงการ และปัญหาการคอร์รัปชันของรัฐบาลก็รุนแรงยิ่งขึ้น

ประการที่สอง การขาดขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคง กล่าวคือปากีสถานในฐานะรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีขีดความสามารถในการจัดการกับความไม่มั่นคงจึงนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในประเทศมากขึ้น ซึ่งปัญหาความมั่นคงภายในประเทศต้องอาศัยขีดความสามารถทางนามธรรมเป็นหลักอย่างเช่นความชอบธรรมของรัฐบาลและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในสังคม แต่ปากีสถานขาดขีดความสามารถดังกล่าวมาโดยตลอดจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ปากีสถานไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศโดยเฉพาะในจังหวัดบาลูจิสถานหลังสร้าง CPEC ซึ่งมีสาเหตุ 2 ประการ ได้แก่

1. การไม่สามารถรวบรวมอำนาจและเข้าถึงพื้นที่ได้ทั่วถึง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากปากีสถานไม่สามารถบังคับใช้อำนาจได้ทั่วถึง รัฐบาลไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่ดังกล่าว รัฐบาลเผชิญกับการแข่งขันทางอำนาจหรือต่อต้านอำนาจของรัฐ มีความยากลำบากในการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน กลุ่มก่อการร้ายสามารถใช้เป็นพื้นที่หลบซ่อนตัวและหาสมาชิกเข้าร่วมกลุ่ม รัฐบาลไม่สามารถป้องกันการโจมตีโครงสร้างพื้นฐานและมีโอกาสที่จะถูกแทรกแซงจากประเทศอื่น ซึ่งความไร้ขีดความสามารถของรัฐบาลข้างต้นส่งผลให้บั่นทอนความชอบธรรมของรัฐบาล

2. การใช้มาตรการตอบโต้ที่รุนแรง ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมาตรการตอบโต้ที่รุนแรงก่อให้เกิดการต่อต้านมากขึ้นและส่งผลให้รัฐบาลหมดความชอบธรรมในสายตาของชาวบาหลี ซึ่งมาตรการที่รุนแรงที่รัฐบาลนำมาจัดการกับชาวบาหลีมีดังนี้ ตั้งหน่วยความมั่นคงพิเศษเพื่อป้องกันโครงการ CPEC แต่กลับเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งการรีดไถ ใช้กำลังค้ำและกดขี่ทางชนชาติ รวมถึงกองทัพเข้าปราบปรามอย่างทารุณมีตั้งแต่การคุกคาม การข่มขู่ การลักพาตัว การทรมานให้รับสารภาพ การประหารชีวิตนอกระบบกฎหมาย การฆ่าและทิ้ง การบังคับหายสาบสูญ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามาตรการตอบโต้ที่รุนแรงจะไม่สามารถจัดการกับความไม่มั่นคงภายในประเทศได้แต่ปากีสถานก็ยังคงใช้มาตรการดังกล่าวเพราะไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่านี้เพราะการเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีขีดความสามารถ

ดังนั้น การวิเคราะห์ที่ผ่านมาได้ข้อสรุปที่สำคัญคือ ความไม่มั่นคงภายในประเทศที่เกิดขึ้นหลังสร้าง CPEC เป็นเพราะกลุ่มบุคคลรู้สึกไม่มั่นคงจากความพยายามในการส่งเสริมความมั่นคงจึงต่อต้านเพื่อเพิ่มความมั่นคงให้กับตนเอง และการที่ปากีสถานมีลักษณะเป็นรัฐอ่อนแอทำให้ไม่มีความสามารถจัดการกับความไม่มั่นคงได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงนำไปสู่การเกิดความไม่มั่นคงภายในปากีสถานมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ความพยายามของรัฐบาลส่งผลให้สถานการณ์ความไม่มั่นคงภายในประเทศรุนแรงขึ้นและมีแนวโน้มว่าปากีสถานจะไม่สามารถหลุดพ้นจากภาวะย่อนแอทางความไม่มั่นคง แต่การหลุดพ้นสามารถเป็นไปได้ถ้ารัฐบาลสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลที่รู้สึกไม่มั่นคงให้รู้สึกมั่นคงมากกว่าเดิม โดยหนทางบรรเทาภาวะย่อนแอทางความไม่มั่นคงหลังสร้าง CPEC ได้แก่ การบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงของกลุ่มที่รู้สึกไม่มั่นคง ซึ่งมีข้อเสนอแนะ 3 ประการ ได้แก่ 1. วิธีการทางการเมือง กล่าวคือเป็นการบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงที่ต้นเหตุโดยการพยายามแก้ไขสาเหตุทั้งหลายของความรู้สึกไม่มั่นคงในอดีต 2. ชาวบาหลีต้องได้รับผลประโยชน์ก่อน กล่าวคือเป็นการบรรเทาความรู้สึกไม่มั่นคงที่เกิดจากผลกระทบของ CPEC โดยการเร่งส่งเสริมผลประโยชน์และสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนท้องถิ่นว่าจะได้รับผลประโยชน์ 3. รัฐบาลต้องมีความชอบธรรมมากขึ้น กล่าวคือเป็นการส่งเสริมความชอบธรรมของรัฐบาลโดยการทำให้ประชาชนไว้วางใจและเชื่อมั่นในการดำเนินนโยบายของรัฐบาล

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประเด็นการสร้าง CPEC ในโอกาสต่อไปนี้อาจศึกษาได้หลายแนวทาง เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับหลายระดับทั้งในระดับรัฐ ระดับภูมิภาคและระดับโลก และมีความเกี่ยวข้องกับหลายประเด็นทั้งในประเด็นทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ซึ่งสำหรับผู้สนใจ

ศึกษาต่อในทางทฤษฎีสามารถศึกษาความรู้สึกไม่มั่นคงของกลุ่มบุคคลจากชนชาติอื่นในจังหวัดต่างๆ ของปากีสถานเพราะมีแนวโน้มว่าจะเกิดการต่อต้านจากชนชาติต่างๆมากขึ้น หรือสามารถศึกษา ประเด็นระดับรัฐ เช่น ผลกระทบในแง่ลบต่อสังคมที่เกิดจาก CPEC ก็น่าสนใจไม่น้อย ประเด็นใน ระดับภูมิภาค เช่น ความสำเร็จของ CPEC ส่งผลต่อดุลแห่งอำนาจในภูมิภาคเอเชียกลางและเอเชียใต้ อย่างไร และประเด็นระดับโลกอย่าง CPEC ส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านอำนาจระหว่างสหรัฐอเมริกาและ จีนอย่างไร

สุดท้าย การศึกษาภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงภายในปากีสถานหลังการประกาศสร้าง แถบเศรษฐกิจจีนกับปากีสถานนี้เป็นเพียงประเด็นเล็กๆประเด็นหนึ่งที่ต้องการแสดงให้เห็นว่ามีภาวะ ดังกล่าวเกิดขึ้นไม่ใช่เพียงแค่การก่อความไม่สงบเพื่อต่อต้านรัฐบาลปากีสถานและจีนเท่านั้น และถ้าไม่ ตระหนักถึงและจัดการอย่างรอบคอบและสันติวิธีนั้น ภาวะย้อนแย้งทางความไม่มั่นคงจะยิ่งรุนแรงขึ้น

บรรณานุกรม

- Aamir, Adnan. "The Balochistan Insurgency and the Threat to Chinese Interests in Pakistan." China Brief, Vol. 19, No. 4 (2019): 22.
- Abit, Massarrat, and Ayesha Ashfaq. "Cpec: Challenges and Opportunities for Pakistan." Pakistan Vision, Vol. 16, No. 2 (2015): 142-169.
- Ali, Akber. "Cpec:Prospects and Challenges for Regional Integration." International Journal of Social Sciences and Humanity Studies, vol. 7, No. 1 (2015): 1-15.
- Arshad, Muhammad Umer, and Zhao Hai Dong. "China Pakistan Economic Corridor: A Spatial Analysis on the Security Risk of Cpec." International Journal For Innovative Research in Multidisciplinary Field, Vol. 2, No. 9 (2016): 100-103.
- Awan, Imran. "Chinese Engineers Were the Main Target". Daily Times, Sindh, 2017. [Online]. Available: <https://dailytimes.com.pk/2500/chinese-engineers-were-the-main-target/> (accessed 12 September 2019).
- Ayoob, Mohammed. The Third World Security Predicament: State Making, Regional Conflict, and the International System. Emerging Global Issues. Ed. Weiss, Thomas G. Boulder: Lynne Rienner Publishers, 1995.
- Azam, Maryam, and Umbreen Javaid. "The Sources of Militancy in Pakistan." Journal of The Research Society of Pakistan, Vol. 54, No. 2 (2017): 189-198.
- Azar, Edward E. and Chung-in Moon. National Security in the Third World: The Management of Internal and External Threats. College Park: Center for International Development and Conflict Management, University of Maryland, 1988.
- Bhattacharjee, Dhruvajyoti. "China Pakistan Economic Corridor (Cpec)." Indian Council of World Affairs, (2015): 1-15.
- Blanchard, Jean-Marc F. China's Maritime Silk Road Initiative and South Asia: A Political Economic Analysis of Its Purposes, Perils, and Promise. Singapore: Palgrave Macmillan, 2018.
- Bonne, Jon. "Chinese Engineer and Driver Injured in Karachi Separatist Bombing". The Guardian, Islamabad, 2016. [Online]. Available:

- <https://www.theguardian.com/world/2016/may/30/chinese-worker-driver-injured-karachi-bombing-claimed-separatists> (accessed 12 April 2018).
- Boyce, Toker. *The China-Pakistan Economic Corridor: Trade Security and Regional Implications*. California: Sandia National Laboratories, 2017, 1-35.
- Boyd, Andrew. *An Atlas of World Affairs*. Ninth ed. London: Routledge, 1991.
- Business Recorder. "Psdp 2014-15: Government Releases 73 Percent of Rs 525 Billion". Business Recorder, Islamabad, 2015. [Online]. Available: <https://fp.brecorder.com/2015/05/201505301191312/> (accessed 31 September 2019).
- Buzan, Barry and Gowher Rizvi. *South Asian Insecurity and the Great Powers*. London: Macmillan Press, 1986.
- Butt, Khalid Manzoor, and Anam Abid Butt. "Impact of Cpec on Regional and Extra-Regional Actors." *Journal of Political Science*, Vol. 3, No. 33 (2015): 23-30.
- Butt, Khalid Manzoor and M. Usman A. Siddiqi eds. *China-Pakistan Economic Corridor: Changing Scenario of Socio-Economic and Human Development*. CPEC. 2015. Government College University. 145-150.
- Butt, Khalid Manzoor and M. Usman A. Siddiqi eds. *Cpec 2015: A Review of Proposed Opportunities and Significance*. CPEC. 2015. Government College University. 127-157.
- Butt, Khalid Manzoor and M. Usman A. Siddiqi eds. *Political and Economic Dynamics of Cpec within the Larger Framework of China's One Belt, One Road Initiative*. CPEC. 2015. Government College University. 107-126.
- Butt, Khalid Manzoor and M. Usman A. Siddiqi eds. *Reconfiguration of Interest and Identified: Symbolic Politics of Pak-China Economic Corridor and Pakistani Federation*. CPEC. 2015. Government College University. 1-22.
- Cohen, Stephen P., et al. *The Future of Pakistan*. Washington D. C.: The Brookings Institution, 2011.
- Cpecinfo. "Cpec Projects Annual Review". Pakistan-China Institute, Islamabad. [Online]. Available: <http://www.cpecinfo.com/annual-review-of-cpec-project> (accessed 2 July 2019).
- _____. "Energy". Pakistan-China Institute, Islamabad. [Online]. Available:

- <http://www.cpecinfo.com/energy-generation> (accessed 25 June 2018).
- _____. "Gwadar". Pakistan-China Institute, Islamabad. [Online]. Available: <http://www.cpecinfo.com/gwadar-port-city> (accessed 25 June 2018).
- Deepak, B.R. China's Global Rebalancing and the New Silk Road. Singapore: Springer, 2018.
- Deepak, B.R. China's Global Rebalancing: Will It Reshape the International Political and Economic Order. Singapore: Springer, 2018.
- Devasher, Tilak. Pakistan: The Balochistan Conundrum. Uttar Pradesh: HarperCollins, 2019.
- Devotta, Neil. An Introduction to South Asian Politics. New York: Routledge, 2016.
- Dunya News. "Raw, Nds Can Sabotage Cpec: Interior Ministry". Dunya News, Islamabad, 2016. [Online]. Available: <http://dunyaews.tv/en/Pakistan/344605-RAW-NDS-can-sabotage-CPEC-Interior-Ministry> (accessed 24 December 2019).
- Embassy of the People's Republic of China in the Islamic Republic of Pakistan. "China-Pakistan Economic Corridor (Cpec)". Embassy of the People's Republic of China in the Islamic Republic of Pakistan, Islamabad. [Online]. Available: <http://pk.chineseembassy.org/eng/zbjx/CPEC/> (accessed 2 July 2019).
- Fulco, Matthew. "Solving Prickly Issue of Overcapacity in China". CKGSB Knowledge, Beijing, 2016. [Online]. Available: <http://knowledge.ckgsb.edu.cn/2016/06/14/chinese-economy/solving-the-prickly-issue-of-overcapacity-in-china/> (accessed 10 April 2017).
- Global Times. "Major Projects Along the China-Pakistan Economic Corridor Cpec)". Global Times, Beijing, 2016. [Online]. Available: <http://www.globaltimes.cn/content/1026144.shtml> (accessed 7 May 2019).
- Hameed, Maham. "The Politics of the China-Pakistan Economic Corridor". Palgrave Communications, 2018. [Online]. Available: https://www.researchgate.net/publication/325577623_The_politics_of_the_China-Pakistan_economic_corridor (accessed 18 September 2019).
- Haynes, Jeffrey, et al. World Politics: International Relations and Globalisation in the 21st Century. 2nd ed. London: Sage, 2017.
- HKTDC Research. "The Belt Road Initiative". HKTDC Research, 2017. [Online]. Available:

<http://china-trade-research.hktdc.com/business-news/article/The-Belt-and-Road-Initiative/The-Belt-and-Road-Initiative/obor/en/1/1X000000/1X0A36B7.htm> (accessed 7 April 2019).

Husain, Javid. Pakistan and a World in Disorder: A Grand Strategy for the Twenty-First Century. New York: Palgrave Macmillan, 2016.

International Crisis Group. "China-Pakistan Economic Corridor: Opportunities and Risks". (29 June): Asia Report No. 297. International Crisis Group, Brussels, 2018. [Online]. Available: https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/297-china-pakistan-economic-corridor-opportunities-and-risks_0.pdf (accessed 26 August 2019).

Institute For Economics and Peace. "Global Peace Index". Institute For Economics and Peace, Sydney, 2017. [Online]. Available: <http://visionofhumanity.org/app/uploads/2017/06/GPI17-Report.pdf> (accessed 19 August 2019).

_____. "Global Terrorism Index". Institute For Economics and Peace, Sydney, 2016. [Online]. Available: <http://economicsandpeace.org/wp-content/uploads/2016/11/Global-Terrorism-Index-2016.2.pdf> (accessed 18 August 2019).

Ishafaq, Sarmad. "India and America Collude to Disrupt the China-Pakistan Economic Corridor". (3 June): OpenDemocracy, London, 2019. [Online]. Available: <https://www.opendemocracy.net/en/india-and-america-colludes-disrupt-china-pakistan-economic-corridor/> (accessed 7 September 2019).

Jaffrelot, Christophe. Pakistan at the Crossroads: Domestic Dynamics and External Pressures. New York: Columbia University Press, 2016.

Jaffrelot, Christophe. The Pakistan Paradox: Instability and Resilience. Trans. Schoch, Cynthia. The Ceri Series in Comparative Politics and International Studies. Ed. Jaffrelot, Christophe. New York: Oxford University Press, 2015.

Job, Brian L., ed. The Insecurity Dilemma: National Security of Third World States. Boulder: Lynne Rienner Publishers, 1992.

Kalia, Ravi. Pakistan's Political Labyrinths: Military, Society and Terror. New York: Routledge, 2016.

Kay, Chris. "Karachi Murder Raises Red Flag on China's \$50 Billion Projects". Bloomberg,

- Karachi, 2018. [Online]. Available: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2018-02-12/karachi-murder-raises-red-flag-on-china-s-50-billion-projects> (accessed 7 May 2019).
- Kelemen, Barbara. "China's Twofold Cpec Strategy in Pakistan: Present Security Challenges and Future Prospects". Institute of Asian Studies, Bratislava, 2018. [Online]. Available: http://www.asian.sk/wp-content/uploads/2018/09/China-Pakistan_Kelemen_fin.pdf (accessed 7 August 2019).
- Lai, David. The United States and China in Power Transition. Pennsylvania: Strategic Studies Institute, 2011.
- Latif, Aamir. "10 Workers Linked to Chinese Project Killed in Pakistan". Anadolu Agency, 2017. [Online]. Available: <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/10-workers-linked-to-chinese-project-killed-in-pakistan/817575> (accessed 12 August 2019).
- Leung, Guy C. K. "China's Energy Security : Perception and Reality." Energy Policy, Vol. 39, No. 3 (2011): 1330-1337.
- Long, Roger D., et al. State and Nation-Building in Pakistan. New York: Routledge, 2016.
- Mahsood, Asma, and Amanullah Khan Miankhel. "Baluchistan Insurgency: Dynamics and Implications." Global Advanced Research Journal of Social Science, Vol. 2, No. 3 (2013): 51-57.
- Markey, Daniel. "Why the China-Pakistan Economic Corridor Will Worsen Tensions in Southern Asia". War on The Rock, Texas, 2017. [Online]. Available: <https://warontherocks.com/2017/09/why-the-china-pakistan-economic-corridor-will-worsen-tensions-in-south-asia/> (accessed 24 May 2018).
- Ministry of Planning, Development & , and Reform. "Cpec Projects". Ministry of Planning, Development & Reform, Islamabad. [Online]. Available: <http://cpec.gov.pk/> (accessed 2 July 2019).
- Murphy, Eamon. The Making of Terrorism in Pakistan: Historical and Social Roots of Extremism. Routledge Critical Terrorism Studies. Ed. Jackson, Richard. New York: Routledge, 2013.
- Nelson, Jazib. "The Tft Guide to Cpec for Incredibly Smart People". The Friday Times, Lahore, 2016. [Online]. Available: <http://www.thefridaytimes.com/tft/the-tft-guide-to-cpec-for-incredibly-smart-people/> (accessed 12 April 2017).

- Notezai, Muhammad Akbar. "Why Balochs Are Targeting China ". (26 November): The Diplomat, 2018. [Online]. Available: <https://thediplomat.com/2018/11/why-balochs-are-targeting-china/> (accessed 27 August 2019).
- Ögütçü, Mehmet, and Markus Taube. "Getting China's Regions Moving." *Trade Investing in China*, No. 231/232 (May 2002): 13-15.
- Pakistan Today. "Pakistan Ranked 5th Best Performing Stock Market in 2016". Pakistan Today, Karachi, 2016. [Online]. Available: <https://www.pakistantoday.com.pk/2016/12/31/pakistan-ranked-5th-best-performing-stock-market-in-2016/> (accessed 29 July 2019).
- Pande, Aparna. *Explaining Pakistan's Foreign Policy*. New York: Routledge, 2011.
- Pantucci, Raffaello. "The Lesson of the Pakistan Suicide Attack: China Will Have to Pay a High Price for Its Infrastructure Plan". South China Morning Post, 2018. [Online]. Available: <https://www.scmp.com/news/china/diplomacy-defence/article/2160918/lesson-pakistan-suicide-attack-china-will-have-pay-high> (accessed 5 September 2019).
- Paul, T.V. *South Asia's Weak States: Understanding the Regional Insecurity Predicament*. California: Stanford University Press, 2010.
- Politico. "China's Plans to Rule the Seas Hit Trouble in Pakistan". Politico, Brussels, 2017. [Online]. Available: <https://www.politico.eu/article/china-plans-to-rule-seas-hit-trouble-in-pakistan-balochistan/> (accessed 29 July 2019).
- Rafi, Asad, Farid Khan, and Sabah Aslam. *Cpec: Pakistan's Way to Success*. Islamabad: The Islamabad Institute of Conflict Resolution, 2016, 1-25.
- Rajpar, Mushtaq. "Cpec Concerns". The News, Karachi, 2017. [Online]. Available: <https://www.thenews.com.pk/print/258677-cpec-concerns> (accessed 15 December 2019).
- Ramachandra, Sudha. "Chinese Projects in Pakistan Prove Tempting Targets for Terrorist Groups." *The Jamestown Foundation*, Vol. 16, No. 3 (2018): 1-11.
- _____. "China-Pakistan Economic Corridor: Road to Riches?" *China Brief*, Vol. 15, No. 15 (2015): 1-3.
- _____. "Protecting Bri: China's Foreign Security Concerns ". (14 March): The Central Asia-Caucasus Analyst, 2019. [Online]. Available:

- <https://www.cacianalyst.org/publications/analytical-articles/item/13560-protecting-bri-chinas-foreign-security-concerns.html> (accessed 26 August 2019).
- Rana, Muhammad Amir. "Pakistan-Based Militant Groups and Prospects of Their Reintegration: A Structural Analysis". Mantraya, Goa, 2018. [Online]. Available: https://www.globalgovernancewatch.org/library/doclib/20180320_Pakistanbasedmilitantgroups.pdf (accessed 23 August 2019).
- Rashid, Shahid, Muhammad Muzammil Zia, and Shujaa Waqar. *Employment Outlook of Cpec: A Meta Analysis*. Islamabad: Centre of Excellence China-Pakistan Economic Corridor, 2018,
- Reuters. "Pakistani Rebel Chief Allah Nazar Baloch Says Would Welcome Help from Arch-Rival India". Financial Express, India, 2016. [Online]. Available: <http://www.financialexpress.com/india-news/pakistani-rebel-chief-allah-nazar-baloch-says-would-welcome-help-from-arch-rival-india/396649/> (accessed 13 April 2017).
- Sahai, Dhananjay. "China's Terror Dilemma in Cpec: A Xinjiang Strategy?" *Observer Research Foundation (ORF)*, No. 225 (2018): 1-15.
- Sajid, Siddique. "Military Demands Independent Body to Regulate Cpec Affairs". Daily Times, Islamabad, 2016. [Online]. Available: <https://dailytimes.com.pk/84209/military-demands-independent-body-to-regulate-cpec-affairs/> (accessed 24 December 2019).
- Shahbazov, Fuad. "Will the China-Pakistan Economic Corridor Be a Gateway to Central Asia". The Diplomat, Washington D.C., May 25, 2017. [Online]. Available: <https://thediplomat.com/2017/05/will-the-china-pakistan-economic-corridor-be-a-gateway-to-central-asia/> (accessed 24 May 2018).
- Sial, Safdar. "The China-Pakistan Economic Corridor: An Assessment of Potential Threats and Constraints". Pak Institute for Peace Studies (PIPS), Islamabad, 2015. [Online]. Available: <http://pakistanhouse.net/wp-content/uploads/2016/11/cpec.pdf> (accessed 28 August 2019).
- Sial, Safdar, and Peer Muhammad. "Silk Route Monitor: A Review of Developments on China-Pakistan Economic Corridor". 162-199. Pak Institute for Peace Studies (PIPS), Islamabad, 2015. [Online]. Available: <https://www.pakpips.com/web/wp->

- [content/uploads/2017/11/SSial-PMuhammad-CPEC.pdf](#) (accessed 4 September 2019).
- Siddiqi, Farhan Hanif. The Politics of Ethnicity in Pakistan: The Baloch, Sindhi and Mohajir Ethnic Movements. New York: Routledge, 2012.
- Singh, Mayank Pratap. "Baloch Rebels Attack Dudher Project Site, 2 Chinese Engineers Killed, Many Hurt". India Today, Balochistan, 2016. [Online]. Available: <http://indiatoday.intoday.in/story/baloch-rebels-attack-kills-two-engineers/1/775273.html> (accessed 13 April 2017).
- Small, Andrew. The China-Pakistan Axis: Asia's New Geopolitics. New York: Oxford University Press, 2015.
- The Asia Foundation. "Pakistan". The Asia Foundation, California, 2017. [Online]. Available: <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/10/Pakistan-StateofConflictandViolence.pdf> (accessed 10 September 2019).
- The Friday Times. "CPEC & the Army: Red Flag". The Friday Times, Islamabad, 2016. [Online]. Available: <https://www.thefridaytimes.com/red-flag/> (accessed 1 January 2018).
- The Media Line. "China's Game-Changing Route to the Middle East". The Media Line, 2016. [Online]. Available: <https://themedialine.org/news/chinas-game-changing-route-middle-east/> (accessed 19 June 2020).
- The Nation. "Cpec 'Game-Changer' for Pakistan, 'Fate-Changer' for Region: Pm". The Nation, Islamabad, 2016. [Online]. Available: <http://nation.com.pk/national/29-Aug-2016/cpec-game-changer-for-pakistan-fate-changer-for-region-pm> (accessed 10 April 2017).
- Umar, Zahid, Shaista Taj, and Saqib Adnan. "Cpec: Security Threats and Measures." The Dialogue, Vol. 14, No. 01 (2017): 17-28.
- Underhill, Natasha. Countering Global Terrorism and Insurgency: Calculating the Risk of State Failure in Afghanistan, Pakistan, and Iraq. London: Palgrave Macmillan, 2014.
- World Bank. "Employment to Population Ratio". World Bank Group, 2019. [Online]. Available: <https://data.worldbank.org/indicator/SL.EMP.TOTL.SP.ZS?locations=PK> (accessed 3 September 2019).

- _____. "GDP". World Bank Group, 2015. [Online]. Available:
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=PK> (accessed 28 July 2019).
- _____. "GDP". World Bank Group, 2017. [Online]. Available:
<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=PK> (accessed 28 July 2019).
- _____. "Total Reserves". World Bank Group, 2019. [Online]. Available:
<https://data.worldbank.org/indicator/FI.RES.TOTL.CD?locations=PK&view=chart> (accessed 29 July 2019).
- _____. "Unemployment". World Bank Group, 2019. [Online]. Available:
<https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS?locations=PK> (accessed 3 September 2019).
- Wynbrandt, James. A Brief History of Pakistan. New York: Facts On File, 2009.
- Yiğit, Dilek. "Baloch Nationalism and the China-Pakistan Economic Corridor." Journal of Political and International Studies, Vol. 5, No. 1 (2019): 11-24.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นายจุลพัชร เอกวัฒน์

วุฒิการศึกษา

จบการศึกษาบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการธุรกิจด้านการบิน) เกียรตินิยม
อันดับหนึ่ง มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2558

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY